

מבחר עלונים

חג הפסח
שנת תש"פ

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
08:21	07:59	07:42	06:28	ירושלים
08:19	07:57	07:44	06:43	בני ברק
08:21	07:59	07:44	06:35	חיפה
08:19	07:57	07:44	06:44	אשדוד
08:21	07:59	07:43	06:27	בית שמש
08:20	07:58	07:43	06:45	קרית גת
08:21	07:59	07:42	06:37	נוף הגליל

כספסו ושירות נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים 📍 שעות פתיחה: א-ה. 19-10 רצון, יום שישי 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 ✉️ g5337722@gmail.com

מארכפוט
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

כשכואב

מתפללים
גם עבור אחרים
שכואב להם

רק אחד שבאמת כואב לו, מבין ויודע
כמה חשוב להתפלל בכדי לזכות לרפואה
וזה בעצם כל הרעיון מאחורי המיזם המיוחד

קו התפילות

ולא לחינם כבר אמרו חז"ל
כל המתפלל בעד חברו הוא נענה תחילה

הרעיון פשוט מאוד:

אתם תתפללו עבור חולה אחר והוא יתפלל עבורכם

נא האשיכו
להתפלל עבור
השק אותו הנכח
אקבלים לפחות
30 יוק!

מאוחדים
יחד למען עם ישראל

לפני החיוץ הכינו את השק לתפילה
חייגו עכשיו ל'קו התפילות' ופעלו לפי ההוראות:

02-6325070

לפניות בנוגע לפעילות מאוחדים חייגו: 054-845-8815

המתנה המצליחה ביותר לחג הפסח! סט "מדות טיש" - מדות והליכות לאור הפרשה

גיליון מס' 401
 שנה 7

חג הפסח, ט"ו בניסן תש"פ

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

תשבייתו שאר מפתיתכם (שמות יב, טו) - שאר מרמז לייצר הרע, וכיצד אפשר לבטלו? על-ידי קבלת על מלכות שמים, ורמז לזה פי הגימטריה של תשבייתו היא כמנן הפסוק שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. (פניני עמו)

ליל שמורים (שמות יב, מב) - בגימטריה וישירו בו כלם חדי-גדיא, רמז למנהג לשיר את הפיוט חדי-גדיא שנועד להתל באמות ואלהיהם, וכתב החיד"א דברים נוקבים על מי שהתלוצץ על פיוט זה. וכן כתב רבי ראובן מנגליות על הפסוק כי חגה לנו, כי חג ראשי תבות כלם יזמרו חדי-גדיא, ובה מתגלה כי ה' לנו, ולא כן האמות שאין להם על-מי להשען, כמו הרמז בתבת אליהם שהוא נטריקון אין להם יכלת לעשות מאומה. (איל וצבי)

ויסב אלקים אתיהעם (יג, יח) - מכאן רמז להסבה בליל פסח כמובא במדרש, ותבות אלו בגימטריה רמז להסב בליל סדר, וכן תבת ויסב נטריקון ויסבו יהודים בליל סדר. (שם)

ובמפתים זה הדם - סופי התבות בגימטריה במילה וכן בפסח, ותבת הדם נטריקון הוא דם מילה, רמז על דם מילה ועל ששמו את לשונם ושםם ולכן נגאלו ממצרים. (אור מאיר)

מארץ מצרים כל ימי חיך (דברים טו, ג) - סופי תבות חקמים, שאפלו בלנו חקמים מצוה עלינו לספור ביציאת מצרים. (שמועה טובה)

נוהגים להניח ביצה בקערת ליל הסדר, ואחד הטעמים לכך הוא על-פי דברי הגמרא בביצה, שקל ביצה שנולדה היום, מאתמול כבר הוכנה, וכך הוא בפסח שהקדשה ששואבים בו, היא בגדל ההכנה קדם לכן. (אמרי אמת)

והיא שעמדה לאבותינו - והיא בגימטריה כ"ב, כנגד כ"ב אותיות הקדש שבה נכתבה התורה הקדושה, והיא שעמדה לאבותינו. (פניני עמו)

פסח במלואה, פ"ה, סמ"ד, ח"ת, בגימטריה תרי"ג, שהנזר בה נצל כל השנה. (פנינים פז)

פסח בגימטריה קמ"ח, אם אין קמח אין תורה, והוא ההקנה לקבלת התורה בחג השבעות, ומאחר יום א' של פסח עד שבעות יש מ"ח ימים, והתורה נקנית ב"ח דברים. (תורת חיים)

ספורים

נוהג היה רבי יצחק יהודה יחיאל מקומרנא, להמנע משתית משקאות חריפים בפסח, הגם שהיו בחזקת כשרות. בזקנותו, באו אליו פעם חסידים מברז'ו, וספרו לו כי בעירם מיצר משקה 'שליבוויץ' בפקוח רב העיר, רבי שרגא פיבוש הילפרין, ושאלוהו אם יסכים לשתות את המשקה לכבוד שמחת יום-טוב, שכן השליבוויץ מיצר משזיפים, ולא מדגנים כמו רב המשקאות החריפים. הפך הרבי בענין, והסכים לקבל את המשקה בתנאי שרבי פיבוש יכתב לו בעצמו שהפל מתנהל תחת השגחתו ובאשורו. עברו מספר ימים, ואל ביתו של הרבי הגיע מכתב מרבי פיבוש, ובו כתב באריכות על תהליך יצור המשקה בהקפדה יתרה, אך בשגגה שיצאה מתחת השליט נכתבה המלה 'שכר' במקום 'שיר'. ראה הרבי בכך סמן מן השמים שלא לשתות את המשקה, שכן שכר הבירה חמץ גמור הוא, ומשך את ידיו ממנו. לא עבר שבוע, ורבי פיבוש גלה כי יצרני המשקה הערימו עליו והכשילו את הרבים, והוא מהר לפרסם מכתב גלוי על-כך.

נוהג היה ה"נודע ביהודה", לקום בליל הסדר בשעה שפתחו את הדלת לאלוהיו הנביא באמירת "שפך חמתך עלי-הגויים", והיה מקדמו בברכת 'ברוך ה'בא', ולאחר שסיים לומר בעמידה את הגסח, היה מלך את האזרח הבלתי נראה. בטוחים היו בני-ביתו, כי אביהם הגדול זוכה לראות את אלוהיו מדי שנה, אך פעם אחת קששאלוהו על-כך אמר בענינו: "איני רואה אותו כלל, אולם מאמין אני באמונה שלמה בדברי ה"ז"ל שאמרו שאלוהיו הנביא בא לכל בית מישראל, ועקב האמונה האיתנה שבי, חש אני ממש שהוא בא אלי ומלך אתי אותו כאלו אני רואה אותו בפעל".

בליל הסדר, שלח המהרי"ד מבלז את אחד מנכדיו לפתח את הדלת באמירת "שפך חמתך" כנהוג, ולאחר שפתח את הדלת אמר הילד לסבו בעצב שלא ראה את אלוהיו הנביא, ושאלו אם הוא כן זוכה לראותו. שתק הרבי, וכשהילד המשיך לשאל אותו על-כך, השיב: "ישנם יהודים צדיקים שזוכים לראות את אלוהיו הנביא, אולם פאשר לא רואים ומאמינים בו ובנאלה העתידה, הרי זו דרנה גבוהה יותר מראיה בעלמא".

משביל אחד בא אל רבי מרדכי מלצר מלידא לבקש הסכמה על ספר דקדוק שחבר. עין הרב בחבור והראה למחבר כי הוא טעה בכמה מקומות וכתב שלא על-פי פללי הדקדוק, ובעודם מדברים הגיע תלמיד חכם נוסף לבקש הסכמה על ספר שחבר ורבי מרדכי כתב לו מיד הסכמה נלהבת. עין המשפיל בספר, וכשראה שגם בו נפלו שגיאות, תמה מדוע מקפחים אותו בעוד הלה זוכה להסכמה. השיב לו הרב: "בהגדה של-פסח מובאים דברי הרשע שאומר 'לכם ולא לז', והרי גם החכם אמר 'אתכם?' אלא שהחכם אינו בקי בל-כך דקדוק ולכן לא מקפידים עמו, אבל הרשע שעקר מגמתו בצחות הלשון וכלליה, יש עליו תביעה מדוע אמר 'לכם' ולא לנו', ולפי שהוציא את-עצמו מן-הכלל אומרים עליו 'לכם ולא לז'". לשמע הדברים החריפים, גם המשפיל מן הבית, והרב קרא לו מן-החלון והמשיך: "מדוע נאמר לי ולא לז', והרי היה צריך לומר לי ולא לך? אלא מפני שהרשע ברח ואי-אפשר לומר לו את ההשובה, אלא בלשון נסתרה..."

היה היה

שני יוסף בן שמעון בעיר אחת

מדי שנה בליל סדר פסח, נוהג היה ה"אוהב וישראל" רבי אברהם יהושע השיל מאפסא, להסב בצותא עם חסידיו ואנשי שלומו, וכשהגיע לשלחן עורף, היה פותח ומספר ספור נפלא שהוא עצמו היה לו עד ראיה ונטל בו חלק, כדי להראות את פחו הגדול של הקב"ה ואת דרכי ישועתו אשר הוא עושה עם בניו אהוביו ומשפיע עליהם שפע ברכה והרחבה. איש חסיד היה ושמו רבי ישעיה, שהיה מטפל בבנים ובנות אף לא היה לו שום שגי ושיח במסחר ובהבלי העולם הזה, וכלו עסוק כל ימיו בתורה ועבודה. דודו, אחי-אביו, נקרא אף הוא בשם ישעיה, ושיניהם אף התפנו על-שם עיר מוצאם סלוצק, והיו אפוא שני ר' ישעיה סלוצ'קר מתגוררים בעיר אחת, אלא שהיו השנים דבר והפוכו. בעוד רבי ישעיה החסיד היה עני מרוד ובעל משפחה ברוכה, היה הדוד עשיר מפלג ומפרסם אף ערירי וחשוף בנים. ראה ר' ישעיה הגביר את מחסורו של בן-אחיו, והמך בו בקביעות דייגו זהב אהד לשבוע למחיתו. הסתפק רבי ישעיה החסיד בתמיכה שקבל מדודו, ועמה כלכל את בני ביתו בתבונה ובמשורה, אף פאשר בגרו בנותיו והגיעו לפרקו, לא היתה בידו פרוטה להשיאן. החלו ידיו לדבר על-לבו לנסות לצאת מגבולות עירו, כדי לפקד בתי נדיבים ולבקש מהם לסייע לו, ומחסר בררה הסכים לעצתם ויצא עם כמה מחבריו לדרך, לאחר שהלכו הלבישוהו בגדים יקרים ששוו לו מראה מכבד כאחד המפרסמים. בני לוינו פרסמו את שמו שהיה מבר לתושבי המחוז, ואף הפרת פניו ענתה בו פי איש צדיק וחסיד הוא, וכך עלה בידו לאסוף מעט מומן להשאת בנותיו, אולם פאשר התרחק מעט מגבולות אזור מגוריו והגיע לערים מרחקות יותר אליהן לא הגיע שמעו, לא הביט אף אהד עליו והוא ישב בודד באכסניה ולא ידע לשית עצה בנפשו.

יום אהד, הגיע אליו שדכן משדכני העיר, דרש בשלומו והתענין אצלו למטרת בואו העירה. ספר לו רבי ישעיה לפי תמו, פי בנותיו הגיעו לפרקו והוא תר אחר שדוך הגון להן, וכשהשדכן שאצלו לשמו ושמע פי רבי ישעיה סלוצ'קר לפניו, הבין בטעות פי בר' ישעיה הנגיד עסקינו, ומד הציע לו שדוך הגון עם בנו של אהד מעשירי העיר, בשהוא מפליג בשבחו של החתן. השדכן היה זריז וממלא, ועד מהרה הפגיש בין הצדדים, ספם על נדניה של אלפים אדמים זהב שיתן רבי ישעיה, בנוסף למתנות והוצאות התתנה, וכנגדם יתן המחתן סכום פכול, ויאמרו לדבך טוב. תהה רבי ישעיה על קנקנו של הבחור ומצאו כלי משלם, והודה לה' על שמון לו שדוך פה מצין ומצלה, ולבו היה בטוח שהקב"ה יעמד לימינו ומציא לו את ההוצאות הקרבות. בכיסו של רבי ישעיה, היו שלש מאות זהובים שהצליח לאסוף בדרפו עד-כה, מהם נתן מאה זהובים לשדכן ומאתים לחתן כמתנה, ומיד לאהר מפן שב לביתו שמח וטוב-לב, בשהוא שב לתלמודו ועבודתו התמימה.

עברו חדשים מספר, ובערב חנכה שגור המחתן מכתב נלהב למחתן ר' ישעיה סלוצ'קר הנגיד, עם מתנה לפלה בסף שלש מאות זהובים. עין הנגיד במכתב ומלא פי שחוק והתול על 'מחתנו' החזר, בזמן שאין לו כלל לדים, ולאחר שהרהר בדבר החליט לשתף פעלה עם המהתלה, ואל מכתב התשובה צרף מאה וחמשים זהובים. עברה תקופה נוספת, וכשהתקרבו ימי הפורים שלח המחתן מתנה חשובה למחתנו ר' ישעיה, ושבו החזיר הנגיד מתנה משלו. כך המשיכו השנים, עד שהתקרבו הזמן שקבעו לחתונה, והמחתן דרש מהנגיד להכין את כל סכום הנדניה שקבעו ביניהם. נכנס הנגיד במבוכה, ואחר ששוחח עם בן-אחיו רבי ישעיה החסיד, גלה פי הוא השתדף עם העשירי הגדול והשתומם אל מראה פח בטחוננו הגדול פי הקב"ה לא יעזבנו. עברו ימים מספר, והגביר הגדול הגיע אל העיר ופנה מיד אל ביתו של ר' ישעיה הנגיד, שקבלו בסבר פנים יפות והסב עמו לסעדת מרעים. באטיות ובמתנינות, גלה לו ר' ישעיה את דבר התרמית, וכשהלה שמע את הדבר פעם מאד, ובקש ללכת מיד אל רבי ישעיה החסיד ולבטל בפניו את השדוך.

בינתים, ספר רבי ישעיה לבני ביתו על המחתן שהגיע העירה, ומיד החלו לסדר את ביתם הדל כפי פחם, ואף חבריו של רבי ישעיה סיעו לו והביאו לביתו פלים שונים ששאלו מפתי השכנים ופארוהו כפי יכלתם. תרנגלת אחת היתה להם, ואותה מסרו בידי הבת הבכירה כדי שתביאנה אל השוחט וממנה יכינו מאכלים לכבוד המחתן, ובנוסף רכשו חבריו של רבי ישעיה בקבוקי יין ודגים והכינו את הכל בנדרש. יצאה הבת עם התרנגלת, ולפתע נשטטה זו מידיה והחלה לברח. דלקה הפלה אחריה, שפן תרנגלת יחידה היתה להם, אולם לפליאתה הצליחה התרנגלת לחמוק מידיה כל העת, עד שלבסוף נכנסה לחרבה אחת בקצה העיר, וכשנכנסה הפלה אחריה מצאה בו אוצר גדול של מטבעות זהב לרב. בינתים המתינו הוריה שתחזר, ולתדהמתם גלו בידיה אוצר גדול ואדיר. מיד הודרו רבי ישעיה לרפש מעדנים יקרים ותכשיטים יפים, וכשהגיע המחתן הגביר לביתו, נדהם לראות את הפאר וההדר מסביב ואת צרו הנדניה המנח הכן. הדוד ר' ישעיה לטש עיניו פלא מאמין, והשב פי הכל אחיות עינים והכסף נלקח בהלואה, ולכן דרש להשליש את סכום הכסף בידי הרב למשך כמה שנים, כדי להוכח שהכסף הוא באמת של בן-אחיו. באותם ימים, שמם ה"אוהב וישראל" ברבה של קולפסוב, ובדוד הפקד סכום הנדניה, ורבי ישעיה החסיד ספר לו את דבר הנס שארע עמו מתחלה ועד-סוף, והתקיים בו הפסוק "בית והון נחלת אבות ומה' אשה משפלת".

מאורות

האימור רבי אלישע הלפרשטם מגורליץ זצ"ל ליום ההולוא, ט"ו בניסן תשי"א

בנו של רבי ברוך מגורליץ בן ה"דברי חיים" מצנו, והתן דודו רבי מרדכי די מהורונקסיפל חתנו של ה"דברי חיים, ומצאצאי הפעל-שם-טוב וגדולי הצדיקים, במשך ט"ו שנה ישב בבית חותנו ועסק בתורה, ובשנת תרנ"ה הסמך לרבנות בידי גדולי דורו, כשחוטנו מפקיד בגדי את הפקוח על השחיטה והמקואות באזור. התמנה לרבנות קרוסנה, ובשנת תרס"ה הזמינו אביו לכהן פרב"ד בגורליץ ואחר פטירתו מלא את מקומו קרב העיר. היה נערץ מאד על חסידיו ואמרו עליו שדמות דיוקנו היתה פדמות וקנו ה"דברי חיים". פאביו הצטין במדת האמת שלו, ודעתו לא היתה נוחה מקבלת פתקאות לברכה ממעריציו, והתבטא פעם, שהוא נוטל מהם את בקשותיהם של שארלו מפני שאינו יכול לטוב להם. נהג את נשיאותו ברמה ולא נשא פני איש, ובעצמו פקח בהשגחה חמורה על הפשרות. השחיטה והמקואות. ארע מעשה עם אברך אהד שנטה מדרך הישר, גלח את זקנו ואשתו פרעה ראשה. הורה בו הרבי ואמר לו שעל-פי התורה יש לאדם לגדל את שעריו והאשה לכסותו, ואם הוא רוצה שיהיה ההפך אזי כך יהיה, ואחר תקופה נשדו כל שערותיו של האישה ללא תקנה, ועל-אף שדרש ברופאים לא הועיל לו מאומה ויהי לפלא. בפרץ מלחמת העולם השנייה, נמלט לסמבור, ומשם הובל בידי הרוסים לסביר יחד עם פשעים יהודים. בדרך אבד חברו אקרי נעם' בגימטריה אלישע. אשתו נפטרה שם בחג הסכות, והוא נפטר בליל חג הפסח ונקברו שם.

יוסיף דעת

מי הוא 'בעל התגדה' ומתברר? ובכן אין להגדה מחבר אחד, והנוסח נוצר במשך הדורות בזמן בית המקדש ובתוספות לאחר החורבן, אך עיקר ההגדה היה כבר בזמן המשנה כפי הלשון 'ובא הנו שואל מה'נשתנה', ברכת ההודאה, וכן 'מתחיל בגנות ומסיים בשבח' ועוד, ומכאן שיטת ההגדה הוא בדי אכשר הכנסת הגדולה כשאר התפילות בירושלמי שקלים מובאות שתי דעות אם אנשי הכנסת הגדולה יתקנו הגדות, או התנא רבי עקיבא, אך כתר תמהו על הדעה השנייה על הנוסח 'מעשה ברבי אליעזר ורבי עקיבא', ולא ייתכן שיכתוב על עצמו, אך מדברי הירושלמי הוכיח הסמ"ג שההגדה היתה מצויה כבר טרם תקופת סידור התלמוד הירושלמי בידי רבי יוחנן, ולדעת האברבנאל עוד לפני המשנה. הנוסח הארמי של 'הא לחמא עניא', מוכיח שהוא התחבר בתקופת המוראים שהשתמשו בארמית, בשונה מהתנאים שדיברו רק בלשון הקודש, וכן משמע מהנאמר במסכת שבעות שרוא הוציא את ספר ההגדה מיתומים, וכן נראה מלשון הגמרא בפסחים 'אין עוקרין את השלחן אלא לפני מי שאומר הגדה'. בתקופת רב ושמואל עדיין לא היה נוסח ההגדה קבוע, שכן נחלקו מהו הגנות בשותחול בו, 'עובדי עבודה זרה' או 'עבדים היינו', ולדעת האברבנאל יש לגרוס אבין ורבא במקום רב ושמואל, ולפי זה נוצר הנוסח המסודר של ההגדה אחרים, אך כבר האמוראים משתמשים בשם 'הגדה' שהיתה לפנייה. ויש המאחרים את ניסוח ההגדה במולואה לתקופת הגאונים, אך מוסכם לכל שהפיוטים בסוף ההגדה נוספו בדורות מאוחרים יותר. הנוסח הראשון שהתקבל בקהילות ישראל נמצא לראשונה בקצה סבידור רב עמורם גאון, ובהרחבה במחזור ויטרי ושאר פירושי הראשונים באשכנז, ונוסח זה נמצא ברוב הקהילות וגם בתלמוד ובכל. נוסח אחר הוא הנוסח של רב סעדיה גאון, ובו קיימים שינויים מפליגים מנוסחו של רב עמורם, והנוסח של הרמב"ם משולב משני הנוסחים.

הליכה הזו לה' שמרים לכל-בני ישראל לדרתם

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש

והגדת לבנה וגו' - צריד לדעת למה לא אמר ואמרת, כי תבת הקדה מצינו לרבותינו ז"ל שאמרו שיתפנו בה דברים קשים כגידים. עוד קשה אומרו ביום הוא ובסמוך גמר אמר בעבור זה, ודרשו רבותינו ז"ל בשעה שמצוה ומורו וגו', והוא בליקלה ולא ביום, ואסרפן לא היה לו לומר אלא והגדת לבנה לאמר בעבור זה, ואני יודע וכן ההגדה שהוא בליקלה. עוד צריד לדעת אומרו לאמר והוא כבר אמר והגדת. ונראה כי יבין על-דרך אומרים ז"ל מתחיל בגנות ומסיים בשבח, יאמר גנות אבותיהם של הגאות כי לא היה דבר משבח, והוא אומרו והגדת דברים קשים שלב האדם נעקש מהם, ואחר כך מסיים בשבח, והוא אומרו לאמר אמירות משפחות משמחים את הלב ומסעדים אותו. ואמר ביום ההוא, הודיע פתק לשון צדיק כי הליכה ההוא יום יקרא, לא ליקלה, והוא אומרו וליקלה ביום יאיר. ולא חש שתטעה לומר יום משש, ממה שגמר אמר בעבור זה, שהוא בשעת מצוה כו' כאומרים ז"ל. ואולי כי סמוך ביום ההוא עם והגדת כי גם זה בכלל מצות ההגדה. עוד ירצה באומרו לאמר, להיות שאמר והגדת לבנה, תיבא אם יש לו בן, אם אין לו בן יהיה פטור, תלמוד לומר לאמר, שעל-בלי פנים צריד להגיד אפילו בינו לבין עצמו. ואם תאמר וכו' אסרפן למה אמר לבנה? ואולי שבאמצעות היתור אני מבין פן ולא בלא יתור. ואפשר עוד שירצו באומרו והגדת לבנה, שאם יגיד הגדה האמורה פענן וזהו ה' שגיד לבנו וכדי שלא תטעה לומר דוקא, לזה אמר לאמר:

דברי הימים

בי"ד בניסן הביאו קין והבל את מנחתם, וישע ה' אל הבל ואל מנחתו. כך הוא לפי תרגום יונתן בן עוזיאל, אך בפרקי דרבי אליעזר מובא שהדבר אירע בליל ט"ו בניסן, בו אירעו מאורעות רבים בישראל. בערב פסח, באו נעמי ורות מושדה מואב לבית לחם, ותהם כלי-העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי. היה זה בזמן השופטים, ובוועז הוא אבצן שהיה השופט העשירי, שפט 7 שנים ונפטר בשנת ב'תשצ"ג.

בי"ד בניסן ג'ת"ט, החל צום שלוש ימים כעצת אסתר המלכה לביטול גזירת המן, ויש נוהגים לערוך בט"ו בניסן 'סעודת אסתר' שבו מוסיפים מאכל לסעודת היום השני של חג הפסח. לכבוד המשתה שהביא לתליית המן. המנהג נזכר בש"ל"ה ועוד, כדי להזכיר שבחו של הקב"ה, ורכיבם נהגו לאכול מאכל מיוחד, כמו החת"ם סופר בשנת ב'תשצ"ג.

בי"ד בניסן שנת ג'תשפ"ט בשלהי הבית השני, נגלה אותו האיש, מפני שכישף והסית והדיח את ישראל. המוזכר במסכת סנהדרין שהיה תלמידו של רבי יהושע בן פרחיה, היה אדם אחר בזמן מוקדם יותר.

בט"ו בניסן יצאו אבותינו ממצרים, ובו אירעו מאורעות רבים כמפורט בפיוט "אז רבו נסים הפלאת בלילה" שרכיבם נוהגים לומר אחר ההגדה של פסח. שלושה מגדולי ישראל ישיראל לעם הזרחי לעם ישראל בגלות קשורים זה אחר זה בפסח, הרמב"ם נולד בי"א בניסן, ה"בית יוסף" נפטר ב"ג בניסן, והגר"א מוילנא נולד בט"ו בניסן, כמו שאמרו חז"ל במסכת מגילה, "לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להרבות בריתי אתם, שהעמדתי להם בית רבי וחכמי דורות".

בכ" בניסן שנת ד'תשצ"ח, נבטר רב האי גאון בהיותו בן צ"ט שנה, ומאז בטלה הגאונות בבבל.

מגדולי יהדות תימן היה רבי יהודה צעדי, רבו של רבי יחיא צלאח, המהרי"ץ. ימי חייו היו באחת התקופות הקשות של יהדות תימן, ובהיותו בן י"ד שנים ארעה גלות מוזע הידועה, בה גרשו יהודי תימן אל דרום המדינה ורב הגולים נספו בתלאות הדרך, ונאבדו פתבי"ד עתיקים רבים לכלי-שוב. כשבגר, נטל רבי יהודה חלק בהנהגת יהודי תימן והעמיד את מסרת התפלה על מכונה כמנהג אבות גלות תימן, ששרשיה עוד משלהי תקופת בית המקדש הראשון. באותם ימים מלך בתימן האימם אלמנהדי אלמנצור, שנטה חסד כלפי יהודי המדינה, מפני שידע שכל הנוגע בהם סופו להנזק. היה זה ביום י"ב בניסן, סמוך ונראה לחג הפסח, באשר המלך החליט למנות את בנו כממלא מקומו עוד בחייו והניח פתח מלכות בראשו. ברח האב המאשר את בנו, והזהירו באזהרה המורה לכל יתרה ביהודי הממלכה אם ברצונו להאריך ימים על ממלכתו. לא נעמו הדברים לאזנו של הבר, שהיה איש קנאי ושוני ישראל, וברב חצפתו התריס באביו ואמר: "וכי חסר דעה אני כמוך וכמו הזקנים שדעתם מטרפת עליהם ככל שמזקינים? לא עליתי על פסא המלוכה אלא בשביל למחות את זכרם של היהודים במדינה ולהשמידם מעל פני האדמה! חורו פניו של המלך, והוא אמר לבנו ככעס עצור: "השמר לך פן-תעשה פדך הזה, כי אחרי-כך תהיה מרה כלענה". בטל הבר את דבריו וזלזול ואמר: "וכי מה יש ביכלת היהודים לעשות לי? כלום יש חרב בידם להרגני?" דברים אלו היו בהתאם לחק ששרר בתימן, כי ליהודים אסור ללכת עם חרב בידיהם, בשונה מהערבים המקומיים שמקומים את הפסוק ויעל-חרבך תהיה, והם הולכים תמיד בשנהם חגורים בארבות ורקחים. נסה האב להניא את בנו, וספר לו על מלכים קודמים שנספו להצר את צעדיהם של היהודים ונעשו מן-השמים, אולם הדברים נפלו על אזנים ערלות, ואף דרבנו יותר את הבר לטכס עצה בהקדם, ולהוציא את זמנו אל הפעל בלי שהיה ועכבו.

בליל י"ד בניסן, ליל בדיקת חמץ, בעוד היהודים עסוקים בבתיהם בחפוש חמץ בחורים ובסדקים, כנס האימם החדש את כל מאמיניו המסלמים האדוקים, לתפלה בפסגה הגדול שבטרי. בדרשתו, החל להסית את המאזינים כנגד יהודי המדינה, ועל פי יש להעבירם מן העולם בעת ובעונה אחת. "הזדמנות פו היא לנו", אמר המלך החדש, "לבצע את תכניתנו מחר בערב, בליקלה בו היהודים חוגגים את חג הפסח, ובלילה זה הם מכנסים כלם בבתיהם יחד, וכך נוכל להשמיד אותם בבת-אחת". "וזה יהיה לכם ספור", המשיך המלך ואמר, "באשר תשמעו את קול קערת הנחשת שעל-גג המסגד, התנפלו כלכם על רבע היהודים וחרבותיכם בידכם, ולא תחיו מהם כל נשמה". המסלמים המשלהבים התפזרו לבתיהם כשבועיניהם תאות נקם ורצח, והתבוננו בחשאי ליום המוקד. בין המאזינים היה גם יהודי אחד, שהתייחס בנעוריו ונאלץ להתאסלם בהתאם לחק ששרר אז בתימן, אך בסתר לבו שמר אמונים לבני עמו. דבר הגזרה הנוראה העיקה על-לבו, ובאין רואים השכים לקמחור קום וספר את הדברים לשכנו היהודי ר' יהודה בדיחי. "מבקש אני מך שלא תגלה סוד זה לאף ילוד אשה, אבל מציע אני לך לברח יחד עם בני משפחתך, כדי שלא תספה יחד עם אחיך היהודים". עניו של ר' יהודה חשכו לשמע הגזרה, ועל-אתר פנה ועלה אל בית סבו אבי-אמו רבי יהודה צעדי, שהיה אז זקן מפלג, ומפיון שעיניו כבדו מזקן כמעט לא יצא מפתח ביתו, אלא ישב פלי הפסק וגרם מזכורו את התורה. למרות עורונו, חש רבי יהודה צעדי בצער של נכדו שזננם לביתו, ולאחר ששמע ממנו את דבר הגזרה הנוראה, אמר מיד בבטחון: "שמע נא נכדי היקר, זוהי עצת היצר שמנסה למנע מך להתבונן פראוי לחג הפסח. שמע בקולי ופנה לביתך והקב"ה יעשה עמנו גם ופלא". עוד הנכד יוצא מביתו, ואיש אחר בא אל רבי יהודה צעדי, והעניק לו סכום נכדו לצרכי החג. שלח רבי יהודה נער קטן ובקש ממנו ללכת אל הקדר המיצר פלי-חרס, ולרכש אצלו ארבעה שבדי חרסים ולשוב אליו. עשה הילד כמצותו, ובקשור רשם רבי יהודה שמות קדש על-גבי החרסים, ובקש מהילד להניח אותם בארבע רוחות העיר, בלי לספר מאומה.

הגיע ליל החג, וכל יהודי העיר הלכו לבית הפנסט בשמחה ובדיצה והתפללו את תפלת החג בהתרומוות הרוח, חוץ מר' יהודה בדיחי שלבו בלי-עמו וכלו חששות ודאגה. לאחר התפלה, הלך ר' יהודה בדיחי עם סבו לעריכת הסדר, ומיד לאחר הקדוש נשמע קול ההכאה בקערת הנחשת שבראש המסגד, והנכד נתר בבהלה ממקומו. לשוא נסה הסב להרגיעו, אך הוא לא שלט בעצמו ועלה על גג הבית כדי לראות את המתרחש. והנה הוא רואה את היהודים יושבים בבתיהם ועורכים את שלחן החג בפני מלכים, ואינם יודעים מה מתרחש בחוץ. בעינים קמות ראה את האימם יוצא בראש שינה ענקית של פשבעת אלפים שולפי חרב, כשפניהם מועדות לכוון רבע היהודים, אך למרבה הפלא נעצרו כל האנשים אל מול להבות אש גדולות שפרצו לפתע בפניסה לרבע מצד מזרח. נסה המלך לשלח פמה לוחמים עזי נפש כדי לפרץ את חומת האש, אולם הלו נשרפו למות למול עיניהם הנהדמות. בקשו הרוצחים לפלש אל הרבע מהצדדים האחרים, אולם גם שם עמדו לפנייהם להבות אש שמנעו את בניסתם, ובעל-כרחם נאלצו לסגת ולא הצליחו להפיק את זממם. בבת פנים עלה המלך החדש אל אביו הזקן, והלה הביט עליו בזלזול ואמר: "הרי הזהרתי אותך שלא לנסות להציק ליהודים, והנה אתה רואה פמה צדקתי". בן יאבדו כלי-אויביה ה"!

מטעים

כ"ו | בל-אכל חמץ ונכרתה (שמות י"ב, טו)
 מעשה בסוחר אחד, שהיה יוצא ונכנס אצל בעלי אהוזת נכריים לרגל מסחרו. פעם הזדמן אצל בעל אהוזת בבל המועד פסח, והלה כבדו בבוס שכר והסוחר ששכח שפסח חיום שתה ממנו. כשהבין לאחר מכן שנשכח באסור חמץ הקמור, פנה אל רבי יוסף שאול נתנון רבה של לבוב, ובקש ממנו דרך תשובה. שלחו הרב אל רבי יהושע מבלו וצוה עליו לחזור עם תשובתו של הרבי. צוהו רבי יהושע לחסל את עסקיו בחוץ לארץ, ולעלות לארץ ישראל. כששמע רבי יוסף שאול את תשובתו של הרבי, בקש לדעת את מקורו, ורבי יהושע שלח לו כי מקור הדברים בדברי המדורש רבה על גזלת איכה, שם נדרש הפסוק שבאיכה "גלגלה יהודה מעני", על שאכלו חמץ בפסח, ומסתבר מאן שעש אכילת חמץ בפסח, הוא גלות, ולכן צוה להיות גולה מביתו, ואם הוא כבר גולה, שיגלה לארץ הקודש. הגהה רבי יוסף שאול מהתשובה והוסיף עליה, שלכן מטעמת המלה ונכרתה לנבי אכל חמץ בטעם גרשים, כדי לרמוז בכך שהתקן של עון חמץ בפסח הוא עלידי גרשים שהוא גרש מארצו ויוצא בגלות, וכן הוא גם בפסוק י"ט: כ"ו | בל-אכל מחמץ ונכרתה הנפש ההוא מעדת ישראל, וגם שם מטעמת תבת ונכרתה בטעם גרשים. (אדמו"רי בעל)

מדגש

בברכת גאל ישראל שבהגדה שליפסא, הנסח הוא "ונאכל שם מירחזכאים ומרהפסחים", ובמסגרת נאמר שבמוצאי שבת אומרים להפך "מרהפסחים ומירחזכאים", והתחבטו רבים לבאר את השנוי. מקור הדברים במשנה בפסחים ושם נאמר וזכאים ופסחים, אך במשנה שבמקרא נאמר להפך והתוספות שם מותבים שזו הגרסה הנכונה, וכן כתבו כמה ראשונים שהזכאים קודמים שאותם אוכלים לפני הפסח, אך אף אחד לא מפשר בין שתי הגרסאות בין אמצע השבוע למוצאי שבת, ואומרים שהדבר נוצר בעקבות טעות ראשי תבות, שהמעתק כתב במ"ש מרהפסחים ומירחזכאים, ובאורו במ"שנה ש'פבתלמוד, והמדפיס פתר את ראשי תבות במוצאי שבת. ומספר בעל 'תורה תמימה', שאביו אמר לו שהגם שבאמת אין טעם להפך את הסדר, ישאירונו כפי המסורת המקבלת.

ממלה

עני אחד שהיה בריארוני, חבר ספר ובו דרושים נחמדים, והיה מטיניק אותו לשירים ובעלי זבלת, והללו היו תומכים בו בדרך כבוד. בערב פסח אחד, השתרגו הוצאות מרבנות על צוארו, והוא נסה את מליו אצל אחד העשירים והעניק לו את ספרו. הלה עז בספר בחטיפה, והניחו על השלחן, כשהוא מביע למחבר תודה מקרובלב ופוטרו לשלום בלי כלום. אמר לו המחבר: "יודע אתה מדוע אין אומרים בערב פסח מזמור לתודה? מפני שמרבים קרנגנותיו והוצאותיו של חג הפסח, ואין יוצאים בו ידי חובה עלידי 'תודה' בלבד, אלא בנותיה שלימש'..."

במשך תקופה מסוימת נזרה ממשלת אוסטריה, כי על האופים מצות לכסח לארץ בניתם מספר נכרים, כדי להוכיח דאית כי עלילת הדם בשקר וסודה, ומצותיהם נקיות מכל דם של נוצרים. מספר על הרבי ר' שמלקא זניקלשבורג, שאף הוא היה אנוס להזמין את שכנו הנוצרי אל ביתו בליל הסדר, והלה היה מאזין לספור ההגדה שתרגמה לשפתו. כך עברו מספר שנים, עד שהלה נעשה רגיל במנהגי הלילה, וכאשר הגיע פעם רבי שמלקא לסיום ההגדה וקרא את המלים "לשנה הבאה בירושלים", נשא ידיו לשמים ואמר בלשון הקדש, כדי שאותו גוי לא יבין: "רובנו של עולמם! אבקשך בכל לשון שליבקשה, שתגאל אותנו מהגלות הזאת, כי מתבייש אני כבר מפני הגוי הזה, ששומע זאת מדי שנה מתדש, ועדין לא נושענו".

רבה הראשי של תוניס, רבי חיים בלעיש, התפרנס בימי נעוריו מהנות מכלת שהיתה בבעלותו. בערב פסח אחד, קרא לערבי אחד ממכריו, הסביר לו את ענין מכירת החמץ ומכר לו את החנות על כל-תכולתה בסכום פשוט. ביום ראשון של פסח, באו כמה עובדי ארץ וספרו לרב, כי הערבי פתח את החנות והחל למכר מהמוצרים שבו לערבי העיר. התפלא רבי חיים על הדבר, שכן הערבי היה מנאמניו והיה בעיניו בחזקת נאמן, אך הוא התגבר על עצמו ולא נסה למנע מהנכרי להמשיך למכר, ואף לא אמר מלה בענין. כך עברו ימי הפסח בזה אחר זה, ומדי יום עמד הנכרי בחנות ומכר פאות נפשו מהמזון שהיה בה, ורבי חיים שותק ומקבל את צערו באהבה. במוצאי שביעי של פסח, הגיע הערבי לביתו של רבי חיים, ואמר לו: "רבי, רציתי לנסותך לראות אם תוכל להתגבר על עצמך ולא למנע בעדי את המכירה. מלא התפעלות אני מצדקותך הגדולה ושמידתך על ההלכה היהודית, והנה לך כל כסף מכל ימי החג, עד הפרוטה האחרונה..."

באחת מדרשותיו, הזכיר ה"אבני נזר" מסוכטשוב את הספור על רב מתנה שהגיע לעיר פפוניא ולמד את העם שיש ללוש את המצות במים שלנו. לא הבינו בני העיר שפנתו למים שהוכנו מבעוד מועד ולנו במשך הלילה כדי שיצטננו, וחשבו שפנתו היתה מים שלנו, שלו עצמו, ולמחרת באו לבקש ממנו מים, עד שהסביר להם את טעותם והעמידם על אמת. ושאל ה"אבני נזר", לשם מה ספרו חז"ל ספור זה, שממנו מהברר כמה עמי הארצות היו בני פפוניא? "אלא, השיב אומר, חז"ל בקשו להראות לנו את גדל אמונת חזקמים שהיתה לאותם יהודים פשוטים, על-אף שלא היו בני תורה, והמשיך ואמר במתק לשונו: "הבה ננסה לתאר לעצמנו, מה היה מתרחש אליו היה מגיע רב בימינו לעיר אחרת תחת הנהגתו, ודורש להשתמש אך ורק במימיו שלו לאפית כל מצותיהם של בני העיר. ודאי היתה פורצת מהומה גדולה על-כך ובלם היו מתמרדים וטוענים, היתכן? מימיו של הרב חשובים וקדושים יותר מכל המים האחרים? והיו חושדים בו באותו רב שיש לו נגיעות ופניות שונות ואינו דורש אלא לעצמו. ואולם בני פפוניא לא עשו כן, אלא באו לרב מתנה באמונת חזקמים גדולה ומפלאה, ואת זה באו חז"ל למדנו".

שנה אחת, בעצומו של ליל הסדר, בשעה שרבי פנחס בליצר רבה של סונטש, הסב אל שלחן הסדר יחד עם כל בני משפחתו, והמסבים פתחו את הדלת לפני אמירת "שפך חמתך", נכנס לפתע הנכרי המקומי ששמש כשבת גוי, ובידו שטר מכירת החמץ. "ברצוני לבקש סליחה על שאני מפריע בשעה בה מאחרת", אמר הערל, "אולם השטר הזה שחתמתי עליו היום בו נכשתי את החמץ של בני העיר, לא נותן לי מנוחה. עברתי יחד עם בני משפחתי על הרישימה, ואני רואה כאן מספר סוחרים ממלחים שלהם חזיתו כאן בעיר, ומתוראי אני שקא מעשה תמימת יש כאן ועתיד אני לפל לתוך רשתם. איש פשוט אני ואיני מבין בעניני דין ומשפט, ואין לי אף כסף מותר לשכירת עורך-דין שיגן עלי, ולכן מבקש אני לבטל את השטר הזה שחתמנו עליו היום, כדי שאוכל לחזור לישן בננוחה". כל המסבים נהלו עד עמקי נשמתם, אולם היחיד שלא אבד את עשתונותיו היה הרב בעצמו. שהושיט מיד בוסית יין לנכרי, ואמר לו בישוב הדעת ובמנוחת הנפש: "אם ברצונך לבטל את העסקה, זו דרישה מצדקת ומובנת, אולם מביין שמדבר כאן לא רק על החמץ שלי, אלא בחמץ של למעלה ממאה סוחרים ואנשים פריטים, גלי להזמין את כלם לשיבה ולמסר להם את בקשתך. לשם כך זקוק אני לכל-הפחות לשמונה ימים עד שאצליח לכנס את כלם, ובינתיים נשאר את ההסדר על-פניו". דבריו הגבונים של הרב התקבלו על לבו של הנכרי, ולאחר שיצא, קמו כל המסבים ואמרו בהקלה ובשמחה: "שפך חמתך עלי-הגויים אשר לא ידעו, ועל-ממלכות אשר בשמך לא קראו".

ראית את הבחורים בעלי המידות טובות של משפחת אלפסי בן פורת יוסף?

חידוש מיוחד וחיובי של רב המכר "שבת תיש"

מידות טיש

מידות והליכות בראי מראה השבוע

• ב' כרכים •

מחיר מיוחד לרגל ההוצאה לאור

לחצו על כל חתימת המסרים והמבטאות למסרים והמנוח מרכזת במחיר מיוחד: 02-5806777 • 7 יא • 5806777@gmail.com

מחיר מיוחד לרגל ההוצאה לאור

1240 עמודים

900 עמודים

מחיר מיוחד לרגל ההוצאה לאור

כשהכו המלבי"ם בעיר בוקרשט שברומניה, היו בה יהודים רבים שהתרחקו מדרך התורה והצדקה, והוא להם נגדם בכל דרך. פעם ישב אצלו ראש הקהל של בוקרשט, שהיה רחוק משמירת הדת, והנה נכנס אחד מידיו הרבנים של המלבי"ם שגא לבקרו. מפני הנימוס, הציג המלבי"ם את היושב לידו בפני הרב, ואמר לו: "יש לי הכבוד להציג בפניך את ראש קהלתנו, שהוא יהודי המקנא את השלחן ערוך בהודו", והמשיך בחינה מר: "אבל רק בליל פסח..."

"זבח-פסח הוא לה, אשר פסח עלי-בתי בני-ישראל" - לא רק במצרים פסח הקב"ה על בתי בני-ישראל, אלא גם בימינו פוסח ומדלג הקב"ה כביכול, ומעביר על מדותיו ואינו מביט על מעשיהם של ישראל, ואף אם אינם ראויים, הוא מקבל את עבודתם ברוצן ועולה לנחת רוח לפניו. (תפארת שלמה)

פסח תש"פ

"כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי..."

הרה"ק רבי ברוך ממז'בוז' זצ"ל, כשהיה מגיע לקטע זה, היה עומד ומתחטא לפני בוראו, וכך היה אומר: "כל חמירא וחמיעא דאיכא - ברשותי, כל חמץ הקיימים בעולם - "ברשותי", בשלי הם, אני האשם בקיומם. "דחמיתיה" - כמדומה אני שהבחנתי בחמץ רע זה, ואולם באמת - "דלא חמיתיה", אין אני מרגיש בו כראוי, שהרי חשוב אני בעיני עצמי צדיק, "דבערתיה" - חשוב אני שכבר ביערתי אותו, אך לאמיתו של דבר - "דלא בערתיה" עדיין חמץ זה קיים. אף על פי כן, ריבונו של עולם, הריני מפיל תחינתי לפניך "לבטל ולהווי הפקר", יהא בעינך כאילו אינו קיים כלל.

"כל חמירא וחמיעא..."

שלום, מדבר יהודי מירושלים. בליל בדיקת חמץ החביאו אצלי בבית עשרה פתיתים של חמץ, ואני, כמנהג ישראל, בדקתי את הבית ומצאתי תשעה פירורים. הפירור העשירי נעלם, ובני הבית נבוכו. כל אחד ניסה להיזכר איפה החביאו את הפירור.

אחד אמר שהוא ראה את הקטן בן השנתיים משחק עם זה, והשני אמר שהוא לא שיחק עם זה אלא עם משהו אחר. אני כבר הייתי עייף מכל היום העמוס שעבר עלינו, והמשכתי לחפש ולחפש, כשאני חושב, יש פה אנשים עם שכל בראש, כך לכל הפחות היה ידוע לי עד היום. מה קרה להם? למה לא מחביאים את הפירורים במקומות הגיוניים? ואיפה האחריות? למה לא מינו מישהו שיזכור את כל המקומות? למה לא רשמו איפה כל פירור נמצא?

אני מצטער לספר שבזמן שקיימתי את המצווה של בדיקת חמץ כעסתי על זה שלא עובדים בצורה טובה, וכל כך חבל שאחרי כל העבודה במשך כל החודש האחרון צריכים להתרגז על שטות כזאת (באמת חבל להתרגז! חבל שאמרתי את זה לכולם ולא לעצמי).

כל ה"למה" לא עזר לאף אחד ואני המשכתי לחפש ולחפש, וכשמחפשים דבר הרבה זמן, מפשפשים גם במקומות לא כל כך הגיוניים, ככה קרה שפתחתי את הטלית בייטל - השקית המיוחדת לטלית, של שבת, והנה, מה אני מוצא? בקבוק י"ש! חמץ גמור!!!

אתם שואלים איך זה הגיע לשם? אני מקפיד, יחד עם קבוצה מחבריי בבית המדרש, על תקנת הרה"ק ר' מנחם מנדל מרימנוב ז"ע שלא לחזור הביתה רעב, ולכן אני

מקדש בשבת בבוקר על כוסית י"ש, אוכל קצת 'מזונות' בבית המדרש, ואחר כך חוזר הביתה. גם בשבת הגדול נהגתי כן, ועניין הבקבוק שטמון בטלית בייטל נשכח

ממני לגמרי. תארו לעצמכם אלו פנים היו לי, אם הייתי מוצא את הבקבוק רק ביו"ט, בבית המדרש, בעיצומו של חג הפסח... ברחמי השם יתברך, לא מצאתי את הפירור העשירי, פתחתי בחיפושים נרחבים, וכך הגעתי לבקבוק הנשכח. (השגחה פרטית)

אגרת רבי שמשון מאוסטרופולי

סוד גדול ונורא, וכתוב שם שכל מי שמעיין הסוד הנפלא והנורא הזה על מכונו, אפילו פעם אחת בשנה, ובפרט בערב פסח, מובטח לו שינצל באותה שנה מכל מכשול וממיתה משונה, ושום אדם לא ימשול בו, וכל אויביו יפלו תחתיו, והוא על במותימו ידרוך, ובכל אשר יפנה יצליח ובכל עסקיו ירויח, עד ביאת הגואל אמן סלה:

סיפר כ"ק אדמו"ר מערלוי זי"ע, שבשנות האימה במלחמת העולם השניה איקלע באחד מימי חודש אלול לסכנה גדולה, וכפסע היה בינו לבין המוות, ולפתע נזכר שבאותה שנה עדיין לא למד את מכתבו של הגר"ש, מיד פרש לצד ולמד את המכתב, ומאז זכה לסייעתא דשמיא בכל דרכיו, עד שניצל מצפרני הרשעים הארורים.

עוד סיפר על זקינו ה'התעוררות תשובה' זצ"ל, שכבן צ"ד שנה היה בפטירתו זקן ושבע ימים, ומידי שנה בשנה הקפיד ללמוד את מכתבו של הגר"ש מאוסטרופולי, בשנתו האחרונה עלי אדמות לא הספיק ללמוד את המכתב, ובאותה שנה נסתלק לגנזי מרומים, כי לא היתה לו ההבטחה להישמר מכל נזק באותה שנה. (באר הפרשה)

"ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב ולא יפחתו לו מארבע כוסות של יין" (פסחים צט ע"ב)

כמה ימים קודם חג הפסח עצרה מכונית ליד ישיבתו של רבי יוסף-צבי דושינסקי, בשעה שזה עמד ומסר שיעור לתלמידיו. בפתח נראתה דמותו של 'הרב מטפליק', רבי שמשון-אהרון פולונסקי. בלי אומר ודברים ניגש אל ראש הישיבה וקרא: "רבי! יש אביונים שאין להם מאומה בעבור צורכי הפסח - לא מצה ולא ארבע כוסות. מכונית מחכה לנו בחוץ. ניסע יחדיו אל כמה גבירים ונאסוף כסף בעבור העניים".

"הלוא אני עומד באמצע השיעור!", תמה הרב דושינסקי. "בטוח אני שאתם תמסרו עוד שיעורים רבים, אבל אותם יהודים, מה יאכלו בחג!", השיב הרב מטפליק. למשמע הדברים ירד הרב דושינסקי מהדוכן ויצא עם הרב מטפליק. (שיחת השבוע)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין ביוש רזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

פסח תש"פ

עונה החיד"א: המילה "וכל" באה לרבות גם את הכהנים והלוויים שאפילו שהם לא היו בשיעבוד מצרים שהרי שבט לוי לא היו משועבדים לפרעה... בכל זאת חייבים הם להרבות בסיפור יציאת מצרים. ומדוע? כי גם שבט לוי לא יכלו לצאת ממצרים ורק אחרי שה' גאל את עם ישראל ממצרים יכלו גם הם לצאת...

ועוד סיבה: שגם הם יכלו לרדת ברוחניות - לחמישים שערי טומאה כמו כל בני ישראל ועל כן צריכים גם הם לספר ולהודות על הניסים הרבים והעצומים שעשה ה' יתברך לעם ישראל... וגם רמז יש כאן: "וכל" ראשי תיבות: וכהנים, לויים - שגם הם חייבים בסיפור יציאת מצרים.

"חכם מה הוא אומר... רשע מה הוא אומר"

מה מצא המגיד עוול בשאלת הרשע יותר משאלת החכם, אי משום דאומרו לכם שהוציא את עצמו הלא גם החכם אמר אתכם שהוציא עצמו ולא אמר אותנו? יש לומר שהחכם כלל עצמו בשאלתו, והזכיר גם שם השם, שאמר מה העדות... אשר צווה ה' אלוקינו, ואילו הרשע לא הזכיר כלל ה'.

וזה כוונת הפסוק "ויתרון החכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך" כלומר שיש יתרון בדברי החכם על הרשע, הזכרת ה', כמו שיש יתרון בין אור לחשך דכתיב "ויקרא אלקים לאור יום ולחשך קרא לילה", הרי שבאור נזכר שם אלקים ולא בחשך. ודו"ק, כי הוא דרך צחות. ("קבוץ חכמים" להגה"ק רבי עבדאללה סומך)

"אצבע אלוקים היא"

למה התכוונו החרטומים באמרם "אצבע אלוקים"? באר האבן עזרא, שכונתם היתה לכפור ולומר שמדובר באירוע מקרי הנובע מתנועת הכוכבים, ואין לכך כל קשר לאלוקי ישראל. וכאן מתעוררת השאלה, איך יתכן שפרעה והחרטומים מתרצים לעצמם את המכות כתופעות טבע, וכי אין שכל בקדקודם? הרי כלל נקוט בידינו, שכשישנן עשר שאלות עם עשרה תירוצים ולעומת זאת יש תרוץ אחד העונה על כל השאלות יחד, התירוץ האחד הוא הנכון, ומדוע ואיך יכלו להתעלם מהאמת הפשוטה? אלא, שלכל אדם יש 'מערכת' במח הממונה על הסקת מסקנות הגיוניות, וישנם, לא עלינו, אנשים שמערכת זו אינה עובדת אצלם כראוי, וזאת מחמת שתי סיבות: א. כשהאדם לא ניחן במידה מספקת של חכמה. ב. האדם הוא חכם אבל אחרי ששתה כמה כוסות אינו מסוגל להסיק מסקנות הגיוניות... והדברים יתבארו בסיפור הבא: מעשה באדם שנכנס לבית מרזח והזמין כוסית שתיה לו, לבעל בית המרזח ולכל הנוכחים. מיד לאחר שסיים לשתות קם ויצא. מהר אחריו בעל בית המרזח: "ומה עם התשלום?" - "איזה

"הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים"
מדוע מתחילה ההגדה באמירת דבר זה שהמצצה היא לחם עוני?

יש לבאר, ד"לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על מוצא פי ה' יחיה האדם", כמו שנאמר בפרשת 'עקב' ('דברים' ח ג), והמצצה שהיא לחם עוני היא ממחישה את זה ביתר שאת, שרק עפ"י דבר ה' התקיימו בגלות מצרים ועל פי ה' יצאו ממצרים, כי באופן הטבע לא היה להם אפשרות להתקיים בקושי השעבוד וגם לא שום אפשרות לצאת ממצרים. לכן בתחילת ההגדה, בכדי לקבוע בלב פנימה בחוש את הצורך להודות ולהלל לקב"ה על שהוציאנו מאפלה לאורה, מכריזים 'הא לחמא עניא'.

"השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין"

מסופר על אחד מבני ירושלים של מעלה מדורות הוד הקדומים שלא זכה לזש"ק, ואף לא הייתה הרבנית בקו הבריאות הנפשית.

באחד מלילות הסדר חזר היהודי מביהמ"ד בלוויית בחורים שהזמינם להיות סמוכים על שולחנו בלילה קדוש זה. ויהי כהכנסם הביתה נחרדו הבחורים לראות כי 'בעלת הבית' לא די שלא ערכה 'שולחן סדר' כראוי, אלא אף הפכה את השולחן - ראשו על הקרקע ורגליו זקופים ועומדים מלמטה למעלה, המצות והיין מושלכים על הארץ וכו'... אך 'בעל הבית' נשאר בשלוות נפשו, ונענה אל אורחיו הנדהמים, כאן תראו 'חג חרותינו' באמת, וכי 'חרותנו' הכוונה דווקא כשמיגע מביהמ"ד ומוצא שולחן ערוך בכל מטעמים, מפה פרושה עליה וכלי כסף וזהב לרוב, בנים כשתילי זיתים סביב לשולחנו, הרי באופן זה אינו 'חירות' אלא הוא 'משועבד' למצב זה - שרק במצב כזה שמח הוא בה' אלוקיו. אך כאן בבית הזה שהכל להיפך ממש, זוהי 'חירות' באמת, חירות מכל שעבוד לעניני עוה"ז וכל שמחתנו רק בה' הוא האלוקים. (באר הפרשה)

"השתא הכא..."

מעשה אצל ה' בית ישראל' זי"ע, שבשנה אחת טרם פשט את ה'קיסל' פנה אל המסובים ואמר 'היום לובשים את ה'קיסל' ואחר הסדר פושטים אותו, אך דעו נא - יבוא יום שמלבישים בגדי לבן ולא יפשטוהו עוד...'
(באר הפרשה)

וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח

נשאלת השאלה: מדוע הדגיש בעל ההגדה ואמר וכל המרבה.. היה מספיק לומר והמרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח?

פסח תש"פ

התשובה היא, ש"בחרבה" הכוונה לייבש את קרקעית הים. יכול היה הקדוש ברוך הוא להעבירנו בים בלי לייבש את הקרקעית, ואז היינו נאלצים לבוסס בבוץ. זה אמנם לא כל כך נעים, אבל סוף כל סוף היינו ניצולים מידי רודפינו המצרים. אבל הקדוש ברוך הוא ברוב רחמיו עשה עבורנו גם את הנס הזה, שההליכה בחוף הים תהיה בצורה נוחה ונעימה. (לאור הנר)

"ונתן לנו את התורה"

גביר גדול הגיע להתייעץ עם הגאון רבי אהרן יהודה לייב שטיינמן בכל ענייני מסחרו וראה הצלחה גדולה. באחת הפעמים, לאחר סדרת שאלות ארוכה מצידו, ביקש ראש הישיבה לשאול שאלה אחת: "למה אתה אף פעם לא שואל שאלות בלימוד, רק במסחר?" הגביר השיב שאין לו פנאי ללמוד והצטדק בכך שהוא תומך תורה בהיקפים גדולים. שאל אותו הגראי"ל: "האם אתה אוכל ממתקים?" הגביר השיב בחיוב. "ומדוע לא תשלם לאברכים עמלי תורה שיאכלו ממתקים עבורך?" שאל ראש הישיבה. "אינני אוכל ממתקים כדי לצאת ידי חובה", הייתה תשובת הגביר. "אני אוכל ממתקים כדי ליהנות". "זה בדיוק מה שאני שואל", נענה הגראי"ל לעומתו. "מדוע אינך לומד תורה עבור ההנאה? אתה משלם לאחרים כדי לצאת ידי חובת לימוד, אך מה עם הנאת התורה???" (במחשבה תחילה)

"ונודה לך שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו"

איש חכם ובעל שאר רוח חי אי שם, חכמת המסכן - בזויה הייתה. פרוטה לא הייתה בידו לפרוטה ומחסור תמידי היה מנת חלקם של בני ביתו. אך על דבר אחד הצטער החכם ביותר, על כך שהוא טרוד למחייתו ואינו יכול לחנך את ילדיו להחכים ולהשתלם בחכמות שונות, וכסף לשכור להם מורים בוודאי שאין בידו, אם לא פעם ולא פעמיים הם הולכים לישון כשהם רעבים... ויהי היום והחכם התעשר באופן בלתי צפוי ועלה לגדולה. ראשית כל העביר את משפחתו מהצרף הדל למעון מרווח, לאחר מכן קנה להם בגדים ראויים ומזון ראוי לשמו, ותוך ימים ספורים שכר להם מורים מיוחדים ללמדם כל מיני חכמות וענייני רוח. מדי שנה בשנה - בתאריך שבו התעשר החכם - היה עורך סעודה גדולה לאוהביו וקורא להם להסב עמו ולשמוח בשמחתו.

תשלום? אין עמי כסף כלל...הכה בעל בית המרזח את האיש מכות נאמנות. למחרת נכנס אותו אדם בשנית אל בית המרזח ואמר: "תמזוג כוס יי"ש לי ולכל הנוכחים" - "ומה אתי, למה אתה לא מזמין גם אותי?", שאל בעל בית המרזח. - "אתה?", התריס האיש, "אתה רק שותה כוס אחת, מיד אתה נהיה אלים"... ג- יש אנשים שנחנו בשכל רב וגם לא שתו יין, אבל הם "שיכורים ולא מיין", הם שיכורים מתאוה או מגאוה וזה מה שגורם להם לטעות. פרעה והחרטומים היו שיכורים מגאוה וזה מה שגרם להם לחפש תירוצים שונים ומשונים למכות, והעיקר לא להגיע למסקנה האמיתי שה' הוא האלוקים. כלומר, כאשר מערכת הסקת המסקנות נפגמת, עלולים להגיע למצבים כאלו. ומה גורם לכך? שכרות. אך יש שכורים ולא מיין, אלא מתאוות, מכבוד, מגאוה, המכונים נגיעות אישיות", הם הגורמים לשיבוש מערכת הסקת המסקנות במוחו של האדם...וזאת היתה גם הבעיה של החרטומים! (ריתחא דאורייתא)

"מצה זו שאנו אוכלים"

צורתה העגולה של המצות נלמדת מן הפסוק: "עגת מצות" (שמות יב, לט). עוגות - מלשון עגול, לכן אופים מצות עגולות. ומה הטעם לצווי זה? הגויים אשר עבדו עבודה זרה, נהגו לאפות לחם על פי אמונתם, - מי שהאמין בשני אלילים - אפה לחם בעל שני קצוות, מי שהאמין בששה אלילים - אפה לחם בעל ששה קצוות, וכדומה. כדי להרחיק את עם ישראל מהעבודה הזרה של המצרים, צוה ד' על היהודים בטרם יצאו ממצרים, לאפות מצות עגולות, בלא קצוות כלל, ובכך לסמן שהם מאמינים בקל אחד. כמו שהעגול אין לו התחלה ואין לו סוף, כך מאמינים אנו בבורא עולם אשר חי וקיים מעולם ועד עולם. (רבי יהודא אסאד)

"מצות יאכל את שבעת הימים"

נפלאים דברי ה'רוקח' (הלכות פסח אות רצא) שהאוכל מצות בשבעת ימי החג כהלכתו נעשה שותף לקב"ה במעשה בראשית, וראיתו מהפסוק (שמות יג, ז) 'מצות יאכל את שבעת הימים', 'שבעת ימים' אין כתיב כאן, אלא 'שבעת הימים' בה"א הידיעה, ללמדנו שנעשה שותף בבריאת שבעת ימי הבנין. (באר הפרשה)

"אילו קרע לנו את הים, ולא העבירנו בתוכו בחרבה דיינו"

לכאורה, אם לא היה מעבירנו בו בחרבה, איזה טעם היה בקריעת נם סוף?

פסח תש"פ

הבינו הם מקושייתו כי מתחפש הוא מהם ואדם גדול הוא, ע"כ הפצירו בו שיגלה להם התירוץ.

ויען ויאמר להם אכן הגדי והחתול יש להם ריב ביניהם, מ"מ יסדרו הדברים בינם לבין עצמם, אבל מהכלב מי ביקש מידו משפט, ע"כ לא נכון עשה הכלב, וטוב עשה המקל שהכהו, ולא טוב עשה האש ששרפו, והמים צדקו שכבו להאש, ולא צדק השור ששתה למיא, וטוב עשה השוחט ששחטו, ולא צדק מלאך המות בשחיתתו להשוחט, וע"כ לעת"ל ישחוט הקב"ה למלאך המות הוא היצה"ר.

הוסיף לאמר להם, ומזה תבינו שאם שני גדולי תורה יש להם ריב בינם לבין עצמם, אתם אנשים פשוטים מה לכם להתעבר על ריב לא לכם, ויפייסוהו ושתקו ולא דיברו עוד, והגאון רבי יונתן נסע לדרכו לשלום.

("ספרא דמלכא" - אמרות ועובדות החת"ס)

"רם הודע כי לך היום אף לך הלילה"

כה ביאר הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זי"ע כי הנה מבקשים אנו מהבורא, רם - הקב"ה הרם על כל רמים, אנא ממך הודע אותנו, שנכיר הטיב שכאשר אנו מהלכים במחשבה כי לך - שהכל מידך ה', וכל המפעל שלך הוא, אזי אנו במצב של יום, כלומר שאנו רואים את האמת לאשורו, כאור יום המאיר, אבל אם ח"ו נהלך במחשבה שאף לך - כלומר שאנו עושים והקב"ה גם עושה - והוא עוזר ומסייע אותנו, אז אנחנו במצב של לילה...

"אחד אלוקינו בשמים ובארץ"

סיפר הגאון רבי יעקב גאלינסקי זצ"ל, שבשנים קדמוניות בעת ישיבת רבים מאחינו בני ישראל בארצות אירופה, נכנס יהודי אל הרה"ק מטשורטקוב זי"ע לקבל ברכת פרידה, כי בדעתו לעקור דירתו לארה"ב מרוב מחסור הפרנסה, א"ל הטשורטקובער אברכך בברכת הדרך, אבל שליחות אחת אבקש לשלוח על ידך, שתמסור 'פריסת שלום' אל האלוקים של ארה"ב.

נחרד האיש ושאל את הרבי וכי יש ח"ו שתי רשויות... והרי הקב"ה יחיד הוא בעולמו, ואותו קוב"ה שברא ונמצא בארה"ב, אף הוא נמצא כאן בטשורטקוב, ברחבי אירופה ובכל פינה נידחת שבעולם.

א"ל הרבי, אכן, לזאת כוונתי, מדוע תדמה בנפשך כי בארה"ב תצליח בפרנסה יותר מכאן, הרי אותו הבורא שיפרנס אותך בארה"ב, בידו לפרנס אותך כאן באירופה. ואגב, הלה אכן לא נסע, וניצלו חייו, כי היה לו כרטיס לאנייה הנקראת 'טיטאניק' ששקעה באותה הנסיעה למצולות ים. (באר הפרשה)

לשנה הבאה בירושלים. אמן.

גלגל הוא שסובב בעולם והאיש החכם מצא את עצמו שוב כאשר הוא נטול אמצעים כלשהם.

ביום שבו חל התאריך שעלה לגדולה בעבר, קיבלו בניו הזמנה לבוא לסעודה בבית אביהם. הבנים חששו מאוד שמא דעתו של אביהם נשתבשה מרוב צער. ידעו היטב שאין בידו ממון לערוך סעודות. הגיעו כולם בשעה הנקובה וגילו את אביהם יושב שמח ומאיר פנים בראש שולחן ריק...

לפליאתם הסביר אביהם: "כסף כדי להכין סעודה אין בידי. אולם אם סבורים אתם שכל שמחתי הייתה רק בשל השפע הגשמי שהתאפשר לנו מחמת הממון - טעות בידכם. כל צערי היה בשל כך שאינכם יכולים לקנות אוצרות רוח וחכמה, לכן רבה הייתה שמחתי כאשר התעשרתי וקניתי חכמה רבה מפי טובי המורים.

"כעת השולחן אמנם ריק ומזון אין בו, אבל השמחה היא על החכמה שרכשתם ואותה לא איבדנו..."

על פי משל זה שמביא הגרי"ש נתנזון, הוא מבאר את הברכה החותמת את ההגדה "ונודה לך שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו". השמחה אינה על כך שיצאנו ממצרים מבית עבדים. הגם שעניין זה חשוב בפני עצמו להודות עליו.

השמחה הגדולה היא על כך שנבחרנו מכל העמים, התעלינו ממ"ט שערי טומאה וזכינו לקבל תורת אמת מנותן התורה. "פדות הנפש" אינה תלויה בשעבוד גופני, היא נמצאת בכל מצב ובכל מקום. על פדות הנפש הזו שרים שיר חדש בכל שנה בהגיע הפסח, בתאריך שבו יצאנו לחירות.

(במחשבה תחילה)

"חד גדיא"

מנהגו של רבינו החתם סופר היה לספר בליל פסח סיפור שקיבלה מרבו המובהק הכהן הגדול רבי נתן אדלר זי"ע על הגאון רבי יונתן אייבשיץ זצ"ל.

באחד מן הימים בתקופה בה הייתה החילוקי דעות בינו לבין הגאון רבי יעקב עמדין נסע הגאון רבי יונתן מביתו לעיר אחרת, והיה אחר ימי הפסח, ועל אם הדרך סר ללון בבית מלון אורחים, ופגע שם באנשים פחותי ערך אשר דיברו עליו סרה, והם לא הכירוהו ויחשבו אותו לעובר אורח פשוט, ויפנה אליהם בשאלה על הפיוט "חד גדיא", הלא החתול טרף את הגדי דזבין אבא בתרי זוזי, וא"כ טוב עשה הכלב שנשכו על עול בכפו, ולא טוב עשה המקל שהכהו, ויפה עשה האש ששרפו, ולא צדקו המים שכבו את האש, וטוב עשה השור ששתה למיא, ולא טוב עשה השוחט ששחטוהו, וצדק מלאך המות שהמית להשוחט, ולבסוף בא הקב"ה ושחטו למלאך המות, והלא לפי החשבון צדקו דרכי המלאך המות.

גליון 408
שנה ט' תש"פ

סיפורי צדיקים

י"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קליימן על האישור לשריטום בתמונה

סיפורי חז"ל

נכרי שאכל קרבן פסח

מעשה בגוי אחד שהיה עולה לירושלים ואכל שם קרבן פסח, ובא לפני רבי יהודה בן בתירה ואמר לו: כתיב בתורה "כל בן נכר לא יאכל בו". וכתיב "וכל ערל לא יאכל בו", ואני אכלתי מן הטוב שבטובים שבהם. אמר לו רבי יהודה בן בתירה, כלום נתנו לך מן האליה לאכול, לא נתנו לך רק מן הכחוש שבו, (כוונתו של רבי יהודה היה להטעותו בכדי שילך פעם שניה ויבקש לתת לו מן האליה ואו יתברר שהוא גוי). אמר לו: לא נתנו לי מן האליה, אמר לו רבי יהודה בן בתירה, בעת שתעלה עוד פעם לירושלים, אמור להם שיתנו לך לאכול מן האליה שבכבש (ואליה של כבש נקרבת לגבוה, ולהטעותו אמר לו כן), כשעלה הנכרי לשם אמר להם תנו לי לאכול מאליה של כבש, אמר לו מה אתה מבקש האם לא ידעת שהאליה אינה נאכלת, רק לגבוה נקרבת, אמרו לו מי אמר לך כן, אמר להם: רבי יהודה בן בתירה אמר לי שאין אתם נותנים לי מן היפה אלא מן הכחוש, והלוא אני משלם כמותכם. אמרו מה זה הדבר שבא לפנינו, בדקו אחריו ומצאו שהוא גוי, והרגו אותו, שלחו ואמרו לרבי יהודה בתירה, שלום לך רבי יהודה בן בתירה שאתה במקום נציבין ומצודתך פרוסה בירושלים.

(מסכת פסחים)

פרשת השבוע

כסבורים אתם שהמצות שלי לבדו כשרות, וכל ישראל אינם אוכלים חלילה מצות כשרות? חלילה מלחשוב כך, מצותיהם של כל היהודים כשרות הן, אלא שחייב אדם להדר עד היכן שידו מגעת. ברם, אם לא עלה בידי להדר, אקיים את המצוה כהלכתה במצות אחרות, ואל יגרע ממנה מאומה.

חג הפסח יו"ט שכולו קודש הוא

מסופר על הרה"ק רבי יחיאל מאיר מגוסטינין זיע"א, שבימי חג הפסח כמעט ולא היה ישן, ובני ביתו שדאגו לבריאותו שאלו על הנהגתו זו, והשיבם הצדיק: תציירו נא אילו הייתם זוכים ב'פינף און זיבעציגער' היינו הגרלת הלוטו שהיה באותם הימים בסך שבעים וחמשה אלף רובל, וכי הייתם יכולים לישון? האמינו לי שכל רגע מימי הפסח נחשב אצלי כ'פינף און זיבעציגער', והסביר הרבי מדוע דווקא בפסח כל רגע חשוב אצלו כ"כ, כי אז הוא זמן איסור חמץ, וידוע שחמץ רומז ליצה"ר שאור שבעיסה, ומצה רומז על יצר הטוב, ולכן בחג הפסח שהוא זמנו של היצר הטוב וביעור היצה"ר, יו"ט שכולו קודש הוא, לכן היה כל רגע חשוב אצלו ולא רצה לבטלו בשינה.

מצותיהם של כל היהודים כשרות הגה"ק רבי משולם איגרא זיע"א רבה של טיסמניץ החמיר עד מאד בעניני הפסח, בכלל היתה לו יראת חטא מופלגת עד אין שיעור, מה גם בענין חשש חמץ, שהחמירו בו באיסור משהו, וידועים דברי הרדב"ז סימן תקרנו שכתב בטעמו של דבר כי חמץ בפסח רומז ליצר הרע והוא שאור שבעיסה ולכן כלה גרש יגרש אותו האדם מעליו ויחפש בכל מבואות ממבואות מחשבותיו, ואפילו כל שהוא לא בטל, והרי זה אמת ונכון, ולא בכדי הבטיח האר"י הקדוש שהנוהר במשהו חמץ בפסח מובטח לו שלא יחטא כל השנה כולה. היה רבי משולם איגרא אופה את מצותיו בתכלית ההידור והזרירות והזרירות בתכלית הכוונה לשמה, ומייחדן לכזית המצוה של ליל הסדר. בהגיע ערב החג, ערכו את שלחן ליל הסדר וחיפשו אחר המצות המהודרות ולא מצאון, נחרדו, חקרו ודרשו, והמשרתת סיפרה לפי תומה כי אכן אלו הן המצות שפוררה ובישלה מהן כופתאות קניידלאך למרק. מיד נעשה רעש גדול, הרבנית התעלפה והמשרתת נבהלה וברחה, והכל נבוכו. מי שנתר שליו ושוה נפש היה רבי משולם עצמו, שנענה ואמר,

זמני השבת

זמני יציאת החג
ירושלים 7:42 ת"א: 7:44 ר"ת: 8:19

חג הפסח

זמני כניסת החג
ירושלים: 6:28 ת"א: 6:43

של עלילת דם, בו יואשם הרב הגדול של הקהילה היהודית, ועימו כל היהודים,

ליל הסדר הגיע. רבה של וולריה ואורחיו חזרו מבית-הכנסת. אור חמים פרוש בבית, ניחוחות התבשילים עולים מהמטבח, על השולחן קערת הכסף של הסדר מבהיקה ביופיה, ובה שלושת ה"מצות מצוה" שנאפו אך לפני שעות מספר, בערב פסח לאחר חצות היום, בקבוקי יין מהודרים עומדים בסדר נפלא על השולחן. נדמה שהכל מתנהל כראוי, ובכל-זאת, הרב נראה מודאג, עננה של קדרות נראה על פניו, כאילו ניבא לבו סכנה מתקרבת. הסדר החל, התנהל ברוממות-רוח, והרב שכח את חרדתו. הילדים הקטנים שאלו את הקושיות בטוב טעם, האורחים הצטרפו לרב באמירת ההגדה בנעימות ובמתיקות, כשמידי פעם משלב הרב דברי תורה ופירושים נפלאים על סיפור יציאת מצרים, כשהגיעו לשפוך חמתך, ניגש נכדו לפתוח את הדלת. כשהוציא את ראשו להביט בירח המלא שעמד ברקיע, ראה צללית חומקת אל צל אחד העצים. רגע נבהל, אחר התעשת. כנראה פרי-דמיון, אמר בלבו.

כשנסגרה הדלת, התרומם ה'צל', קרב לחלון והציץ. מתחת לגלימתו לבש מדי אפיפיור. אינוסנט הרביעי הביט ב'סדר' הנמשך בבית, ועמד מרותק למקומו מהמראה שנגלה לעיניו, "סוף-סוף אני רואה כיצד היהודים עורכים את חג הפסח", חשב האפיפיור המחופש, "מעולם לא שיערתי שתפילות היהודים כה תמימות ויפות. ואני עוד הושפעת ממותו דונין, לרדוף אנשים שלווים ותמימי-דרך אלו, לענותם ולייסרם!". עודו מהרהר, ראה האפיפיור צלליות שני אנשים קרבים לבית, נושאים עמם שק גדול. עקב אחריהם בנשימה עצורה. ראה אותם מניחים את השק על הקרקע, חופרים ליד הבית, קוברים את השק בתוך הבור, וחוזרים וממלאים אותו עפר.

יצא האפיפיור ממחבואו. ושני האנשים נבהלו וקפאו על מקומם מבלי להוציא הגה מפיהם, "אל תיבהלו", הרגיע אותם, "אני כמובן. באתי לגנוב משהו מהיהודונים הללו... שתוק, אידיוט!", קרא אחד מהם לעברו. הוא בחן אותו, ונרגע. גוי הוא, "אחד משלנו", ולא יסגירם. "בסדר, בסדר, אני כבר שותק, רק תגידו לי מאין לקחתם את הגופה?", שאל. "מה הבעיה!", גיחכו וצחקו בשקט, "חפרנו בבית-הקברות, מצאנו גופה, השחתנו לה את הפנים כדי שלא יזהו אותה, ומחר נצק שהבת של אחד האיכרים נעלמה. ואת ההמשך אתה כבר לבד מביין". קולו של האיש היה מוכר לו.

האפיפיור שביטל עלילת דם

ימי ההכנות לחג-הפסח מלווים אצלנו טעם של התחדשות וחגיגות, אבל בתקופות מסוימות בעבר, היו אלה ימי פחד וחרדה. כל יום היתה עלולה לפרוץ איוו עלילת-דם חדשה, על-פי הסגנון הידוע, שלפיו נהגו הגויים להאשים את היהודים בשחיטת ילדים נוצרים כדי ללוש בדמם את המצות לפסח.

מומחים באירגון עלילות-דם היו יהודים מומרים, שהמירו את דתם וביקשו להראות את נאמנותם לדתם החדשה על-ידי טפילת עלילות-שווא על אחיהם-לשעבר. אחד המפורסמים שבהם היה ניקולאס דונין, משומד רשע ואכזר, שחי בצרפת לפני קרוב לחמש מאות שנה, בימי האפיפיור אינוסנט הרביעי.

הוא שנא את דת אבותיו ובני-עמו, ולא חסך מאמצים כדי לפגוע בהם. תחילה ניסה לפגוע בתלמוד. בשנת ה'ש"ז יזם ויכוח פומבי מול הגאון הקדוש רבי יחיאל מפאריס זיע"א, שבו טען כי התלמוד מזיק לעולם התרבות, ותוכנו רצוף שקרים ועלילות על הנוצרים, ויש לאסור את לימודו ולהעלותו באש. בוויכוח נחל המומר מפלה ניצחת, והשופטים דחו את טענותיו אחת לאחת.

אך הוא לא הירפה ממאמציו. לאחר ארבע שנות פעילות עיקשת, השיג צו-מלכות המורה להשמיד את התלמוד ולשרפו. ביום שישי, ערב שבת-קודש פרשת חוקת, ריכזו קלגסי המלכות עשרים וארבעה קרונות מלאים בספרי-תלמוד, ושרפו אותם בפומבי בטכס גדול בחוצות פאריס, בו השתתפו רבים מאנשי העיר, היהודים נאלצו לחזות במראות הקשים בעל כרחם, ושאינם יהודים השתתפו בשמחה ונהנו מהשפלת הדת היהודית.

אך את הרוח היהודית אי-אפשר לשבור. היהודים הוסיפו ללמוד גמרא בעל-פה, והשתדלו להשיג ספרים חדשים. המשומד דונין השתולל. דיבוק השנאה גבר בו, והוא החליט להשמיד להרוג ולאבד את הקהילה היהודית כולה. באנגליה ובגרמניה נעשו פוגרומים רצחניים ביהודים בעקבות עלילות-דם. זו אפוא הדרך! החליט המומר דונין, יש לזווג עלילת-דם נגד יהודי צרפת. נועץ דונין בכומר מוולריה, שנודע בשנאת-היהודים שלו, והשניים החליטו להצית את אש שנאת היהודים בוולריה, והגו תכנית שטנית

משל ונמשל

בודקין לאור הנר

החמץ, כידוע רומז ליצר הרע (ברכות י"ז ע"א) ויש לבדוק אחריו לאור הנר, מהו נר זה, כיצד בודקים לאורו ומה נמצא בבדיקה? התשובה לכך

במשל לכפרי אחד שהגיע לראשונה בחייו לעיר הגדולה, הוא לא שבע מן המראות שראה, הבניינים הרמים, התנועה ההומה, המון האנשים. כל אלה הרשימו אותו וסחררו את ראשו, אבל הוא היה אדם מעשי, על כן התבונן סביבו וביקש דבר, שאותו יוכל לקנות ולהביאו עמו לכפרו, ראה בגדי משי ואטלס – הם לא מתאימים לכפר, שם יש ללבוש אריגים עבים וחזקים, ראה כלי חרטינה עדינים – בכפר משתמשים בכלי חרס פשוטים. ראה נברשות חשמל – אבל כפרו אינו מחובר לרשת החשמל. ואז גילה את אשר חיפש: פנס כיס, איזו המצאה נפלאה, לאורו יוכל למצוא דרכו בחושך, כל הכפר יקנא בו. קנה את הפנס, הניחו בכיסו, והמשיך בדרכו מרוצה וטוב לב, על המדרכה מנגד ראה אנשים מתגודדים, צרים על דלפק צר, "מה מוכרים שם?" שאל. "כרטיסים להצגת ראינוע, פנס קסם". תמה הכפרי "ראינוע, מהו?, צחקו האנשים לבורותו של הכפרי, שאינו יודע מהו ראינוע, החליט לעמוד על טיבו של זה, עמד בתור וקנה כרטיס, נכנס יחד עם כולם לאולם גדול וחשוך, ישב על מקומו והתבונן במסך שממולו ותהה, אך תהיתו לא נמשכה זמן רב, עד מהרה נעור המסך הלבן לחיים, הופיעו עליו דמויות, מראות, נופים עוצרי נשימה, עולם קסום ומופלא, חשב הכפרי בלבו: מה חבל שחשוך כאן, אם כן זה בחושך, בוודאי רואים דברים יותר נפלאים באור, נזכר בפנס הכיס שבכיסו, הוציאו, כונו אל המסך והדליקו, ולפתע ראה זה פלא, הכל נמוג, הטשטש ונעלם, מכל העברים עלו מחאות וגערות: הרף, כבה את האור", תמה האיש והצטדק: "מה קרה, רק רציתי לראות טוב יותר", אמרו לו: "האינך מבין? כאן – רואים רק בחושך!"

נוקב המשל, ונורא הוא הנמשל, כל תאוות העולם הזה, כל פתויי היצר הרע, כולם דמיון, תעתועים הם, מראות כוזבות, שאין רואים אותם אלא בחושך, אך יפוח היום ונסו הצלילים, רק יעלה האור, ותתגלה אפסוסם, יחשף גיוונם, יראה כזבם. זה שאמרו "בודקין את החמץ לאור הנר", וכשיגלה אור התורה, יגיה אור השכר – השאור שבעיסה" כחלום יעוף.

(בשם הגה"צ רבי יהודה לייב חסמן זיע"א)

היה זה ניקולאס דונין. "מובן שאני מבין", עילג האפיפיור את דבריו, "אבל הבן-אדם צריך גם לחיות... הבנתם את הרמז?". "כמובן", אמר דונין בצחוק כבוש, "הרי הפרענו לך לגנוב. אין לי כסף כרגע, אבל קח את הטבעת הזאת. הבא מחר את הטבעת לכומר, והוא יתן לך תמורתה מטבע יפה".

למחרת התנפלו שוטרי העיריה ואחריהם אספסוף מוסת על הרחוב היהודי. בראש המחפשים עמד המומר דונין. בתוך זמן קצר הגיעו לחצר הרב. "הנה המקום!", צעק דונין, "כאן קברו את הילדה!". פתחו את תלולית העפר והוציאו מתוכה את הגופה. הרב וראשי הקהילה נעצרו והועמדו למשפט. בתוך דקות אחדות חרצו השופטים את דינם: מוות בשריפה. דונין שהתלהב מהצלחת תוכניתו השטנית ביקש את רשות הדיבור וצעק בהיסטריה ובהתלהמות: "היהודים רק מילאו את דיני היהדות!", "לא די בכך שנעלה אותם על המוקד – צריך לטפל בשורש ולהשמיד ולאבד את כל היהודים, אנשים נשים וטף!".

ברגע זה קם האפיפיור ממקומו וקרב אל דונין. החיוך שנח על פני דונין נמוג והיה לארשת של פחד. "נבל ובן-בליעל!", צעק האפיפיור, ונפנף מול עיניו בטבעת שקיבל ממנו אמש, "נסה להיזכר מתי נתת לי טבעת זו, ולשם מה!". וכאן סיפר האפיפיור לחבר השופטים ולכל הנוכחים, את כל השתלשלות האירוע שלה היה עד בליל אמש ליד בית הרב... הרב וראשי הקהילה שוחררו מיד. המשומד ניקולאס דונין הוצא להורג בו-במקום, ויהודי וולירה וצרפת כולה חגגו בשאר ימי הפסח את ישועתם הפלאית והבלתי צפויה.

באותה שנה שלח האפיפיור אזהרה לחשמנים, להגמונים ולשאר מנהיגי העדות הנוצריות, לבל יעזו עוד להעליל על היהודים עלילות-דם.

צ'ין אדם לחברו

מצוה לשמה

רגיל היה הרה"ק רבי יעקב מרדומין זיע"א בימי עלומיו לעסוק בצרכי צדקה, בעוד שהוא עצמו היה עני מרוד ורעב לחם. שאל אותו עשיר אחד: מה לך ולצדקה, עני אתה ופטור ממצוה זו, החזירו רבי יעקב: אם כן הדבר, הרי זאת היא באמת מצוה לשמה.

בלי שנאה

מלמד עני שלימד את הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א בנעריו, חלה קשות ונוקק לסכום כסף גדול, חשב רבי יחזקאל לצאת לרחובה של עיר ולקבץ את הכסף, נכנס לאביו הרה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א לבקש רשות, מסכים אני, נענה רבי חיים, אבל בתנאי שלא תחזור עמוס בשנאת ישראל, הא כיצד – שאל רבי יחזקאל – פשוטו כמשמעו, השיב רבי חיים, אחד כי יסרב לתת, והשני לא יתן די הצורך, יכניסו בלבך שנאה נגדם, נמצא שבמקום כסף תביא שנאת ישראל, ולזה אינני מסכים.

איך אוכל להוציא לשון כלפי אדם הסבא מסלובדקא זיע"א חלה, הזעיקו את הרופא, מדד את החום, הקשיב לדופק, הביט באישוני העינים, ואמר: "פתח מר פיו ויוצא לשונו", ביקש לראות אם אין זו דלקת גרון, פתח הסבא את פיו אך את לשונו לא הוציא, התקשה הרופא לראות, וביקש שוב: שיוציא

את לשונו, אולם הסבא לא הוציא, נבוך הרופא ושאל: היש למר פצע בפה? משהו שמפריע להוצאת הלשון? "לא" השיב הסבא, "אם כן, מדוע אינו מוציא את לשונו כפי שביקשתי?" והסבא נחרד: "איך אוכל להוציא לשון כלפי אדם?" הן יש בכך שמץ ולזול, פחיתת כבוד. מוטב שישאר בחוליו, ולא ינהג ולזול כלפי אדם, צלם אלוקים.

לא אצער אדם עבור מצות מהודרות

רבה של ירושלים עיה"ק, הגה"ק רבי יוסף חיים זונענפעלד זיע"א היה משקיע מאמצים רבים באפיית המצות שיהיו בתכלית ההידור והכשרות. ופעם קרה בשעת אפיית המצות שאחד מעוזריו העיר לו, שאחד העובדים מתרשל קצת בגלגול העיסה, ומן הראוי שהרב יגער בו ויזרו אותו. השיב לו רבי חיים: חס וחלילה, זאת לא אעשה, אני אצער פועל עני וקשי יום, ואגער בו, משום שאני חפץ במצות מהודרות? אני מצידי עושה כל מה שביכולתי ואינני חוסך בהוצאות, ובנוסף לכך מתפלל אני להשי"ת שיזכנו במצות ביתרון ההידור והכשרות, וסמוך ובטוח אני שהקב"ה יקבל תפילתי, כי הוא בוחן לבבות ויודע עד כמה אני חפץ לקיים מצוה זו כהלכתה, אבל לקבל מצות מהודרות תמורת גערה בפועל עני? יצא שכרה בהפסדה.

תילולא דצדקיא

יום חמישי ט"ו ניסן
יצחק אבינו
הרה"ק רבי מאיר מקריסטונופאלי ב"ר צבי (יד המאיר - תקע"ה)

יום שישי ט"ז ניסן
לוי בן יעקב משבטי קה

שבת קודש י"ז ניסן
הרה"ק רבי יצחק מסקווירא ב"ר מרדכי מטשענוביל (תרמ"ה)

יום ראשון י"ח ניסן
רבי מאיר הלוי ב"ר טודרוס (הרמ"ה ה"א ד')
הרה"ק רבי חיים אברהם ממיקאליוב ב"ר שלמה (תרל"א)

יום שני י"ט ניסן
הרה"ק רבי יהושע פאלק ב"ר אלכסנדר הכהן (דרישה סמ"ע - שע"ד)
הרה"ק רבי אהרן מקארלין ב"ר יעקב (תקל"ב)

יום שלישי כ' ניסן
רב האי גאון ב"ר שרירא גאון (ד"א תשצ"ח)
הרה"ק רבי יחזקאל ב"ר יוסף פאנעט (מראה יחזקאל (תר"ה))

יום רביעי כ"א ניסן
הרה"ק רבי דוד לייקעס ב"ר ישראל (תלמיד הבעש"ט - תקנ"ט)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבניטין שליט"א
מ"ס "גם אני אודך" ר"פ ר"ס יוסף חיים" על המצוות.

עשרה ראשונים (ה')

א) עדיף ליכנס לבית הכנסת מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין, מלהיות מעשרה ראשונים.
ב) חייבים, סימן כ"ה, אות י"ח)
ב) אם יכול לעשות שניהם כאחד, היינו, גם שיכנס לבית הכנסת מעוטף בציצית ומוכתר בתפילין, וגם להיות מעשרה ראשונים, אין לך מעלה גדולה מזה. (שו"ת דברי בנייהו. חלק י"ד, סימן ב')

ג) עדיף להתפלל עם מנין שלם, ולא להיות מעשרה ראשונים, מאשר להתפלל עם מנין בצירוף, ולהיות מעשרה ראשונים. (גם אני אודך תשובות הגבר"ש שלזינגר זצ"ל)

ד) אדם שבא ליכנס לבית הכנסת, ולהיות מעשרה ראשונים, והנה פוגש הוא את אביו, או רבו, או דודו, או גדול הדור, שבכולם חייב לכבדם מדינא, יש לתת להם ליכנס תחילה לבית הכנסת, והוא יכנס אחר כך, אע"פ שלא יהיה מעשרה ראשונים. (שו"ת אור לציון, ח"ב, פרק מ"ה, אות כ"ב)

עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

חוה"מ פסח - טוב להודות לה'

בימים הבאים, עשתה האחיינית את הסגולה בדיוק כפי שאמרה לה הדודה ואף ביקשה מאת ה' את דירת חלומותיה.

מדי יום כיבתה את המכשיר הסלולרי שלה, והתרכזה כולה רק בהודאה לה' יתברך- על שנות ילדותה, על משפחתה, על בריאותה ועל החתן בו זכתה אחר כך אמרה ברטט "מזמור לתודה", וימי ההודאה האלה הפכו לחוויה קסומה ומענגת של קירבת ה'.

באחד הימים הלכו ההורים לראות דירה שהוצעה להם, ואכן היתה זו דירת החלומות שהבת התפללה עליה. אך הסכום היה גבוה מכפי יכולתם.

בהתחלה המוכר התמקח על המחיר, עמד על שלו ולא התפשר. לאחר ששמע שהאב משמש כראש כולל באחד המקומות שהוא תורם להם, התרכך ואמר: "אתן לך את הדירה בסכום שבידך". וכך הכל נסגר בשעה טובה מזל וברכה.

סיפור זה מלמד אותנו עד כמה גדול כוח ההודאה, כשהודי מודה לה' נפתחים בפניו שערים שהיו נעולים עד עתה.

ההודאה היא כמו 'פרוטקציה' שמימית, חתירה מיוחדת מתחת כסא הכבוד, מפתח ישועות עוצמתי במיוחד!

בברכת שבת שלום וחג כשר ושמח הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

מעשה שהגיע מבואנוס איירס שבארגנטינה הרחוקה, והתרחש בחודש אב ה'תשע"ו. בבית אחת המשפחות החשובות בקהילה היהודית, ישבה כלה שהתכוננה ליום שמחת ליבה, ועל פניה דאגה ותוגה.

אביה תלמיד חכם גדול המתפרנס בקושי רב. היא זכתה לבוא בברית האירוסין עם תלמיד חכם. אך גם הוא נטול יכולת כלכלית גבוהה, ולכן הדאגה לקורת גג ראויה עבורם, הטרידה אותה מאוד.

היא התחילה בחיפוש דירה מתאימה, אך מהר מאוד הבינה, שלפי היכולת הכספית שלהם- היא תיאלץ להתפשר על דירה שרחוקה מאוד מבית חלומותיה.

בסופו של דבר נמצאה דירה קטנה די בקלות, באיזור שכוח ונידח ונטול כיווני אוויר. הזוג עמד לחתום על החוזה בלית ברירה.

באותם ימים הגיעה לביקור דודה מבוגרת שהפכה מזמן לאורחת קבע בבית הכלה. הדודה הרגישה בדאגה הניכרת על פני אחייניתה, וביקשה לברר על כך.

כששמעה הדודה את הסיפור אמרה: "אם כך יש סגולה פשוטה! סגולת 'מזמור לתודה' (תהילים ק, א). יש לומר את המזמור במשך ארבעים יום. בהתחלה צריך לחשוב במשך מספר דקות על אותם הניסים שבורא עולם עשה עימנו ולהרהר בנפלאות שגמל עימנו".

לאחר מכן אומרים "מזמור לתודה" בכוונה ובהתלהבות, פשוט מודים לה' יתברך על חסדו הטוב. הסגולה הזו מוכיחה את עצמה, כי כשאדם מודה- הוא פותח את השער, ומשמיים מעניקים לו סיבות נוספות להודות!".

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מוסדי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רונית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרוך בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מוסדי אליהו נדרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת טסה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה ליבי ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה שאול בן סילביה משה בן ניזמה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רונית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל נעמה בת שרה בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מוסדי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

זמני לכת			ע"י
20:29	19:42	18:30	י-ט
20:27	19:40	18:47	ח"א
20:29	19:42	18:49	מ"ט
20:27	19:41	18:48	כ"א

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָה - סְפִירַת הָעֹמֵר

מהם מנהגי האבלות השייכים לימי הספירה?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת ציון מספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

פשט המנהג שלא להסתפר בימי ספירת העומר - למנהג האשכנזים עד יום ל"ג לעומר, ולמנהג הספרדים עד יום ל"ד לעומר בבוקר. (וכנ"ל לעניין נישואין בימי הספירה). ויש מהספרדים, שמקילים לעניין תספורת כמנהג האשכנזים, שבליל ל"ג לעומר כבר מסתפרים, והמקילים בזה מבני עדות המזרח, יש להם על מה שיסמוכו.

מי שמצטער הרבה, כשאינו מגלח את זקנו בעומר, וקשה לו להמתין לגילוח הזקן, יש אומרים, שמותר לו לגלח זקנו בראש-חודש אייר, וסמכו על הרדב"ז שמתיר בזה, ושכן מנהג רוב העולם. ובשנה, שחל ראש חודש אייר ביום ראשון, יכולים להתגלח בערב שבת שלפני ראש חודש. ויש אומרים, שאם מצטער הרבה, כשאינו מגלח זקנו בעומר, יש לו להקל ולגלח הזקן בכל ערב שבת לכבוד שבת. וראוי מאוד להחזיק במנהג שלא לגלח את הזקן, ובפרט בני ישיבות, שחובה עליהם לקיים מנהג זה.

ראוי להחמיר בימי ספירת העומר (עד יום ל"ד בעומר), שלא ללבוש בגד חדש, שצריך לברך על לבישתו ברכת 'שהחיינו' (דהיינו בגד חדש שיש שמחה בלבישתו כמו חולצה חדשה וכדומה, אבל בגד חדש כגון גופיה, שאין מברכים עליו שהחיינו, לכל הדעות מותר ללבושו בימי הספירה). ואם יש צורך בלבישתו, נכון להדר וללבושו ביום שבת, ואז גם יוכל לברך עליו שהחיינו. וכן במקום שמחת בר-מצווה או ברית מילה - יש להקל ללבוש בגד חדש בימי הספירה.

יש מחמירים, שלא לתפור ולתקן בגדים חדשים בימי ספירת העומר, ומנהגינו להקל בזה, ואף לנוהגים איסור בזה. מכל מקום, אם עושה כן לצורך חתן העומד להינשא ב-ל"ד בעומר, אין בזה מנהג להחמיר כלל.

חובת ההודאה

עד כמה עלינו להודות לבורא עולם על כל הניסים שעשה, עושה ויעשה עימנו. כאשר האדם מכיר טובה ויודע להודות לבורא העולם, יזכה לישועות מעבר לגדר הטבע. להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'באר הפרשה' אותו סיפר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א:

בליל שישי פרשת כי תישא ה'תשע"ט סיפר לי אברך מתושבי ניו-יורק מעשה נס ופלא שאירע עם בתו, כבת ארבע-עשרה שנים. מגיל ארבע שנים בערך סובלת הבת מקושי נשימתי ל"ע. ההורים כבר היו איתה אצל גדולי הרופאים המומחים בתחום הזה, ואף אחד מהם לא ידע ולא הבין, מה שורש הבעיה ומה ניתן לעשות כדי להקל מעליה.

אדרבה, ככל שהוסיפו לדרוש ברופאים כך גברה הפליאה והתעלומה - מדוע אירע לה ככה, ובאילו דרכים אפשר לרפאותה. ואף כשנשלחה על ידי כמה מומחים למדינת אריזונה (בדרום מערב ארה"ב), ששם האוויר יבש מאוד - לא הועילה לה השחות של שלושה שבועות שם, אלא לפרק זמן קצר של שבוע אחד בלבד.

והנה, לפני תקופה קצרה קיבלה הנערה על עצמה, שבכל יום ויום לפני שתעלה על משכבה לשנת הלילה - תשב ותכתוב בפנקסה עשרה דברים טובים שגמל עימה הקב"ה באותו יום, ועליהם תודה ותהלל להקב"ה הגומל חסדים טובים שגמלה כל טוב.

וראה זה פלא: ביום הארבעים ואחד זכתה לכתוב בפנקס הנ"ל, כי ביום זה החלה לנשום כאחד האדם וכל מכאוביה וקשייה נעלמו כלא היו! כי אכן, הסגולה הגדולה והמועילה משאר כל הסגולות היא, כאשר אדם 'זוקף ראשו' ורואה כיצד הקב"ה מפליא עימו לעשות תמיד בכל עת. ההודאה היא המפתח להביא את הישועה!

הודאה בכל מצב

מיד אחר שהתבשר רבי יצחק הוטנר זצ"ל בבשורה הקשה על פטירת רעייתו, הוא נפגש עם הרופא הראשי שטיפל ברבנית. הרופא חש באי נעימות ולא ידע מה לומר. אך רבינו פתח בדברים: "אתה רואה (בהראותו על מקום הקריעה) רק עכשיו קרעת קריעה, וברכתי דיין האמת... בכל זאת, תדע שאני מכיר טובה לכבודו, על כל המאמצים וההשתדלויות, שפעל בטיפולה". הרופא עמד נבוך, מעולם לא שמע דיבורים כאלו ברגע שכזה... (ספר הזיכרון על הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26א ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

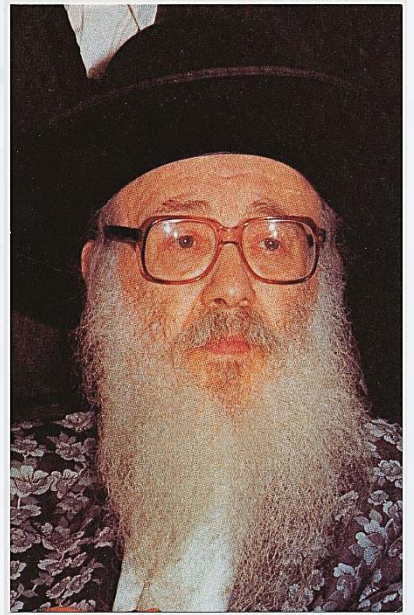
נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - האדמו"ר הרב יעקב יוסף וייס מספינקא זצ"ל

האדמו"ר הרב יעקב יוסף וייס מספינקא זצ"ל - נולד ב-י"ג ניסן ה'תרע"ה (1915). אימו נפטרה בעת לידתו. רבינו גדל בבית סבו רבינו ה'חקל יצחק ז"ע שחינוכו והדריכו, וכן הסבא שכן עבדו רבנים ות"ח גדולים שילמדו עימו. בשנת ה'תש"ד (1944) - מלחמת העולם השנייה) כשהקלגסים הנאצים ימש"ו רצחו, פגע האסון גם במשפחתו של רבינו, כשבני ביתו עם שלושת ילדיו וכל משפחתו כולל אביו וסבו הובלו לדרכם האחרונה לכבשני אושוויץ. עם השתלטות הנאצים על הונגריה, רוכזו היהודים בגטאות ונשלחו להשמדה. כאשר שמע רבינו, שלבעלי מקצוע יש סיכוי להישאר בחיים, הצהיר שהוא מומחה לזגגות ומכונאי. הרב הגיע למחנה הריכוז 'דיהרנפורט' ולאחר מכן למחנה 'פינפטייכן' שבגרמניה. רבינו העיד שהיו תקופות ורגעים קשים מאוד.

לאחר המלחמה חזר לעיר סעליש ומשם המשיך לוורשא. שם מצא מעט מאוד יהודים ורבינו התבקש לקבל על עצמו את עול הרבנות. לאחר מאמצים מרובים הצליח לארגן חיי קהילה מסודרים. כמו כן שקד על חינוך הדור הצעיר וייסד בית חנוך לבנות. רבינו נאלץ לברוח בעקבות הלשנה של יהודי קומוניסטי לאראג (גבול רומניה). בהמשך עבר לארה"ב באיסט סייד, שם הקים בית מדרש, ומשם עבר לברוקלין (קראון הייטס). לאחר שעלה לארץ הוכתר לראש וראשון לבית ספינקא. נפטר ב-י"ט ניסן ה'תשמ"ח (1988). חי כ-73 שנים. ציונו בבית-העלמין סגולה שבפתח-תקווה.

סבא (מצד האב): מרן רבי יצחק אייזיק הי"ד (מח"ס ה'חקל יצחק'. נעקד על קידוש ה' ב-י"ג סיוון ה'תש"ד). **סבא (מצד האם):** הרה"צ ר' אלעזר רובין מגלאגוב-סאסוב (מח"ס 'זכרון אלעזר'). **אביו:** הרה"צ רבי ישראל חיים הי"ד (נעקד על קידוש ה' ב-כ"ט אייר ה'תש"ד). **אימו:** מרת חוה שרה. **מרבתינו:** סבו, מרן רבי יצחק אייזיק הי"ד.

נשותיו: בת הרה"צ רבי אלטר מנחם מנדל מבורשא (זיווג ראשון - נישא בשנת ה'תרח"צ), מרת פרל (זיווג שני - בת דודו ר' אברהם אביש הורביץ מקורלי). **ילדיו:** חוה שרה הי"ד, שיינא רחל הי"ד, פנחס הי"ד (איבד את אשתו, בנו ושתי בנותיו בשואה). האדמו"ר ישראל חיים בבני-ברק, האדמו"ר מאיר אלעזר בבורו-פארק, ר' יצחק אייזיק. **חתנו:** האדמו"ר ר' נפתלי צבי. **מספריו:** דרכי יעקב יוסף שיח יעקב.

רבינו לא חת מפני השומרים במחנה, וסיפרו יהודים שעבדו איתו במחנה, שאם הבחינה עינו ביהודי העומד ליפול תחתיו מחמת כובד העבודה הקשה, רבינו דאג לו במסירות נפש למקום מסתור למנוח עצמותיו היגעות, ועבד במקומו, עד שהתאושש מעט.

אירע פעם שאחד המרצחים הארורים, כיוון אליו את נשקו ורצה להורגו, ורבינו עצם עיניו בדבקות ושם לנגד עיניו "שויתי ה' לנגדי תמיד" וחיכה בשלווה למסור נפשו, אך המרצח צחק בשטניות ואמר: "חבל לבזבז כדור בשביל יהודי מלונלך, אתה תמות כבר מרעב"...

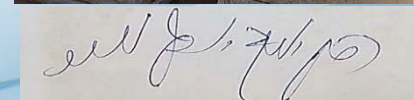
באחד הפעמים הבודדות, שדיבר על הימים ההם, סיפר רבינו זיע"א, שכאשר הגיעו הימים הנוראים התפללתי את כל התפילות תוך כדי עבודה, ובחסדי השם הצלחתי לזכור בעל פה את כל התפילות והפיזטים, חוץ מקטע אחד מתוך תפילת נעילה. לא זכרתי את הקטע 'אתה נותן יד לפושעים'.

דבר זה הביא אותי לשברון לב ודמעות וביום כיפור בשעת תפילת נעילה השפילתי עיני למטה וראיתי דף ליד רגלי. התכופתי ולתדהמתי ראיתי, שזה דף מתוך המחזור של יום כיפור מתפילת נעילה. כשהסתכלתי, ראיתי כתוב את הקטע התפילה, שלא זכרתי 'אתה נותן יד לפושעים'.

לקראת סוף המלחמה, כאשר כוחות בנות הברית הפציצו את הגרמנים ללא הרף, והנאצים היו בנסיגה לתוך גרמניה, הייתה סכנה גדולה להסתובב בשטח המחנה, שכן פצצות ופגזים גם ממטוסי ארה"ב וגם מתותחי הסובייטים נפלו בשטח המחנה והפילו חללים רבים. היה זה בתחילת החודש-זמן קידוש הלבנה. רבינו התחיל להזכיר לסובבים שהערב צריך לקדש הלבנה. כולם חשבו לקדש את הלבנה בתוך הבונקר שהתחבאו בו דרך החלון, מחמת הסכנה, אולם רבינו התעקש לקדש את הלבנה דווקא בחוץ.

רבינו ניסה לשכנע את הסובבים בהטעימו את דברי השולחן-ערוך: "אין מקדשין את הלבנה מתחת לגג" ו"כל המקדש את הלבנה מובטח לו, שינצל ממיתה משונה באותו חודש". הסובבים חששו לחייהם, שמא בזמן שיקדשו את הלבנה יפגעו בהם חלילה פגזים.

רבינו לאחר שכנועים רבים הצליח לארגן מניין, שיצא עימו החוצה ואכן הם קידשו את הלבנה מתחת לשמיים. בשעה ששרו את הניגון 'טובים מאורת', נפל פגז על הבונקר, ששהו בו דקות ספורות לפני כן והתפוצץ והרס אותו כליל.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"
צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.
בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

הַחֶסֶד שֶׁהָצִיל

"עוד יום אחד היית ממתין - וליבו היה נפגע. ולא היה נשאר בחיים", אמר בקול חמור. כיוון שחששתי לחילול ה', הסברתי לו שבאתי בהתנדבות ומדובר באדם זר בעבורי.

באותם הימים הייתי אברך כולל. קיבלתי מלגה של חמש מאות לירות לחודש. האמבולנס והטיפול הרפואי עלו שלוש מאות לירות. פניתי להנהלת בית האבות לזהות את בני משפחת הקשיש. התברר לי, שמדובר באדם מכובד, אב למשפחה ידועה...

פניתי אליהם וסיפרתי את מה שאירע, וביקשתי מהם את החזר ההוצאות, שהיו לי. בתגובה טענו, שלדעתם תפקיד בית האבות הוא לדאוג לטיפול רפואי לחוסים בו, ואינם סבורים, שעליהם לממן את ההתנדבות שלי.

השבתי להם ש"אין בעיה, ובחודש הקרוב אסתדר רק עם מאתיים לירות למחייתי". חלפו מספר שבועות. בכל פעם שביקרתי את הקשיש, הוא הודה לי מעומק הלב על החסד, שעשיתי עימו. באחד הביקורים הבחנתי, ששוב הוא כאוב.

בירור קצר העלה שהבעיה חזרה על עצמה, שוב הזמנתי אמבולנס, הבאתי אותו לבית הרפואה ושילמתי את ההוצאות. הקשיש טופל והוחזר לבית האבות. מעשה זה חזר על עצמו חמש-שש פעמים, עד שבפעם האחרונה בניו שלחו תשלום עבור ההוצאות של אותה הפעם. מאז, טיפלו הם בבעיה של אביהם. הזמן חלף ושכחתי לחלוטין מאותו מעשה.

לאחר ארבעים ושתיים שנה האיש הופיע בחלומי ואמר לי: "נודע לי על החולי שלך ובאתי בפני בית דין של מעלה וטענתי: 'איך ייתכן, שאדם שעשה עימי חסד של אמת ינזק באותו איבר?'". בבית דין של מעלה הכירו בצדקת טענתי ובאתי לבשר לך שתיכנס לניתוח ותצא ממנו - מבלי שחייך ישתנו". האיש נעלם והתעוררתי.

זכרתי היטב את החלום וחשתי, שמדובר בחלום אמת. הבנתי שחשד הניתוח יצליח ולא אצטרך לשנות כלל את אורחות חיי. מאותו רגע ירדה עלי שלווה, ושמחת השבת ניכרה על פני.

חשתי את הפירוש של הנאמר בתפילה 'זוכר כל הנשכחות', גם מעשה חסד שנשכח מהאדם, הקב"ה משלם עבורו את השכר לעושהו. גם אם לא רואים את התמורה מיד - הרי בבוא העת, מקבלים את השכר.

הניתוח ב"ה עבר בהצלחה. אני זוכר את שלושת הרופאים שהגיעו לאחר הניתוח והודו, כי אירע לי נס. וציינו כי נדהמו לגלות שעל אף המחלה אין צורך לקטוע איברים חיוניים להמשך תפקוד הגוף ככל אדם. **כשאדם עושה חסד למטה-מתעוררים החסדים מלמעלה לבוא לעזרתו ולהצילו!**

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'להתעדן באהבתך' ויש בו כדי ללמדנו, כי כל דבר שהאדם עושה - לעצמו הוא עושה. וכן אמר האדמו"ר הצדיק הרב שלמה גולדמן זצוק"ל, ששימש כאדמו"ר הרביעי של חסידות זוועהיל- כל פסיעה שאדם פוסע עבור הזולת, הוא חוסך בכך אלף פסיעות עבור עצמו!

סיפר הגרי"מ שטרן, שחלה ל"ע במחלה הנוראה ועבר סידרת טיפולים כימותרפיים, אך לבסוף הבריא "והכל בגלל מעשה חסד שכבר חלפו הימנו ארבעים ושתיים שנה", וכך סיפר: הנני אדם ריאלי ולא איש של מופתים וחלומות. ועם זאת, 'בדידי הוה עובדא'.

מצבי הרפואי נחשב לקשה. המחלה התגלתה אצלי במעי הגס. שלושה רופאים בכירים, שעם כל אחד מהם התייעצתי בנפרד, קבעו כי עלי לעבור ניתוח מסובך, שכולל הנראה ובהתאם לידיעותיהם הוא ישנה לחלוטין את איכות חיי, בשל הצורך לכרות את האיבר הנגוע.

מבחינתי האישית מדובר היה באסון. לא ראיתי עצמי מנהל חיים תקינים לאחר הניתוח. מאידך, הייתה חובה מוחלטת לעבור את הניתוח, שכן בלעדיו לא יכולתי להמשיך לחיות. ולכן בליט ברירה קבעתי תור לניתוח. ככל שהתקרב המועד המתח גבר. חששתי מאוד מהתוצאות.

בליל שבת שלפני התאריך, שבו היה עלי לעבור את הניתוח, חלמתי חלום מפתיע, בו הופיע אדם, שאותו ראיתי לאחרונה ארבעים ושתיים שנה קודם לכן.

באותם ימים, נהגתי ללכת לבקר קשישים בבתי אבות, שהיו באותה עת בירושלים. הייתי בזמנו קרוב מאוד לצדיק רבי אריה לזין זצ"ל, שהתפרסם בזכות מעשי החסד שלו. בעקבותיו הלכתי לבקר בבתי אבות. באחד הימים הבחנתי בקשיש שכולו אומר כאב ויסורים. שאלתי אותו, האם אני יכול לסייע לו. הוא השיב בשלילה.

"ובכל זאת מה הבעיה?", שאלתי. הוא השיב שמזה מספר ימים לא התרוקן, וכל גופו כואב בשל כך. ניגשתי לאחות וביררתי את העניין. היא השיבה שמדובר בבעיה סבוכה, שרק בבית הרפואה ניתן לטפל בה בעלות כספית.

'הבעיה', הוסיפה, 'שילדיו מסרבים לקחת את אביהם לבית הרפואה לצורך הטיפול. הם טוענים, שעל בית האבות לדאוג לטיפולו או לממן את הטיפול בבית הרפואה. הנהלת בית האבות מסרבת, והאב הקשיש נותר סובל וכואב'.

החלטתי לעשות מעשה. הזמנתי אמבולנס ולקחתי את הקשיש לבית הרפואה. הרופאים טיפלו בו, ויום למחרת כבר חזר לבית האבות. אני זוכר כיצד לפני שיצאנו משם, ניגש אלי הרופא שטיפל בו ונזף בי על ההזנחה ב'אבא'.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל
הרב נחום בן ויקטוריה בצרי זצ"ל
מאיר מורד בן שושנה ז"ל
זהבה בת שושנה רייזל ע"ה
עמרים בן דבורה ז"ל
נעמי בת כותון ע"ה
מרים בת בלה ע"ה
דב בן יצחק ז"ל
סוליקה בת עישה ע"ה
סלים בן פרחיה ז"ל
לטיף בן פרחיה ז"ל
דינאל רפאל בן חגית ז"ל
יהודה בן סעידה ז"ל
עפאת בת השמת ע"ה
הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
הרב יעקב בן מרגלית זצ"ל
שמואל בן רבקה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל
אביחי בן אסתר ז"ל
נעימה בת גורג'יה ע"ה
דוד בר חסיבה ז"ל
חוה בת יעקב צבי ע"ה
רפאל בן אסתר ז"ל
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל
אורה בת נעימה ע"ה
דוד יצחק בן פרחיה ז"ל
גורג'יה בת נעימה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל
הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל
ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
דרור יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל
צדיק חכם בן חזלה ז"ל
שני בת אסתר ע"ה
מסודי בת חביבה ע"ה
אסתר בת גולה גאולה ע"ה
יוסף בר סעדה ז"ל
יעקב בן נעמה ז"ל
שרה בת מורברי רחל ע"ה
אלון בן סעדה ז"ל

נא לשמור על קדושת העלון
אין לקרוא בשעת התפילה.
מומלץ לקרוא בשולחן שבת!

הדלקת הנר: 18:44 צאת השבת: 19:45 רבינו תם: 20:23 (לפי אפיק ת"א),
קוראים בפרשת "ויאמר משה", הפטרת השבוע: היתה עלי (יחזקאל לז).

או צרות הפרשה

שבת חג חפסח

"כל דכפין ייתי ויכול" ... בנחת ובשלווה ללא כעסים!

בליל הסדר מצווים אנו לקיים מאמר בעל ההגדה: "כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח" – שלא רק נדאג לעצמנו ולבני ביתנו, אלא מן הראוי לתור ולחפש אחר מי שאין לו היכן לעשות את ליל הסדר, מי שאין לו אפשרות לקנות את מצרכי המזון לחג ועליך מוטלת החובה להזמינו.

רמז לכך רואים במצוות החג – "והיית אך שמח" – בגימטריא: הכנסת אורחים. הבה נבחן את עצמנו: האם כאשר אנו אומרים "כל דכפין ייתי ויכול" אנו מתכוונים באמת ובתמים שיבוא עני לפתח הבית ויבקש להיכנס ולהשתתף עימנו בליל הסדר? ואם אכן זו כוונתנו האמיתית, האם אין זה מן הראוי להזמינו מוקדם יותר ולא "ברגע האחרון" בליל הסדר?

ואולי ההזמנה הטובה ביותר היא לאנשים שאינם "מן השורה הראשונה", אנשים שאין להם באמת ובתמים היכן לחוג את ליל הסדר? אין ספק, שחייבים להיות חזורים באמונה חזקה כדי להזמין אנשים דלא מעלי, חולים ונדכאים שיסבו עימנו בליל הסדר, או, לפחות, להעניק להם מצרכים או מצות שמורות לליל הסדר. האמת שצריך לכך סבלנות יתרה, ועלינו להיות חזורים במידת החסד, לעשות זאת בנחת, בשלווה, לא בכעס, לא באי רצון, אלא דווקא במאור פנים, בתחושה שזה מה שיוסיף לגאולתנו. וכמובן, להשתדל ששום דבר שבעולם לא יגרום לנו להיכנס לליל הסדר בכעס ובמרירות.

עד אילו גבולות צריך להישמר במידה זו של כעס, נוכל ללמוד ממידת סבלנותו של הגאון משה פיינשטיין זצ"ל, הפוסק הדגול, והיכול ללמדנו הנהגה מופלאה של חסד מהו לכל דכפין:

אחר פטירתו מן העולם התקבלה בביתו שיחה טלפונית סמוך לכניסת השבת. מעבר לקו הייתה אישה אחת אשר ביקשה לשוחח "עם כבוד הרב", אך מה גדול היה צערה לשמע הבשורה המרה כי כבוד הרב נפטר לבית עולמו. לשאלת אחד מבני הבית במה הוא יכול לעזור לה, ביקשה האישה לברר את זמן כניסת השבת.

"האם לשם כך את מתקשרת לגדול הדור? וכי קשה לך להשיג לוח זמני הדלקת הנרות?!"
"אני מתפלאת על תמיהתך. הרי זה כבר יותר משלושים שנה שאני נוהגת להתקשר מדי שבוע לכבוד הרב לברר מהו זמן כניסת שבת, ותמיד השיב לי הרב בסבלנות רבה ומעולם לא היפנה אותי ללוח שנה!" – השיבה האישה בנימה של כעס לבן-שיחה. אכן, זו תורת המנהיגות במלוא תפארתה.

ואכן, סבלנות, אורך רוח, הארת פנים, אלו המידות הצריכות חיזוק אצל כל אחד ואחד מאיתנו. ויתכן שבגלל הלחצים הקשים שבהם נמצאים רבים מן האנשים לפני החג הדבר גורם להם לחוסר סבלנות, קוצר רוח וכו'. דווקא בליל הסדר, שהטירחה והמאמצים הם כה רבים לקראתו, ולצערנו, גם המכשלות בכעס נותנות אותותיהן, על כן מן הראוי לקחת את דבר בעל ההגדה "כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח" – לתור ולחפש לפני ליל הסדר אחר אנשים שיתכן שהם יתביישו לבקש להתארח, אנשים שאינם פונים מיוזמתם ומודיעים שהם נותרים לבד בחג. לשם כך צריך אורך רוח וסבלנות לתור, לחפש ולמצוא את האורחים שיסבו עימנו לליל הסדר. ועלינו לדעת, שבעצם יש רבים מן האנשים שאינם פונים מפאת בושתם ונשארים בודדים בליל הסדר, ויש שאינם מבינים את חשיבות הלילה הזה ובוודאי אינם חוגגים אותו כהלכתו.

זה הזמן שעלינו לאזור אומץ וכוחות להתעניין, לשאול ולדאוג שלא יעבור עלינו הפסח הזה ללא אורחים שהקב"ה כה חפץ ביקרם, בכך נוכל לקיים ביתר שאת את כל ה"דכפין ייתי ויכול".

הגר"מ פיינשטיין זצ"ל לימדנו גבולות של סבלנות ניתן להגיע ואולי יותר מכל זה כיצד אנו מתייחסים במאור פנים לאנשים שאינם בני תורה ולעיתים אף אינם בני תרבות ודווקא אנו רואים לנכון לבקשם להסב עימנו לליל הסדר.

בדרך כלל, המוזמנים הם בני המשפחה או מכרים קרובים שאנו מעוניינים לחוג עימם את ליל הסדר, אך דווקא בליל זה צריך להזמין את "כל דצריך", כל מי שצריך ואין לו היכן לחוג את ליל הסדר.

אם נתבונן ונבדוק עד כמה אנו מתאמצים באמת לחפש אחר עניים ולשאוף בכל מאודנו שהם יסבו עימנו בליל הסדר, יתברר לנו מהר מאוד שדווקא אותם אנו לא כל כך מחפשים ומאמצים לא מכוונים במיוחד בעניין זה... בהודו הרחוקה אירע מעשה נפלא עם שליח הרבי מליובאוויטש, מנהל בית חב"ד במומביי, הרב גבריאל הולצברג הי"ד, והוא יכול ללמדנו פרק מאלף בדאגה לאורחים לליל הסדר:

אחד האסונות הכבדים שהתרחשו בשנת תשס"ט התרחש בהודו. קבוצת מרצחים שפלים פגעה קשות ביהודים שנמצאו אז בבית חב"ד במומביי. בבניין זה של בית חב"ד התגוררו בני הזוג הולצברג הי"ד, שליחי הרבי, שהיו משתדלים לקרב יהודים לבורא עולם בארץ זרה זו במסירות נפש ממש. בימים שלפני ליל הסדר היה מסתובב הרב גבריאל הולצברג הי"ד ותולה מודעות בבתי המלון ובבתי ההארכה במומביי, המזמינות את ציבור היהודים המקומיים והישראלים אנשי העסקים והתיירים לליל סדר כהלכתו בבית חב"ד.

בערב ליל הסדר, זמן קצר לפני כניסת החג, בעיצומן של ההכנות, אמרה פתאום הרבנית רבקה לבעלה: "לך תסתובב ותראה אם לא שכחנו מלון או בית – הארחה."

"אבל אני הסתובבתי אישית ותליתי הזמנות בכל המקומות!" – טען הרב גבריאל, אולם אם רבקה מתעקשת אין טעם להתווכח והרב יוצא לרחובות כמצוותה.

תוך כדי הסיור המהיר גבי מגלה לפתע שהוא פסח על בית-הארחה אחד ולא תלה בו מודעה. הוא נחפז למקום וביקש מהפקידה לראות את ספר האורחים. בעילעול מהיר הוא מגלה שם אחד הנשמע ישראלי. הוא רץ אל החדר, דופק שוב ושוב על הדלת ומשלא נשמעת תשובה הוא עזב והחל לרדת במדרגות. לפתע נפתחה הדלת ובחור עם חלוק רחצה מביט עליו ושואל אותו: "מי שלח אותך?" והרב הולצברג צועק לעברו: "הקדוש ברוך הוא!"

הבחור, בהלם מוחלט, קורא לו לבוא ואז הוא אומר לו: "שמע סיפור. אני מגיע עכשיו מדרום הודו בדרכי לצפון. כלי לא תיכננתי לעצור בעיר. באתי ברכבת והייתי צריך להחליף רכבת. כשאני יורד ובא לקנות כרטיס, אני מגלה לחרדתי שכייסו אותי.

אני יושב על אבן ומתחיל לבכות. לפתע ניגש אלי אדם צעיר שדיבר עמי במבטא צרפתי ושואל אותי מאיפה אני. עניתי לו שאני מארץ ישראל.

"הבחור אומר לי: 'שמע, גם אני יהודי מצרפתי ואף נותן לי סכום כסף. 'סע לעיר ותשכור חדר. אחרי החג תתקשר הביתה ותגיד להורים שיפקידו כסף בבנק הדואר ותקבל את הכסף כאן תוך דקות'. אני עושה כעצת הבחור, מגיע לכאן, שוכר חדר ביגסט האוס' הראשון שאני רואה, נכנס לחדר ונשכב על המיטה. אני מסתכל כלפי מעלה ומתחיל 'לדבר' עם אלוקים: 'אלוקים! מה קרה? מה יהיה? מה אני עושה כאן במצב ביש כזה?'

"אתה קולט, הרב? אני, הקיבוצניק, שמעולם לא היה לי קשר עם ההוא מלמעלה, מדבר אלי? פתאום אני קולט שהיום בערב זה ליל הסדר!

"והמונולוג שלי מתחדש: 'אני יודע שהקשר בינינו לא מי ידע מה, אבל, אלוקים, אם אתה אוהב אותי, תן לי סימן. אל תתן לי להיות לבד הלילה, תן לי להיות בליל הסדר אמיתי עם יהודים!'

"סיימתי את השיחה, נכנסתי להתקלח ופתאום – נקישות בדלת. חשבתני שאני מדמיין, אבל לא. אני פותח את הדלת ורואה מישהו שנראה כמו רב יהודי בקצה המדרגות. וכשאני שואל אותו 'מי שלח אותך?' אתה עונה לי: 'הקדוש-ברוך-הוא!...'

מיותר לציין, שגם הוא זכה לאירוח קסום בבית חב"ד, ואט אט גם נפשו נקשרה בבורא עולם (ברכת דוד).

"עמלנו □ אלו הבנים"

סגולות רבות ישנן כיצד לזכות בבנים תלמידי-חכמים. אין ספק, כי הדרך הנכונה והראויה ביותר היא למוד בצוותא מדי יום ביומו עם הבנים. אך יש דרך נוספת ומעניינת שגם היא יש באפשרותה לזכותנו בבנים תלמידי-חכמים:

באחת הקהילות החרדיות בדרום הארץ יש משפחה שכל ילדיה, עד האחרון, גדלו לתפארת בצורה שבאמת לא רואים כמותה במשפחות רבות, עד כדי כך שכמה מחברי הקהילה ההיא אמרו שכאשר רואים ילד מחונך מסתובב בבית המדרש, משייכים אותו באופן אוטומטי אל המשפחה ההיא...

זה לא רק העמל וההתמדה בתורה, ולא רק צורת שלהם, שכולה אומרת הוד והדר, אלא הרבה יותר מזה. מדובר בילדים שיראת השמים כל כך נשקפת צדמותם, עד שהם ויראת שמים – חד הוא. גם יחסיהם אל הסביבה, התייחסותם האדיבה והנעימה לכל בר-אנוש, יהיה מי שיהיה, מושכת את לב כל רואיהם. ואחר כל זאת, ההתמדה שלהם בתורה נעשית בחשק רב, וניכר שהלימוד הוא הדבר המאושר ביותר בחייהם. זרע ברך ה' במלוא המובן ובמלוא המשמעות של המושג המקודש הזה. כדי להבין כיצד זה קורה, התברר שיש מאחורי הקלעים סיפור נפלא:

ראש המשפחה, תלמיד-חכם בעל שיעור קומה, מגיע מדי יום, בשעה ארבע לפנות בוקר, לבית-הכנסת. הוא נכנס אל המסדרון ופותח את "חדר הניקיון" של בית המדרש, בו נמצאים המטאטא והספוגי-ידור, הדליים וחומרי הניקיון. האבא, תלמיד-חכם כשלעצמו, ומי שעמל על התורה באחד הכוללים של הקהילה, מוציא משם את הכלים לשיטיפת הרצפות, מפשיל את שרוליו, ממלא מים מן הברז. מכניס לדלי מעט סבון ריחני ו... מתחיל לשטוף את המסדרון. את השטיפה הוא מבצע במרץ רב, כמי שאכפת לו על ביתו-שלו, לא מוותר גם על הפינות. כל זה לוקח דקות ארוכות. הוא לא מסתפק במסדרון, אלא נכנס אף לבית הכנסת עצמו, ועובד גם שם במרץ רב.

אבי המשפחה נימנה עם אחד ממתפללי מניין הוותיקין בבית הכנסת, אלא שהוא מקדים לפני כולם ושוטף מדי יום את המסדרון הגדול לפני שהיכל ואת ההיכל עצמו. כשמגיעים המתפללים, הם מרגישים בצחצוחו של המקום, בניקיונו ובטהרתו, ואינם יודעים מי עושה עבורם את המלאכה המקודשת הזו.

מי שמגלה אכפתיות לניקיונו של בית ה', ומשתדל שהאנשים הבאים לשם יריחו ריחות טובים ונעימים, מוכיח בכך שזה ביתו השני, ואולי הראשון... ואז הקדוש ברוך הוא הופך את המקום הזה למקום הטבעי של ילדיו. ברור אפוא, שזו עילת ההצלחה העל-טבעית של ילדיו של התלמיד-חכם הני"ל, ומכאן נובע החשק הבלתי נדלה שלהם ללמוד וללמוד וללמוד. אך זה עוד לא הכל. מיד לאחר שהוא שוטף את הרצפה, הוא מתחיל לשטוף עוד משהו... את דף הסיפור... והפעם, הוא עושה זאת בדמעות עיניו... לאחר אמירת כמה פרקי תהילים, הוא מתפלל אל השם יתברך בלשונו שלו, ומתחנן לפניו בדמעות של ממש, על חיימקיה שלו ועל מוישליה שלו, ועל שלווימי ועל יהודליה ועל כל היתר. והתפילה הזו, ככל שהיא נאמרת בשפה פשוטה יותר, כך היא מרגשת יותר. במשך כארבעים דקות מתפלל התלמיד החכם המופלא ההוא לאביו שבשמיים שיתן בלב בניו את השמחה ללמוד תורה. הוא מזכיר ומונה אותם בשמותיהם אחד לאחד, ואומר: "אנא, אבי שבשמיים, עזור לנו שלחיימקיה שלנו יהיה חשק ללמוד, ולא יעכב אותנו שום מחסום ושום מפריע. אלא שישב כל ימיו על התורה ועל העבודה."

וכך, כאמור, הוא מונה את שמותיהם של כל בניו ובנותיו, ומבקש עליהם בתפילה הבוקעת הישר מן הלב.

מי שעוקב אחר ה"מיסלול הלילי" של האבא הזה, דרך שטיפת הרצפה ו"שטיפת" הסיפור, יבין את סוד ההצלחה הגדולה של ילדיו (אור דניאל).

חג פסח כשר ושמח!

זכות הלימוד בעלון זה תהיה לעילוי נשמות: ר' נוריאל חזני בן מרים ויעקב ז"ל, לע"נ מרת מונירה חזני בת כורשיד ז"ל, לע"נ מרת פארי בת מונירה ז"ל, לע"נ ר' עזיזולה בן שרה ז"ל, לע"נ מרת מנסורה בת כשוור ז"ל, לע"נ קודסיה בת כשוור ז"ל, לע"נ אליהו בת שלום ז"ל, לע"נ אור בת יפה ז"ל, לע"נ ניסן בן ננה ז"ל, לע"נ מרים מורטזה בן שרה ז"ל, לע"נ זינט בת מרים ז"ל, לע"נ יהודה בן מרים ז"ל, לע"נ אליהו בן בתיה ז"ל, לע"נ אליהו בן כשוור ז"ל, לע"נ דוד בן מרים ז"ל, לע"נ משה בן כורשיד ז"ל, לע"נ לדיה בת רחל ז"ל, לע"נ אברהם בן סולטנה ז"ל, לע"נ יונה בן אסתר ז"ל, לע"נ חיים בן לונה ז"ל, לע"נ תמר בת רחל ז"ל, לע"נ שמעון שי בן שולמית ז"ל, וע"נ כל נפטרי עם ישראל.

למעוניינים בהפצת העלון: 03-5592523. לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: otzarot.hparasha@gmail.com

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: הודאה לה'

חג הפסח

בס"ד | גיליון מס' 276

איזה פנקס קטן הצליח להציל מעשר שנות מאסר?

לקרוא את ההלל!

יהודי העוסק בסיפור יציאת מצרים, חייב לחוש כאילו הוא יוצא ממצרים. זו לא רק חובה המוטלת על האדם, זו חובה מציאותית ממש, כי העוסק בסיפור יציאת מצרים - יוצר מציאות של יציאה ממצרים האישיים. מכיוון שהוא עוסק בהודאה ותודה לבורא עולם, הואיל והוא מתרכז בשיר ותודה לאבא שבשמים על חסדיו הרבים - ממילא הוא מתחבר לעולם של חסד ורחמים, ומרעיף על עצמו חסד ה' ורחמיו להושיעו ולגואלו מכל צרה!

מדהים! ההודאה, היא לא רק רגש מתפרץ ומרומם, לא רק תחושה שכובשת לבבות, אלא גם כלי, מפתח ודרך, להוביל לפתיחת שערי החסד והרחמים ולהסיר כל צרה. כי הודאה נגזרת מחשיבה של חסד ותודה על רחמי ה', ומי שמאמץ חשיבה כזו - זוכה להיות זכאי להם, לחוש אותם ולראות אותם באמת!

ובימים אלה זה קל שבעתיים: כאשר מתברר כי כל כך הרבה פעולות ומעשים שחשבנו שהם מובנים מאלהים הופכים לבלתי אפשריים, כשפעולות יומיומיות פשוטות כמו תפילה במניין, טבילה במקווה, קניות שגרתיות, כינוסים משפחתיים - כל אלה הופכים רחוקים מהשגה, זה הרגע להבין כמה גדול הנס שגמול איתנו ה' כשכל אלו היו אפשריים בקלות, כמה גדולים רחמי שהפך את כל אלה להרגל מובן מאליה, כמה חסד היה בניהול חיי השגרה הפשוטים שלנו.

וככל שבנין שכל פעולה פשוטה היא חסד ה', שכל נשימה שלנו היא מתנה מהבורא, שכל מעשה שבשגרה ניתן לנו מידי אב רחום - כך ייקל עלינו להודות לו, ונפשנו תשתפר בערגה באמירת ההלל. ומימים אלה יקח מסר להודות לה' בכל עת ובכל ימות השנה, וזה מה שיפתח לנו את השערים להעניק לנו חיי אושר ושמחה, בריאות איתנה ואורך ימים!

שירה בתוככי הכלא הרוסי...

כשגוף המטוס רעד והחל לנוע על מסלול ההמראה, חש גם יצחק רעד של התרגשות. המטוס האיץ, ויחד עמו - הואצו פעימות הלב של יצחק, בחור ישיבה מארצות הברית שגלה ללמוד תורה בארץ ישראל, ועתה עושה את דרכו בחזרה לביתו. ציפור המתכת המעופפת פרשה לה כנפיים והמריאה אל בין העננים בדרכה למוסקבה, תחנת הביניים במסע לניו יורק.

בבטן המטוס, שכנו להן שתי מזוודות עמוסות בחפציו האישיים, ספרים, מתנות לאחים ואחיות, וגם מזכרות שונות משנת לימודו בארץ. הוא דמיין את רגע המפגש המרגש עם הוריו, סופר את השעות והדקות לנחיתה. כשנחת המטוס במוסקבה, מיהר יצחק לקחת את המזוודות ולהמשיך לאולם הנוסעים הממשיכים, אלו הממריאים ליעד הבא.

בצעדי ריצה קלים עשה את דרכו בנמל התעופה המוסקבאי הענקי, מביט בעשרות המטוסים החונים מסביב ותוהה באיזה מהם יזכה לטוס לניו יורק עיר מוכרתו. הוא מגיע לעמדת הבידוק, כצעיר ורגיל הוא מעביר את המזוודות בעמדות השיקוף וכבר ממחר להמשיך לאולם היוצאים, אלא שלפתע פתאום - -

הנה מגיע הלילה הגדול והמרגש בשנה, לילה כיום יאיר, ליל שימורים הוא לה'. שוב נסב כולנו כבני חורין, איש איש בביתו ועם משפחתו, ומתוך המיית הלב ורטט נרגש נפתח בעריכת ליל הסדר, הלילה הנעלה והנשגב בשנה, הלילה בו הפכנו לעם ונגאלנו לחירות עולם. זהו הלילה בו נכריז בעוז ובתעצומות על אמונתנו הנצחית בבורא עולם, ונודה לו מעומק הרגש על ניסיו ונפלאותיו עימנו תמיד, כי הוא הגואל אותנו בעבר, בהווה, ובעתיד.

השנה יותר מתמיד, אנו נכנסים אל הלילה הזה מתוך תחושת גלות צורבת וכואבת, כשבשורות מדאיבות עוטפות אותנו מכל עבר, כשדאגה ומתח מרחפים בחלל, כשכולנו בתוך אוקיינוס סוער של אי וודאות וגלי חרדה. אולם דווקא לכן, ניתנת לנו ההזדמנות למנף את הלילה הזה להתרגשות יוצאת דופן, לתחושה מרוממת שכמותה לא חווינו אף פעם.

כי דווקא מתוך הכאב, המבוכה, הבלבול ואולי הבדידות, יכול יהודי לחוש את התחושה העילאית של להיות נתון בידי הרחומות של אבא אוהב, של ידיעה ברורה כי רופא כל בשר הוא גואלנו ועליו אנו סומכים את נפשנו. דווקא מתוך עת הצרה השולטת בכיפה ומדיאבה את הלב, אנו יכולים להתחבר לתחושת החירות שטמונה בהבנה שיש לנו אבא גדול שמוכיל את העולם, מנווט את הנעשה כאן מגורדי שחקים ועד נגיפים זעירויים, והוא שמוציא אותנו לחירות בלילה הגדול הזה.

ומתוך התחושה העילאית הזו, גובר הרצון ומתחזקת התשוקה לשיר שיר של תודה לאבא שבשמים, להודות לה' מכל הלב. לנצל את הלילה הגדול הזה, ולהפוך אותו לתהנת כח שתינת לנו כוחות לאתגר שאנו בעיצומו ולכל אתגרי החיים. לנקודת מפנה בחשיבה שלנו - בהבנה שכל מה שיש לנו זה רק ממנו יתברך, ועל כך אנו מודים ומשבחים ומפארים לו, מתוך אמונה כי כל מה שהוא פועל הוא לטובתנו, והוא המוציא אותנו לחירות מכל צרה ומצוקה. מכל נגע ומגיפה.

לפיכך, הבה נהפוך את הלילה הזה לאבוקת שירה מהדהדת של תודה לאבא, של חיבור אמיתי ואיתן אתו

- מתוך הבנה שהוא עושה איתנו רק טוב, ולכן אנו אסירי תודה אליו. הבה נרומם את הלילה הזה לרגע של הישענות והסתמכות על אבא שבשמים, הזדמנות להתענג על ההבנה שיש לנו אבא חזק כל יכול שגאל אותנו ממצרים, ומסוגל לעשות סדר בניגף אכזרי וחסר מעצורים שמשבש את כולנו, ועל כך אנו מודים לו מעומק הלב.

וככל שנקדיש את הלילה הזה לחיבור אמיתי להבנה שאבינו שבשמים גואל אותנו תמיד, ככל שננצל את רגעיו המרוממים לשירת תודה נרגשת לאבינו האהוב - כך נזכה לחוש את האור הגדול שזורח בעיצומו של החושך העוטף את העולם, את היום המאיר את הלילה שאנו בעיצומו, ונזכה לצאת מליל הסדר טעוני כוחות ואנרגיות להמשך החיים.

בנוסף, הבה נזכור כי ההודאה לה' היא שכפ"ץ ההגנה הטוב ביותר, שבכוחו להגן עלינו תמיד - ועל אחת כמה וכמה בעת הזאת. כדי להבין זאת, הבה נבחן סוד נעלה אותו חושף הרה"ק בעל הישפת אמת ז"ל בפרשת בא תרמ"ח, וכך הוא מגלה:

האוצר הצפון ב'צפון'...

לקראת סופו של ליל הסדר, אנו זוכים לסימן 'צפון'. כשמו כן הוא, בו נוציא ברטט את האפיקומן מהמטמונו, ונאכל ממנו על השובע, זכר לקרבן פסח. אולם ב'צפון' גופא צפון אוצר גדול, שכדאי להכירו ולכוון גם עליו בעת האכילה:

מצת האפיקומן, היא מצה מסוגלת ביותר, וכורכת בתוכה אוצר של סגולות. כך למשל, הרה"ק בעל ה'מאור ושמש' ז"ל מגלה, כי מצת האפיקומן מסוגלת לרפואה, ומי אינו זקוק לרפואה בימים טרופים אלה... בנוסף, הרה"ק בעל ה'אמרי נועם' ז"ל מגלה כי מצת האפיקומן היא סגולה גדולה לפרנסה, ובספר 'ברית כהונת עולם' נחשף, כי מצת האפיקומן היא סגולה לבנים...

כך שאין זה משנה אם אנו מקווים לרפואה ולבריאות בימים קשים אלה, אם הפרנסה מעיקה עלינו או דווקא הבנים שאינם - טורדים את מנוחתנו. ב'צפון' צפון הפתרון, הסגולה, הכלי והדרך לישועה הנכספת. בעת אכילת מצת האפיקומן, מעבר לכוונה המתחייבת 'זכר לקרבן פסח', הבה נוסיף את הכוונה לזכות בסגולות הנפלאות האלה, כך נצא מליל הסדר ברכוש גדול, מעוטרים בברכה לבריאות איתנה, לפרנסה טובה ולילדים משמחי לב!

צפוף מחריש אוזניים נשמע ברמה, ותוך כדי - כמה מאבטחים חסונים הסתערו עליו בנשקים שלופים, והורו לו ברוסית מתובלת באנגלית רצועה להשתטח על הרצפה ולהרים ידיים. יצחק הנבון והמבולבל החל רועד בחוסר שליטה, ומיד הבין שכדי להישאר בחיים - עליו להשתטח ארצה כפי שהורו לו...

בשניות בהן שכב על הרצפה הקרה בשדה התעופה, מנסה להבין מה מתחולל סביבו, הרגיע את עצמו כי נראה מדובר בטעות בזיהוי. הרי אין שום דבר בעייתי במזוודותיו, הוא ארז אותן בעצמו והוא יודע בדיוק שיש בהן כמה פריטי לבוש, ספרים, מזכרות וצעצועים. 'כנראה זו טעות בזיהוי' - הרהר כשהובל אזרה באזיקים לחדר צדדי בשדה התעופה, שם הצטווה להמתין עד שיבוא חוקר משטרה בכיר...

כשהחוקר הגיע, נשאל יצחק לגבי תכולת מזוודותיו, והשיב כי אינו יודע על שום פריט בעייתי. ואז החוקר עטה ארשת פנים נרגזת, ולפתע שלף מהמזוודה של יצחק שלושה כדורי רובה, הניף אותם תוך הטחת אצבע מאשימה, ושאל בשאת אימה: 'ומה אלה??? מדוע נשאת בתיקך כדורי רובה מסוכנים? וכי אינך יודע שזו עבירה פלילית חמורה, שלא נעבור עליה בשתיקה!?!?!'

יצחק נבעת. הוא הכיר את הכדורים הללו היטב, אלו כדורים משומשים אשר קיבל פעם מכמה חייילים בגבול הצפון, כששהה בכפר סמוך בשבת. לתומו סבר כי יביא את הכדורים לארצות הברית להראות לאחיו ואחיותיו כמזכרת נעימה, ולא העלה בדעתו כי יסתבך עד כדי כך...

הוא ניסה להסביר את עצמו, אולם החוקר סכר אוזניו ואטם את לבו. הוא הושלך למעצר בתנאים מחפירים, לצד עבריניים רוסיים אלימים ומגודלים, שיכורים ורוצחים מכל המינים והסוגים. שבועות ארוכים שהה במעצר, כשהוריו עושים הכל כדי לנסות לסייע לבנם, הכלוא בתא מצחין עם תחתית המין האנושי...

לבסוף, נקבע מועד למשפטו, בעוד כשלושה חודשים. נשכר עבורו עורך דין ממוחל, שהסביר כי אמנם לפי החוק הבינלאומי מצבו אינו כה חמור, אולם ברוסיה - אין לדעת... התביעה דרשה להטיל עליו 10 שנות מאסר בגין ניסיון רצח!!!, ויצחק המבוהל, עלם צעיר שנזרק באחת מספסלי הישיבה לתוך קלחת משפטית מסובכת, לא ידע את נפשו...

בעודו בתא, בצר לו, נזכר בדברי מגיד השיעור שלו, הרה"ג ר' זאב דינר שליט"א, שהיה מפליא לספר על כח ההודאה לה' כמושיעה מכל צרה וגואלת מכל בעיה. עתה, ביושבו בתא ימים ארוכים ללא כל תעסוקה, היו לו דברים אלה למשיבי נפש, ומתוך התנאים הקשים - נטל פנקס קטן והחל רושם בו סיבות להודות לה' על חסדו וטובו עמו מאז ומעולם, כולל גם חסדים גדולים וקטנים שהוא זוכה בהם תוך כדי המעצר הנורא שהוא שרוי בו...

מאז אימץ את 'שיטת ההודאה', הפכו ימי הכלא למרוממים עבורו. עדיין הוא נתון בין שיכורים ורוצחים, אולם בתוככי לבו מזדמרת שירת דבקות ותודה לבורא עולמים, ובכל רגע ורגע חש כי הוא מתחבר לאביו הטוב, ומודה לו על כל חסדו - כולל גם על המעצר המפחיד הזה... ההודאה מילאה את לבו בכוחות לעמוד באתגר, הוא חש כי הקשר הקרוב עם בורא עולם מתהדק מאי פעם, הוא ממש מרגיש את ידו של הבורא נתונה אחריו, בבחינת 'עמו אנוכי בצרה'...

כך, לראשונה בהיסטוריה, הפך תא מעצר רוסי קפוא ומחניק, לאלומת אור של תודה לה'. את מיטב שעותיו הקדיש יצחק להודות לה', פשוט לומר תודה לאבא על חסדו. פעמים נפשו יצאה בריקוד, לפעמים עיניו זלגו דמעות התרגשות, כך או כך - פעמים כה רבות הוא מעמט שכח היכן הוא נמצא, כל העת חש נרגש מעוצמת ההודאה והקשר לה'...

והיה ביום המשפט, היה זה יום ששי, שעות ספורות לפני כניסת השבת. שופט רוסי זקן ועב כרס נכנס לאולם הדיונים, קרא את כתב האישום בחופזה, שאל את עורך הדין לפשר העניין, ומשנענה בסיתור במלואו - קרע את כתב האישום מול עיניו התביעה, וזיכה את הנאשם מכל אשמה, חד וחלק!

תוך זמן קצר נעלה הדיון, הראשון והאחרון בתיק. שליח חב"ד מקומי יעץ לו להימלט מרוסיה עוד לפני שהתביעה תגיש בקשה לערעור, והוא הצליח למצוא מטוס שהמריא מיד - כך שאת השבת כבר עשה מחוץ לגבולות רוסיה, אליה לא ישוב לעולם!

אולם, יותר מהנס המופלא שקרה לו, מספר יצחק על נס גדול בהרבה: הוא גילה את כח ההודאה, הוא הבין עד היכן היא מגיעה. ראשית, בעת הקושי עצמו, כשיהודי מתרכז בלהודות לה' על הדברים הטובים ועל מה שנראה כפחות טוב, על רגעים שנראים קשים כמו על חוויות חיוביות - הוא מקבל עוצמות וגבורות רוח לעמוד בכל אתגר, להתמודד בכל מערכה.

ושנית, בסופו של דבר, הרי מדובר בנס מופלא, אשר כל מי שמכיר את המערכת המשפטית הרוסית - תמיה איך הוא יתכן. אבל הוא יתכן גם יתכן, כי להודאה יש דרך משלה לפתור בעיות, יש לה כח לגאול יהודי מצרתו ומצוקתו, היא פותחת שערי כלא מכל סוג, מובילה יהודי לגאולה אישית מצרותיו מתוך ההודאה ושבח!

אחים יקרים, הבה נאמץ את המסר העולה מבין כותלי הכלא הרוסי, ומתוך הנס המופלא שהתחולל במשפטו, כפי ששמענו בעדות אישית מפי מגיד השיעור של הבחור הניצול. מתברר כי להודאה יש כח על טבעי, יכולה היא להציל, להגן ולהושיע, לגאול ולפתור, לסייע ולהאיר בחשיכה.

הבה נאמץ את כלי ההודאה - עכשיו, בחג הפסח שכולו הודאה, וגם לאורך ימים. כי ימי המצוקה שאנו בעיצומם, כמו גם ימי שגרה בהם יש לנו בעיות שגרתיות, יכולים להיראות אחרת לגמרי אם נקבל על עצמנו להודות ולהלל, להביע שבח והודאה לה' בפינו ובלבבנו תמיד.

וככל שנודה לה' מעומק הלב, ככל שנקבל על עצמנו להביע שבח וגדולה על מעשיו ונפלאותיו, ככל שנחליט מעכשיו לשזור לו תודה על הדברים הטובים וגם על מה שנראה פחות טוב - כך נזכה כי עולמנו יואר רק ברגעים יפים, ונזכה כולנו להיגאל איש איש ממצוקתו וצרותיו, כמו גם לגאולת עם ישראל כולו!

סעודה שהניבה רווח עתק!

את הסיפור סיפר אחד השותפים במלאכת הוצאת גליון זה לאור, והוא מעיד עליו מכיל ראשון, ומעשה שהיה כך היה:

יהודי נכבד בשם ר' שלמה, העוסק לפרנסתו בייזום וניהול פרויקטים לבניה, חתם על עיסקת ענק לבניית עשרות דירות במתחם ייעודי באחת מערי הארץ. כדרכו של עולם, פנה ר' שלמה לבנק על מנת לקבל ליווי בנקאי לפרוייקט, תהליך שהוא הכרח בכל פרויקט בניה, אלא שהפעם הבקשה נתקלה בקשיים. משהו השתבש בתוכנית, הבנק סירב לאשר...

ר' שלמה ואנשיו לחצו בכל הכח, ואז התברר כי קיים קושי מהותי בקרקע, מה שלא מאפשר לבנק להעניק ליווי בפרוייקט. ר' שלמה היטיב להבין את המשמעות הנוראה מבחינתו - הוא תקוע עם הקרקע, בלי יכולת לבנות או למכור דירות. מדובר בהפסד כספי אסטרונומי עבורו, המאיים על כל יציבותו העסקית והכלכלית...

לבסוף, לאחר תחנונים, נקבעה פגישה מכרעת בין עורכי הדין של ר' שלמה לעורכי הדין של הבנק. ר' שלמה כסס ציפורניים במתח, מקווה כי הפגישה תעלה יפה למרות שהסיכויים היו נמוכים. הפגישה התקיימה באחד הבקרים הבהירים של ימי החנוכה תש"פ, ובאותו יום ר' שלמה מיהר להגיע לתפילה מוקדם בבוקר, אולם התקשה להתרכז - בידועו כמה השפעה יש לפגישה הנוכחית על עסקיו ועל הצלחתו הכלכלית...

לאחר התפילה, קיבל ר' שלמה הודעה דרמטית מעורך הדין, שכתב לו מתוך הפגישה המכרעת: 'המצב לא משהו. הולך ומסתבך. זה הולך לשלילי...' - ר' שלמה קרא את ההודעה ולבו צנח, הוא היטיב להבין את המשמעות...

בהחלטה של רגע, החליט ר' שלמה לשנות כיוון. הוא עטה על פניו חיוך רחב, ואץ רץ למכולת סמוכה. שם קנה לחמניות טריות וסלטים משובחים, דגים מעושנים וכל מיני מטעמים, ואת כל אלה הביא לבית הכנסת - כשהוא מפציר במתפללים ליטול ידיים לסעודה. לשאלה מה סיבת הסעודה, השיב בפשטות: 'סעודת הודאה, הודאה להשם על ניסי החנוכה!'

המשתתפים לא שאלו הרבה, נטלו ידיים והסבו לסעודה, שתובלה בדברי תורה על עניין ההודאה לה' בימי החנוכה ובכלל, כשהם דנים במה שכתב הרמב"ן בסוף פרשת בא, על כך שמניסי מצרים אנו למדים על כל חיי היום יום שלנו שכולם רצף ניסים, ועליהם אנו מודים בכל עת ומשבחים לה'. משתתפי הסעודה עסקו בהתרגשות בהודאה לה' על חוויות שגרתיות כמו על ניסים גדולים, ואז החליטו לומר יחדיו 'מזמור לתודה' עשר פעמים, מתוך התרגשות ותודה...

בבת אחת, הפכה הסעודה למקהלה של אמירת 'מזמור לתודה' נרגשת, כשכל אחד מכוון וממרה על העובר עליו ועל חייו שלו, אולם כולם כאחד מודים ומשבחים לה' על חסדיו הרבים. איש מהם לא ביקש דבר, כולם רק התרגשו יחדיו ואמרו 'מזמור לתודה' עשר פעמים, בזה אחר זה, כשעיים - מידוענו ר' שלמה, מצטרף לתודה הנרגשת...

הם סיימו, ואז חלפה פחות מדקה (!!!) עד שהגיעה הודעה נוספת מעורך הדין, שהדליף מתוככי הפגישה: 'מצאנו פריצת דרך, יהיה אישור בעזרת השם!' - כתב עורך הדין, מגלה כי בסופו של דבר מצאו עורכי הדין דרך להתגבר על כל המכשולים, יהיה ליווי בנקאי לפרוייקט, השקעת הענק לא תיכשל, ההפסד האסטרונומי התחלף באחת לרווח עצום!

וההודעה הזו גילתה עוד משהו, שעורכי הדין אפילו לא ידעו: כמה כח יש להודאה, איזו עוצמה יש לה. הנה כי כן, במקום אחד בבני ברק מסובים אנשים ומודים לה' בכל ליבם, ובמקום אחר לחלוטין, במגדל משרדים תל אביבי, יושבים עורכי דין ומוצאים דרך לאשר ליווי בנקאי, המבטיח בס"ד רווח כספי עצום. זה לא קרה סתם, זה קרה בדיוק בדקות בהן נאמר 'מזמור לתודה' ברגש, כשההודאה כבשה את הלבבות!

וללמדנו בא: לכולנו יש בעיות לפתור, קשיים עימם אנו מתמודדים, בעיות בריאות, נחת מהילדים, פרנסה, ועוד ועוד. מעל כולנו מרחפת המגיפה הנוראה, כולנו שרויים במתח. עתה, בערב חג החירות, אנו יכולים לצאת מעבדות לחרות ומאפילה לאורה, אם נשכיל להודות לה' מכל הלב, למנף את ליל הסדר לתודה נרגשת, להפוך את הלילה הזה לנקודה ממנה נעסוק בהודאה גם בכל ימות השנה!

וככל שנתפוס את ההזדמנות לזמר 'מזמור לתודה' ברגש מדי יום, הן בתפילה והן בכל שעות היממה, ככל שנמנף את רגש ההודאה בליבנו לקשר אישי ואוהב עם בורא עולם - כך נזכה לראות בחסד ה' ובישועתו, והוא יתברך יפתח לנו את אוצרו הטוב וירעיף עלינו שפע חסדים, עליהם נוסף ונודה כל ימי חיינו!

גליון

326

פסח תש"פ

'קבוצה ד'פיסח'

איננו צעירים, אולי עוד נספיק להשיב מעט מחובותינו להקב"ה. לאיזו כתובת עכשיו?"

הם ממשיכים לכתובת הבאה, בקצה השני של אחת השכונות, בבניין חדש וגבוה, דחוק בין בניינים גבוהים נוספים.

ר' בן ציון דופק. "אווה איזה אורח!" - מקבלו בעל הבית בפתח, "כבוד הרב, הייתי מכניס אותך אבל אנחנו כעת אחרי בדיקת חמץ, ושוב לצערנו, כמו שסיפרתי לכם לפני חודשיים, יש לנו סתימה, המים עלו על גדותיהם והרצפה כולה רטובה".

תמה ר' בן ציון: "וכמה יעלה לך התיקון של האינסטלציה? וכי ככה תישארו?, הרי בכל כמה חודשים אתם עם סתימה חדשה, קח לך ארבעת אלפים שקלים ותתקן את כל הצריך תיקון, ואם חסר משהו אשלם את הכל, ואם לא לפני פסח, אשלם אחרי פסח בהזדמנות קרובה".

המעטפה שנחה בתוך ידו של בעל הבית כבר נכנסה לכיס, והרב כבר מיהר וירד בגרם המדרגות... ואז המשך לכתובת השלישית. שם כבר הכניסו את הפסח כהלכתו, כמשפטו וחוקתו עם כל החומרות והחששות הרבים. הם לא היו בני עניים, אבל פחדו עד מאד לספר להוריהם העשירים שאין להם כסף... הבן הוא אברך, והאב בעל ממון רב. חששו הבן ואשתו לספר על מצוקתם, היחסים שלו עם האב לא היו כל כך טובים...

ר' בן ציון ידע, כי אם רק ירמוז לאבא של האברך על מצבו של הבן, וודאי יתן הרבה, אבל יש סיכון שהנתינה הזו תשפיע על מיני מידות וחיכוכים בין השוויגער לכלה... לכן, מעולם לא אמר לאבי האברך מילה, אלא גייס כספים בעבורו. ומי חלם שכן עשירים זה נזקק לסיוע?...!

הדפיקה נשמעה בדלת, ר' בן ציון הניח את המעטפה בתיבת הדואר הצמודה לדלת, וכאשר פתח הילד את הדלת אמר הרב לילד: "תאמר לאבא שבן ציון פלמן אמר, שהניח לו את המשלוח במקום שהניח לפני חודשיים, והכל טרי וכשר בתכלית ואין מה לחשוש, ושיהיה חג שמח!".

הגברת ניגשה לדלת ושאלה מי זה שעומד בדלת, ר' בן ציון אמר: "אני ידיד וותיק של בעלך, למדתי איתו פעם בחברותא. יחידים בעולם האברכים כמותו, והלוואי ונזכה

ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך פסח (שו"ע תכט)

כך היתה דרכו של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל בערב חג הפסח: ר' בן ציון היה עוזב את בית ההוראה. שהרי כדי להשיב תשובות לשואלים, היו ויהיו רבנים אחרים בבני ברק עיר התורה, אבל הצדקה הזו שבידו - אין מי שיחלק אותה לאותן משפחות, שרק הוא יודע עליהן. ואין הוא יכול לשלוח שליחים, כי יש צורך בחכמה רבה כיצד לתת את הכסף ובאיזה נוסח...

יוצא רבי בן ציון עם אחיו ר' צבי על פני העיר בני ברק, וצורר שטרותיו בידו, ביניהן כל הכסף שקיבל ממכירת חמץ ועוד תוספת צדקות שונות, והחל בחלוקה. אחיו זצ"ל עזב גם הוא את כל ההכנות לחג, כדי לעבור איתו יחד על פני בתי ישראל, ולוקח את רבי בן ציון ברכבו. הם ממהרים להעביר את הכספים, כי אם הנזקקים לא יקבלו את כספם, מי יודע כמה 'מרור' יהיה שם בבית... שמא ערב החג עלול להיפך להם לזמן של כעס ומריבה בתוך הבית, לכן יצא ר' בן ציון בזריזות מרובה.

"עצור נא לי כאן בבקשה!", מבקש ר' בן ציון. הרכב נעצר. הרב יורד לביתו של יהודי שהיה עשיר מופלג בשעתו וכספו ירד לטמיון, אבל הוא עדיין שומר על כבודו, ואפילו נותן צדקה לאחרים, כדי שיוכל להמשיך לחיות בכבוד...

דופק הרב בדלת: "ר' יענקל! הנה החוב שחייבים לך מאז, ולא נתנו לך עד היום במהלך השנה, אני מתנצל, אבל ברוך ה' כעת אני כבר יכול לפרוע לך את החוב, הבאתי כסף. א'גוטן יום טוב!".

מובן שר' בן ציון לא מגביה אפילו לרגע את עיניו, לראות את מבע פניו של ר' יענקל דנן... והאם אשתו מקשיבה. הוא בסך הכל מכניס את המעטפה השמנה לתוך כף ידו, כך שלא יכול היה לסרב...

יורד ר' בן ציון במדרגות, נכנס לרכב ואמר: "העברנו ב"ה חוב אחד!...!".

אומר לו אחיו ז"ל בחיור: "אוי וי! כמה אנחנו חייבים להקב"ה, כמה אנו מקבלים ואיננו פורעים את חובותינו.

לחדש חידושים כמו שהוא מחדש...". ור' בן ציון ואחיו ממשיכים בדרכם... [מתוך הספר 'ספר ללא שם']

עֲבָדִים הֵיִינוּ לְפָרְעָה בַּמִּצְרַיִם וַיּוֹצִיאֵנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיַד חֲזָקָה (הַזְרָה)

כל שנה לומדים אנו מחדש את סיפור מכות מצרים והיציאה משם, וכ"ז לצורך מטרה אחת: להשריש בליבנו שהקב"ה בורא העולם, שולט בכל ומנהל את הכל כרצונו בלבד. הוא בעל הבית היחיד של העולם - היום, בדיוק כמו אז - הכל בידיו ובשליטתו הבלעדית.

הרב רוטשטיין חמיו של רבי **בן ציון פלמן** זצ"ל קנה קרקע עם שותף בתל אביב. הם החליטו לבנות על הקרקע. השקיעו הון רב ובאמצע גילו שכספם אזל. הם לוו כספים רבים, ומאחר ששקעו בחובות החליטו שצריכים הם למכור את הבניין כדי לפרוע את חובותיהם. הם מצאו קונה - 'ההסתדרות' רצתה לקנות מהם במחיר מצוין. ניגש הרב רוטשטיין עם שותפו למרן ה'**חזון איש**' ושאלו אם למכור ל'הסתדרות' שמוכנים לשלם מחיר מצוין. אמר להם החזון איש שבשום פנים ואופן לא ימכרו ל'הסתדרות' כיוון שהם עורכים אירועים בשבת ומחללים את השבת.

הרב רוטשטיין ושותפו לא ידעו מה לעשות. אף אחד אחר לא רצה לקנות מהם והם היו בלחץ אדיר. לאחר שהגיעו מים עד נפש פנו שוב לשאול את החזון איש.

ואז החזון איש אמר: "אני רוצה לתת לכם מתנה, משל קטן: אדם הלך במדבר, החום היה נורא, כמו תנור לוחט. הוא היה צמא מאד מאד ואין מים. כשכמעט לא יכול היה להחזיק מעמד - הוא שומע פתאום זרם מים נשפכים. הוא התקרב והתאכזב לגלות שאלו מי ביוב מזוהמים. הוא התלבט מה לעשות? האם לשתות ולזהם את גופו? או למות בצמא? עד שהגיע למסקנה שאם לא ישתה - ודאי ימות, אבל אם ישתה הגוף יזדהם אך יש סיכוי שיתגבר על כך. הוא שותה מהמים הנוראיים הללו. והנה לאחר מספר פסיעות, הוא מוצא מעיין מים חיים וזכים... אמר האדם לעצמו: "איזה טיפש הייתי! מה עשיתי לעצמי?! שתיתי מים מזוהמים ועכשיו כל גופי חיידקים...אני מרגיש רע... והטעם...".

אמר להם החזון איש: "דעו, כך היא ההנהגה בעולם, כשנמצאים בצרה, וכבר מגיעה עת הישועה... והנה מוצאים מי ביוב, למרות שנראה שכעת ההצלה הגיעה, צריך לדעת שתמיד כמה פסיעות אח"כ מגיעים למעיין מים חיים... וכשתמצאו אותם תצטערו מדוע מכתם למחללי שבת".

הרב רוטשטיין ושותפו החליטו שהם מתחזקים באמונה ולא מוכרים למחללי שבת, ואז... באה הישועה. בעירייה שינו את 'תוכנית בניין ערים' (תב"ע) של אותו אזור, והאזור נהפך לאזור מסחרי מבוקש. המחירים עלו, הם השכירו את המבנה במחיר גבוה ביותר והתעשרו מאד. הם זכו לראות

בעיניהם את מה שאמר ה'חזון איש': "יהודי צריך לדעת, שתמיד לפני מעיין מים חיים מגיע מעיין של ביוב".

משמעות הדברים היא, שעל כל יהודי לדעת שגם בזמן שהוא לחוץ מאד אין להתיימש, אלא להתקדם עוד כמה פסיעות באמונה חזקה ואז הישועה תבוא.

מעשה נוסף אירע בדור שלנו ומלמד על השגחה פרטית מדהימה. מסופר על אישה שבילדותה נסעה באוטובוס שהיה מעורב בתאונה. רבים מהנוסעים נפצעו, אותה ילדה אמנם קיבלה רק כמה מכות יבשות, אך בליבה היא קיבלה מכה חזקה... היא קיבלה 'חרדה' מנסיעה באוטובוסים. היתה הולכת ברגל מרחקים עצומים, העיקר לא לעלות על אוטובוס שאז כל הסייטים היו חוזרים... ההורים שלחו אותה לטיפולים אך שום דבר לא עזר. היא נמנעה ופחדה מאד לעלות לאוטובוס.

יום אחד באה אותה בחורה לרבנית קניבסקי וסיפרה לה על התאונה ועל הפחד הנורא שיש לה. הרבנית חייכה ובחיבוק גדול אמרה לה: "יש לי עצה, לפני כל פעם שתיסעי באוטובוס, תתני צדקה לעילוי נשמת רחל אמנו, והזכות של רחל תגן עלייך מפני כל צרה או בעיה".

מאותו יום שבו קיבלה את ברכת הרבנית ועצתה, היא היתה תורמת ועולה לאוטובוס ברוגע ובשלוה. אותה בחורה התחתנה, נולדו לה ילדים ותמיד היתה מספרת להם ומעבירה להם את העצה לתרום לפני הנסיעה.

יום אחד נסע בנה בחור בן 20 באוטובוס, ואז קרתה תאונת דרכים קשה. מיד התקשרו לאם, היא באה במהירות ואז התברר שהבחור כבר בניתוח. הוא עבר מסכת ייסורים ארוכה.

אותה אישה פנתה לבנה ושאלה: "מדוע לא תרמת לזכות רחל אמנו?". הבן אמר שנתן צדקה ובכל זאת נפצע... האמא נבהלה, כיוון שעד עכשיו העצה של הרבנית פעלה והיא היתה בביטחון, וכעת הכל התנפץ מול הפנים...

האישה ביקשה מבעלה שילך לרבי **חיים קניבסקי** שליט"א לשאול אותו מדוע קרתה לבן תאונה, למרות שהוא נתן צדקה כפי שהורתה הרבנית?.

ענה רבי חיים: "מדוע אתם חושבים שהצדקה לא עזרה? מי יודע אולי בזכות הצדקה ניצלתי מאסון יותר גדול... לא תמיד רואים את כל התמונה מיד. צריך לדעת שהכל לטובה, ומה שנראה רע יכול להיות שהוא הכי טוב, תמשיכו לתת צדקה וד' יעזור".

הבן עבר טיפולים כדי שיוכל ללכת. לידו שכב אדם מבוגר חילוני ושמו רוני. הוא התפעל מאד מבני המשפחה שהיו עם הבחור 24 שעות ביממה, ואילו לו יש ילדים שנתן להם הכל וכעת לא זוכרים אותו לרגע. רוני והבחור התיידדו. רוני שאל שאלות באמונה, והבחור השיב בחוכמה. רוני החל להתקרב

לבורא עולם. הם השתחררו לבתיהם אך הקשר ביניהם לא ניתק. הוא בא אליהם לשבתות והתחזק מאד.

בינתיים, הבחור הגיע לגיל השידוכים, אך היה לו קשה ביותר בגלל הניתוחים שעבר. אם היה להם כסף, כך חשבו, היה קל להם יותר. האב החליט לתרום לזכות רחל אמנו כדי שתבוא הישועה. וכך היה. הם מצאו בס"ד שידוך לבן. האב לא התחייב סכום ברור כי לא ידע מהיכן ישיג כסף. אך האמין בד' באמונה שלמה.

רוני הגיע לחתונה נרגש חיבק את האב ונתן לו מעטפה. בסיום החתונה פתח האב ולא האמין למראה הסכום העצום שרשום בצ'ק של רוני. ורוני הוסיף מילים מרגשות: "דע לך שאתם הארתם לי פנים, דאגתם לי דאגה אמיתית, וטיפלתם בי במסירות, אני יהודי עשיר, לילדים שלי נתתי דירות וכסף והם זלזלו בי, ולעומת זאת אתם הענקתם לי עזרה וחום אמיתי. אני מרגיש אליכם קרבה מיוחדת. אתם טובים לי ממשפחה..."

רק אז הבינו בני המשפחה מה התכוון רבי חיים כשאמר להם שלפעמים לא רואים את התוצאות מיד... הכל היה לטובתם. רבים מאתנו שואלים לפעמים שאלות על הנהגתו של הקב"ה, אך יש לדעת שהשאלות נשאלות באמצע הדרך, ופעמים רבות רואים את התמונה רק בסוף הדרך, ולפעמים לא רואים בכלל את התמונה, רק זאת עלינו לדעת, שכל מה שקורה עמנו נעשה בהשגחה פרטית ומדוקדקת ולטובה. **[מתוך 'ווארטים לפסח']**

עוד דוגמא להשגחה פרטית מדוקדקת נראה במעשה הבא. מספרת מחנכת בסמינר חשוב: בשנים האחרונות למדה בסמינר שלנו בת שהתקבלה בקושי לסמינר. ולא בגלל הישגים לימודיים נמוכים. להיפך, דווקא זה היה הנתון שעמד בסופו של דבר לטובתה, הבעיה שהשתתה את קבלתה היתה אי התאמתה לאופי הרוחני של הסמינר. אולם, מכיון שהיא היתה עדינה ולא עזת פנים, הוחלט לקבלה, בתקווה שהסמינר יחדיר בה את ההשקפה הנכונה.

אולם התקווה הזו לא ממש התגשמה. היא אמנם לא הכניסה השקפות בעייתיות, אך בלבוש שלה היא עברה בפירוש על תקנון הסמינר. לא אפרט כאן מה ואיך, אבל כמעט בכל דבר היא הלכה על הגבול או עברה אותו... בשלב מסוים התחלנו להעיר לה, ולאחר מכן-לשלוח מסרים להורים. ההורים אכן ביקשו ממנה לשנות את לבושה, אך בבית, בנוכחותה, הביעו אי הבנה אודות דרישות הסמינר. התוצאה היתה, שהבת המשיכה בדרכה, ובגלל הרוח הגבית שקיבלה מהוריה - החמירה את ההתנהגות, וכבר התחלנו לקבל דרישות שלום לא מחמיאות אודותיה. היתה מחנכת אחת שתמיד סנגרה עליה. היא אמרה שיש בה תום ואפילו שאיפה לרוחניות, אולם אף לא אחת מהמורות ידעה לזהות איפה ניתן לראות את השאיפה הזו. היה ברור שזה עניין של זמן עד שהיא תסולק.

יום אחד התקיימה בסמינר שיחה בנושא צניעות על ידי רבנית חשובה. בין השאר אמרה הרבנית, כי מי שמקבלת על עצמה קבלה חשובה שיש בה ויתור על משהו שמאוד יקר לו, הקב"ה ממלא לו את שאיפת חייו. מובן שהמסר נאמר באופן הרבה יותר סוחף ועוצמתי ולאחר השיחה פנתה אותה בת בשאלה אל המחנכת: 'אם אני מקבלת על עצמי לוותר על הטעם שלי בביגוד ולנהוג על פי התקנות המחמירות של הסמינר, האם אזכה להגשים את שאיפתי?'

'מה שאיפתך?' שאלה המחנכת.

- 'אני רוצה להינשא לבן תורה אמיתי, ואני פוחדת מאד שבגלל השם שיצא לי לא אזכה לזה. אני שואלת אם לא מאוחר מדי לקבלה זו.'

המחנכת חשבה קצת ואמרה: 'אני מוכנה להיות ערבה לכך שתוכלי להינשא לבן תורה אמיתי, והשם שיצא או לא - לא יזיק.'

אותה בת אכן השתנתה מקצה לקצה. נהגה ממש על פי התקנון המחמיר של הסמינר. באותם ימים גונב לאוזניו שאמא שלה התנגדה לשינוי הגורף הזה, אבל היא הלכה עם זה עד הסוף. שינוי מוחלט מן הקצה אל הקצה. אמנם, כשהגיעה עת השידוכים היא נתקלה בבעיה, לא מהכיוון שחשבנו עליו, אלא הצעות רבות נפלו על ענין של כסף... ואז הגיע שידוך חשוב באמת. בחור מיוחד משיבה מצוינת, אבל השידוך נתקע בגלל הכסף והדבר שבר אותה לחלוטין. היא פנתה למחנכת שלה בסוג של טרזניה: 'אמרת לי כי אגשים את שאיפותיי אם אקבל על עצמי את כללי הסמינר ואוותר על משהו שחשוב לי מאוד. הנה עשיתי זאת ואיני מצליחה להגיע לדבר שאליו שאפתי.'

המחנכת חשבה קצת. בתחילה רצתה לומר שעדיין לא מאוחר ושבסוף היא תקבל, אך גם לה נשמעו מילים אלו כהתחמקות. תחת זאת שאלה: 'מה הפער בין מה שאבך יכול לשלם ובין מה שהורי הבחור דורשים?'

'חמישים אלף דולר', ענתה הבחורה.

'אני לוקחת זאת על עצמי', אמרה המחנכת בלי לחשוב פעמיים. השידוך נסגר. השניים התארסו, ולאט-לאט נודע למורות, מה עשתה המחנכת. היא פשוט החלה לגשש איך היא מגייסת את הכסף. כל המורות לא הבינו את התעוזה. הרי לה עצמה יש בנים ובנות לחתן, ואיך העזה לקחת על עצמה התחייבות כה גדולה של מישהי אחרת?!

עברו כמה שבועות, והיא הצליחה לגרד כמה אלפי שקלים בודדים. היא היתה לחוצה מאוד, וככל שפנתה לאנשים הם השיבו את פניה ריקם. החתונה הלכה וקרבה, ולה לא היה מושג איך היא משיגה את הכסף. והנה, שבוע לפני החתונה התקשר אליה עסקן ציבור מחו"ל כדי לברר על בת מהסמינר בשביל בנו. היה זה עסקן ידוע שנהג להתקשר

אליה כדי 'לקטוף' את הכלות הטובות ביותר לבניו ולקרוביו, והוא סמך מאד על המחנכת ההיא. בסיום השיחה היא פנתה אליו בשאלה, אולי הוא מכיר מישהו שיכול לתרום לה להכנסת כלה. היא סיפרה לו את כל הסיפור. 'פניתי לעשרות אנשים אמידים, אבל עדיין לא גירדתי עשרת אלפים שקל והרי התחייבתי על סכום גדול פי כמה וכמה'.

העסקן הקשיב בשקט ופתאום נזכר במשהו: 'לפני חצי שעה בדיוק הגיעה לידי צוואה של אלמנה מהקהילה כאן, היא כתבה בצוואה להורישה מהונה הרב סכום כסף לטובת כלה ששומרת את כל גדרי הצניעות, בתנאי שהכלה תאמר פרק תהלים לעילוי נשמתה תחת חופתה. אני חושב שהמקרה שלך פשוט מתאים לצוואה הזו'.

'באיזה סכום מדובר', שאלה המחנכת.

- 'זה הגיע אלי כעת למשרד. קראתי את המכתב המצורף, אך לא את הצוואה, תני לי רגע לפתוח ולהסתכל. אני מקווה שיהיו כאן לפחות כמה אלפי דולרים שיעזרו לך להתחיל'.

היא שמעה אותו פותח את המעטפה ואז זועק: 'אני לא מאמין! היא מקדישה סכום של חמישים אלף דולר למטרה הזו. זה לא יכול להיות מקרי, הסיפור הזה... תעצרי את ההתרמה. הסכום יועבר אלייך תוך כמה שעות'.

החתונה התקיימה בשמחה ובכבוד. רגע לאחר ענידת הטבעת ושבירת הכוס, הושלך הס. רק מי שעמד קרוב הבחין בכלה ובאמה ממלמלות פרק תהלים בקול בוכים. גם אנו המורות הצטרפנו ואמרנו פרק תהלים לעילוי נשמתה של האישה הצדקת. בחתונה רקדו בחורי ישיבות עליונים, ובעזרת הנשים - בנות הסמינר והמחנכות. ורק קומץ מחנכות ידעו את הסיפור האמיתי מאחורי החתונה הזו.

[מתוך 'האמנתי ואדברה']

כַּנְגָד אַרְבַּעַה בָּנִים לִיְבֵרָה תוֹרָה (הַגְדָּה)

כל אדם צריך למדוד את היכולות של הילדים שלו לתת להם בטחון ולא לדרוש מהם דברים שהם לא יכולים, ועי"ז הם יצליחו להוציא מעצמם את המקסימום ששייך. להמחשת הדברים נביא סיפור מפי בעל המעשה הצייר המפורסם ר' גדי הי"ו: "היה זה ביום שבת, רק אבא ואני היינו בבית. הייתי אז בכיתה ו' והחלטתי לדבר איתו. וכך אמרתי לו: 'אבא כמה רציתי לעשות אותך מאושר, כמה רציתי להביא לך רק פעם אחת 'כמעט טוב' במקום כל ה'מספיק בקושי' שאני מביא לך כל הזמן'. 'אבא!', אמרתי, 'אני נורא מצטער שאני לא מביא לך אושר כמו שאר האחים שלי'.

אבא שלי שמע את מה שאמרתי, הסתכל עלי במבט האוהב שלו ובניגוד לאופי שלו שהוא בקושי היה מוציא מילה מפיו הוא נתן לי את ההרצאה הכי יפה ששמעתי בחיים שלי: "גדי", הוא אמר לי, "אבא לא אוהב את הילדים שלו בגלל

שהם מביאים הביתה ציונים טובים, אבא אוהב את הילדים שלו כי אי אפשר אחרת, כך ה' יתברך ברא את האבא שיאהב את הילדים, הם בדם שלו ובנשמה שלו, הוא מוכרח לאהוב אותם. אפי' אם הם לפעמים עושים דברים לא טובים, בכל זאת הוא אוהב אותם. אבל אתה גדי... אף פעם לא עשית משהו רע...".

אני מתחיל להגיד לו: "אבל אבא...". הוא מפסיק אותי ואומר: "גדי תקשיב, כשהקב"ה ברא את העולם, לכל אחד הוא נתן כשרון למשהו. לאחד הוא נתן זיכרון טוב, לאחד הוא נתן חוש ציור, לאחד חוש כתיבה, לאחד חוש הבנה, לאחד חוש הניתוח והעמקה וכו', אנחנו לא יכולים להאשים מישהו שאין לו את הכלים שה' לא נתן לו אותם, אנחנו רק יכולים להאשים מישהו שלא משתמש במה שה' נתן לו, ולפעמים זה לוקח זמן לגלות את הכלים שה' נתן לנו". ואז הוסיף אבא את המשפט המתוק ההוא... "תהיה סבלן גדי, יום אחד גם אתה תגלה בס"ד את הכלים שהקב"ה נתן לך ותוכל לממש את הפוטנציאל שבהם לעשות דברים מועילים למען שמו יתברך".

"באותם רגעים", מספר גדי, "התמלאתי באהבה עמוקה לאבי על המילים המחזקות והמעודדות, ולעולם אני לא אשכח את השבת הזאת. היה זה לפני כשלושים וחמש שנים, הרבה לפני שידעו על כל המושגים של דיסלקציה קשיי למידה וכל מיני מוגבלויות שהיו לי. שנה אח"כ מצאתי את הכלים שהקב"ה נתן לי. ומעשה שהיה, כך היה: ישבתי בשיעור בחידר, המלמד שלנו חלה והביאו ממלא מקום, הוא דיבר על מה שהוא דיבר ואני ישבתי לי בעולם שלי... לפתע אני רואה את הממלא מקום על ידי, עוד לפני שאני מספיק לומר מילה הוא סוחב את הנייר שאני מקשקש עליו, הוא מסתכל על הנייר ואומר לי: 'מה אתה עושה?'. אני מסמיק ועונה: 'סתם קשקשתי'. הוא שואל: 'מה ציירת פה?'. ואני אומר: 'סתם'. הוא אומר: 'סתם מה?'. ואני עונה: 'ציירתי אותך עומד ליד הלוח'. הוא ביקש רשות לקחת את הציור... לאחמ"כ התברר שהוא בן של אחד הציירים המפורסמים בעולם, הוא לקח את הציור והראה לאביו שהתפעל מאוד מהכישורים שלי, וביקש לפגוש אותי. הוא היה יהודי יר"ש וביקש רשות מהורי שבשעות הפנאי הוא רוצה לטפח את הכישרון שלי".

ממשיך גדי ומספר: "כיום אני אחד הציירים המפורסמים בעולם, יש לי תערוכות בכל העולם לציורים שנמכרים באלפי דולרים. במשך השנים גילו את הבעיה שהיתה לי בלימודים, היתה לי דיסלקציה קשה... שילמתי רבות למורים פרטיים שילמדו אותי להתמודד איתה. כיום מלבד הציורים שאני מקדש איתם ש"ש בעולם, אני הספקתי כבר כמה מחזורים של דף היומי וזכיתי לסיים את הש"ס מספר פעמים, פלוס שיעורים בשאר חלקי התורה. ואבא שלי שכעת מבוגר - לא מתרגש, רק הוא אומר: 'מה אתם עושים רעש, הילד שלי גדי, בסך הכל מצא את הכלים שה' נתן לו, ויה"ר שימשיך להשתמש בהם נכון".

[מתוך 'ניצוצות']

ורבך מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

סדר ההגדה - תפלה נשגבה

"ורחץ" - נוטל את ידיו לאכילת הפרס הטבול במי מלח ואינו מקרב על נטילת ידים" (ש"ע או"ח תע"ו)

ידועה השאלה: מדוע אנו מקפידים דוקא בגליל הסדר לטל ידים קודם אכילת הפרס, אף שבשאר ימות השנה איננו נוהגים לטל ידים קודם אכילת דבר שטבולו במשקה? קשטעוורו פחות מפאת (ראה ש"ע או"ח קנח ד, ומ"ב שם ס"ו כ)?

באר נפלא לקב הביא הרמ"א (דרכי משה תע"ב): "אפשר לומר דספור ההגדה הוי כמו תפלה, שאנו מספרים כבוד האל ושבחיו ותעלה, לכן [כפי שיש לטל ידים לפני התפלה] צריך כאן נטילה".

וכך כתב המגביל האלקי רבי יוסף מזובנא רבו של רבי צבי הירש קיינובך בעל 'קב הישר', בספרו 'סידור יוסף' (פרק פה) על אודות שגב קדשתה של התפלה השזורה בתוך סדר ההגדה:

"ובכל דור ודור בגליל פסח, כל האומר שבח ויצאת מצרים והספור של ההגדה בחדה ובשמחה, גלי שום לב רגז ובלוי עצלות בדימיון משא חס ושלום אלא בכונה ובשמחת הלב, זהו אשר כפי השכינה פרוסות עליו תמיד להצילו בכל מקומות ובכל דרכים, וזכה להעשות לו נסים. אבל מי שהגדה נעשה לו למשא, שאומר בעצלות ובלוי שמחת הלב, אזי אינו זוכה להעשות לו נס כשהוא במקום הסכנה".

הלילה הזה - ל"ב ברכות

"שהחנינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה"

כתב רבי שמואל הומינר:

"בא אחי וראה כמה ברכות אנו זוכים לברך בלילה הקדושה והטהורה הזה: ארבע ברכות דקריאת שמע, שבע ברכות דתפלת שמונה עשרה, שתי ברכות דהלל, שלוש ברכות דקדוש, בורא פרי האדמה דכרפס, אשר גאלנו, שלוש פעמים 'הגפן' - על שלוש הכוסות הנוספות על כוס הקדוש, על נטילת ידים, המוציא, על אכילת מצה, על אכילת מרור, ארבע ברכות דברכת המזון, מלך מהלל בפתשוחות, ברפת מעין שלוש, ברפת המפיל, סף הכל ל"ב ברכות. וכשיתנו לנו השם יתברך במהרה את בית מקדשנו ונברך עוד שתי ברכות: 'על אכילת הגזב' - על אכילת חגיגת ארבעה עשר, 'ועל אכילת הפסח' - על אכילת קרבן פסח".

את הסבה לרובי הברכות בלילה זה באר המשפיע רבי אהרן נפתלי פולמן מניו יורק:

יצאת מצרים משרישה אמונה

"מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בכני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה" ב'ספר החנוך' (מצנה כא) מבאר שצוונה התורה לספר ביציאת מצרים, לפי שיש בכוחו של ספור יציאת מצרים להשריש אמונה בלב האדם, לפי שהנסים והנפלאות שנעשו אז לישראל הראו לעיני כל כי ה' הוא האלקים. והנה, ידועים דברי רבנו בחיי (שמות כ יד) שאף ענית אמן נתקנה כדי להשריש אמונה בלב ישראל. על ההקשר שבין יציאת מצרים לענית אמן, מצביע הרמז שהביא החיד"א שראשי תבות שמוותיה של התנאים שנסקו ביציאת מצרים - אליעזר; יהושע; אלעזר; עקיבא; טרפון - הם בגימטריה צ"א כגימטריה של אמן.

פ' אהד' (פרוש על ההגדה לחיד"א)

רבנו בחיי (עקב כ) כותב שפאשר מקפיד האדם לברך את ברכותיו כראוי, משפיעים עליו משמים שפע ברכה ואף "התבואה והפרות מתברכים ומתברכים". רמז לכך למד 'המשה משה' (סי שטא) מן הפסוק (משלי כב): 'ברכת ה' היא תעשירי', כלומר: ברכות הנאמרות כראוי הן סגולה לעשירות [ובספר 'סדר היום' הוסיף שבטביל שהשפע יגיע בשלמות יש להקפיד לברך מאה ברכות ביום כתיקנת חכמים]. מעתה, לפי שאמרו חכמים (ר"ה ז א) שבפסח נדונים על התבואה, מרבים אנו ברכות בגליל פסח כדי שברכה תתברך תבואתנו ופרנסתנו וישפע עלינו שפע ברכה ממרום.

סדר היום סדר מאה ברכות; מצוות בגליל הסדר [לר"ש הומינר] אות עג; 'מאמר' יום טוב ותח הפסח' עמ' כד

דומה, כי מיתר להוסיף לקוראי עלון זה, כי לדברי הזהר הק' (עקב רמא א) שענית אמן משלימה את הברכה, הרוצה לזכות בברכה משלמת קפיד להשלים ברכותיו בענית אמן.

בין 'כלנו' ל'כלנו'

"אמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדדדדד בן זומא, שגאמר (דברים טו א): 'למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך, ימי חייך - הימים, כל ימי חייך - הלילות. וחכמים אומרים: ימי חייך - העולם הזה, כל ימי חייך - להביא לימות המשיח"

בבאר מחלקתם של רבי אלעזר בן עזריה וחכמים, כתב הגר"א:

למילה 'כל' יש שתי משמעויות: א. צרופו כל הפרטים - ללא יוצא מן הכלל, כמו (קהלת א ט): 'כל הנחלים הלכים אל הים'. ב. כלל מסים הקנים בשלמותו, מבלי שישמט מפניו חלק, כמו (תהלים עב ט): 'וימלא כבודו את כל הארץ אמן ואמן'. מעתה יש לפרש: בן זומא פרש את לשון הפסוק: 'כל ימי חייך' על כלל היום בשלמותו - שעות האור והחשכה כאחד. ואלו חכמים חלקו ופרשו את תבת 'כל' במובן של כלל הפרטים, כלומר כל הימים, ועל כן רבו גם את ימות המשיח.

על פי זה פרש רבי מרדכי רוטנברג רבה של אנטרופון את בקשתנו בסיום כל מסכת: "ונהיה כלנו אנוחנו וצאצאינו וצאצאי צאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה"; מפני מה אנו כופלים "כלנו"? משום שמבקשים אנו על שני דברים שונים: ב'כלנו' הראשון אנו מבקשים שכל הרשימה הבאה: "אנוחנו וצאצאינו" וכו', יהיו "לומדי תורתך" וכו', ואלו ה'כלנו' השני מתפרש בבקשה ונפרדת: ש'כלנו' - כל מהותנו תהיה דבקה בתורה.

באר הגר"א ההגדה של פסח; 'משנה שכיר' פרשת נצבים

שתי הדאות בברכה אחת

"אלו חרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה - דיינו" וכי מה תועלת בעמידה לפני הר סיני בגידים ריקות מן התורה!?

פרש רבי שמואל די אוזידא מגורי האר"י:

לא נאמר כאן: "אלו חרבנו לפני הר סיני ולא קבלנו בו את התורה...", אלא: "ולא נתן לנו את התורה". שכן בתבות 'נתן לנו' אנו רומזים לשתי מעלות עצומות שאילו הייתה התורה נתנת לנו בלעדית יהו - דינו: א. 'נתן לנו' - את התורה ולא לאמות העולם, כמאמר חכמים: (סנהדרין נט א): 'נכרי שעוסק בתורה חייב מיתה, שצאמר (דברים לג ד): 'תורה צוה לנו משה מורשה' - לנו מורשה ולא להם". ב. 'נתן לנו' - שמסר את התורה לחכמי ישראל לבארה ולפרשה, עד שמצינו (ב"מ ט ב) שכאשר נחלקו חכמי ישראל עם רבי אליעזר ויצאה בת קול מן השמים שהכה כרבי אליעזר, לא השגיחו בה חכמים.

על שתי מתנות אלו אנו מודים בכל בקור בברכת התורה: "אשר בחר בנו מכל העמים" - שנתת לנו ולא להם, 'ונתן לנו את תורתו' - לבארה ולפרשה.

מרדך שמואל אבות נכ

בריאות

"דוד המלך תפן לישראל מאה ברכות, פינו שתקנם נעצרה המגפה" (במ"ר יח כא).

פרנסה

"ברכת ה' היא תעשירי" (משלי יב) - ברכות הנאמרות כראוי הן סגולה לעשירות. כאשר מקפיד האדם לברך את ברכותיו כראוי, משפיעים עליו משמים שפע ברכה ואף התבואה והפרות מתברכים ומתברכים" (רבנו בחיי דברים ח י 'מטה משה' נ"י שטא).

ליל הסדר הוא ליל שמרים. על הלילה הזה הבטחנו (שמות יב כג): "ולא יתן המלכות ללבא אל בתיכם לנגוף". עוד אמרו חכמים (ר"ה טז א): בפסח נדונים על התבואה.

בימים אלו כלנו מבקשים בריאות ופרנסה, שלא נפגע ממלכות ושללא תפגע פרנסתנו. עכשו הזמן לקבל על עצמנו להקפיד לברך מדי יום מאה ברכות.

בזכות מאה ברכות' נזכה לבריאות ולפרנסה:

מאה ברכות בקול ברכות. בחברותא.

כפלים לתושיה
זט בריאות
זט פרנסה

בקשות 'רחמן' (ט)

הרחמן לליל הסדר

בסדר ברכת המזון יש בקשת 'הרחמן' הנאמרת פעם אחת בשנה בלבד, בלילה המקדש - ליל הסדר. בקשה זו היא קדומה, ומקורה דברי המורה"ל (קצור שלי"ה עניי הסדר): "בליל סדר של פסח יאמר בברכת המזון: הרחמן הוא ינחילנו ליום שפלו טוב יום שפלו ארף יום שצדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה ויהיה חלקנו עמהם". על הגר"ז אויערבך מספר כי היה אומר הרחמן זה בהטעמה מיוחדת ובהתרגשות גדולה (הליכות שלמה מועדי השנה עמ' שיא).

יום שפלו טוב

ידועים דברי הגמרא המסכת פסחים (א כ): "אמר רבי אחא בר חיננאי: לא כעולם הזה העולם הבא; העולם הזה - על בשורות טובות אומר ברוך הטוב והמטיב, ועל בשורות רעות אומר ברוך דין האמת. לעולם הבא - כלו הטוב והמטיב". בבאר דברי הגמרא הבאר הצ"ח (פסחים ג א) בשם רבי אפרים ריישר הסג"מ דבראד, כי בכונה לא נקטו חכמים: "לעולם הבא - כלו בשורות טובות", אלא: "כלו הטוב והמטיב". שכן בעולם הזה, אף שאנו מאמינים שהכל לטובה, מכל מקום יש דברים הנראים לנו כרע משום שהטובה שבהם אינה נכרת, ואולם בעולם הבא יבינו הכל את הטובה שהיתה גנוזה בהם, ואז יתברר שאף מה שהיה נראה כרע בעולם הזה, באמת היה גנוז בו רק טוב.

זהו שאנו מבקשים: 'הרחמן הוא ינחילנו ליום שפלו טוב' - שיכירו הכל ויבינו כלם בטובה הגנוזה אף במה שבעולם הזה היה נראה לעין כרע, וממילא יהיו הצדיקים נהנים מזיו השכינה, שאף בעמק לבם לא תהא טענה וטרוניה כלפי מעלה, כי יבינו שמיפ' עליון לא תצא הרעות (הגש"פ משי"ש למלך).

יום שפלו ארף

אנו מבקשים על "יום שפלו ארף" דוקא בליל פסח על פי דברי הזוהר (ראה דף לח א) שבשעת יציאת מצרים הלילה האיר בשמש ביום תקופת תמוז, וכביכול התארף היום ואף הלילה שאחריו וכלל בו. לכן אנו מבקשים דוקא ביום זה על העולם הבא שהוא בבחינת "יום שפלו ארף" (הגש"פ ב'אר מר'ס' ל'גרי ר'אבו מר'ג'ליות).

עוד באר המשגיח הגרא"א דסלר: לא לתנחם בכל מקום שאמרו חכמים: 'ארף רמים', כגון על חיי העולם הבא (ראה קדושי' לט ב), כי כידוע, בכל ענין שברוחניות אין מגבלות של זמן או מקום, ולכן על רגע בעולם הבא הוא כעולם מלא. וזו פנות בקשתנו על "יום שפלו ארף", שכל רגע בו הוא עולם מלא (הגש"פ בשנתנו של הרב דסלר).

ועטרותיהם בראשיהם

איננו אומרים: 'ועטרות בראשיהם', אלא 'ועטרותיהם', כי בעולם האמתי - העולם הבא, מדרגות הצדיקים נחלקות לפי מעשיהם בעולם הזה. כפי שאמרו (ב"ב עה א) שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות לכל צדיק חפה לפי כבודו - היינו לפי מה שתקנו מעשיו ב'פרוד'ו', בעולם הזה, לכבוד שמים, כך יכנס ל'טרקלין', לעולם הבא. וזו משמעות לשון: 'ועטרותיהם' - העטרות שתקנו הם לעצמם בעולם הזה לפי איכות מעשיהם (חתם סופר).

ובענין זה ידועים הם דבריו של בעל הטורים (דברים כו יט): כאשר האדם מתפלל כראוי הרי הוא קושר כתר תפארה לקדוש ברוך הוא, ולעיתים לבא יתן הקדוש ברוך הוא תפארת זו עטרה לראשו. ואמנם יש לדעת כי למעלה זו זיכה רק מי שמתפלל כראוי, אף מי שמדבר שיהיה חלון בבית הכנסת בשעת התפלה, לא די שלא זיכה לכה, אלא אף יענש ותחת זאת יעטרוהו בכתר של קוצים.

באופן נפלא פרש זאת האדמו"ר רבי שמעון מיערוסלב: לעתיד לבא, כשזיכה כל צדיק לקבל עטרה בראשו מהמצוות ומהמעשים הטובים שעשה בחיי העולם הזה, אז יעביר הוא את עטרתו לרבו שלמדו תורה, באומרו כי לו נאה העטרה, שהרי זכה לעטרה בזכותו. וכך יהיו בראש רבו שתי עטרות, אלא שאף רבו יעביר את עטרתו לרבו, ולמעלה בקדש, עד שכל הצדיקים ישימו את עטרותיהם בראש מלך המשיח, והו: 'ועטרותיהם בראשיהם' - בראש של מלכם, מלך המשיח, שישב בראשם (שער 'שישכר ח"א עמ' ט).

ויהי חלקנו עמהם

לכאורה יש להבין את פשר התוספת 'ויהי חלקנו עמהם', שגוראה שלכאורה אנו מבקשים פרס על מעשינו בעולם הזה? ובאר המנחת אלעזר ממונקוטש על פי משל, למלך שעשה מטפה גדול, שללא ספק מזמין הוא את שריו ועבדיו למטשה שהלא בכל ימות השנה הם עובדים למענו, וזהו חלק השכרם. אף אם מזמין הוא לסעודתו עניים ואביונים שכל שיש להם הוא זכות אבותיהם ששרתו את המלך, הלא בכך הוא מוגדל ומתפבד.

והנמשל: בכך שהצדיקים זוכים ללא עזר אין בכך שבח גדול לבורא שהלא זכאים היו לכה בשכר מעשיהם. אף כאשר "היה חלקנו עמהם", כלומר שזוהה לשכר העולם הבא בזכות אבותינו הצדיקים, בהיותנו בני עברותינו אין מגבלות של זמן או מקום, ולכן על רגע בעולם הבא הוא כעולם מלא. וזו פנות בקשתנו על "יום שפלו ארף", שכל רגע בו הוא עולם מלא (הגש"פ בשנתנו של הרב דסלר).

הגיגים בעקבות מגפת 'קורונה' ל"ע

קוראים יקרים! בשבועות האחרונים אנו עדים למגפה כלל עולמית, רחמנא ליצלו, אשר כבר בשעת כתיבת שורות אלו, הספיקה להפיל חללים רבים בכל רחבי העולם, ובכללם מקרב שלומי אמוני ישראל.

הכל יראים מן המגפה, מתחזקים ומבקשים סגלות ורפואות, ואף אנו נענה את חלקנו. לקראת חג הפסח הבעל"ט שבו פסח הקדוש ברוך הוא על בתי בני ישראל והצילם מן הדבר, סובכנו בימים האחרונים בין יהודים יקרים, גבאי אמן העושים רבות למען הפצת מצות עגית אמן ברחבי העולם וצאנו עם כמה תובנות מחזקות. אנו שמחים לשתף אתכם בהו.

אומר הרב משה לוין שמשמש גבאי אמן בבית שמש:

"אם רב גדול היה ממליץ על סגלה בטוחה להצלל ממגפה, האם מישווה מאתנו היה עומד מנגד? הלא גם אם היו צריכים לעמוד בתור ימים ארפים, היינו שם. היינו מוכנים לעשות כל מעשה כדי לזכות בסגלה. ראו אלו מאמצים בפירים עושים עכשו כל מנהיגי תבל כדי לפתח חסון נגד קורונה, מציגים בכירים מדירים שנה מעניניהם, ואנו ממתינים בקצרה רוח לתוצאות..."

אז זהו, שיש הבטחה כזו, לא מאדם גדול אלא מהגדול שבגדולים. מישווה שכלנו הוגים בספרו כל יום, כל רגע, כל שעה. דוד המלך עליו השלום. שפך כותב רבי יעקב בעל הטורים בספרו הגדול 'ארבעה טורים' (א"ח טו): "דוד המלך עליו השלום תקן מאה ברכות... בכל יום היו מתים מאה נפשות מישראל, ולא היו יודעין על מה היו מתים עד שחקרו והבין ברוח הקדש, ותקן להם לישראל מאה ברכות". מקורו של מאמר זה במדש רבה פרשת קרח (במד"י כא).

דוד המלך בדק ברוח הקדש ומצא חסון למגפה, חסון שיש רק לנו האמה הקדושה - מאה ברכות. זו אינה שמועה לא מאמתת, הנפוצה כל כך בימים אלו. זהו חסון שרקח דוד המלך בעצמו, ובדאי שלא חדש דוד תקנה רק לדורו. הוא ידע שמגפות יהיו בכל הדורות, וכאשר בכל דור ודור יהודי יפתח את יומו בעשרים ברכות השחר שתקנו על בסיס תקנה זו, ובמהלך היום ישלים את המכסה של מאה ברכות, ישמש הדבר בעבורו לחסון שיציל מכל מגפה (ב"ח א"ח טו).

וכפי שיש כמה רמות בחסון, אם אנו חפצים שהחסון שלנו יהיה איכותי ויפעל באופן הטוב ביותר, כלומר: שהמחלה לא תגע בנו בכלל, ושהחליה גם לא תפגע בשום יהודי בעולם, יש לבצע גם חסון בצורה המשלמת ביותר. וכיצד? בכך שנדאג שכל ברכה שלנו תענה באמן. הזוהר הקדוש (עקב רמא א) אומר שברכה משלמת היא ברכה שנגנתה באמן, ובעברוננו - ברכה משלמת משמעותה חסון משלם!!!

"עם פרץ המגפה", ממשיך הרב לוין ואומר, "לאחר שאנו מסיים לשמוע מיהודים רבים מדי בקר ברכות השחר, אני נוטל ספר תהלים, אומר פרק צ"א, הידוע כשרי של פגעים וגם הגימטריה של צ"א היא 'אמן'. ובכך אני מבקש לעורר את זכות דוד מלכא משיחא שתקנו את אמירת מאה ברכות לעצירת המגפה. מאמין אני ש'דוד מלך ישראל חי ומת' ותקנתו לעצירת המגפה תהיה ומימת ותגן על כלנו לעבר את התקופה הזו בבריאות".

פמאמינים בני מאמינים, נכרת התחזקות

עצומה בכל שדרות הצבור להקפיד על סגלת האמן, אשרי העם שפכה לו. רבי דוד אלתר רוט שלי"ט"א מבני פראן, מגדולי העושים והמעשים למצות עגית אמן, שיהו בימים שלפני הפסח בביתו עקב שהותו בסמוך לחולה מאמת. הרב מספר לנו על הדרך היחידית שבה הוא מתמודד עם הבידוד שגפפה עליו:

"החברותא שלי שפבל בקר עונה אמן אחר ברכותי, קבל הטר ממו"צ חשוב ומפרסם לעונות אחר בטרפון. נדחמתי לשבל כבר בבקר הראשון לבידוד, טלפון מהמו"צ בעצמו אשר בקש שאענה אמן אחר ברכותי.

הדירים בבנין שבו אני דר החליטו לקים מגון בחדר המדרגות. אני גר בקומה הראשונה, והפתעתי כשפלני תחלת התפלה קראו לי דברי הבנין לצאת למרפסת. כלם, כאיש אחד בקשו לומר בפני את הברכות בזה אחר זה, כדי שאענה אחריהם אמן. והמדהים ביותר: יש בסביבותי שני יהודים יקרים שמאז ומתמיד אני 'מטרטר' אותם שיצטרפו לקהלא קדישא, אומרי ברכות השחר בחברותא, וזלא הצלחה. היום, מבלי שבקשתי הם החליטו לבא.

הסגלה המסמכת הוא, שישמעה מזוהר המלך בעצמו, מושכח. והשבתי לעצמי שחוף מהענין של מאה ברכות, ה'אמן' עצמה היא הלא משנה שמחה. אמנם איננו יכולים לעשות שמחות רבות בימים אלו, אף הלא ידוע מה שפכת הזוהר (מלך רמב"ה) שעגית אמן מרבה שמחה בכל העולמות ופותחת שגרי ברכה לישראל.

אמנם אנו במצב קשה, אך יש לנו הכלים להיות בשמחה. כאשר אדם מתפלל, עונה אמן ומאחד את שמוותיו של הקדוש ברוך הוא, מרבה הוא בכך שמחה בכל העולמות. ובדאי במדה כנגד מדה זיכה כלנו בקרוב לשמחה השלמה בבית משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

המחנה הרב מאיר פנט מאלעד שטוסק רבות בהפצת אמן בקרב ילדי ישראל, מעביר דרכנו מסר לילדי ישראל היקרים הנאלצים להשאר בביתם בימים אלו:

ילדים יקרים! ביכלתכם להיות כפת הברזל של עם ישראל, להיות 'טורי קורתא' - שומרי העיר, הארץ והעולם. אמרו ברכות השחר בחברותא בכל מקום שבו אתם מתפללים. הלא דגמה אישית אף נוהג יהודי בעת צרה. הכת של הברכות ושל האמן המצטרפת אליהן שאף היא הגנה בפני עצמה, כפי שכלכם יודעים, הוא עצום!

ה'אור החיים' הקדוש מפרש את הפסוק (תיקרא כו ח): "ומאה מכם רבבה ירדפו" שמאה הברכות ירדפו את רבבות המציקים, ואם כלנו יחד נקפיד על אמירת מאה ברכות משלמות, נצד בכך צבא אדיר שירדף את כל המציקים, בסיעתא דשמיא.

יושב ראש 'בני אמונים' הרב יעקב דב מרמורשטיין מחדד לנו נקזה מענינת: השם שנתן ארגון הבריאות העולמי לנגיף הנורא הוא: 'קוביד 19', ביכלתנו להפך אותו ל: '91 דבוקה, על ידי שנודב בנגיף אמן (בניסוייה 91, נקפיד לענות אמן בכל מקום וכל עת, ובכך נבטל מעלינו את 'הקוביד' הנורא, ויקים בנו: "פל מצדך אלה ורבקה מימנך אליה לא יגש" (תהלים א י).

“אלו עשר מכות שהביא הקדוש ברוך הוא על המצרים במצרים”

עשרת המכות הגיעו למצרים מדה כנגד מדה על מה שעוללו לעם ישראל, וכיצד?

מפת דם - המצרים העבידו את עם ישראל כשואבי מים, וכן מנעו מבני ישראל להתרחץ, לכן הפכו כל המים לדם.

מפת צפרדע - המצרים הפחידו את ישראל בצעקות ובגזרות, ולא נתנו להם לישון ביום ובלילה, לכן הגיעו אליהם צפרדעים שהפחידו אותם בקולן, ומנעו מהם לישון ביום ובלילה.

מפת כננים - המצרים הכריחו את היהודים לנקות את השוקים והרחובות, ולכלוך זה גורם לכננים בגוף ובבגדים, לכן הגיעו למצרים כננים.

מפת ערב - המצרים כפו על בני ישראל להסתכן כדי לצוד למענם חיות טרף, לכן הגיעו למצרים חיות מסכנות.

מפת דבר - המצרים העבידו את בני ישראל כרועי הבהמות, לכן מתו בהמותיהם בדבר.

מפת שחין - המצרים הכו את היהודים עד שהתמלא גופם בפצעים ובשחין, לכן לקו הם בשחין בכל גופם.

מפת ברד - המצרים סקלו את בני ישראל באבנים, לכן נסקלו גם הם על ידי הברד.

מפת ארבה - המצרים הכריחו את בני ישראל לעבד למענם בשדה, לזרע ולנטע, לכן אכל הארבה את כל תבואת שדותיהם.

מפת חשך - המצרים החשיכו את עיניהם של ישראל מרב הצרות, לכן הגיעה להם מכת חשך.

מפת בכורות - המצרים הרגו את בני ישראל המכונים “בני בכרי ישראל”, לכן מתו בכורותיהם.

(תולדות אדם בשם המדרש)

“וכל הפרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח”

שבח זה של המספר ביציאת מצרים תמוה, וכי העושה שאר מצוות בירת הדור ושלמות אינו משבח? ומדוע ראו חכמים לציין לשבח דוקא את המהדר ומרבה לספר ביציאת מצרים?

נבין זאת על פי המספר במסכת מגלה (כה). על אותו שליח צבור שירד להתפלל בפני רבי חנינא והוסיף בתפלתו “הקל הגדול הגבור והנורא, החזק האמיץ.....” אמר לו רבי חנינא “סימת לשבחי דמרה”, כלומר: “האם סימת לומר את כל שבחיו של הקדוש ברוך הוא?” כונתו של רבי חנינא היתה להעמיד את שליח הצבור על טעותו במה שהוסיף על השבחים שלא נתקנו לומר בתפלה, שהרי אין סוף לשבחיו של ד', וממילא ראוי שנשתק ולא נוסף כלום ובכה נפיר שאין סוף לגדלתו.

גם בספור יציאת מצרים, תכן שהיינו מעלים בדעתנו שמי שמרבה לספר בניסי ד' ובנפלאותיו מקטין את גדולת הבורא, ועדיף להמנע מלהוסיף בספור יציאת מצרים.

ואת זה שולל בעל ההגדה ומדגיש: “וכל המרבה... הרי זה משבח” - בספור ניסי ד' ונפלאותיו אין להמעיט, אלא אדרבא, המרבה הוא המשבח.

(דבר אהרן)

“ומנהג לקנות חטים לחלקן לעניים לצורך הפסח” (שו"ע סימן תכ"ט)

נשאלת השאלה: מדוע תקנו חכמים הלכה זו של חלקת “קמחא דפסחא” דוקא לפני פסח, ולא לפני מועדים אחרים?

התשובה לכה היא, שמטרת חלקת החטים בערב פסח, אינה רק לצורך העניים, אלא גם לטובת הנותנים, וכיצד?

מוכא בכתבי האר"י שהזהיר במשהו חמץ בפסח, מבטח לו שלא יחטא כל השנה. אולם, לצערנו הרב, במהלך השנה החולפת חטאנו, וזה ראיה שפנראה לא נזהרנו מספיק במשהו חמץ בפסח שחלף.

מהו התקון לעברות? צדקה, שנאמר “וחטאך בצדקה פרק”, לכן עלינו להרבות בצדקה דוקא בערב פסח.

ורמז לכה יש בראשי התבות המשתפים:

פסח חמץ במשהו

חטאך בצדקה פרק

(מעדני מלך - נצח שבמלכות)

מכירת חמץ - ספור

ספר הגאון רבי אשר אנשיל מילר: “ישבנו בליל הסדר, מסבים על שלחנו של חמי, שהיה רב בקהלת סערנשט. בעוד אנו מזמרים “שפוך חמתך אל הגוים”, נשמעו דפיקות רועמות בדלת. עד מהרה נפתחה הדלת, ובפתח נצב הגוי אשר עמו נצרכה מכירת החמץ באותה שנה. חמי הרב קבלו בסבר פנים יפות, ושאל: “מה בפיך?”

לחרדתנו, ענה הגוי: “עברתי על רשימת היהודים שקבלתי בשעת המכירה, וגיליתי בה כמה יהודים ממכרי, אשר הם סוחרים ומולחים ואף רמאים. אני אדם פשוט, ואין באפשרותי לשכור עורה דין אם תתעוררנה מריבות. לכן, באתי לבטל את המכירה!” כל המסובים נבהלו מן המכשלה אשר עלולה להיווצר, רק הרב נותר שליו ורגוע. “אין בעיה, ידיד”, ענה, “אולם לצורך כה עלי לנכס את כל מאות האנשים השתפים בעסקה וחתומים על השטר. אשתדל לעשות זאת בהקדם, אולם הדבר יקח שמונה ימים. שוב הנה בעוד שמונה ימים ואנו נבטל את העסקה!”

כלנו חיינו למשמע הפשרה המחוכמת, ואף הגוי יצא מן הבית מרצה. אז פתח חמי שוב בקול נעים: “שפוך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך...”

קדשת ליל הסדר

בליל הסדר ראוי שלא לדבר דבורי חלין כלל, ומדוע?

קדשתו של לילה זה וכל הדינים הפרוכים בו, גדולה היא עד מאד. בלילה זה בחר ד' בנו מפל העמים וקדש אותנו במצוותיו. בלילה כה קדוש וגדול, ראוי שלא להפרד לרגע מהדבקות בד' תפירה, וראוי שכל אחד יזהר שלא לדבר דבורי חלין, ויזהיר גם את אנשי ביתו להתעסק אף ורק במצוות הפסח ובספור יציאת מצרים.

(של"ה) (תוספת בנימין)

הלולא דצדיקיא | חיים הופקוביץ

הסליחות בהתרגשות ובכנינה רבה. ואכן, חיש קל הגיעה השמועה לביתו של הפחה פי המרו היהודים את מצות פיו. פעם המושל פעם גדול וחמתו בערה בו. הוא צוה מיד על חיליו שיצאו לבית הפנסת ויעצרו בכח את התפלה. הפחה הכועס המשיך וזלזל ובזה בדבורים שפלים את נתיניו היהודים ואת רבי מאיר.

הרב וזנר עם רבנו בש"ח סוד

אך הנה זה פלא. בעוד מלותיו יוצאות מפיו הטמא, אחזו לפתע שתוק בכל אבריו, פיו התעקם וכל גופו התאבן. עוזריו ההמומים של הפחה הבינו על נקל בשל מי ארע הדבר. הם מהרו לבית הפנסת, המתנינו שעה ארפה עד שסדר הסליחות הסתיים במלואו, ונגשו לבבא מאיר, נפלו לפניו ובקשו את סליחתו.

נענה להם הצדיק: "אמרו למושל שאם יתחייב לא להציק יותר ליהודים, אלא יאפשר להם לקיים את כל מצוות התורה, יבריא מיד ממחלתו".

העוזרים מהרו למושל למסור לו את דברי רבי מאיר. המושל סמן להם בעיניו לאות הספקמה כי הוא מקבל את התנאי, ומיד באותו רגע שב לאיתנו והבריא לחלוטין. ויהי הדבר לפלא גדול ולקדוש ה'.

רבי מאיר עלה לארץ ישראל בשנת תשכ"ה והתגורר בעיר אשדוד עד סוף ימיו.

בניו הקדושים והצדיקים של רבי מאיר, ממשיכים את דרכו של אביהם, ומהיום מורי דרך רוחניים ומחוללי ישועות, ליהודים רבים בארץ ישראל ובעולם כולו.

יום שני יד ניסן (תשמ"ג)

רבי מאיר אבוחצירא

צדיק וקדוש היה רבי מאיר אבוחצירא. כבר בהיותו בן 7 שנים, היה אביו הצדיק רבי ישראל אבוחצירא - ה"בבא סאלי", מעירו בחצות הלילה, כדי לומר תקונן חצות. לאחר מכן היה יושב היילד הקטן ולומד תורה במשך כל הלילה, עד אשר יאיר הבקר.

שמירת העינים שלו היתה מפלאה. מרגע שנוולד, שמרו עליו הוריו מכל משמר שלא יחזו עיניו הטהורות בעל חיים טמא. וגם כשגדל, כשהיה יוצא רבי מאיר לרחובה של עיר, היה עצם תדיר את עיניו לבל יראה מראה אשר איננו טהור. וכך, בכח קדשתו ופרישותו, חולל בבא מאיר רבות ונפלאות.

בעת שביהן כרב במרוקו, היה יוצא מעת לעת למקומות שונים ברחבי הממלכה, היכן שהתגוררו יהודים, והיה מחזקם בלמוד התורה ומעודדם בקיום המצוות.

באחת העצרות בהם בקר, תינו בפניו יהודי המקום את מצוקתם: המושל המקומי שונא יהודים משבע הוא, ומצר מאד את צעדיהם. הנה כעת, חדש אלול, חדש הרחמים והסליחות, איננו מרשה לקהלה היהודית להתפלל "סליחות" פנהוג בחדש זה, בתואנה כי ה"סליחות" הנאמרות באישון ליל, מפריעות את מנוחתם של התושבים המוסלמים המתגוררים בסמיכות לבית הפנסת.

רבי מאיר נחרד עמקות לשמע הדבר. בו במקום הכריז הצדיק כי הלילה יתקיים בבית הפנסת המרכזי של העיר מנגן "סליחות" ברב עם הדרכת מלך, תוך שהוא מודיע לבני הקהלה כי אל להם לחשש. הם לא ינזקו מהפחה הרשע, ולא תפל משערת ראשם ארצה.

ויהי בחצי הלילה, התפנסו כל בני הקהלה בבית הפנסת לאמירת

"והכיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה"

מהם הבכורות שהכה אותם ד' במצרים והרג אותם בלילה זה?
"כל בכור בארץ מצרים מאדם" -

בגימטריא: "בכור לאביו, בכור לאמו, גדל הבית" - כל אלו הפו במפת בכורות.

רעיון זה אנו מוצאים גם בפסוק (שמות יב, כט): "ויהי בחצי הלילה וי-הו-ה הכה כל בכור בארץ מצרים", בגימטריא: "בכור לאב, בכור לאם גדל הבית".

(הגדה של פסח - בית אהרן)

"חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא מצרים"

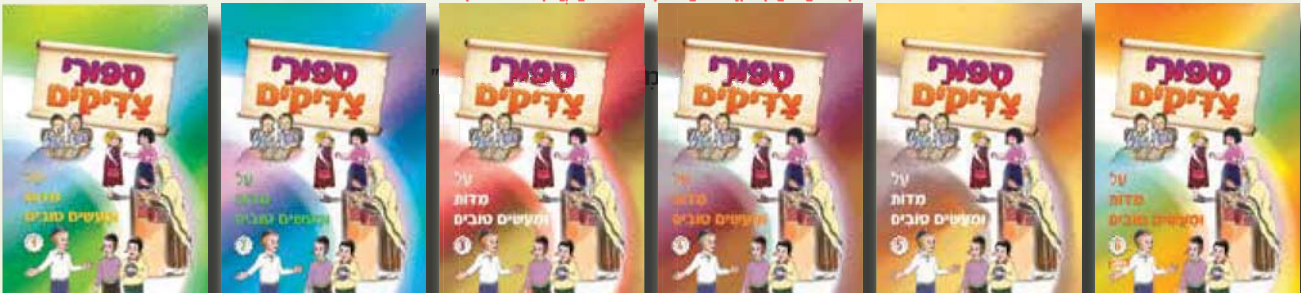
"מהו הדבר הקשה ביותר לקיים בליל הסדר?" הקשה הרב מבריסק בפני תלמידיו.

לאחר הרהור קצר, ענו התלמידים פה אחד: "הקשה ביותר הוא לאכל את המרור - החרין החרוף!"

"אינני סבור כך", התנגד הרב, "המצנה הקשה ביותר לקיים בליל הסדר, היא: חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים" (פסחים קטז:).

(הרב מבריסק)

"ספורי צדיקים על מדות ומעשים טובים"

בעלון נעסוק בתוכן שיעור 574 שנערך ביום ב' ברמת השרון ברחוב הקוצר 2, בשעה 19:00, במדרשת "ברינה יקצור", בנשיאות מ"ר הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצ"ל.

עלון מס' 461 שנה י' העלון מוקדש לע"נ מו"ר אבי - יעקב בן רחל וצדוק י"ב ניסן תש"פ

חג הפסח - גאולת הנפש וגאולת הגוף

בחג הפסח נצטוונו מן התורה בב' מצוות אכילה, אכילת הפסח (עם מרור ומצה), ואכילת מצה (אף בלא פסח). וכנגד ב' מצוות הללו נקרא החג בב' שמות, חג המצות (בלשון התורה) וחג הפסח (בלשון חז"ל).

ונראה ששני העניינים הללו, של הפסח ושל המצה, הינם כנגד ב' ענייני גאולה שנגאלנו ממצרים, גאולת הנפש וגאולת הגוף.

המצה - מסמלת את השחרור מעול השעבוד הגופני שהיינו אוכלים אז לחם עוני.

ואילו **הפסח** - מסמל את העבודה לה', שזכינו שהבדיל הקב"ה בינינו לבין המצרים וקרבתו לעבודתו.

כנגד ב' עניינים הללו אנו כופלים בהגדה 'השתא הכא לשנה הבאה בארץ ישראל' 'השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין'. ב'השתא עבדי' אנו מדברים על השעבוד הגופני, וב'השתא הכא' אנו מדברים על הגלות הרוחנית בהיותנו בטומאת ארץ העמים רחוקים מארצנו הקדושה.

"רְבֵן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כָּל מִי שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח, לֹא יֵצֵא יְדֵי חוּבָתוֹ, וְאֵלּוּ הֵן:

פְּסַח, מִצָּה, וּמְרוֹר" (מתוך ההגדה)

מדוע הקדים רבן גמליאל את פסח והמצה למרור, והרי מרור בא על "שמררו את חייהם" ואחר כך נתחייבו בפסח משום "שפסח הקב"ה על בתי ישראל" במכת בכורות, ולבסוף אכלו מצה משום "שלא הספיק בצקם להחמיץ" ביציאת מצרים? ואם נתבונן, נראה כי בשאר ההגדה אף הוקדמה המצה למרור: א. מה נשתנה... כולו מצה... הלילה הזה מרור. ב. מגיד רחצה מוציא מצה מרור כורך. ג. בעבור זה בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך. ד. ר"ג אומר... פסח, מצה ומרור. יש לומר שהמרור הינו סימן לכך שאילו היינו עבדים היינו אוכלים מרורים, וזה שאומר רבן גמליאל: **פסח** - הוא סיבת היציאה שהקריבו פסח אע"פ שהוא אלוהיהם של המצרים ובזכות זה זכו שפסח עליהם ה' במכת בכורות.

מצה - היא תוצאה של יציאתם בבהילו, שאילו לא הוציא היינו עבדים. **ומרור** - הוא כנגד התוצאה של היציאה, שנעשינו בני חורין. שאם לא היינו יוצאים היינו עבדים.

ועל כך אמר בעל ההגדה: "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים" וזה ע"י המצה. "ולא את אבותינו בלבד גאל הקב"ה אלא אף אותנו גאל עמהם" וזה ע"י המרור. [עפ"י טיב הפרשה]

"מִצָּה זוֹ שְׁאָנוּ אוֹכְלִים" (מתוך האגדה)

חביבות מצוות על ישראל - מביא ה"משנה ברורה" (ס' תעז ס"ק ה): כתב הש"ה; ראיתי מבני עליה שהיו מנשקים המצות והמרור... והכל לחיבוב המצווה, ואשרי מי שעובד ה' בשמחה!

אמרת 1919 יקצור מאת

פסח כס 1919

999 פ"א

סיפור יציאת מצרים הוא המקיים (הקיום) של תכלית הבריאה - בזוהר (שמות מ, ב) מובאים דברים נשגבים על סיפור יציאת מצרים בליל הסדר: "מצוה זו לספר בשבח יציאת מצרים, הוא חיוב על האדם לספר בשבח הזה לעולם. כל אדם המספר ביציאת מצרים בחדוה, עתיד הוא לשמוח עם השכינה לעולם הבא, שהיא השמחה הגדולה מכל. לפי שזה האיש היה שמח עם ריבונו והקב"ה משתעשע בסיפור ההוא. ובאותה שעה אוסף הקב"ה לכל פמליא שלו ואומר להם: לכו ושמעו סיפור השבח שמספרים בניי ושמחים בגאולתי. אז מתאספים כולם ובאים ומתחברים עם ישראל ושומעים סיפור השבח של השמחים בשמחת גאולת ריבונו, ובאים המלאכים ומשבחים (את) הקב"ה על הנסים והגבורות, ומהללים לו על העם הקדוש שיש לו בארץ, השמחים בשמחת גאולת ריבונו.

ואז נתווסף כח וגבורה למעלה, וישראל בסיפור ההוא נותנים, כביכול, כח לאדונם, כמלך שנוסף לו כח וגבורה בעת שמשבחים גבורתו ומודים לו, והכל יראים מלפניו, ומתעלה כבודו על כולם. ומשום זה יש לשבח ולדבר בסיפור זה כמו שלמדנו. וכעין זה, חובה על כל אדם לספר תמיד לפני הקב"ה, ולפרסם כל הניסים שעשה. וכל פמליא של מעלה מתקבצים ורואים אותם, ומודים כולם לפני הקב"ה, ומתעלה כבודו עליהם למעלה ולמטה. ברוך ה' לעולם, אמן ואמן, עכ"ל. ולמעשה זהו השבח לבורא העולם.

מסופר על אחד מגדולי החסידים בירושלים, שהיה ל"ע אלמן ובלי בנים ונכדים כלל, והיה אצלו בחור אחד שזכה לשמשו, וכשהגיע חג הפסח, ובחור זה ישב אצלו בליל הסדר, וראה איך שחסיד זקן זה, שאין לו כאן בעוה"ז אפילו לא קורטוב או טיפה של נחת רוח או הנאה, מרוב מרירות על מצבו, ואף-על-פי-כן ראה פניו מאירים בשבתו בליל הסדר, מתחילתו ועד סופו, באופן של "עין לא ראתה", בצימאון נפש וגעגועים שכאלו למלך אל-ל דר במרום, והודיה על רוב חסדיו ונפלאותיו עם יצוריו וברואיו. הבחור איחל לעצמו הלואי וכך יהיה עליי, מתי יבוא רגש זה גם לידי, וחוף מהקנאה הגדולה - קנאת סופרים - שאחזתו, היתה לו גם תמיהה עצומה, איך?! איך יכול ומסוגל היהודי הזה להתעלות לדרגה עילאית מעין זו? בה בעת שכל עמך בית ישראל מלאים זיו ומפיקים נוגה, בבנים ובני בנים הסובבים את שולחנם, וחסיד זה יושב ושמח עוד יותר משאר אנשים המלאים אוצרות כל טוב וטוב. ושאלהו - "לשמחה מה זו עושה"? וענה לו חסיד הלז והסביר לו להבין דבר לאשורו: "האמת היא, שהלילה הזה נועד אך ורק למען ספר צדקת ה' אשר עשה עם ישראל, ומשפטיו שעשה בהכותו בכורי מצרים והביא עליהם את עשרת המכות (עם זה שמאיתו לא תצא הרעות כי אם הטוב, אבל למען אהבתו הגדולה אלינו בלי שיעור וגבול, הכה אותם עשר מכות - עפ"י נועם אלימלך. נגד טבעו כביכול, והכל לגודל ורוביו עוצם אהבתו אלינו). והנה בדרך כלל, רוב רובם מאלו המתיישבים בליל הסדר מסביב לשולחן - כמעט רוב השמחה נובעת מכך שכל המשפחה המורחבת מגיעה לעשות את הסדר ביחד - "בניך כשתילי זיתים סביב לשולחן" ברוך השם, והנה ה' מזמן שנכד הזה מסביר קטע הזה בטוב טעם ודעת, וצאן קדשים הקטנים מצייצים את ה'מה נשתנה, השמחה כמובן גדולה ומבורכת, אך יחד עם זאת כמובן אומר לו אותו הזקן "שיש גם מקום לשמחה הגדולה של "ואילו לא הוציא אותנו". אבל ברוך ה' שזיכני, שכל שמחתי היא אך ורק "בפורקנא דמאריהון" (בישועה של הרבנו של עולם) בלבד, שהוציאנו ועשה בהם שפטים וכו', וזו היא שמחתי!

היה זה בהתקרב חג הפסח. יהושע התכונן לחגוג את יום ההולדת ה-12 שלו בחוה"מ, ולכבוד האירוע שמעולם לא נחגג בבית הוריו העניים, הכין מחברת מלאה בחידושי תורה עצמיים שלו על ההגדה של פסח. אלו לא היו סתם 'ווארט'ים קצרים על מימרות שונות בהגדה. כל חידוש שלו היה בעצם "חבורה" (חקירה מעמיקה) קצרה, מיוסדת ובנויה כהלכה. הגדילה לעשות החבורה שהכין על הפיסקה "רבי יהודה היה נותן בהם סימנים, דצ"ך עד"ש באח"ב". שם התעלה על עצמו במראי מקומות ובהברקות. אביו, ר' ישראל חיים, התפעל מהמחברת של בנו יהושע, והראה את החידושים לכמה מלמדני ירושלים ואלו ניבאו לו עתיד מזהיר. "אם בגיל 12 הוא אומר כאלו סברות, הוא יהיה ללא ספק רבי עקיבא איגר של הדור הבא". לאחר בר המצווה למד בישיבת סלבודקה שבבני ברק, שם עשה חיל ותוך תקופה קצרה כבש לו מעמד של למדן עצום שעדיין לגדולות. "אבל אז נכנסו לתמונה שניים מחבריו הטובים, שהיו אנשי עסקים ממולחים מטבעם", נשנק קולו של סבא יהושע, "הם גילו את חושי המסחריים בכמה הזדמנויות, כאשר בחדר האוכל השמעתי 'מבינות' בנושא כלכלי זה ואחר. הם החלו להסיט אותי מהלימוד בפיתויים אודות העתיד הכלכלי המזהיר הצפוי לי אם אצטרף אליהם בעסקאות מהצד בשעות בין הסדרים. זה לא נחשב כביטול תורה, ואני מצאתי עצמי מוקסם מעולם המספרים, שתיכף שטתי בו כדג במים. מבלי לשים לב, הלך נפח עסקי בין הסדרים ותפח, תוך שהוא גולש לתוך הסדרים. ואני נסחפתי לתוך עולם המסחר, עד שמבלי להרגיש הפכתי לסוחר מובהק ושעות הלימוד שלי הלכו והצטמצמו. כך נלקחתי לבסוף כחתן לבת של סוחר, ולא לבתו של ראש ישיבה כפי שכולם חשבו בתחילת הדרך... "הזהו יהושע שבגיל 12 הדהים והסעיר את ירושלים עם החידוש הגאוני שלו על ההגדה של פסח??! שאלני אבי בכאב לב. "כשמעתי אותך אומר את הווארט שלך, חשבתי שאני נמצא במעמד הר סיני". גמגמתי משהו על קביעת עיתים לתורה ואבא פרץ בבכי. "גם רבי עקיבא איגר יכול היה לעסוק במסחר ולהצטרף אחר 120 בפני בית דין של מעלה שהוא קבע עיתים לתורה", אמר לי בדמעות, "אבל אז היה חסר לעולם התורה היהודי לדורותיו את חידושי רבי עקיבא איגר". אותה שעה הבנתי את עומק השבר שלי, אבל כבר הייתי שוקע עמוק בים המסחר. הקמתי בית נאמן בישראל, יש לי ברוך ה' בנים ובנות, חתנים וכלות, כולם יראים ושלמים, זרע ברוך ה'. אבל במסחרים תבכה נפשי על גדול הדור שעשקו חבריי וגם אני - אודה ולא אבוש - בעצת יצרי הרע, מעם ישראל. פעם בשנה, לקראת הפסח המתקרב, אני פותח את המחברת המצהיבה, מעיין בה ולבי שותת דם. אני נזכר באותו ילד ירושלמי חניני מסולסל פאות, פאר המשפחה, היושב בליל הסדר הירושלמי הצנוע, ומרצה בשטף את החידוש האדיר שחידש לאחר לילות של יגיעה בתורה, מול עיני המשתאות ומתעגלות של אביו הלמדן, הנמס מהערצה לבנו הצומח עילוי מול עיניו. אני חוזר לחמש דקות להיות שייע"לה העילוי, עם החידוש המבריק של דצ"ך עד"ש באח"ב, ואני בוכה על מה שיצא ממני. במקום להיות גדול הדור, הפכתי לסוחר מצליח ואמיד. השנה בכיתי במיוחד בגלל שאתה, נפתלי, הלמדן של הישיבה, החלטת ללכת בעקבותיי עד הסוף, ולעשות את השגיאה שאני עשיתי. לאחרונה אני רואה אותך צולל לחיי המסחר ומגלה עניין בעסקיי יותר ויותר, לכן הסכמתי לגלות את הסוד בפניך ובפני כולכם". דמעות קלחו מעיניו של סבא, "נפתלי, אני מתחנן בפניך! יש לו לעולם מספיק סוחרים, אבל אתה, אתה יכול להיות מה שאני הייתי יכול להיות, גדול הדור הבא. לכן אני מבקש ממך, עזוב את הביזנס, שב ותלמד בהתמדה כמו שעשית עד עכשיו, ותראה שלא יחסר לך כל טוב כל ימי חיך. תמשיך איפה שאני הפסקתי, ואז זו תהיה מתנת האפיקומן היפה ביותר שבן יכול לתת לאבא"!

[סיפור לשבת" ח"ט]

ליל הסדר התחיל כמו כל שנה בבית משפחת גרין. השולחן היה ערוך כמיטב המסורת בכלים מרהיבים. בני המשפחה עמדו במקומם כאשר אבי המשפחה, "סבא יהושע", אדם אמיד בתחילת שנות השישים שלו ואיש עסקים ממולח וחרף מוח, הכריז בקול חגיגי "קדש". ליל הסדר בבית משפחת גרין הוא לילה נוצץ, מופק כהלכה. הסדר זורם בבטחה בניצוחו של סבא יהושע. חידודים מסורפלים נשמעים מפיו של נפתלי, שעדיין לא חצה את קו ה-17, אבל הוא כבר הספיק לסיים הש"ס, ומעמדו בישיבה הוא כאחד הטובים ביותר. הנה מתקרבים אל המילים "רבי יהודה היה נותן בהם סימנים" וכל הלבבות מתחילים הלום בחוזה. יבכה או לא יבכה? קולו של סבא מתחיל לרטוט "רבי יהודה היה נותן בהם סימנים, דצ"ך עד"ש באח"ב". הוא מתחיל לומר 'ווארט' חריף שבני המשפחה מכירים אותו בעל פה משנים הקודמות. הצעירים עדיין מתקשים בהבנת הפלפול המסובך, ואילו המבוגרים מתמוגגים ממנו בכל שנה מחדש, מעוצמת ההברקה והחדות. קולו של סבא רועד כשהוא מקשה קושיה ומתרץ תירוץ מבריק מאין כמוהו. ופתאום נשבר קולו - לקראת סוף התירוץ - והוא גועה בבכי. כך זה בכל שנה, כך גם השנה. והשנה, הבכי ומתגבר יותר מכל שנה. סבא כמעט מתעלף מרוב בכי. מדי שנה מנסים בניו הגדולים לדלות מפיו מה מרגש אותו כל כך בווארט החרף הזה, אבל סבא מביט בהם במבט מצועף וממלא פיו מים. אפילו הנכדים הקטנים המשפשיים את עיניהם בתדהמה מול סבא, אדם חזק ומוצק כסלע, טיפוס לא רגשני בעליל, המתייפח לנגד עיניהם בבכי נסער, הפסיקו כבר לברר "סבא, למה אתה בוכה?" באותה שנה החליט נפתלי כי לא עוד. הוא חייב לפצח את התעלומה ויהי מה. לפני נטילת ידיים (השניה) שכנע נפתלי את כל להקת אחייניו ואחייניותיו, כי בשנה זו, שהוא יזכה באפיקומן, אבל זאת לאחר שנפתלי הבטיח להם הררי פרסים יקרי ערך הסכימו לשתף פעולה. "צפון" הכריז סבא, עיניו מבקשות את "הזוכה" התורן. עינו התעגלו בתדהמה, כשנפתלי, בן זקוניו החרף, התייצב מולו בחיוך גדול. "אבא, השנה האפיקומן אצלי. אני זה שהחבאתי אותו". "נפתלי, מה זה אמור להביע"? נפתלי השפיל מבטו. "אבא, אני רוצה משהו", "נסיעה לקברי הצדיקים בפולין"? ניסה סבא יהושע לנחש, הוא הכיר את כמיהתו האדירה של בנו מחמדו להתעלות בתפילה בציוני הצדיקים, "אבל כבר היית בליז'ענסק ובמז'בוז', באומן ובאניפולי ואיפה לא"? "אבא, הפעם זה משהו אחר" קולו בגד בו. "אני לא ילד קטן שצריך פרסים, אבל אני מייצג פה את כל צאצאיך היקרים ללבך שרוצים להבין למה אתה בוכה בכל שנה בליל הסדר. מה הסוד שלך אבא"? עיניו של יהושע התלחחו, ולפתע נשטפו במבול של דמעות. עבר פרק זמן ארוך עד שהצליח לדבר. "אני רוצה לספר לכם. כעת זה לא העיתוי הנכון, אבל נפתלי הצליח. תביא לי את האפיקומן, נפתלי, ובע"ה ביום שני של חול המועד, תבואו כולכם אלינו לארוחת צהרים חגיגית, ואז אגלה לכם את הסוד"...

ביום שני של חוה"מ התכנסה כל המשפחה לסעודת צהרים חגיגית. "שקט כולכם", הרעים הבן הבכור שרול חיים בקולו לעבר שבט הנכדים שהרעישו סביב משחק ילדים חדש וצבעוני, "לכו לחדר השני". "הם לא מפריעים לי" הפתיע סבא את כולם, "אדרבה, שישארו כאן גם הם, וישמעו את הסיפור: איש עני ואביו היה רבי ישראל חיים גרין ז"ל. עני בנכסי חומר, ועשיר מופלג בקנייני רוח. ביתו הדל שכן בשכונה ירושלמית ישנה. בבית שררה תמיד אורה יהודית טהורה. אבי המשפחה היה משכים קום, וקול לימודו המתוק מעל הגמרא וספרי חסידות היה מכניס בלב ילדיו תשוקה עזה לתורה. כל בניו מצטיינים בלימודיהם, אבל יהושע בן הזקונים העפיל על כולם והיה בעל המוח החרף בבית. כילד בן 6 הדהים את אביו בשאלות של ה"כלי יקר" על החומש, ובגיל 10 כבר למד גמרא עם תוספות ומהרש"א.

יציאת מצרים של מרן הראש"ל הרב עובדיה יוסף זצ"ל

בשנת תש"ז (1947), יצא למצרים, לבקשתו של הרב עוזיאל, להקים עולה של תורה. שם שימש כסגנו של הרב הראשי, חיים נחום אפנדי וכאב בית דין. במצרים, מצא מחוייבות דתית חלשה בקרב המוני העם, ובעיקר בקרב המנהיגות והרבנים המקומיים. בתקופה זו, ניסה בכל דרך, לחזק את היהדות מכל הבחינות - כשרות, נשואין, מילה ועוד. ברם, הנטל הכבד ואי רצון לשנות את פני הדברים למרות בקשותיו גרמו לו בתקופה זו סבל רב, והוא התפטר מתפקידו וחזר ארצה בתש"י (1950).

ומספר הרב, הנה בהיותי בגולה משרת בקודש במצרים (קהיר), סבלתי מרורות מאנשי השלטון אשר חיפשו עלי עלילות ברשע להתעולל, בזמן מלחמת השחרור, בשנת התש"ח, סבבוני כתרונני מנוחה הדריכוני, ויותר מהם סבלתי מפושעי ישראל, ובמיוחד מאת ראש השוחטים אשר האכילוני לענה וראש (ועיין שו"ת יביע אומר ח"א חו"ד סי' א'), ואף ועד הקהילה שהיה מורכב מאנשים חופשיים אשר אין יראת ה' נגד עיניהם, נוספו על צרינו, (ועיין שו"ת יביע אומר ח"א חו"ד סי' ו'), כל אלה וכיוצא בהם מיררו את חיי עד כי רבו אנחותיי ולבי דווי, ולולא תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי, אז פצו שפתי ודיבר פי בצר לי, כי חפץ בנו ה' ויוציאנו מתוך ההפיכה, ויביאנו אל ארצנו ואל נחלת אבותינו ושבתי בבית ה' לאורך ימים, אעלה על מזבח הדפוס מאשר איתי בכתובים, וכשזכינו לעלות לארץ ישראל עם כל משפחתי, והצילנו הש"ת מכל התלאות וההרפתקאות שבאו עליי, חפץ הייתי להוציא לאור את ספרי "יביע אומר" על כל חלקי השולחן ערוך, אך בהיות שההוצאות רבו למעלה ראש, ואין הקומץ משיביע, לא יכולתי אז הפק זממי, ואני בחופשי באמתחתי והנה מצאתי קובץ קטן על הלכות סדר ליל פסח, והוא מן העניין "זכר ליציאת מצרים", ואידי דזוטר, וחובר עוד בהיותי במצרים, אמרתי אשר נדרתי אשלמה, והוא הספר הנוכחי "חזון עובדיה", חלק א'. ואחר שנדפס בשנת תשי"ב, אזל חיש מהר משוק הספרים, עודו בכפו יבלענו, ורבים אומרים מי יראנו טוב, לכן חזרתי להוציאו לאור במהדורא חדשה, בתוספת מרובה על העיקר, ממה שנתחדש לי עד היום שנת תשנ"א. ובמיוחד ממה שכתבתי בגליונות הספר בציונים רבים לספרים חדשים גם ישנים. ויגעת רבות במשך כששה חדשים להוציא דבר מתוקן כאשר תשיג ידי יד כהה. להגדיל תורה ולהאדירה.

[מתוך הקדמה לחזון עובדיה מהדורת תשנ"א]

כשהייתי במצרים לפני שנים רבות, השגחתי על כשרות המצות כדי שאנשים יאכלו מצות כשרות, דאגתי לשאוב "מים שלנו" שאבתי שלוש חביות, ושאלתי את המשגיח שהיה על אפיית המצות, האם זה מספיק? והוא אמר שזה די והותר! ואני סמכתי עליו.

באחד הימים, הגעתי בפתע אל מאפית המצות, לבדוק מה מצב הכשרות שם, והנה אך שהמנהל ראה אותי, מיד הזמין אותי למשרדו לשתות קפה עימו, אבל אני דחיתי אותו, הוא רצה לשחד אותי ע"י הקפה, אבל אני מיד נכנסתי פנימה, והנה אני רואה שהם משתמשים במי ברז רגילים, ולא במים השאובים שנקראים "מים שלנו", שתקתי ולא אמרתי כלום, וזה האחראי על המים נהיה חיזור כמו סיד, לא ידע מה לעשות, ואני בכוונה עמדתי שם לראות איך יפול דבר, והנה

הנשים שהיו לשות את הבצק התחילו לצעוק לו שיביא להם מים, ובלית ברירה לקח מים מהברז ונתן להם. אז קראתי לאחראים ושאלתי אותם: במים האלה מן הברז אתם לשים מצות? איך אתם עושים כך? קראתי למנהל ואמרתי לו שיקנה עוד כמה חביות שנשאב עוד מים והכל יבוא על מקומו, אבל הוא היה רשע, אמר לי: אין תקציב! השבתי לו: וכי אתה רוצה שנאכל חמץ? והוא טען כנגדי: אבל למה קודמך בתפקיד שתקו ולא אמרו כלום?! והאמת היא, אולי רימו אותם, לקחו אותם למשרד לשתות קפה, ובינתיים היו מעלימים את כל הבעיות.

עוד סיפר מרן זיע"א אודות יציאתו ממצרים: בעת שרציתי לשוב ממצרים לארץ ישראל, הלכתי למשרד החוץ כדי להסדיר את הדרכון שלי, אבל אנשי הממשל היו עושים עלילות ברשע כנגדי, כדי שלא אצא משם, היה זה זמן מלחמה, והם ניסו בכל דרך שלא אשוב לארץ ישראל. היה שם יהודי אחד ששמו ליאון גבאי ע"ה, והיה יודע לקרא בכף ידו של האדם את כל מה שעבר עליו, והנה באחד הימים ראה שאני בצער על שלא נותנים לי לשוב לארץ ישראל, מיד הציע לבוא איתי למשרד הפנים ולנסות לסדר שם את העניינים.

הגענו יחד למשרד, היה שם איזה פקיד ערבי, אמר לו ליאון גבאי לאותו פקיד: תן לי את כף ידך! וכשנתן לו את כף ידו התחיל לאמר לו כל מה שעבר עליו, והכל היה נכון, השתומם אותו פקיד, לבסוף שאל ואמר: מה אתה רוצה אדוני? אמר לו ליאון גבאי: אני רוצה שתביא את הויזה והדרכון של החכם הזה, כדי שיוכל לשוב אל ביתו, ואכן תיכף קם הפקיד וסידר את כל העניינים, מפני שהיה מתפעל מחכמתו של ליאון גבאי, ולא נח עד שנתן בידי אישור יציאה, וב"ה בתוך יומיים מאז כבר הייתי בדרכי לארץ ישראל.

[ע"פ מעדני המלך ח"א עמ' מ"ה]

השעבוד הנורא - מזוועות המצרים

המצרים היו מחברים את היהודים למחרשות וחורשים בשדות. (אברבנאל על ההגדה)

כשהמצרי סעד בערב - היה מביא את היהודי, שהיה עייף ומותש לאחר יום של עבודת פרך, ומניח על ראשו נר, ואמר לו שאם יזוז והנר ייפול ויכבה, הוא יחתך לו הראש. (מדרש הגדול שמות י', כא)

כן נתנו ליהודים לטאטא את הרחובות כדי לביישם, ושלחום ליערות כדי להביא דובים ואריות, ורבים נהרגו. כן היה ריח נורא מהתינוקות ששיקעו בבנין (מדרש שמות רבה ה', כא), וכשהצטרע פרעה, אמר לשחוט 150 מילדי ישראל על מנת לרחוץ בדמם בוקר וערב. (מדרש שמות רבה א, לד)

במשך 10 שנים היה פרעה מנוגע בצרעת, ובאותם הימים היה שוחט כל יום כדי למרוח מדמם על הפצעים. לאחר מכן הוסיף לו הקב"ה שחין בגופו. באותה תקופה רכב פרעה על סוסו והתהפך, ומזה נשברו עצמותיו, ונאלץ לשכב ג' שנים, עד שבשרו הבאיש ומת. במותו הכתירו את בנו תחתיו, והוא מלך ד' שנים עד יציאת בני ישראל ממצרים (ספר הישר).

"ברוך שומר הבטחתו לישראל" (מתוך ההגדה)

'הבטחתו' בגימטריה = 430. ואכן, מקץ 430 שנה יצאו בני ישראל מארץ מצרים, וכיוון שהגיע הקץ לא עכבן המקום כהרף עין [רש"י פרשת בא].

בריכה יקצורו

ליל הסדר - נקודות חשובות

"ליל הסדר" כשמו כן הוא: לילה זה, מסמל את סדר האירועים אשר התקיימו בעם ישראל במצרים, וביציאתם. ה"סדר" הזה מוכיח, כי את העולם כולו מכון בורא העולם - הקב"ה, ואין שום מקריות בהנהגתו את העולם.

סדר הפסח

קדש - מוזגים יין ומקדשים: מברכים ברכת היין, הקידוש, ושהחיינו (ומכוונים ב'שהחיינו' על עצם היום טוב, ועל מצוות הלילה - ד' כוסות, מצה, מרור וסיפור יציאת מצרים), ושותים בהסיבה, (וזה כוס ראשונה מד' כוסות). ולמנהג בני ספרד, יש לכוון בברכת "בורא פרי הגפן", על הכוס הראשון לפטור את כל הכוסות באמצע, וכן יכוון בברכת הכוס השלישי, לפטור את כל הכוסות שאח"כ. שאם ישכח להסב בשתיית הכוס, לא יצטרך לברך שוב. ומנהג בני אשכנז לברך על כל כוס בנפרד.

ורחץ - נוטלים ידיים אך לא מברכים "על נטילת ידיים".

כרפס - מטבילים עלי כרפס, או תפוח אדמה או צנון במי מלח (כל אחד לפי מנהגו) ומברכים "בורא פרי האדמה". בברכה זו, יש לכוון לפטור גם את אכילת המרור. אוכלים בלא הסיבה פחות מכזית (כ-18 גרם).

יחץ - עורך הסדר לוקח את המצה האמצעית מג' המצות המונחות לפניו, חוצה אותה לשניים; את החלק הגדול, הוא עוטף במפית ומצפינו (שומר) לאפיקומן ("צפון"), ואת החלק הקטן, יחזיר לבין שתי המצות.

מגיד - מוזג כוס שני, וקורא את ההגדה והקטנים שואלים "מה נשתנה", עורך הסדר משיב להם "עבדים היינו לפרעה במצרים..." עד ברכת גאל ישראל (ומ"עבדים היינו" עד ברכה זו מקיים מצות "והגדת לבניך") ושותה את הכוס השני בהסיבה.

רחצה - נוטלים ידיים לסעודה, ומברכים "על נטילת ידיים" (אין לדבר עד אחרי אכילת כורך).

"מוציא", "מצה" - מצות עשה מדאורייתא, לאכול כזית מצה בליל פסח. עורך הסדר מגביה את המצות ומברך "המוציא לחם מן הארץ", לאחר מכן, שומט את המצה התחתונה (השלימה), ומחזיק בידיו רק את המצה העליונה והאמצעית (החצויה), ומברך ברכה נוספת "על אכילת מצה". וכל אחד מהמסובים צריך לאכול כזית מצה. אכילה זו צריכה להיות **בהסבה**, ותוך 4 דקות. עורך הסדר אוכל כזית מהמצה העליונה, וכזית מהמצה האמצעית, ובדיעבד יוצא בכזית אחד ומחלק קצת מהמצה העליונה לשאר המסובים בתוספת כזית מצה.

מרור - לוקחים כזית מרור, ומטבילים אותו במעט חרוסת, ומברכים "על אכילת מרור". ואוכלים (את המרור) ללא הסיבה.

כורך - יקח את המצה התחתונה (השלישית), ויבצע ממנה לשניים, יקח כזית מצה, ויקח כזית מרור (עלי חסה), ויכרוך שניהם יחד ויטבלם בחרוסת ויש אומרים: מצה ומרור בלא ברכה. זכר למקדש. בימינו יחדש. כהלל הזקן שהיה כורכן ואוכלן בבת אחת. לקיים מה שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו. ואוכלים את שניהם יחד בהסבה.

שולחן עורך - לוקחים ביצה מבושלת ומטבילים אותה במי מלח, וקודם שיאכלנה יש אומרים: "זכר לקרבן חגיגה". יש אוכלים את הביצה בתחילת ההגדה לפני "מגיד" וכל אחד יעשה לפי מנהגו. ולאחר מכן יאכל סעודתו בשמחה, ולא ישבע הרבה, כדי שיוכל לאכול כזית אפיקומן לתיאבון - והחכם עיניו בראשו.

צפון - אחר שגמר סעודתו, יקח את חצי המצה ששמר לאפיקומן, ויאכל ממנה ב' כזיתות בהסבה. ואם הוא חלש וקשה לו לאכול ב' כזיתים, יאכל רק כזית אחד, וכל אחד מהמסובים חייב כעת לאכול כזית מצה, יאכל אותו במקום אחד, ויזהר לאכול קודם חצות, ולא יאכל ולא ישתה שום משקה דבר אחריו (כגון יין) וקודם שיאכלנו יאמר: "זכר לקרבן פסח הנאכל על השבע".

ברך - יטול מים אחרונים. מוזגים כוס שלישית. יאחז בידו הכוס ויברך ברכת המזון. יש לזכור לומר "רצה" (כשחל בשבת) ו"יעלה ויבא" (וברכת אורח) בברכת המזון.

בסיום (ברכת המזון) מברכים "בורא פרי הגפן", ושותים בהסבה.

הלל - מוזגים כוס רביעית מארבע הכוסות, ואומרים את חצי השני של ההלל (ב' פרקים נאמרו קודם ברכת גאל ישראל ולא מברכים לגמור את ההלל), ואחריו ברכת השבח (נשמתי וישתבח), שותה את כל הכוס ולאחר מכן יברך ברכה אחרונה.

נרצה - לאחר שערך את הסדר כהלכתו, וקיים את מצוות התורה של הלילה הזה - לספר ביציאת מצרים, ולאכול מצה, וגם קיים את המצוות שחז"ל תיקנו: לאכול מרור, לשותות ארבע כוסות ולהסב, הרי הוא רצוי לפני ה' יתברך, ויזכה לשנים רבות נעימות וטובות.

"ככל שמספר יותר ביציאת מצרים נעשה האדם עצמו משובח יותר".
[רבי ירחמיאל ישראל יצחק דנציגר זצ"ל - 'ישמח ישראל' - אלכסנדר]

בברכת התורה בריינה רוזן

"לאדם מערכי לב ומה מענה לשון" [משלי טז, א]

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה נפתלי בן רוזה: סמי בן שמחה: גורלי בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה סלמן בן חבו ודוד: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: שלמה בן זוהרה אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: סמי בן חנה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: ישראל מאיר בן עטרה מינה בת מרדכי שמואל: יפה נדרה בת נעימה: רוזה בת שמשון מרים בת עזיזה: נוראני בת מרים ורבי: כתון בת חביבה: האובה (דייזי) בת טובה שמחה בת סרח: חיה בת יוסף: רחל בת חנה: חנינה בת כמיסה

להצלחה: אריה (לאון) בן מלכה
זיווג הגון: זהבה בת אטו: ג'ימי שמואל בן אסתר (Jimmy Shmuel ben esther)
רחלי בת זהבה: עדינה בת שמחה: אלקנה רחמים בן איריס

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א אברהם בן חנה: יעקב ישראל בן גלית אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זוליס בת חנה דוד בן שמחה: מנחם בן עליזה: איתן חיים בן שלומית פאולה בת דינה: זהבה בת הודיה: אברהם בן אנט מרים קרן בת רבקה: אילה לאה בת ציפורה שרה בת רבקה: שרה תהילה בת חנה יפית בת חביבה בן חמו: רות בת לינה נורית בת רחל: רחל בת נארה: גלית בת רות

לזרע של קיימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים נפתלי שלמה בן לאה: ליאור בן דינה שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה מיטל בת לילי: ליאת בת ויקטוריה שמחה צביה בת רחל יובל בן שלומית הודיה בת ציפורה: רחל בת חיה עדי בת מזל

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752
או במייל: Ronbarina@gmail.com
כתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102
מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים
ניתן לשלוח צ'ק לכתובת: רח' הקוצר 2 רמת השרון מ. 4741102

מאוצרות הפרשה

יודעים שהנכד גנב מהסבא את האפיקומן וכולם שותקים ולא מספרים, את השתיקה הזאת עושים זכר לנס שהכלבים שתקו. שאל הנכד את רבי שמעון סופר, האם זה התחדש לסבא עכשיו ולכן רק עכשיו הסבא אמר את זה, או שהסבא כבר ידע הטעם הזה? ענה לו רבי שמעון, אני כבר מזמן ידעתי את זה, שאל הנכד לרבי שמעון, אז למה הסבא לא אמר לי מיד? אמר לו רבי שמעון יסוד גדול, דבר ראשון צריך לדעת שעושים מה שנוהגים לעשות, אם כך המנהג כך עושים, אח"כ אפשר לשאול למה, ומה טעם של המנהג, כי אם לפני כן שואלים כאלו שאלות, אז מתחילים לחשוב מי אומר שצריכים לעשות, ולכן ראשית יש לדעת שכשיש מנהג טוב עושים ואח"כ נשמע למה. (דברי השירה)

אני ולא מלאך, ולא ע"י שליח אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו... הראשונים שואלים שהרי כתוב מפורש בפרשת חוקת ^(כ.ט) "ונצעק את ה' וישמע קולנו וישלח מלאך" וכותב רש"י מלאך זה משה רבינו, אז מה אנו אומרים "אני ולא מלאך"? מבאר המגיד מדובנא כדרכו ע"פ משל, שפעם היה יהודי שהיה לו בן יחיד ובנו היה חולה מאוד והאבא לא זז מהמיטה של בנו, הוא הביא את כל הרופאים ואמר שהוא לא זז עד שבנו יתרפא. יום אחד האבא היה מוכרח לטוס לחו"ל ואמר לבנו "אני חייב לנסוע אבל אני לא עוזב אותך אפילו לרגע אחד, יש לי ידיד מאוד טוב שהוא יהיה כאן בשבילך במקומי". נחה דעתו של הבן והסכים. האבא נסע ולאחר חודש הוא חוזר ושואל את בנו "האם החבר שלי היה טוב עבורך במקומי?". הבן ענה "לא ולא". שאל האבא "למה?". הבן ענה לאביו "אמרת שהוא יאכיל אותי כמו ידיו וזה לא נכון, הוא נתן לי לאכול עם מזלג, נתן לי לשתות עם כוס..." אמר האבא "תבין בני, מזלג זה ידא אריכתא, זה הוא ולא מישוהו אחר". מסביר המגיד שגם ביציאת מצרים ה' אמר "אני ולא מלאך" פירושו אני ולא מישוהו אחר, משה רבינו זה לא מלאך, משה רבינו זה כמו המזלג, כי משה ביטל את עצמו לרבונו של עולם אז יוצא שזה כאילו הוא בכבודו ובעצמו ולא כח אחר. היסוד בשבילנו לדעת לבטל את עצמנו למען שמו יתברך, יהודי שמבטל את עצמו לרבונו של עולם אז הוא לא עושה כלום וכל מה שהוא עושה זה כמו שה' בעצמו עושה. (דברי השירה)

מנהג פתיחת הדלת קודם אמירת "שפוך חמתך"

הנה בליל הסדר המנהג לפתוח את הדלת קודם אמירת שפוך חמתך, והטעם בשביל להראות שלילה זה, הוא משומר ובא מן המזיקים. בעלון מציון מכלל יופי מביא בשם הגאון רבי אביגדור הלוי נבנצל שליט"א, אמנם שמעתי ממורי ורבי הגר"ש רוזבסקי זצ"ל לבאר בזה עוד, שכיון שבקרבן פסח נאמר איסור להוציא מן הבית מן הבשר חוצה, לפיכך היו רגילים שהדלת היתה נעולה כל זמן אכילת הפסח, ורק בסיום האכילה פתחו את הדלת, כיון שבגמרא מבואר שבסיום אכילת הפסח היו עולים לגגות לקרוא את ההלל (פסחים פה: טו.), ואז היו פותחים את הדלת. וזכר למנהג זה, שעלו לגגות לקרוא את ההלל, ולזכור ענין קרבן הפסח, נוהגים לפתוח את הדלת בסיום האכילה.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו

בהגש"פ באזני בנך מביא, שכוונת השיר הזה היא, שלמרות שאנחנו לא רואים תמיד שהקב"ה שומר ומגן עלינו, מכל מקום אנו מאמינים בלב שלם שהוא מגן עלינו בכל עת ובכל שעה. וכמו שלהבדיל אנחנו עולים על הרכבל מבלי לפחד שהחוט יקרע, כי אנחנו סומכים על החברה המפעילה את הרכבל, על דרך זה והרבה יותר מזה אנו סומכים על אבינו מלכנו שחפץ אך ורק בטובתנו. מסופר על איש אחד שקשר חבל בין שני הרים, ועבר על החבל פעמיים לעיני צופים רבים. אח"כ שאל את הצופים, מי מאמין שאצליח לעבור גם עם עגלה. ענו כולם בפה אחד 'מאמינים'. הוסיף לשאול, מי רוצה לשבת בתוך העגלה. אף אחד לא הסכים, כי מאמונה למעשים הדרך רחוקה. פתאום הגיעה ילדה קטנה והתיישבה בתוך העגלה והם החלו לעבור. כולם עצרו את נשימתם, אך הם עברו בשלום. שאלו אותה אנשים 'איך לא פחדת'. והיא ענתה בגאווה: 'זה אבא שלי'. אצל אבא לא נופלים!

וזהו שאומרים 'והיא שעמדה לאבותינו ולנו'. כי למרות שאנחנו ישראל עם קרובו, מכל מקום אנחנו שרויים בגלות ולא תמיד רואים את אהבת ה' אלינו, כגון בזמני מלחמות וגזירות שואה צרות ויסורים. וגם כשהכל מראה טוב, כי חורשים עלינו הרשעים מזימות לעשות לנו רעה ועומדים עלינו לכלותנו. אך באמת הקב"ה שגאל אותנו ממצרים נגד כל סיכוי בעולם לצאת משם, הוא שומר עלינו בכל דור ודור ומצילנו מידם. ואף כשיש צרות וכדו' אין זה לרעה, כי החושך בעצמו הוא הדרך לאורה, כמו שכתב רבינו יונה בשערי תשובה תחילת שער ב' אות ה'.

ושאינו יודע לשאול - מספרים על הרה"ק רבי צבי הירש מרימינוב זי"ע שמידי שנה בעת שהגיע "ליל הסדר" ל"שאינו יודע לשאול" היה אומר: לדעתי - ה"שאינו יודע לשאול" נוקט בדרך הטובה מכולם! והיה מסביר: שכאשר נגשים להתפלל לפני השם יתברך, מוטב שלא לבקש דבר מוגדר, כי אם לבקש, שהבורא יתברך, היודע את אשר יחסר לכל נפש ונפש, הוא ימלא וישלים לו את כל מחסוריו. וזה שנאמר: "ושאינו יודע לשאול", מי שאינו יודע לבקש פרט מסויים, אלא סומך על ידיעותו של הקב"ה ומבקש מלפניו שישלים לו את מחסוריו בכללותם, "את פתח לו" - הוא זוכה, שהשם יתברך בעצמו פותח לו פתח לישועתו בכל העניינים!

שמירת המנהגין בלי לשאול שאלות

בשנת תשס"ח מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל הלך למכור חמץ אצל בעל שבט הלוי זצ"ל ואז סיפר בעל השבט הלוי לרבי מיכל יהודה שפעם בליל הסדר אצל רבי שמעון סופר זצ"ל שאל אותו הנכד למה גונבים אפיקומן? ענה רבי שמעון לנכד שהוא צריך לחשוב על זה. בסוף הסדר אמר רבי שמעון לנכד, עכשיו אני יגיד לך למה, מפני שכתוב ביציאת מצרים "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשוננו", היה נס, כתוב בגמ' (ב"ק ס:.) שכשמלאך המוות בעיר כלבים צועקים כשאלהיו הנביא בא לעיר כלבים צוחקים, פה היה מלאך המוות בעיר, והטבע היה צריך להיות שכלבים צועקים, ואעפ"כ ה' עשה נס שלא יחרץ כלב לשוננו, כמו שהכלבים שתקו, כך גם כשגונבים אפיקומן וכולם

"היום לא צריך להתאמץ יותר מדי, אלא בכמה לחיצות כפתור –

הלשון הרע מתפשט בכל העולם, לא פחות מהקורונה... ובדבר הזה יש להתחזק"

האם ראוי לפרסם סימנים על זמן הגאולה? על מה מרמזת ההתפשטות המהירה של המגפה? ובאיזה דבר בעיקר יש להתחזק? - מתוך שיעורו השבועי של הגאון רבי מיכל זילבר שליט"א

תחילה וראש ברצוני למסור מודעה רבה לאורייתא, שלא להקל ראש, ויש לשמוע על כל ההוראות שנאמרות על ידי משרד הבריאות, שכן אנחנו מחוייבים במצות עשה מדאורייתא (דברים ד, טו): "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" (עיין ברכות לב, ב). ואם מחללין שבת על ידי רופא (או"ח סי' שכח סעי' י) כל שכן וודאי שחייבים להקפיד על כל ההוראות של הרופאים היאך להשמר מהמגיפה, והדברים נוגעים לפיקוח נפש כפשוטו. ולעצם המגיפה, תחילה אומר, על מה שנפוצו השמועות כי 'קרונה' בגימטריא 'משיח בא', ושאר דברים שכאלה, האמת אומר שרע עלי המעשה. אנו אין לנו אלא דברי חז"ל שאמרו (סנהדרין צז, ב): "אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, תיפח עצמן של מחשבי קיצין, שהיו אומרים כיון שהגיע הקץ ולא בא שוב אינו בא, אלא חכה לו שנאמר (חבקוק ב, ג) "אם יתמהמה חכה לו". כל מחשבי הקיצין הללו סופם רק עגמת נפש, ומי יודע מה צריך לעבור לפני שהמשיח מגיע, ובפרט לאחר השואה והמלחמה האיומה, האם היה מי שחשב שיתעכב כל כך מלבוא. אלא אם יתמהמה חכה לו (חבקוק ב, ג).

אך יש להתבונן בדברי חז"ל במה אנו צריכים להתחזק. אמנם ציבור היראים ברוך ה' אינו מחפש לעבור עבירות, אך זאת יש להתחזק – שלא לחפש עבירות אצל אחרים, כמו שפירש המגיד מקו'זיץ זי"ע (עבודת ישראל ויקרא שבת הגדול): "וכל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה – נראה הרמז, דהנה יש בני אדם שאינם משגיחין על מעשיהם רק על מעשים של בני אדם אחרים. ולזה מזהיר התנא מקום שאין מכניסין וכו' אין צריך בדיקה, כלומר שאין [לעשות] כך שישגיח על מעשיהם של אחרים רק שיתקן וישגיח על מעשיו". אם כן יש לאדם שלא לחפש עבירות אצל אחרים. וכן הם מורים על כל אחד להתבודד, שלא להיות בחברת אנשים, אלא כל אחד יהיה עם עצמו. והוא הלימוד הראשון, שלא להתעסק עם השני.

עוד בא לרמז במהירות ההתפשטות, שכן כל עבירה יש לה חיידקים שמעבירים את החולשה בדבר לאחרים, אך יש עבירה שכל ענינה הוא ההתפשטות בקרב העם, והוא לשון הרע. וכמו שאמרו (דבר"ה י, ז) על בעל הלשון: "שעומד ברומי והורג בסוריא עומד בסוריא והורג ברומי". וכן הוא בקורונה שהוא הולך ומתפשט בכל העולם. אם כן, על העבירה שעיקרה הוא בהתפשטות הגיעה האי נגע.

ובפרט היום שיש התפשטות לשון הרע במהירות מדהימה, שכן לפני עידן ועידנים, כאשר היה לאדם לשון הרע ולספר על חברו, היה צריך לפגוש את מי שהוא רוצה להגיד לו זאת, וגם בעידן הטלפון עדיין היה צריך לעשות כמה פעולות ולסובב (לחייג) את המספרים, ועד שהיה משיגו, או שכבר ירד כח התאווה ללשון הרע, או שהתגבר על היצר הרע. ואילו היום לא צריך להתאמץ יותר מדי, אלא בכמה לחיצות כפתור והלשון הרע מתפשט בכל העולם, לא פחות מהקורונה.

ובדבר הזה יש להתחזק, שכן בידינו הוא, אין הקדוש ברוך הוא חפץ שנעשה דברים שאי אפשר לעמוד בהם, ואינו חפץ שנצום ג' ימים מעת לעת כבימי אסתר, אלא להתחזק בהאי לישינא בישא.

ועוד אמרו שלא לתת ידים כדי למנוע הדבקה מהמחלה. ואמנם הדבר גורם שאין לגעת אחד בשני, והנה בקהילתנו קהילת סלונים נוהגים לרקוד כל שבת לאחר התפילה, וכן לבילי ראש השנה ושאר ימים טובים, ובליל ראש השנה הדביקות והרננה מרקיע שחקים. ושמעתי כמה וכמה פעמים ממו"ר ה'ברכת אברהם' מסלונים צ"ל, שפעם בעת הריקודים אצל בעל הדברי שמואל זי"ע, נעצר ה'דברי שמואל' בלהבת אש ואמר: "מי רוקד, יד ביד? רגל ברגל? הרים וגבעות ימים ונהרות לא יוכלו להבדיל בין לבבות ישראל! לבבות ישראל רוקדים יחד!".

ומדבריו נלמד תיקון לזמן הזה שבו אי אפשר לתת יד, אבל עדיין אין הדבר יכול להפריד את ליבות בני ישראל אחד מהשני. ובאמת מה שמקשר את ישראל יחדיו היא הקטורת, שכן אמרו בזוה"ק (ח"ג לז, ב): "קטר תקשיר כלא כחדא ובגין כך אקראי קטרת". ולכך יש להתקשר יחד כל נשמות ישראל, שכן כל נשמות ישראל קשורים ונוגעים למלך מלכי המלכים. וכל נשמות ישראל נשמתן מתחת כסא הכבוד.

והעצה היא להרבות באחדות ואיחוד לבבות, וכמו שכתב בתפילת הרה"ק ר' אלימלך מליזענסק צ"ל: "שנראה כל אחד מעלת חברו". שזה הוא העצה הטובה ביותר, שכן קשה מאוד להסתכל על השני, ולכך אמר עצה, לראות בכל אחד את המעלה של השני, שבה הוא גם כן מסתכל על השני, אך הוא רואה את הדברים הטובים. וכאשר רואים את הדברים הטובים, מגלים שיש באנשים מידות טובות שלך עדיין אין, ובזה תהיה מעלתם על שלך, שנזכה לראות כל אחד מעלת חברו, ועל ידי זה שלא לקטרג על שום אדם מישראל, ושהמחלה לא תתפשט לתוך הלב, אלא אדרבה יחד בלב אחד. ועל ידי זה תהיה קטורת (במדבר יז, טו): "והמגפה נעצרה", וכל ישראל יושעו מהרה להפטר מצוה צרורה זו.

(מתוך עתון 'המודיע', הובא בהפחתה בגל י"ז)

פינת ההלכה

הצלחתי להשיג 50 תבניות ביצים – האם מותר לי למוכרן ב-40 שקלים לתבנית?

שאלה: לעת כזאת שיש מחסור חמור בביצים ושאר מוצרי יסוד, האם מותר להשיג כמות של תבניות ולמוכרם במחיר מופרז? ומעשה באחד שקנה בצרכניה 20 תבניות ביצים והעמידם למכירה כל אחד ב-40 ₪ במקום 25 ₪. אמר לו אחד: למה אתה מוכר כל כך ביוקר? השיב לו: אם אתה לא רוצה אינך חייב לקנות, ותפנה את התור לעומד שני מטר מאחוריך... **תשובה:** יש איסור להפקיע שערים, ונפסק בחו"מ (סי' רל"א סכ"ב) בדעה ראשונה שאין משתכרין בביצרים פעמיים, אלא התגר הראשון הוא מוכרן בשכר והלוקח ממנו מוכרן בקרן בלבד. ובספר מועד לכל חי להגר"ח פלאגי כתב שהיו מכריזין בחודש ניסן להחרים על מי שיקנה ביצים ביותר ממחירם, ומספר שבצעירותו שאל את זקנו הרב זיע"א: הרי אין מטילין איסור בבית הכנסת בחודש ניסן רק לצורך גדול, כמבואר במשנה"ב (סוסי' תכ"ט) והשיב לו שזה בודאי צורך גדול שלא יתייקרו השערים, מפני העניים שעיקר מאכלם בפסח הוא זה, עכ"ד. וק"ו בזמן זה שהוא עת צרה, אין להפקיע השער.

וראוי היה לתקן ע"ד גדולי ישראל שליט"א שלא יקנו ביצים ביותר ממחירם בפקוח ע"פ החוק וכך לא יוכלו להעלות מחיריהם. והשי"ת יגן עלינו ועל כל עמו ישראל ויגאלנו ברחמים, כדכתבו בפוסקים בסימן הביצה שבקערה שנקראת בלשון גמרא "ביעא", בעי רחמנא למיפרק ית ישראל.

(הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א נורה הוראה זאת בסמחה - מודיעין פלית)

חידה שבועית

מיהו הצעיר בפסח שאינו אדם, צעירותו אינה כפסח ואני צדיק אמנו?

תשובה לחידה פור"ש: יש בהן אות קטנה. תשובה לחידה השבועית: הבלוע מנה כשהוא כרוכה בסיב של דקל לא יצא ידי חובת אכילת מנה, כי אין דרך אכילה בכך (שו"ע אורח חיים ס"ה סעי' ג).

מזל טוב

מרכז הענין: משפחת וסר להולדת הבת משפחות שקלונק – שוחט להולדת הבת הנכדה גני הדב: משפחות הורביץ – ברגר (פרוכי העיר) להולדת הבן הנכד

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

חומת אש בליל הסדר

ראש העין, שנת תשי"ד.

הסדינים בהקו בלובנם וניכרה בהם ידה המסורה של האמא, מרת רומיה צדוק שלא חסה על עצמה וניקתה בשקידה כל פיסת בד לקראת חג הפסח. על השולחן הנמוך ערוכה הייתה קערת ליל הסדר עם מצות טריות ריחניות וכד ענק של יין אדום חריף. כוסות זכוכית שטופים נצצו באור הנרות ומורי יחיא צדוק קרא את ההגדה בקול ערב. הגיס מורי מרדכי גמליאל ושני בניו הסבו ליד השולחן השני וקערת הסדר שלהם התיזה ניצוצות של נחושת קלל מול האגס החשמלי הקטן שהאיר מעל ראשם באור צהבהב קלוש.

מבטה העצוב של רומיה סקר את שני בניה, יהודה ושלום ואת בתה הפעוטה צופיה בת השנה. מבטה גלש מבלי משים אל ירכתי החדר. למיטת התאומים הכפולה שחסרונה של התאומה מרגלית זעק בקול אילם ומהדהד, רועם בתוך הנשמה פנימה ומעקצץ את כל החושים. היכן היא מרגלית עכשיו? האחות מבית החולים אמרה בקול יבש "נפטרה מדלקת ריאות", אבל לבה של רומיה סירב להאמין. וכמו תמיד החלו נוטפות מעיניה דמעות ולפני שהספיקה לעצור את עצמה נפלטה מפיה אנקה מיוסרת.

"רומיה זה חג היום, אסור לבכות בחג" נזף בה יחיא חרישית. "השם נתן והשם לקח, יהי שם השם מבורך".

"כבר אמרתי לך אלף פעמים יחיא, השם נתן אבל לא לקח. האחות ברכה הרשעית לקחה" אמרה רומיה בקול נכאים.

"עכשיו זה לא משנה כלום. אל תעשי לנו מליל הסדר תשעה באב, מספיק כבר בכינו".

"עבדים היינו בארץ מסרויים ויוסיאנו ..." קולו של יחיא הסתלסל בחלל הלאה והלאה מלווה בקולותיהם הגרוניים של מרדכי ושני בניו רחמים וסעדיה. הוא שאף להגיע במהירות אל "שולחן עורך", לפני שרומיה תהפוך את החג לאבל.

אבל גם בשעת הסעודה כאשר ישבו ולעסו בדממה את המצות הטריות וחיכו לתבשיל המיוחד מרק רגל שריחו כבר נדף מן הפתילייה שבמטבח הזעיר והתפשט אל רחבי הבית הקטן, חיכתה לו תזכורת בלתי צפויה מצדו של שלום.

"אבא", עיניו השקדיות השחורות של שלום פעורות לרווחה ומבע עגום נשקף מהן. "אתה באמת חושב שמרגלית מתה?"

יחיא הביט בבנו במבט עצוב. "אני לא יודע", לחש לאטו.

"אפשר לומר משהו?" התערב הדוד מרדכי בשיחה.

"בבקשה".

"אני רוצה לספר לכם סיפור" אמר הדוד וידו החליקה על פאת זקנו האפור. "ישמע חכם ויוסיף לקח".

כשהדוד מרדכי בעל המעשיות מספר סיפור נעשים אוזניהם של כל הנוכחים כמין משפך. לפי שיועד הוא מורי מרדכי לספר מעשה כאילו נמצא אתה בעת התרחשותו. הלסתות לעסו אוטומטית וקולו של מרדכי החל מפלס לו דרך ללבם של שומעיו..

*

צנעא, תימן, ליל הסדר שנת תקע"ח.

בקותות החמר שקעו אל תוך אפלת הליל. דסקית ירח מלא של ליל חמישה עשר לחודש הטילה אור לבן חיזור על המרחבים החוליים והעלימה את רכסי ההרים בקצה המדבר.

יהודי צנעא ישבו לערוך את הסדר כמדי שנה. ישובים על מחצלות קש קלועות, מסובים בישיבה שהיא ספק שְׁעִינָה על קירות הבתים, ספק סמיכה על כרים וכסתות. הם פזמו את ההגדה בקולות מתרוננים. האורות בקעו מן החלונות וספרו לכל על הנס הגדול שהתחולל באותו ליל, לפני כמה אלפי שנים במצרים, עת יצאו בני ישראל ביד רמה.

ולא ידעו האומללים כי באותה שעה ממש ירדו חייליו של המלך החדש, האימאם אַלְמַתּוּכַל אַלְמַנְצוּר הצעיר מן ההרים. חרבות שלופות בידיהם וההוראה ברורה:

לתקוף את כל הבתים ללא יוצא מן הכלל ולהרוג את כל היהודים מנער ועד זקן, טף ונשים. לא להותיר יהודי אחד בחיים.

רק בבקתה אחת – מפוארת יחסית - ישב צעיר אחד שחרחר. פאותיו המקורזלות מתנדנדות לקצב תנועות גופו, ופיו מלמל את המילים במנגינה המקובלת. אבל ניכר היה עליו כי ראשו בל עמו. עיניו פזלו בעצבנות, רגע אחד אל קשיש בעל זקן שיבה חבוש מצנפת חגיגית שישב בראש השולחן ואמר את המילים ברגש ובשמחה, ורגע אחר לעבר החלון. אוזניו כרויות היו לשמוע את השאגות מן ההרים.

יהודה שֹׁפֵר בְּדִיחִי היה שמו של הצעיר. הוא היה נכדו האמיד של הקשיש, הגאון הצדיק רבי יהודה צַעְדִי זצ"ל, מגדולי צדיקי תימן ואיש קדוש מאוד. אמרו עליו שיד ורגל לו בקבלה מעשית ובחכמת הנסתר היה שט כדג במים.

לרבי יהודה צעדי היה בן יחיד ושמו רבי יחיא צעדי, שהיה חבר בבית הדין של המהרי"ץ (מגדולי התורה בתימן, הגאון רבי יחיא צלאח זצ"ל) ובת אחת נשואה למשפחת בדיחי (או כפי שנקראה באותם ימים: אלבדיחי). בנו יחידו של רבי יהודה היה כאמור גדול בתורה וחבר בית הדין, אבל עני מרוד היה, כמו אביו. ואילו הנכד יהודה בדיחי הצליח במסחר, נעשה עשיר והיה מפרנס את סבו המקובל.

*

יומיים לפני כן. י"ב ניסן.

המלך הזקן של תימן, האימאם מוחמד בן יחיא חמיד אלמנצור העביר את כתר המלוכה בטקס רב רושם לבנו יחידו אלמתוכל אלמנצור הצעיר והמפונק שגדל כל ימיו על מצע של שטיחים, זהב ופאר. כבן תפנוקים אימץ לו אלמתוכל הצעיר סגנון חיים שונה בתכלית מזה של אביו. האב היה אדם ענייני ומאופק, רחוק מראוותנות ומשתדל לחיות בצניעות. בנו לעומתו היה ההפך הגמור. ראוותן ופוחז, יהיר וגס רוח ובעיקר מרושע ושונא יהודים.

הטקס תם. חיילי המשמר חזרו לבסיסייהם והדגלים הורדו לחצי התורן, עת הסתגר המלך הוותיק והמנוסה עם בנו הצעיר.

"שמע בני" פתח האב הקשיש, "מעכשיו אתה המלך, אתה תנהל את עניני המלוכה, ואני אשב בצד". אלמנצור הצעיר קד בפני אביו ואחר ירד על ברכיו והשתחוה בפניו כאשר שפתיו נושקות את כפות רגליו של אביו.

"אתה אבא שלי היקר והאהוב שאני חייב לו את כל אשר ליי" אמר בחנופה. חשש קל קינן בלבו שמא האב העומד עדיין במלוא כוחו יתחרט לפתע ויחזור לכס מלכותו כאילו לא קרה כלום...

האב הפיקח קרא את בנו כפי שקוראים בספר הפתוח:

"בני, מהיום אתה הוא מלכה של תימן ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו".

הבן נשם לרווחה.

"מודה אני לאל-לה הרחום שזיכה אותי לראות את בני יורש אותי" אמר הקשיש. עיניו השחורות ננעצו בבנו במבט חודר.

"ברם, בקשה אחת נחרצת יש לי אליך בני".

"כן, אבא".

"הישמר לך ושמור נפשך לא להתגרות ביהודים. אם חפץ אתה להאריך ימים על ממלכתך. ביהודים אל תיגע".

סבר פניו של הצעיר התהפך בן רגע. הבעת הנינוחות שלו הסתלקה ואת מקומה לבשה הבעה של משטמה עזה.

"אבא, מה היה לך? האם שכלך אבד לך? חוששני שמא הזקנה כילתה את מוחך".

האב עמד הלום רעם נוכח עזות הפנים. ההצגה של אלמתוכל לא החזיקה מעמד יותר מחמש דקות.

אלמנצור הצעיר ירק אש וגופרית.

"אני סבור שהגעתי למלכות רק למען מטרה אחת: להיפטר מיהודי תימן. כולם! מן הראשון ועד האחרון. אתחיל ביהודי צנעא ואחר כך אמשיך ביתר הערים: עדן, שרעב, תעז, ועוד".

האב הקשיש נשם עמוקות עד שהתאושש. "בני, אתה עומד לעשות צעד פזיז מאין כמותו שעוד תתחרט עליו ותבכה מעומק לבך".

"אבא" התיז הצעיר בשחצנות וגסות, "כבר אמרתי לך שאתה לא מדבר בדעת, הרי אין להם אפילו חרבות להילחם, אין בהם ממש. אני יכול לכלותם ברגע קטן, כי חלשים הם. אל-לה מאס אותם והוא רוצה לכלותם מן הארץ".

"בני, אם תשמע לעצתי היזהר והישמר מהם", שמר המלך הפורש על קור רוחו. "היהודים נראים לך חלשים אבל דע לך שהם כמו התולעת הקטנה. נראה לך שאתה ממעך אותך בידך ברגע, אך היא אין כוחה אלא בפיה. התולעת הקטנה הזאת מנסרת קורות גדולות ומפילה ארמונות פאר".

הצעיר גיחך. "אבא, אומה זאת אינה נחשבת אומה, אין להם שם בקרב עמי העולם. אני לא צריך אפילו צבא כדי להרוג אותם. אני יכול לשלוח אליהם ילדים קטנים ואפילו הם יוכלו להכחידם ברגע".

מוחמד אלמנצור הזקן התקרב אל בנו. "ברצוני לגלות לך סוד בני".

עיני המלך הצעיר התרחבו בסקרנות. בטוח היה שידועים לו כל סודות הממלכה.

"גם אני הייתי פעם צעיר" אמר מוחמד בקול מהוסה. "גם אני חשבתי שאהרוג את היהודים ואפטר מהם".

הצעיר התבונן באביו כמהופנט.

"אבל אחר כך נחלתי שרשרת של מפלות" לאט הזקן. "למדתי בדרך הקשה כי מי שמתחיל עם היהודים משלם ביוקר. הם מפילים שיני אריות ושוברים מלתעות כפירים. וגם אתה בני - קולו נעשה חד - "היזהר והישמר מהם".

הצעיר חייך בבזז. "אבא, מחר אני גומר את כל הסיפור, בעוד יומיים לא יישאר יהודי חי אחד בצנעא ובעוד חודשיים לכל היותר, העבר היהודי בתימן יהיה היסטוריה בלבד".

המלך הפורש יצא מהטרקלין בצעדים כבדים.

*

ליל בדיקת חמץ.

אור לארבעה עשר בניסן, בעת שיהודי תימן בדקו את החמץ לאור הנר, נהרו שכניהם המוסלמים אל המסגד הגדול של צנעא, "אלג'אמע אלכביר", (המסגד הגדול) לטיפול מיוחדת שזומנה על פי בקשת האימאם (מלך תימן) החדש.

האימאם נעץ מבט יוקד באלפי המוסלמים. "שמעו! אני מכריז בזאת, בשמי ובשם המועצה העליונה. מחר בלילה יש ליהודים חג. ואנחנו נעשה להם "חג"..."

הוא פרץ בצחוק מרושע, מקפיא דם.

"מחר בערב כולכם תקשיבו כולכם לקול ה"טאסה". (הטאסה היא קערת נחושת ענקית שהייתה מונחת במסגד, כאשר מכים בה היא משמיעה צלצול אדיר. המוסלמים בתימן השתמשו בה להזעיק את המאמינים לאירועים מיוחדים), אם תשמעו את הקול של הטאסה של המסגד, כולכם מגיעים לכאן חמושים בחרבות, ומכאן נרד לעבר בתי היהודים בעת שהם עורכים את ליל הסדר שלהם ונפתיע אותם. אף יהודי לא יישאר חי!"

המיית שמחה נשמעה בקרב האלפים צמאי הדם.

האימאם הרעים בקולו. "אולם, זכרו, שמירת סודיות חובה! אסור ליהודים לדעת מה אנחנו מכינים להם. דבר שני: איש לא יפעל על דעת עצמו. אתם באים לכאן רק עם שמיעת קול הטאסה. ברור? מי שיפעל ללא התרעה, על דעת עצמו, ייחרב ביתו. מחר בלילה עם שמיעת קול הטאסה כולם באים לכאן, אנחנו נרד בהפתעה גמורה על "קאע אל יהוד" (שכונת היהודים) ונחסל את כולם עד האחרון".

ההמון התפרץ בשאגת "אל-לה הוא אכבר" עד שקירות המסגד רעדו.

*

יהודה בדיחי השכים קום למחרת. יום גדוש מצפה לו. להתפלל. לאכול מהר את החמץ. לשרוף אותו, להכין את מאכלי החג ועוד שאר הכנות מתבקשות.

בעת שעמד לפתוח את דלת ביתו שמע דפיקה חרישית מן הצד השני של הדלת.

הוא פתח אותה ולמרבה הפתעתו עמד בפתח לא אחר מאשר המומר עמרם זייאת שהתאסלם לפני כמה שנים וכעת נקרא שמו חמיד מהאדי. הוא היה מוקצה מחמת מיאוס בין היהודים וכבר שנים שלא ראו אותו.

"עמרם", קרא יהודה בהפתעה. "מה אתה עושה כאן בשעה מוקדמת כזאת?"

"דבר סתר לי אליך", לחש המומר בקדחתנות. "תן לי להיכנס. זה דחוף מאוד".

הוא חמק פנימה במהירות תוך שהוא מציץ לכל עבר כחיה נפחדת.

"אני יודע, אתם קוראים לי עמרם המומר, אבל אני יהודי עמוק בתוך הלב. אני רוצה לגלות לך סוד. אבל אל תגיד לאף אחד בעולם. אני אוהב אותך, ולכן אני מספר רק לך. קום והימלט על נפשך".

"מה?" נדהם יהודה.

עמרם לא בזבז רגע, "אתמול בלילה הייתי במסגד הגדול. דע לך שהמוסלמים מכינים לכם הלילה טבח המוני. איש לא יישאר בחיים. זאת ההוראה של האימאם החדש. קח את אשתך וילדיך וברח מכאן אל אחת הערים. אבל זכור. זה סוד כמוס ומי שמגלה אותו - דמו בראשו".

המומר סיים את דבריו ויצא בחופזה מן הבית שפוף ונצמד לקירות.

יהודה בדיחי עמד מאובן כמה דקות. מה עושים? חייבים להודיע לכל היהודים, אבל מצד שני אי אפשר להתייעץ עם אף אחד, זה סוד שאסור לספר. הוא חשב רגע ואחר יצא מהבית כשפניו מועדות לעבר ביתו של סבו המקובל רבי יהודה צעדי.

כצפוי, ישב הסבא ישיבה מזרחית על הארץ, שעון על הקיר ועסק בתורה. דלת הבית הייתה פתוחה לרווחה והקשיש לגם מלוא ריאותיו אוויר בוקר רענן.

לפתע התחלחל ונרעד.

מולו היה נכדו יהודה, כורע ברך על ברכיו ומפיו מתגלגל קול יללה.

"יהודה, מה קרה? מה אתה בוכה? היום ערב פסח. ליל שימורים. לך להכין את צרכי החג".

בקול בוכים סיפר הנכד לסבו על מזימת הישמעאלים. הם רוצים לשחוט אותנו הלילה עד היהודי האחרון".

תגובתו של הסבא הייתה מפתיעה לחלוטין.

"אל תאמין ליצר הרע שבא לבלבל דעתך להטרידך ממצות השם יתברך".

"סבא, זה לא היצר הרע (ואולי בעצם כן? נושא הבשורה הוא אכן משומד!...) השכנים שלנו זוממים לחסל אותנו בפקודת המלך ואחד שהיה אמש במסגד בא לגלות לי את הסוד. אנחנו בצרות גדולות".

"אל תדאג, זה רק דמיון. במקום שתעסוק במצוות, אתה מבלבל את המוח ומדבר שטויות". פטר אותו סבו בהינף יד כאילו גירש זבוב טורדני. הנכד יצא ממנו בפחי נפש.

עיניו היו לטושות כשהלך אל בית הכנסת. לא רואות את הסמטאות שוקקות החיים ועמוסות העגלות של רוכלים שהקדימו למכור סחורתם. ירקות לכבוד החג. מיני סדקית. מחרוזות וטבק הרחה. "אבל סבא הוא לא איש פשוט" חלף הרהור בלבו. "הוא יודע את האמת גם אם דחה אותי בקש. יד ושם לו בקבלה מעשית".

הוא לא ידע מה עשה סבו לאחר מכן...

*

זמן קצר לאחר ביקור הנכד המשיך הזקן לשבת וללמוד. כעבור שעה עבר לידו אחד מיהודי השכונה. הוא ניגש אל הרב בהכנעה. "אולי אוכל לתת לכבודו מתנה קטנה, עשרים כבאיר", (שם מטבע מקומית באותם ימים) "בכסף זה יקנה לו הרב לכבוד החג "בורדקאן" (טבק הרחה).

רבי יהודה לקח את המטבעות בתשואות חן אולם הוא לא התכוון לקנות בהן טבק... כמה דקות עברו ובסמטה התרוצץ ילד חמד כבן שמונה. הרב קרא לו בתנועת אצבע. "האם תרצה להרוויח ארבעה כבאיר?"

הילד נענע בראשו בהתלהבות.

"אתן לך ארבעה כבאיר אם תלך אל התנור של סעדיה עושה הקדרות. תביט שם על הארץ. תמיד זרוקים שם שברי חרסים שנפלו מהקדרות שנשברו בייצור או בכלל לא הצליחו. הבא לי משם ארבעה שברי חרס ואני אתן לך ארבעה כבאיר".

הילד יצא מהסמטה בצעדי ריצה וחזר תוך כמה דקות כשבידיו ארבעה שברי חרס. המטבעות והחרסים החליפו ידיים במהירות. הרב נכנס לחדרו הפנימי וביקש מן הילד להתלוות עמו.

הוא ניגש אל שולחנו. שם הייתה קסת דיו ונוצה גדולה. נטל לידיו שבר חרס וכתב עליו ראשי תיבות חסרי פשר לכאורה: וא"ב, לת"ר, אולם הוא ידע היטב מה אומרים ראשי התיבות. היה זה הפסוק מתהילים (ק"ו, י"ח) "ותבער אש בעדתם - להבה תלהט רשעים". על כל חרס רשם אחד מראשי התיבות.

כאשר סיים אמר לילד הנפעם:

"כעת תיקח את החרסים, אני אתן לך עוד ארבעה כבאיר, ואתה תקיף עכשיו את הרובע היהודי מכל ארבעת צדדיו ובכל פינה מארבעה רוחות השמים, מזרח, מערב צפון ודרום, תניח בחשאי במקום נסתר שבר חרס אחד. הבנת?"

הילד היה חריף מוח. הוא חזר באוזני המורי הקשיש על הדברים והלה היה שבע רצון מאוד.

*

יהודה בדיחי חש כל היום שעורו בווער. הוא נקרע בין אמונתו בכוחו הפלאי של סבו לבין הידיעה המחרידה על הטבח המזווע העתיד להתרגש הלילה על יהודי צנעא.

לברוח או לא? - - -

לאחר התלבטות רבה החליט להישאר בעיר וגורלו יהיה כמו גורל כולם.

בצר לו ישב בבית ואמר תהילים כאשר דמעותיו נוטפות ושוטפות כנחל. רעייתו חשבה שהשתגע וניסתה להרגיעו ולהבין מה אירע לו אך הוא נשך את שפתיו ושתק. עמרם אמר שאסור לדבר!...

מה יהיה כאן מחר? אם תתקיים חלילה מחשבתו של האימם הרי הרחובות האלה, שוקקי החיים יהיו ריקים לגמרי מחר. איש לא יישאר בחיים.

השמש כבר נטתה אל פאת מערב. הבריות נהרו לבתי הכנסיות שמחים וטובי לב, כשהם רחוצים ומסורקים, לבושים בבגדי חג ומדיפים ריח של ניקיון וטהרה. פניהם זרחו באור של יום-טוב ופאותיהם המסולסלות 'הסימנים' מקפצות בצדעיהם ומוסיפות להם חן וחסד.

התפילה החלה במזמור "הודו לה' כי טוב", והשמחה הגיעה עד לב השמים. זה המזמור של החג!

האווירה הייתה מרוממת, ורק אדם אחד ישב והגיר דמעות כמים. יהודה בדיחי התייפח בבכי חרישי וחשב לעצמו, כמה טחו עיני הבריות. אילו היו יודעים מה מצפה להם בעוד שעה-שעתיים כי אז היה חגם הופך לאבל.

ברם, את סודו שמר לעצמו ולא גילה אותו לאיש.

לאחר התפילה התפזר הציבור והכל הלכו לבתיהם לערוך את הסדר. יהודה בדיחי אחז את ידו של סבו הזקן שהתקשה בהליכה לבדו והוליכו בצעדים מתונים לביתו. כרגיל היה הסב הקשיש אורחו של נכדו.

הוא הושיב אותו על מקומו, בפינת החדר. כאן תמכו בגוו של הסב שני קירות. הסב ישב בנוח וסידר את עצמו בתנוחת הסיבה, נשען על כר גדול.

הסדר התחיל בקידוש, "אשר בחר בנו מכל עם והבדילנו מכל לשון".

כולם זרחו משמחה, כל אנשי הבית אשתו ובניו ובנותיו הסבו בשמחה. כבר שתו כוס ראשון. כעת הגיע הזמן ליטול ידיים ולטבול את הירק, עוד רגע יאכלו את הכרפס...

ופתאום נשמע קול אדיר בכל העיר. קול צלילי ברזל מכה בנחושת.

"אוי, הטאסה". נפלטה מפיו צווחת אימים. בעיני רוחו כבר ראה את הטבח הנורא.

סדרת הצלולים הרעידה את האוויר ולבו של יהודה כמעט נעקר מקרבו מרוב בהלה. כעת מתאספים כל הערבים בעיר אל המסגד הגדול וחרבות שלופות בידיהם.

הוא ניתר על רגליו מבהל ומפוחד.

"מה לך? שב". אמר לו הסב.

"אני לא יכול, לא יכול להגיד הגדה, אני רוצה לראות מה יהיה בסוף הלילה הזה, מה תהיה אחריתנו, נחיה או נמות?"
הסבא חייך בנועם. "בני, אל תחשוש, רק תעשה רצון ה' יתברך, וה' סביב לעמו, כי לא יטוש ה' את עמו".
"לא סבא, אתה רגוע, אני לא. ליבי בוער בלהבי אש, גחלת יוקדת בקרבי, אני לא יכול לעשות עכשיו שום דבר".
הוא נטש את שולחן הסדר ועלה לגג הבית לראות כיצד יורדים אלפי הערבים מן ההרים כנחל שוצף.

שקט. דממה.

בתי היהודים היו שרויים בשלוח. מחלונות הבתים המוארים באור נרות רבים בקעו קולות מתרוננים של אמירת ההגדה. הוא שמע את ילדי שכניו שואלים את ארבעת הקושיות ואת האבות והבנים אומרים את ההגדה בשמחה בנועם שפה, שותים בצהלות חדווה כוס אחר כוס עד להשלמת ארבעה כוסות.

הוא לא אכל ושתה מאומה בינתיים. לבו הלם בעוז. רבקה זוגתו עלתה אליו הגגה.

"מה לך יהודה?"

לא יכול היה להתאפק עוד וגילה לה את הסוד.

עיניה קמו מפחד ונשימתה התקצרה. "השם ירחם עלינו" מלמלה בפנים חיוורות ונשארה לצדו על הגג.

כל תושבי שכונת היהודים השלימו את עריכת הסדר, והלכו לישון לחיים ולשלום, הפקידו את רוחם ביד יוצרם. חוץ מאדם אחד.
יהודה.

ואשתו.

יהודה ורבקה עשו שעות על הגג. דרוכים כקפיץ ומצפים לקול זעם ההמון.

*

הם לא טעו בהרבה.

אכן. ערביי צנעא נאספו לקול תרועת הטאסה בחצר המסגד. והאימאם בראשם. שבעת אלפים איש, כולם אוחזים חרבות שלופות בידם.

הירח האיר את הרקיע כולו באור לבן צלול של ליל חמשה עשר בחודש.

האלפים ירדו מן המסגד והתאספו בצד צפון, לפי הוראת האימאם.

בתי היהודים היו במרחק קטן מהם. עוד מעט והם יתנפלו על הבתים כעדת זאבים.

לתדהמתם הרבה, כאשר הגיעו אל קרבת השכונה פרצה לפתע מן האדמה אש ענקית שעמדה וחצצה כחומה ענקית בינם לבין בתי היהודים.

"אל תפחדו" צעק האימאם אלמנצור, "זה רק כישוף. אחיזת עיניים. היהודים מומחים בכשפים".

הראשונים בתוך ההמון נשמעו להוראת האימאם וזינקו אל הלהבות. קול צווחת הנשרפים החריד את הסביבה כולה. הבאים אחריהם נסוגו אחורנית בבהלה. חומת האש לא הייתה אפוא אחיזת עיניים. אלא אש שורפת וממשית מאוד.

הם ניסו את כל ארבעת צדדיו של הרובע היהודי. אולם מכל צד שבאו בער קיר אש שהתפרס מצדו האחד של הרובע עד לצדו השני. כל מי שניסה להיכנס אל האש נשרף חיים.

ותבער אש בעדתם - להבה תלהט רשעים - - -

ארבע שעות עמדו הצוררים והמתינו מלאי תאוות רצח. הרי מקור האש המזין את הלהבות חייב להתכלות בשלב כלשהו. הם הקיפו את השכונה היהודית מכל עבר, מסתובבים לראות אולי ימצאו איזושהי פרצה מהיכן להיכנס, אך לא מצאו. האש בערה ובערה בלי הפסקה.

לאחר ארבע שעות שבסיומן ספרו 15 הרוגים התייאשו. וחזרו אל בתיהם, מאוכזבים בעליל.

*

המלך אלמתוכל אלמנצור הגיע אל אביו בוכה ומיילל. "אבא, ניסיתי הלילה להרוג את היהודים ולא הצלחתי".

הוא סיפר לו את כל המעשה.

"ומה אמרתי לך?" נהם המלך הקשיש. "הרי אמרתי לך לפני יומיים: היזהר והישמר מהם, נשיכתם נשיכת שועל ועקיצתן עקיצת עקרב. כעת אתה כבר יודע מה שאני ידעתי מגיל צעיר. היהודים הם בני חביבים של אל-לה הכל יכול והוא שומר עליהם מכל משמר!"

*

יהודה בדיחי ואשתו ראו הכל מן הגג. הם ראו את הלהבות המתרוממות בשאגה מכל ארבעת צדדי הרובע ואת החיילות הנרתעים מן הלהבות. הם ראו רגם את הישמעאלים הכסילים שזינקו בלי דעת הישר אל האש ומתו בן רגע.

כאשר התפזרו האויבים ירדו מן הגג כדי להתחיל את הסדר מחדש. לבם אומר שיר ושבח.

מורי יהודה צעדי ישב בפניה, וחיכה לנכדו. הסדר הופסק באמצעו עד שיהודה יחזור.

"בני, ראית מה עשו הערבים?" פנה אל נכדו בחיוך "הם השתוללו והקיפו את העיר, אבל בסוף חזרו לביתם בלי להרוג אפילו חתול אחד..."

"סבא, אתה מדבר ברוח הקודש!" מלמל הנכד בתדהמה. סבא היה כאן. הוא לא ראה כלום אבל הוא יודע לספר לי את מה שאני ראיתי מהגג.

"נכון, אפילו חתול אחד הם לא הרגו". מלמל בחיוך רחב.

הכל נשמו לרווחה. הסכנה חלפה. משפחת צעדי ובדיחי חגגו את ליל הסדר בשמחה עד שעלה עמוד השחר ולא טעמו טעם שינה כל הלילה. כיון שעלה עמוד השחר והגיע זמן תפילה הלכו לבית הכנסת להתפלל.

אחרי התפילה הגיע עמרם המומר טרופ נשימה לספר ליהודה בדיחי את שאירע. "הייתי איתם בלילה", סיפר בהתרגשות. "כמעט הגענו אל בתי היהודים אבל חומת אש הקיפה את השכונה, והגנה על היהודים. התוקפים אבדו חמשה עשר אנשים, הטיפשים זינקו אל הלהבות מתוך מחשבה שזה כישוף, לא האמינו שזאת אש אמתית. ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם".

*

הילדים בבית הקטן שבשכונת שעריים היו עייפים כהוגן אבל לא יכלו לישון. הדוד מרדכי גמליאל סיפר את המעשה והמחיש אותו כמו חי. צללי הנרות פיזזו באור גווע והולך כאשר הגיעו אל סיומם.

"אנחנו נכדים של רבי יהודה צעדי" זרק מרדכי פצצה אל חלל החדר. "האם ידעתם את זה?"

"לא, לא ידענו".

"אז מעכשיו תדעו. סבא שלכם, מורי יהודה צדוק היה דור שביעי לרבי יהודה צעדי. סבא רבה שלנו, מורי רבי יהודה צעדי לימד את נכדו יהודה בדיחי שלא ילך עם הטבע, והוכיח לו כי אפילו על 7000 אויבים חמושים אפשר להתגבר אם הולכים עם צד הקדושה. אני מאמין באמונה שלמה, כי כל מה שעשה הקב"ה עם אחותכם התינוקת מרגלית הכל לטובה. אם לקח אותה אליו, השם נתן והשם לקח, יהי שם ה' מבורך. אם שקר הדבר שאמרה האחות ומרגלית נלקחה ביד זדונית של חוטפי ילדים וחיה באיזשהו מקום. הבה נתפלל שיום יבוא והיא תמצא את דרכה אלינו. כנאמר נדחי ישראל יקבץ".

ראש העין, ליל הסדר תשנ"ו.

ביתו של הגאון הצדיק רבי יהודה צדוק, מחשובי וחכמי הרבנים והמקובלים בראש-העין בפרט ובקרב עדת יוצאי תימן בכלל, המה אדם. עשרות אורחים הסבו סביב שולחנות ערוכים. ניכר היה שיד אמן ערכה ועיצבה את השולחנות והתכולה שעליהם ביד אמן. הדגש הושם על המראה האותנטי. והקערות השתדלו לשמור על הסגנון התימני הישן והאהוב.

בראש השולחן הסבו רבי יהודה שזקנו השחור היה שזור בנימי כסף רבים ושיווה לו מראה אצילי ומכובד. לימינו ישב אביו הישיש רבי יחיא צדוק שכבר עבר מזמן את שנתו השמונים. למרות גילו המתקדם לא כהתה עינו של רבי יחיא ולא נס ליחו. הוא היה חריף מוח וצלול כאברך בן ארבעים. ידו אחזה בתנועה יציבה ובוטחת בבקבוק היין ומזגה נזל אדום וריחני לתוך גביע זכוכית מבריק אותו הקפיד ליטול עמו בכל שנה אל הסדר.

"זה היה גביע היין שלי בפסח כל השנים ואתו אשתמש עד מאה ועשרים בעזרת השם" נהג להסביר כל אימת שבקשו לשכנעו להשתמש בגביע כסף רגיל.

"רבתי אפשר להתחיל?" שאל רבי יהודה והקהל הגיב ב"כן" מתלהב. או אז העביר בעל הבית את שבט הפיקוד לאביו הישיש שניהל את הסדר בהתרגשות אך מתוך שמירה על כללי הטקס.

והנה, כאשר הגיע אל הקטע הנצחי "מה נשתנה" רעד קולו והוא אמר:

"רבתי היקרים. אני מבקש לומר בזאת כמה מילים מעומק לבי. השם יתברך זיכה אותי לראות בנים גדולי תורה וצדיקים, ומהם גם בני בנים, וגם ברוך השם, נכדי בנים. רק מה, אני ואשתי רומיה שתהיה בריאה – כל העיניים נישאו לעבר ישישה מצומקת שישבה על כיסא גלגלים מעברו השני של החדר. פניה צפודות וקמוטות אך עיניה נוצצות בברק של חיוניות – עברנו לפני ארבעים ושתיים שנים צער גדול. כולכם יודעים שבתנו מרגלית, התאומה של בתנו היקרה צופיה בשארי שתחיה הנשואה לחתננו הגאון רבי יצחק שיהיה בריא, נעלמה יום אחד מבית החולים. מסכנה היה לה דלקת ריאות. האחות אמרה מתה. אנחנו לא קיבלנו. חיפשנו כל השנים את מרגלית ולא מצאנו. אבל יתברך שמו נתן לנו פיצוי על מרגלית, וכל המשפחה שלנו בעזרתו יתברך כולם שומרים תורה ומצוות. אף אחד מיוצאי חלציי אינו פורק עול. ועל זה אני רוצה להודות להשם יתברך, לפני שיגיע יומי לעלות למעלה, תמיד אשמח בחלק הטוב ונודה לה' שאם אמנם מרגלית איננה, אבל כל אחד מיוצאי חלציי הוא מרגלית".

כמה אנשים מחו דמעה מעיניהם בשעה שדיבר. רבי יהודה העיף מבט חרד לעבר אמו הישישה, שמא תפרוץ בבכי. מעולם לא קבלה תנחומים על בתה האובדת. אך זו מלמלה לעבר המסובים. "צודק יחיא שיהיה בריא. כולם כאן מרגליות".

שני בניה, הרבנים יהודה ושולם החליפו ביניהם מבטים וקריצות. כמה שאלות ותשובות חלפו ביניהם באלם קול. יהודה נענע בראשו במנוח קל ורבי שולם השתעל קלות.

"אבא ואמא היקרים שלנו, שתחיו ותאריכו ימים ותזכו לראות פני משיח. יהודה ואני חשבנו הרבה האם לגלות לכם את הדבר, בגלל שלא רצינו לגרום לכם לפתיחת הפצעים או לעורר בכם ציפיות שווא".

בבית השתררה דממה עמוקה. כל הנוכחים הביטו בו בלב הולם כמו מנחשים את הפצצה שהוא עומד להטיל. אפילו התינוקות כאילו השתתקו וחדלו ממשחקיהם ומפטפוטיהם.

"יהודה ואני כבר שנים מבררים כל פיסת מידע בכל משרד ממשלתי ואצל כל עורך-דין שמתמצא בפרשה העגומה של ילדי תימן האבודים. לאחרונה פנה אלינו עורך דין שלמה ארגמן ואמר שהוא עלה על מסמך אימוץ משנת תשי"ד על שם מרגלית צדיק".

"השם שלנו זה צדוק" נשמעה קריאה של אכזבה.

"אתם לא מבינים שהם שינו קצת כדי שלא נגלה?" שאל שולם רטורית. "אז מה שרצינו לגלות למשפחה בעוד חודש, אבל בגלל מה שאבא ואמא אמרו עכשיו החלטנו לגלות כבר עכשיו, אנחנו נמצאים כעת בעיצומו של בירור יסודי, ויתכן שיש לנו קצה חוט שיוביל אותנו ללוס אנג'לס שם גרה אשה ושמה סוזן כהן. עורך הדין שחקר את המסמכים טוען ששמה המקורי הוא מרגלית. היא בדיוק בת גילה של צופיה אחותנו ולכן אנחנו סבורים שהיא אחותנו האבודה".

פיו של מורי יחיא הקשיש נפער מבלי משים. "ישתבח שמו לעד. אני לא מאמין מה שאני שומע, ברוך מחיה המתים".

"זה לא בטוח, אבא", מיהר שולם להנמיך את גובה הציפיות, "אבל בעזרת השם מיד אחרי פסח אני טס ללוס אנג'לס להיפגש עם אותה סוזן כהן ואז נדע האם גילינו את אחותנו האבודה".

המיית התרגשות עצומה חלפה בין הנוכחים, ושעה ארוכה ארכה עד שסוף סוף פצחו הילדים הצעירים בין הנוכחים בשירה מתרוננת ובמקהלה אחת גדולה של "מה נשתנה" - - -

אור האמונה

פסח

שבת קודש * יז' ניסן, תש"פ

גיליון מס. 729

פסח

כל מטרתנו בהפצת העלון היא זיכוי הרבים.

קחו חלק בהפצה ותזכו למתנות הנפלאות
שמבטיחים חכמנו זכרונם לברכה:

"כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו"
(פירקי אבות)

"כל המזכה לאחרים, אותה הזכות עומדת לו
ואינה סרה ממנו" (הזהר הקדוש)

מותר להדפיס, לצלם, לשכפל ולהפיץ את העלון כנאמר:

"אין חפץ ה' כי אם במי שמזכה את הבריות"
(חסד לאברהם)

פֶּסַח

ריבונו של עולם, הגענו עד לתחתית, כבר לא יכולים יותר, תגאל אותנו!!!
אנחנו עדיין במצרים, אנחנו כל הזמן יוצאים ממצרים. היציאה ממצרים
מלווה את האדם כל ימי חייו עלי אדמות. כל אחד והנסינות שלו, כל אחד
והמאבקים שלו. נאבקים על האמונה, על השמחה, על השלום בית, על
החינוך ילדים, נאבקים בכעס, בגאווה, באכילה, בשאר תאוות, במחשבות
רעות, נופלים לבין המיצרים ויוצאים מהם, ושוב נופלים, ושוב מנסים לקום.

ריבונו של עולם מה קורה איתי, איך נפלתי לכאלה חטאים, איך
עקרתי את הנפש מחי החיים, איך כל החיות שלי זה מהמחשבות הרעות,
מהתאוות האסורות, איך יתכן? לאן נפלתי? מה שנשאר לנו זה הכוח העצום
הזה שאנחנו לא מוכנים לוותר. נאחזים בכוח הרצון. כשאדם נופל ברוחו
ומתחיל להתייאש, אלה המצרים הכי גדולים, אדם מאבד את הרצון זה הכי
קשה.

חיים חדשים זה חיים עם אמונה. חובה לאכול מצה בליל הסדר, אבל
בשאר ימות החג לא מוכרחים. איסור חמץ לעומת זאת זה כל רגע ורגע, כל
ימי החג, זה "בל יראה ובל ימצא". האיסור הזה הוא חמור במיוחד, חמור
יותר מאסורים אחרים כי באסורים אחרים יש מידה ושעור לאיסור, ויש גם
מצבים שהאיסור מתבטל כשהוא מתערבב בתוך דבר מותר. תלוי בשיעור
שלו. אבל באיסור חמץ אין שיעור! אפילו "במשהו", בכמות מזערית ביותר
הוא אסור ולא מתבטל גם אם התערבב בתוך דבר מותר. פירור קטנטן וזעיר
של חמץ אוסר לאכילה סיר ענק. מה רע כל כך בחמץ, הרי כל השנה אנחנו
אוכלים אותו, מברכים עליו, נהנים ממנו?!

פסח זה חג של אמונה. חג שנוטע בנו את הידיעה שאין שום כוח ששולט

ליל פסח, הלילה הגדול של השנה. הארה אלוקית שהופכת לילה ליום.
אור ה' בעצמו יורד אלינו, "אני ולא שרף אני ולא מלאך", לילה שבו נפתח
השער לחירות הנפש. לא עוד עבדים לתאוות, למידות הרעות, לעצבויות.
הלילה זה זמן חרותנו. ברגע אחד הפכו אותנו מעם של עבדים לממלכת
כוהנים וגוי קדוש. מתרוממים טפח מעל הקרקע, חשים בקירבת ה' כמו
שלא חשים בשום זמן אחר בשנה. רק פעם בשנה יורד אור כזה, צריך לחטוף
אותו.

הלילה זה זמן חרותנו. חירות זה לא לעשות מה שמתחשק. "אין לך בן
חורין אלא מי שעוסק בתורה". השם יתברך שיחרר אותנו מכל שיעבודי
הנפש ונתן לנו במתנה חירות אמיתית, חירות נצחית, לקיים רצונו ולעובדו
בלבב שלם. לכן הדיברה הראשונה מעשרת הדברות היא "אנוכי ה' אלוקיך
אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים". לכן גם פעם בשנה, בליל הסדר,
אנחנו אומרים הלל אפילו בלילה. להגיד תודה על הנס הגדול והעצום הזה
שיצאנו מעבדות לחרות. מה זה חרות? זה להחליף חיים של תאוות והבלי
עולם בחיים של נתינה וחסד, של אהבת הבריות.

כל הפסח זה לקבל נשמה חדשה, דעת חדשה, מוח חדש, זה רצון עז
לגמור אחת ולתמיד עם החמץ שלנו, לצאת נקיים מכל התאוות והמידות
הרעות. בפסח, אור החרות ואור הגאולה חודרים לכל פינות הנפש ומאירים
את הרצון להיות סוף סוף בני חורין...

עבדים היינו לפרעה במצרים. היינו? האם באמת יצאנו לחופשי? "אמרו
ישראל לפני הקב"ה: ריבונו של עולם, אימתי אתה גואלנו? אמר הקב"ה
לכשתרדו במדרגה התחתונה, אותה שעה אני גואל אתכם" (ילקוט הושע)

אומרים הלל הוא ליל הסדר.

אתה רוצה להרגיש טעם אמיתי ביהדות, תתחיל להודות להשם. כל כך הרבה ניסים עשה להם הקב"ה לעם ישראל ביציאת מצרים, שמצווה עלינו להרבות ולספר, לשבח ולהלל וכל המרבה הרי זה משובח. וכאז כן עתה. כל רגע זה נס. כל החיים זה נס אחד גדול.

פסח זה חג של התחלה חדשה. פסח זה ההתחלה של היהדות. ומה הדבר הכי חשוב ביהדות? מה שומר עלינו ועל ילדינו ונכדינו להמשיך את הדרך? השמחה בעבודת השם. הורים ששמחים בעבודת ה', הילדים שלהם לעולם לא יעזבו את דרך ה'. יהודי שטעם טעם אמיתי ביהדות, לעולם לא יעזוב את האור הזה וילך אחרי החושך. אם הכל נעשה בחיפזנות, אם יהודי לא מרגיש את השמחה בזכות הזו להיות קרוב לקב"ה ולעבוד ולשרת אותו, אז הוא בסכנה. ילד קולט ומבין מהר מאד מה באמת מעניין ומושך את האבא שלו, מה באמת אבא שלו אוהב ואת זה הוא יאהב בעצמו. אם אתה אוהב משהו באמת, זה יעבור לילדים שלך אפילו בלי שתדבר איתם. יהודי שעובד את ה' בשמחה והודיה הוא מאיר את האור הנפלא של היהדות לכל יהודי שרחוק עדיין מחיי תורה ומצוות. כשרואים יהודי עם

כיפה על הראש וזקן ופיאות והוא תמיד שמח ומחייך, זה מעורר הרבה תשובה אצל מי שהוא רחוק כי כולם רוצים שמחה. ואם יהודי דתי הולך בפנים זועפות והוא מלא כעס ועצבות, הוא מרחיק את הרחוקים עוד יותר. צריך לסלק את החמץ שחוצץ ומפריד בינינו. לא להחמיץ פנים לשום אדם. מתי יאיר לנו ה' פנים? כשאנחנו נאיר פנים לזולתנו. חייכת? שמחת? עודדת? הקב"ה יחייך אליך, ישמח אותך, יאיר לך פנים.

ש מ ח ה
ע צ ו מ ה
י ו ר ד ת

בעולם או גורם למאורע כשלהו להתרחש, מלבד ה' יתברך. מה ההיפך מזה? ההיפך זה טבע, זה האמונה שדברים קורים מעצמם, "בדרך הטבע". ואת החמץ הזה בא חג הפסח לעקור מאיתנו. לכן איסור חמץ כל כך חמור. שדוד המערכות שארע בימי צאת אבותינו ממצרים בכל מערכות הטבע היה ונשאר עדות נצחית שאין דבר בעולם שקורה מעצמו, הכל נעשה ברצונו יתברך. יש בורא לעולם וברצונו הכל חי, נושם ומתקיים.

המצה היא סמל האמונה בהשגחת ה'. בני ישראל יצאו ממצרים בלי צידה, לא היה זמן להכין צידה, הם האמינו שה' דואג להם ומשגיח עליהם. המצה נאפית בחיפזון, בלי רבוי תחבולות שבאות להוסיף ולשפר את הטעם. זה בחינה של אמונה ובטחון בהשגחת ה'. והחמץ? הוא בחינה של טבע. כוחי ועוצם ידי, מנסים להוסיף נפח, לשפר טעם.

אור של ענווה יורד לעולם עם התקדש החג. הא לחמא עניא. מצה היא לחם עוני. סמל לשפלות וענווה, סמל להסתפקות במועט. בפסח מסתפקים בהרבה פחות, אי אפשר להכניס לפה כל דבר. אבל שמחים. כי מרגישים קרוב לה'. כמו שמסופר שרבינו הקדוש תפס והחזיק פעם במצה בפסח ואמר: "כשאוחזים מצה ביד אוחזים אלוקות ביד".

אם אדם זוכה, הוא רואה את כל הפגמים שלו, את כל הגאווה שלו, רואה שהוא אגו אחד גדול ומתחיל לבכות לה': ה' בשביל זה באתי לעולם? מה יהיה איתי? אני לא רוצה להסתכל על עצמי כל היום, אני רוצה להסתכל על התכלית. וזה עושים בעיקר בהתבודדות. כל העבודה של ההתבודדות זה לבטל את הישות. שנזכה לעשות לשם שמים, לא בשביל עצמנו. שנעשה לכבוד ה', לא לכבודנו.

יש מרור בחיים. עובדה.

אם אנחנו יודעים שכל מה שקורה, זה הכל כדי לרפא אותנו, לתקן, לזכך, לקרב אותנו אל ה', אם מבינים שזאת המטרה היחידה של היסורים שעוברים עלינו, אז הכל הופך להיות הרבה יותר קל. אך אם מביטים על כל מה שקורה לנו כאילו אין פה השגחה ח", אז זה באמת יכול לייאש ולשבור. אם אדם יודע לקבל את המרור באהבה, והוא שמח, ומתפלל, ומתחזק, ומאמין שזה לטובה, אז הוא יזכה. כי אחרי המרור באה הסעודה.

ליל הסדר זה לילה שאפשר לפעול בו ישועות. "בלילה ההוא נדדה שנת המלך", והכוונה היא למלך מלכי המלכים, שחושב בלילה הזה איך לעזור לכל יהודי ויהודי. ומובא בספרים הקדושים שכשמגיעים למה שכתוב בהגדה "וכאן יכול הבן לשאול את אביו", זה הזמן שכל אחד אחד יכול לשאול ולבקש מאביו שבשמים, שזה זמן מסוגל.

הולך ומתקרב חג שהוא חג של שירה והודיה להשם יתברך על כל הטובות והנפלאות שעושה עמנו בכל עת ובכל שעה. כל תכלית הבריאה היא כדי שהאדם יודה וישבח את ה'. הקב"ה רוצה שיוודו לו, שישבחו ויפארו את שמו, אבל לא בשבילו, בשבילנו. הרי אין שום שבח שיכול להיות כביכול תשלום עבור כל החסדים שהקב"ה עושה עמנו. זה בשבילנו, כדי שנזכה לדבקות הנפלאה הזו.

בפסח הפה סח. סח ומספר בנפלאות ה'. וכל המרבה הרי זה משובח. דיבור עם ה' זה מקור אינסופי של שמחה וחיות. הקב"ה משפיע עלינו בחסדו אין ספור טובות ואילו אנחנו, אם רק דבר קטן לא כל כך מסתדר לנו, אם משהו לא הולך כרצוננו, אנחנו כבר לא מרוצים, אנחנו כבר מתלוננים. צריך לזכור את כל הטובות שה' עושה עמנו יום יום, רגע רגע. חג הפסח בא ללמד אותנו כמה צריך לשבח ולהודות. כפי שאמרנו, הלילה היחיד בשנה בו

לעולם עם התקדש החג. כי כשאדם מתקדש, הוא פחות קשור לעולם הזה, הוא מתרומם קצת ומבין שיש משהו יותר גבוה. הוא רוצה את ה', מתגעגע ומשתוקק לה', והגעגועים האלה, אין להם סוף כי למי מתגעגעים? למי שהוא בעצמו אין סוף.

רבינו הקודש אומר: "תנו לי את ליבכם ואוליך אתכם על דרך חדש שלא הלך בו אדם מעולם". את הדרך החדשה הזאת אפשר להתחיל בפסח. דרך שכולה צמאון לה', דרך של מי שמנסה להרוות את צמאונו בתורה ובתפילה בעבודה טהורה, כל הזמן צמא, כל הזמן מחפש, "את שאהבה נפשי ראיתם?" כמו בסיפור הבא:

חסדים על גלגלים

ברשותכם, אנו נעים לאחור 20 שנים ומפליגים מערבה, לאירופה. מדובר במדינה אשר קהילות יהודיות רבות תקעו בה יתד. אינני מציין את שמה, ולא את שם העיר, מתוך חשש שמא יהיה מי שייפגע מן הדברים. וכמובן שאין בכך צורך.

שימשתי אז כמלמד תינוקות של בית רבן באחת הערים. הכיתות היו קטנות אומנם, אך המוטיבציה של ההורים והילדים היתה גדולה, כך שרויתי נחת ממלאכת הקודש, של עיצוב עולמם של תינוקות של בית רבן. היינו מטופלים אז בשבעה צאצאי בני תשחורת, אשר התחננו לנסוע לנופש בעיר השכנה המצויה כמאה ק"מ מזרחה. "יש שם אגם גדול, וסירות ופארקים, ועכשיו חופש, רוצים לשמוח". כך ביקשו נציגי דור העתיד. היה זה לקראת סופו של השבוע הראשון של "בין הזמנים". תיאמתי טלפונית עם בית הארחה של יהודי חסידי, שמחר אני מגיע עם שבע נפשות. "הכל מוכן, ברוכים הבאים" הודיע החסידי. "רוצים לנסוע ברכבת", ביקשו העוללים. נו טוב, האמת היא שרכב פרטי לא היה ברשותנו, ומחיר הנסיעה ברכבת ביחס לרכב שכור, היה זול יותר. כך שהבקשה נפלה על אוזניים כרויות. "אוקי, נוסעים ברכבת, ועליכם להתנהג בדרך ארץ, אנחנו חייבים להיות אור לגויים."

עלינו לרכבת בעירנו בשעת בוקר, והרכבת החלה לנוע. באמת נופים יפהיים, אלא שלא שכחתי לרגע שזו ארץ טומאת העמים. שעה וחצי אחר כך עצרה הרכבת. הבטתי מעבר לחלון, ולא האמנתי למראה עיני. תחנת הרכבת מוקמה לה בליבו של אזור תעשייה זנוח, מכוער להפליא, אשר ענני אבק ועשן עיטרו אותה ויצרו לה ארשת של מפעל תעשייתי אפור. ירדנו עם עגלת התינוקות, המזוודות, תיקים, אווזים בידנו את הקטנים שלא יברחו לכיוון בלתי צפוי. ושוב, אני מביט לצדדים, אין מונית אחת לרפואה, אין שלט עם מספר טלפון של תחנת מוניות, ואפילו תחנת אוטובוס עממית לא תקעה שם יתד.

ניצבתי בליבה של רחבת בטון, בשמש יוקדת, נבוך ומבולבל. מעולם לא הייתי כאן, ולא העליתי בדעתי שהרכבת תעצור לי באמצע שום מקום. "מה עושים אבא?" שאלו בני גדולים ובטרם העליתי על שפתי רעיון כלשהו, שמעתי קריאה לעברי "הלו מיסטר כבוד הרב, גש לכאן, אני אעזור לך" הפניתי מבט, והנה לפני מוסך פנצ'ר מאכר, בפתחו ניצב איש גבה קומה לבוש סרבל כחול, וכפות ידיו שחורות מגריז ושמן. שלום לכם, אני יהודי, אנא תתארחו אצלי, אני כבר אזמין לכם מונית. "היהודי החביב הנ"ל אומנם לא היה דתי, אך ממאור פניו ניכר היה שהוא מאושר עד מאד להכניס בצל מוסכו יהודים אורחים שהזדמנו לכאן. "יש לי כאן שתייה בהכשר מהודר, ואף שקיות ממתקים באותו הכשר. אני קונה רק בחנות המהודרת שבמרכז העיר" עדכן אותנו. לשמחתנו, התופינים היו יבוא תוצרת הארץ בהכשר הבד"ץ, והילדים ברכו טעמו והודו לו בחום רב.

לא חלפה דקה והנה מול המוסך ניצבה משאית ועליה כתובת ענק בעברית וגם בשפת אם של המדינה "חסדים על גלגלים". יהודי משלנו ירד ממנה ופנה למוסכניק "יש לי פנצ'ר בגלגל, כמה זמן יקח לך לתקנו?" "הו, הו, איזה נס שהגעת לכאן" שמח הפנצ'ר מאכר, "יש לי כאן משפחה של חרדים שצריכה להגיע לאזור החוף של העיר. בא ונעשה עיסקה". "מה העיסקה?" שאל הנהג הדתי. "התיקון של הפנצ'ר עולה 20 דולר, ומונית לאותו איזור עולה סכום דומה. אני מתקן לך את הפנצ'ר ולא לוקח ממך כסף, ואתה מסיע אותם עד לאכסניה שלהם. הולך?" בסדר, למה לא", הפטיר האיש, פנה לאחד הרחובות והודיע "אחזור לכאן עוד מעט".

אחרי רבע שעה כבר תוקן הגלגל, אך הנהג הדתי משום מה בושש לבוא. חיכינו שעה ארוכה עד שהוא שב. "סע לשלום" ברך אותו המוסכניק, "ועל פי ההסכם שבינינו אתה מוריד אותם במלון, להתראות". טיפסנו למשאית כל הכבודה, על עגלותינו וצאצאינו והתיישבנו עייפים אך מרוצים על ספסליה. "תודה לך" אמרתי ליהודי הנהג, מרוגש מצרופ המקרים המיוחד שבו משתלבים כאחת כמה יהודים אוהבי חסד. אלא שטעיית בגדול ועוד אין טעיתי. הדתי הניע את המשאית ואחרי 15000 מטר נעצר ופנה אלי "הנסיעה למלון תעלה לכם 25 דולר, בבקשה לשלם". חשבתי שהוא צוחק איתנו "אבל היה לנו הסכם עם הפנצ'ר מאכר יידי", הזכרתי לו, שום הסכם. אם לא תשלם, אתם יורדים כאן". אתה רציני? שאלתי נבוך והמום. "רציני מאוד" הוא פתח את דלת המשאית וסימן לנו לרדת. אשתי היה מזועזעת והילדים הבוגרים לא פחות. "אני לא מאמינה למשמע אוזני", הפטירה אשתי "אבל אנחנו יורדים, הבנאדם השפל הזה איננו ראוי שנתייחס אליו". ירדנו תשע נפשות בצהריי יום לוהט, ועמדנו ברחוב צדדי זנוח. ההלם היה גדול, יהודי משלנו מתנהג כמו... "צריך לקבל הכל באהבה" ניסיתי להרגיע את הרוחות "רשום לו על האוטו "חסדים על גלגלים", אבל כנראה שנתרו לו רק הגלגלים, החסדים פשוט פרחו ואינם. הצלחנו לבסוף להשיג שתי מוניות והגענו למחוז חפצנו.

"לפחות 10 שנים חלפו מן המקרה המביש הזה. חזרנו לישראל, הילדים גדלו חלקם נישאו, אבל הפרשייה הזו לא נמוגה מן ההווי המשפחתי. מפעם לפעם היא עלתה לשולחן וגרמה לאווירה עכורה, או להתפרצויות של כעס. האמן לי, הסיטואציה המביכה הזו היתה כל כך משפילה ומביכה, שקשה היה לסלוח. עם שיבתי ארצה נתבקשתי לנהל בית ספר תורני באחת מערי השדה. יום אחד הוזמנתי לתהלוכה של הכנסת ספר תורה, ויצאנו לרחובה של עיר. מזכירי בית הספר רקד לצידי, לפתע פנה אלי, הצביע לעבר יהודי מעבר לרחוב, ולחש על אוזני "ארהון", אתה רואה את האיש הוא. הוא הגיע לפני חודש להתגורר כאן, הוא ניסה לרשום את בניו הקטנים לתלמוד תורה

ולא תכשל אהרון, אל תטיף לו מוסר, אל תזכיר לו את פשעיו וחטאיו. אולי הוא עשה תשובה. לפתע חשבתי בדחף עצום להשיב לו טובה תחת רעה. לגמול לו השפעה חיובית ומסבירת פנים, על אף רשעותו לפני כעשור. לקחתי ממנו את פרטיו, ותוך 24 שעות שיבצתי את בניו בתלמוד תורה הכי טוב בעיר. "תודה מכל הלב, הפטיר האיש "לא אשכח לך את זה לעולם".

חזרתי הביתה וביקשתי שכל הילדים יגיעו, כי יש לי מה לספר להם, "אבא היית חייב לקרוא אותו לסדר". טענו בני "לא בכדי הבורא גלגל אותו לפתחך". "לא ולא" השבתי להם, "לא זו דרכה של תורה. רציתי שנילמד לעצמנו שגלגל סובב בעולם, ומסובב כל הסיבות בא ללמדנו שתמיד נאיר פנים לזולת, ונשפיע עליו טובות, כי ברבות הימים נזדקק לו. ועדיף שהמפגש העתידי יהיה מואר ושמח, ולא מעונן ומביך, עקב מעשים שלא יעשו" עד כאן ר לוי, ויהי רצון שעל סיפו של הלילה הקדוש נתקן את אשר עיוותנו בין אדם לחבירו.

(מתוך סידרת ספריו של הרב יעקב (קובי) לוי.)

ולא קיבלו אותם. צריך לעזור לו.. המזכיר פנה אלי והתחנן "דבר איתו בבקשה".

"תקעתי באיש מבט. הוא היה מוכר לי מאיזשהו מקום, אך לא יכולתי להיזכר מהיכן "שלום לך ר' יהודי, שמעתי שיש לך בעיה עם רישום הבנים?" נכון. השיב הלה "צרות צרורות, ממש בושה וחרפה היחס שנותנים לתושב חדש בעיר. מריצים אותי בלך ושוב, משיבים בשלילה, לא מתעניינים, כאילו הילדים שלי ואני באנו מהרחוב" אני ממשיך לתקוע בו מבט ומנסה להיזכר...

"התגוררתי תקופה ארוכה באירופה, ושם היתה לי משאית שהייתי עושה בה המון חסדים, לכל נצרך, דואג שאנשים יהיו מרוצים, שלא יפלו בין הכסאות, אבל כאן? אין מי שיסתכל עלי. כן, אני צריך עזרה ברישום בני ללמוד תורה. זהו, נזכרתי, האיש החצוף הזה, שמתהדר לפני בחסדיו המרובים זרק מן המשאית שלו ביום לווהט זוג הורים עם שבעה ילדים... עכשיו הוא מבקש עזרה ממני. "לא תיקום, ולא תיטור", אני מזכיר לעצמי.

תפלה

רבנו של עולם

תעזור לי להתחזק בכוח של התפילות גם אם הן עדיין לא מתקבלות. כי יש דברים שאני מתפלל עליהם כל כך הרבה שנים, ושום דבר לא זז, שום דבר לא משתנה.

ואני מוצא את עצמי מתפלל על אותם עניינים בלי אמונה גדולה שהנס יכול להתרחש כהרף עין. כי אם כל כך הרבה שנים זה לא קרה, פתאום עכשיו זה יקרה?

מגיעים לימים האלה באמונה שלימה שהפעם בודאי נזכה.

רבנו של עולם

תעזור לי לזכור שאם לא קיבלתי עד עכשיו, זה הכי טוב בשבילי כי אתה הרי עושה רק טוב. תעזור לי אבא להתענג על הדבקות הזו בזמן התפילות כי זו בעצם הישועה הכי גדולה: שמדברים אתך, ודבוקים בך, ואוהבים אותך.

ריבוננו של עולם, עמדנו לא מזמן מול נרות חנוכה ובקשנו, ועוד מעט פורים שאז כל מי שפושט יד נותנים לו, ואחרי זה פסח, שאז בליל הסדר, השמים פתוחים לבקש כל מה שרק רוצים, ול"ג בעומר שאז רשב"י יכול לפטור אותנו לגמרי מן הדין ולתת לנו את כל הישועות, ואומן ראש השנה שאז רבינו הקדוש יכול לתת לנו מה שבמשך השנה יותר קשה, וזה נס גדול שאחרי כל כך הרבה שנים אנחנו

שמע ישראל והואק!
מנחם אזולאי

בכל נושא אישי - ניתן לפנות לכותב העלון בפקס. 02-6242148

בכל נושא אחר - ניתן לפנות לטלפון 050-4178148

העלון טעון גניזה

להורדת העלון: מאתר "אור האמונה" - ohrhaemuna.com

מאתר "לדעת" - <http://ladaat.info/gilyonot.aspx>

להצטרפות לרשימת התפוצה: r.m.azolai@gmail.com

השגחה פרטית

דברי התעוררות וחיזוק וסיפורי השגחה מופלאים המתרחשים בימינו מתוך "קו השגחה פרטית"

חג הפסח תש"פ ♦ עלון מס': 39

השגחה שבועית

כדור הרגעה טבעי - מומלץ

"תשמע", אומר לי מישוהו, "מהימים האלו יהיו לך המון סיפורים של השגחה פרטית".

הימים האלו. ימים של השגחה פרטית בפרטות, בתוך הבית. ימים כאלו שאין תחום שלא צריך בו חיזוק באמונה וביטחון. אנשים מרגישים שהם פשוט צריכים להמציא את עצמם מחדש.

ברצוני לשתף אתכם במרשם מיוחד שקיבלתי מאחד מגדולי הדור שליט"א. זה היה בזמן שנוקקתי בעצמי לחיזוק בקושי מסוים שהיה לי. אותו גדול אמר לי שיש ימים שהוא עצמו חוזר על ה"אני מאמין" הראשון עשרות פעמים ביום!

פשוט משגן שוב שוב: אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ועושה לכל המעשים.

אימצתי את העניין לעצמי, וזה עובד בצורה יוצאת מן הכלל, כמו כדור הרגעה. בכל פעם שאני אומר זאת, משהו נרגע בתוכי פיזית. כששוב עולה הגל של הדאגה והחשש, שוב ה"אני מאמין" הזה מחזק אותי. המילים חודרות פנימה וממלאות את כל הגוף בחמצן של אמונה.

אין כאן סיני שאכל עטלף או גוי שהגיע לארץ והביא את המחלה, אין כאן משרד הבריאות. יש רק אבינו הרחמן, שאוהב אותנו יותר ממה שאנחנו אוהבים את עצמנו. הוא עשה את זה בדיוק רב, בתהליך מתוכנן. הוא ברא את הנגיף בדיוק כך, שארבעה עשר יום לא נדע שהוא כבר הופיע, ובאותו זמן נוכל להדביק אחרים.

הוא גרם שנצטרך להפסיד עבודה. הוא רוצה שנתפלל בצורה אחרת ממה שאנחנו רגילים. הוא רוצה שנשב עם הילדים בבית. הוא ציונו "לא תרצח", ורוצה שלא נלך להורים שבסיכון בליל הסדר. הוא ציונו "השמר לך ושמור נפשך", וציונו להזהר שאנחנו לא ניגזק (שמפסוק זה לומד הרמב"ם, הלכות רוצח פרק יא הלכה ד, ששמירת הגוף היא דאורייתא).

זאת לא הקורונה, זה הבורא יתברך ש"מרחם יותר מכל מרחם" (לשון החובות הלבבות - שער הביטחון, פרק ג'), שהוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. הוא חישב את כל הצעדים עד לפרטים הקטנים ביותר שיכולים להיות. הוא רוצה את כל השינויים, גם מה שלא נראה לנו נחמד ונעים. הקב"ה לקח הכול בחשבון אך ורק משום שהוא אוהב אותנו.

אני ממליץ אישית לכל יהודי לאמץ מנהג זה ולומר שוב ושוב: אני מאמין באמונה שלמה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ועושה לכל המעשים. אתם תרגישו אחרת. הקורונה היא שאלה של חיים, וה"אני מאמין" היא תשובה ניצחת.

זו מהות חג הפסח, כדברי הרמב"ן בסוף פרשת בא, **שכל עניין חג הפסח הוא להורות שאנו מאמינים בכל דברינו ומקרינו ש"כולם נסים", אין בהם טבע ומנהגו של עולם.**

מקווה מאוד, עם כלל ישראל יחד, שעד שהשורות האלו תגענה אליכם כבר לא נצטרך כלל לדבריי החיזוק. לזה שאמר לי שמסתמא יהיו הרבה סיפורי השגחה פרטית מימים אלו, השבתי שאנחנו מצפים לסיפור אחד גדול - שיתגלה אור המשיח במהרה, אמן.

שבת שלום ומבורך פינחס שפר

דברים שבלב

על פי השיעורים שנמסרים ב"קו השגחה פרטית" במהלך השבוע בספר חובות הלבבות "שער הבטחון"

מכינים חביות גדולות

הקשר בין קריעת ים סוף לבין פרנסתו של אדם אינו מתבטא רק בפרק זה שבתהלים. בישיעוהו פרק נ"א (בהפטרות פרשת שופטים) נאמר: **"ולא יחסר לחמו... רוגע הים"**. פסוק י"ד משבח על הפרנסה, ופסוק ט"ו עוסק בעניין קריעת ים סוף.

חז"ל מופלא מובא בילקוט שמעוני (רמז תע"ד) ועדיין לא זכה לפרסום. כבר אמרו דרשנים כי כל חז"ל צריך מזל. יש מאמרים השגורים בפי כול, ויש מאמרים נחבאים ולא ידועים, ומצווה לפרסם כאן מאמר נפלא זה. **למה סמך יציאת מצרים ללחם? אלא כשם שעשה הקב"ה כמה ניסים לגאול את ישראל, כך הוא עושה בפרוסה הזו.**

יהודים יקרים, בשעה שאנחנו יושבים ומספרים מניסי גאולת מצרים, חזכרים כי מצרים הייתה מבוצרת מכל צד, ולא היה שום היגיון בעולם כי עבד יוכל לצאת משם, לולא שהקב"ה בעצמו הוציאנו משם, ובשעה שאנחנו מזכירים את עשר המכות, שבכל מכה ומכה הייתה התגלות מיוחדת של השגחה אלוקית, **"למען תדע כי לי כל הארץ"**, ובעת שאנו מודים ומשוררים על קריעת ים סוף - **יכירו וידעו כל ישראל שעוצמה כזאת של ניסים נעשית בפרוסה שאנחנו אוכלים!** כמה צריכים להתרגש במאמר נפלא זה. חז"ל הקדושים מבינים שצריכים להתבונן בנפלאות הבורא ולהתפעל מפרוסת לחם בכל יום ויום, לא פחות מנפלאות יציאת מצרים. אם כן, על מה הדאגה? בשל מה החשש? הבה נתחזק במצוות הביטחון במי שהוציאנו ממצרים. מליל האמונה, ליל הסדר, נשאב חביות של אמונה לכל השנה, נתחזק ונצפה לישועתו, ונאמין שהוא לבדו זן ומפרנס לכל בריותיו בחסד וברחמים **ואני ובני ביתי נכללים בתוכם**, ונזכה לראות נפלאותיו והשגחותיו בשמחה רבה ונאמר א מ זן.

כל כלל ישראל נשען על האמונה ביציאת מצרים. בכל מילה ומילה מסיפור יציאת מצרים מקיימים "למען תספר"... "והגדת לבנך"..." "למען תזכור"... ואכן, ישראל קדושים יושבים בליל הסדר ומספרים בשמחה גדולה מהניסים ומהנפלאות. בלילה הזה אנחנו שטים בתוך נהר של אמונה, וכל בר דעת לוקח כלים גדולים כדי להתמלא באמונה. כך נזכה בימים הבאים, במשך השנה, בזמני הניסיונות, לניגון מהאמונה ששאבנו מהלילה הזה.

כאשר עומדים קרוב לסימו של הסדר, קוראים הלל הגדול, פרק קל"ו בתהלים. בפרק זה מפארים ומשבחים את מלך העולם על הניסים והנפלאות שעושה לישראל כי לעולם חסדו, ועם כל זה, כאשר שואלים בגמרא (פסחים ק"ח). למה נקרא שמו הלל הגדול, אומר רבי יוחנן שזה מפני פסוק **כי"ה**, שכתוב בו שבוראנו יתברך מחלק מזונות לכל ברייה וברייה. במזמור הזה יש עשרים וששה פסוקים כנגד עשרים וששה דורות שהיו מאז נברא העולם ועד שניתנה תורה. באותם דורות זן הקב"ה את בני האדם בחסדו, בלי שתהיה להם איזו זכות שבשבילה יקבלו מזון.

רבי יהושע בן לוי מחדש: **פרנסתו של אדם גדולה מקריעת ים סוף**, כיוון שהשבחים שבמזמור עולים ממעלה למעלה. קודם כתוב **"לגזור ים סוף לגזרים"**, והשבח העליון שבסיום הפרק הוא **"נותן לחם לכל בשר"**.

המהרש"א משווה בין קריעת ים סוף לבין עניין הפרנסה: כאשר נקרע הים השתנו סדרי בראשית, ואף בעניין הפרנסה משתנים סדרי בראשית, כדי שלכל נברא ונברא יהיה מה לאכול. הים נקרע לכל ישראל, לצדיקים ולעבר רב, גם פסל מיכה עבר אתם. כך הוא יתברך נותן לחם לכל בשר, טוב ומיטיב לרעים ולטובים, למי שראוי ולמי שאינו ראוי.

(מתוך שיעור 136)

ניסיון שבכל יום

סיפורי השגחה מופלאים שסופרו ב"קו השגחה פרטית"

מסלבודקה עד שנחאי

מספר הרה"ג ר' דוד גולד שליט"א, ראש ישיבת "דרך חכמה" בירושלים: בשלהי חודש אלול תשע"ח אני מקבל טלפון נרגש מהרב ישראל צבי נוימן שליט"א, שמזכר את הרבים ללבוש בגדים נקיים מחשש שעטנז. בפעולותיו המבורכות הוא אחראי ההשגחה על ייצור בגדים, ומפעם לפעם הוא נוסע לסין כדי לעמוד מקרוב על הנעשה ולוודא שאכן לא השתרבב פשתן לחליפות הצמר, חלילה וחס.

"הרב גולד", כך הרב נוימן, "זוכר שלפני שנים עשרה שנה היית אצלנו בפתח תקווה, בשכונת ישמח משה, ומסרת דרשה?" "לא זוכר", התנצלת. "שנים עשרה שנה הן פרק זמן ארוך מדי. דרשות רבות מסרתי מאז."

"אזכיר לך", המשיך הרב נוימן. "הגעתי אלינו ליישיבת בין הזמנים בחול המועד פסח. היית צרוד, השתעלת והתנצלת. סיפרת שאינך חש בטוב כל כך, וכמעט הודעת לגבאי שאתה מבטל את הדרשה. כיון שלא רצית לגרום עגמת נפש וכאב ראש לגבאי המסור, באת בכל אופן. ועתה, אחרי המאמץ הגדול שעשית, הנך מבקש מהשומעים שגם הם ישתפו פעולה ויקשיבו כיאות".

"כן כן", חייכתי, "אני נזכר בכל העניין. אכן לא היה קל להגיע לדרשה, ואני שמח שמישהו זוכר זאת".

"הרבה יותר ממישהו", הבהיר הרב נוימן, וכאן הגיע סיפורו המיוחד.

באותה דרשה שנמסרה בחול המועד פסח לפני שנים עשרה שנה שוחחתי עם התלמידים על מידת הכרת הטוב. בין היתר סיפרתי על מקרה שאירע בסלבודקה. לאותה עיר הגיע גוי סיני. המראה שלו עורר תשומת לב, ובמיוחד בעיני הילדים בעיירה הוא נראה מוזר. כל פעם שעבר על פניהם הם צחקו עליו ולעגו למראהו השונה. באחד הימים עבר הסבא מסלבודקה ברחוב וראה את הילדים צוחקים על הסיני ומחקים אותו. הסבא, שהיה רגיש לכבודו של כל אדם שנברא בצלם, הרים את מקלו כלפי הילדים לאות אזהרה. הילדים השתתקו בבושה, והסבא אמר להם: "איך אתם צוחקים על אדם שבא מסיני? יודעים אתם שבארץ שלו, בסין, מייצרים את התה המשובח והטעים שיש לנו כאן? עלינו להכיר טובה לסינים שמביאים לנו תועלת ומייצרים לנו תה מצויין שמסייע לנו להתחמם ולהתחזק

פיקדון חוזר

אני מנהל גמ"ח כספים בירושלים. בח' בשבט השנה הגיעה אליי שיחת הטלפון הבאה. "אני זקוקה בדחיפות לסכום של כסף", אמרה האישה שמעבר לקו. היא הסבירה שבתה הנשואה במצב כלכלי קשה. חודשים מספר היא לא שילמה שכר דירה, ובעל הבית מאיים להוציא אותה. "אני רוצה לעזור לה, וקודם כול להביא לה את הסכום הדרוש לכיסוי שכר הדירה".

המקרה נגע ללבי, אבל לגמ"ח יש כללים משלו. איננו קופת צדקה, אלא מוסד שמקבל כסף שאנשים מפקידים אצלו ועתידיים למשוך אותו ביום מן הימים. אי אפשר להעביר סכום בלי להיות בטוחים שהוא יחזור. השבתי לאישה בעדינות: "הכסף אינו שלי, הוא של המפקידים. אני רק מנהל את הגמ"ח, ואיני מלווה למי שאיני מכיר".

"אומר לך מי היה בעלי", ענתה האישה, וברגע זה התברר לי כי היא אלמנה, "אותו וודאי הכרתי". היא הזכירה את שמו, ואני עמדתי כהלום רעם. לא רק שהכרתי את בעלה של האישה, אלא שבימי חייו היה לנו קשר מיוחד. למדנו בחברותא במשך תקופה, וחוף מזה... רק רגע, אספר את הסיפור לפי סדר.

האיש נולד בבית של תינוקות שנשבו. הוא לא ידע הרבה על יהדות, ועשה את המסלול שכל ילד חילוני עושה. הוא היה בעל ראש גאון ומוח חזק במיוחד, וכשהתבגר נרשם לטכניון והתקדם בלימוד מקצועות שמיועדים למחוננים כמותו.

ביום מן הימים נקלע לירושלים, עיר הקודש, נכנס ליישיבת אור שמח, הציץ ונפגע. האווירה, האורה, והעיקר - התורה הקדושה בעצמה, לא נתנו לו מנוח. הוא נשאב אל הקדושה, ותוך זמן לא ארוך הפך לאחד התלמידים הטובים ביותר בישיבה. סוף סוף הגיע מוחו לניצול אמתי. הוא שקע בלימוד הגמרא, והדבר היה לפלא - איך בחור שזה מקרוב בא העפיל בתקופה כה קצרה לדרגות רמות בלימוד ובעבודת השם.

בשעה טובה ומוצלחת הקים את ביתו, ובשלב זה של החיים נתנסה בניסיון מה בני הזוג ציפו לילדים שנים ארוכות, וכאשר החלו לדרוש ברופאים קיבלו תשובה כואבת ומייאשת. הרופאים הרימו ידיים. "איך לכם סיכויים", הם אמרו.

אבל האברך שלנו, שזכה להתקרב לבורא יתברך בכל ליבו ונפשו, לא אמר נואש. הוא התחזק באמונה ובידיעה כי לרופא ניתנה רשות לרפא ולא לייאש, ומפתח החיה הוא בידי הקב"ה לבד. אין מעצור להשם מלהושיע, הוא רק צריך לדפוק על שערי הרחמים. שערים רבים הבקיע בחייו, מאמצים אדירים השקיע בהתקרבותו לחיי התורה והמצוות, יעשה גם את המאמץ הנדרש כאן. הוא שטח תפילות ורתחות והתחנן לבורא יתברך שיזכה לגדל צאצאים שילכו בדרך השם, ואכן תוך זמן לא ארוך זכה לחבוק בת.

האושר היה גדול מכדי להכילו. מיודענו חיפש דרך להביע את ההודיה העצומה שלו לבורא עולם, ותכנן לערוך סעודה גדולה ומרשימה ולהזמין את כל רעייו ואוהביו. במעמד זה יודה להשם בכל לבב ובתוך רבים יהללנו. הוא פנה לרבו, מורה דרכו, כדי להתייעץ אתו על תכניתו.

אמר לו הרב: שמע לקולי. קח את כל הכסף שהתכוונת להקדיש לסעודת ההודיה והפקד אותו בגמ"ח. כל המצוות שיעשו בכסף הזה יהיו לזכות בתך.

האברך שמע לעצת רבו, הגיע אל הגמ"ח שבניהולי והפקיד סכום גדול מאוד בשמחה רבה, והדבר נרשם כדת וכדין בפנקס ההפקדות של הגמ"ח.

עברו שנים לא רבות. האברך הלך ונתעלה מיום ליום. במשך תקופה למדתי אתו בחברותא, ונפעמתי מהידיע העצום שלו וממידותיו הטובות. קשה היה להאמין שהוא בעל תשובה. היו זמנים שהוא צם משבת לשבת. את כל חיותו הוא שאב מעבודת השם ומלימוד תורה במסירות נפש.

ביום ב' בשבט, לפני תשע שנים, נלקח לבית עולמו. הייתה זו טרגדיה נוראה. אברך צעיר שהשאיר אלמנה רצוצה ובת יתומה. בסופם של ימי השבעה התקשרתי לאלמנה ואמרתי לה שיש בגמ"ח כסף שבעלה הפקיד בעת הולדת בתו שתחיי. האלמנה לא הייתה מרוכזת בתוכנה המדויק של השיחה. היא הודתה לי שזכרתי אותה, ואמרה שכרגע היא מסתדרת. הכסף נשאר בגמ"ח והמשיך להתגלגל בין הלויים השונים. היא שכחה לגמרי מכל העניין.

עכשיו, בח' שבט, בדיוק תשע שנים אחרי הפטירה, בלי לדעת שיש לה הזכות למשוך את ההפקדה של בעלה ז"ל, היא מבקשת ממני כסף בשביל הבת.

כך בדיוק אמר הרב לאברך: תשקיע את הכסף בגמ"ח, זה יהיה לזכות הבת שלך! איש לא דמיין אז כמה מדויקים היו הדברים.

(יום א' פרשת יתרו תש"פ, בוקר, סיפור מס' 1)

ארבע קריאות ועוד אחת

שמי שלמה זלמן בלוי, אני עובד בחנות במונס, ובעל הבית גר בקריית יואל. ביום שני פרשת יתרו הגיע לחנות קונה מקריית יואל. בהמשך היום כשדיברתי עם בעל הבית בשיחת טלפון,

בלימוד תורה".

הרב נוימן השתתף באותה דרשה, וסיפור זה נחרת בזיכרונו.

"לפני חודשים מספר", מספר הרב נוימן, "נסעתי לסין כדי להשגיח על קו ייצור של חליפות. בדרך כלל אני מתכנן את שהותי כך שלא אשאר שם בשבת קודש, אך בגלל עיכוב בלתי צפוי נאלצתי להישאר בשבת בעיר שנחאי שבסין. באמצע תפילת שבת בבית הכנסת הגיעו אנשי תקשורת ובידיהם מצלמות ונעמדו להסריט את היהודים המתפללים. ראש הקהל חשש מאוד מכוונותיהם של אנשי התקשורת. הוא יצא החוצה ואמר לי: 'זה לא טוב, התקשורת שייכת לממשל, שאינו מחבב אותנו. יש כאן אנטישמיות, וסביר להניח שהמטרה שלהם היא להציג אותנו באור שלילי'.

ראש הקהל ניגש לאחד מאנשי התקשורת ואמר לו: 'אצלנו יום שבת, אסור לנו להתראיין, תבואו ביום ראשון, וניתן לכם הסבר מלא על כל המנהגים של העם היהודי'. אנשי התקשורת עזבו את המקום, וראש הקהל קיווה שכיון דנדחה נדחה, ובסופו של דבר לא יבואו כלל, אבל תקוותו התבדתה. אנשי התקשורת היו עקשניים, וכל אנשי הצוות הגיעו שוב ביום ראשון. ראיתי שראש הקהל לחוץ מאוד. הוא הסביר לי שאיש אינו רוצה להיחשף. יש אנשים שמתנכלים ליהודים, ואם אחד מתראיין לתקשורת בתור יהודי, הוא עלול להינזק.

'אתה לא מקומי', אמר לי ראש הקהל בהצעה מפתיעה, 'אז אולי תתראיין אתה?'

הסכמתי. ראש הקהל הכניס אותי ואת נציג התקשורת לחדר צדדי, ובאותם רגעים באה לשימוש ההרצאה שלך. אמרתי לסיני: 'לפני שתראיין אותי אקדים הקדמה. אתה יודע כמה היהודים מעריכים את הסינים, עד כדי כך שהאגדה היהודית מספרת על אחד מגדולי הדורות שהוכיח בתקיפות ילד שלעג לסיני בודד. הוא אמר לו שהעם הסיני הוא האחראי על התה שלנו!'

המשכתי לדבר על ההערכה שיש אליהם ועוד ועוד, הוספתי מעט על מועדי ישראל וסיימתי. כמה חודשים אחר כך, עכשיו באלול, סיפר לי ראש הקהל כי חששו לא היה לריק. ממקור מוסמך נודע לו שאכן הייתה כוונה להציגו באור שלילי, אבל עורכי ההסרטה התרגשו כל כך מהסיפור על הסבא מסלבודקא, שהם הפכו את כל הסיקור על העם היהודי ומועדיו לסיקור אוהד שמשאיר רושם חיובי.

הרב גולד, תאר לעצמך שאתה יושב בבית, אין לך כוח לדבר, ואתה מחליט לוותר על הדרשה. לא חבל? אין לך מושג כמה מליארדים הושפעו מהסיפור שסיפרת בהרצאה בישיבת בין הזמנים בחול המועד פסח לפני שתיים עשרה שנה".

(יום ג' פרשת משפטים תש"פ, בוקר, סיפור מס' 1)

סיפרתי לו על הקונה מאזור מגוריו שביקר כאן. "נס, פשוט נס", קרא בעל הבית בהתפעלות. "כל פעם שאני רואה את היהודי הזה אני מתרגש". תגובה כזאת עוררה את סקרנותי, ושאלתי את הבוס מה מופלא כל כך, והוא סיפר:

היהודי היקר הזה מתנדב בארגון הצלה של קריית יואל. הוא אינו מתנדב באופן סדיר, ואינו נמצא כלל בתורנות במשך השנה. רק בקיץ, כאשר רוב בני הקהילה יוצאים לקונטרי - להרים, הוא יוצא גם כן ועונה שם לכל קריאות ההצלה. אף שהוא אינו נמנה על המתנדבים הקבועים, יש לו ביפר שמקבל את הקריאות מהמוקד, למקרה שיהיה לחץ ויזדקקו למתנדב נוסף. לפני שנתיים, ביום חמישי בלילה, התקבלה קריאה במוקד הצלה. מישהו חש בליבו, והוא נזקק לפרמדיק. כמה שניות אחר כך התקבלה קריאה נוספת לבעיית לב. ובהמשך עוד קריאה ועוד קריאה. ארבע קריאות ברמת דחיפות גבוהה ביותר, כולם לבעיות לב. במקרים אלו לא די בחובש רגיל, אלא בפרמדיק. כאלו יש שניים בשירות של הצלה. הפרמדיקים עברו ממקרה למקרה. מיועדו התעורר לשמע הקריאות וגילה שהתקבלו ארבע קריאות רצופות! הוא התקשר מיד למוקד ושאל אם הוא יכול לעזור. "כן. הקריאה האחרונה היא של שכן שגר שני בנינים לידך". המתנדב קם ממיטתו, למרות עייפותו הרבה, ורץ להציל את השכן. הוא עלה לבית, טיפל בפצינט, וכשהמצב התייצב הגיע פרמדיק של 'הצלה' וסיים את הטיפול. מיועדו עזב את הזירה ויורד במדרגות כדי לחזור הביתה, והמתנדבים בתורנות עסקו בפניו הפצינט לבית חולים.

כשהם ירדו, הם מצאו את מיועדו יושב על המדרגות ואינו זז. "קום", פקד עליו אחד המתנדבים, אבל האיש לא הגיב.

הוא ניגש אליו, בדק וראה שאין דופק. התברר שהוא לקה בדם לב! מיד הוציא המתנדב את המכשור שלו, נתן לאיש כמה מכות חשמל, עד שהלב חזר לתפקד, והריץ אותו לבית חולים. שם קיבל טיפול יסודי וברוך השם יצא לגמרי מכלל סכנה. בהמשך התברר שכל הקריאות שהגיעו בתוך דקות ספורות היו בגלל חששות שונים ומקרים קלים. דווקא המקרה של היהודי הזה היה הקריטי מבין כולם, והמהירות שבא פעלו הייתה נס הצלה ממש. במקרה כזה של דם לב, תוך כמה דקות כבר אין את מי להציל ר"ל, וגם אם הלב חוזר לתפקוד, המוח כבר לא מה שהיה...

הוא היה אמור לישון. אם לא היה מתעורר, זה היה קורה בשינה, ואני לא רוצה לדבר על מה שהיו מגלים בבוקר.

אבל הוא התעורר בזמן בדיקו. היו ארבע קריאות תכופות באותו עניין - דבר נדיר ביותר! בשביל השני הוא התאמץ וקם כדי לעזור. תראו כיצד הקדים הקב"ה רפואה למכה - בזכות העזרה לזולת הוא בעצמו ניצל!!!

(יום א' פרשת משפטים תש"פ, לילה, סיפור מס' 1 אידיש)

כתם שלא נמחק

סיפרתי לחבר שלי על אברמליה, הילד שהענישו אותו על לא עוול בכפו וגרמו לו בושות נוראות. "אברמליה רוצה למצוא את האדם שפגע בו כדי שיפייס אותו", סיפרתי לחברי. "אני מאחל לו שימצא אותו בקרוב", הוא אמר בכאב. "למען האמת, אני מרוחם על אברמליה, אבל הרבה יותר על זה שפגע בו. מי יודע מה עובר עליו בגלל הפגיעה הזו. מי יודע באיזה צומת בחיים זה יפגוש אותו. הלוואי שימצאו בקרוב זה את זה ויגמרו את הפרשה. בוא תקשיב מה היה אצלי". וכך סיפר:

נולדתי עם כתם לידה אדום בולט על הפנים. הוריי ניסו לעשות מה שאפשר כדי להעלים את הכתם, אבל הכתם נשאר וגדל יחד אתי. לכשעצמי חייתי אתו בשלום, אבל מי שהזכיר לי את קיומו כל הזמן היה שכן שלי, ילד מבוגר ממני בכמה שנים, שצחק כל פעם שראה אותי. זה היה נורא. בחיידר הסתדרתי, ברוח השם, לחברים זה לא הפריע, אבל השכן... בכל פעם שפגש אותי בייש אותי, צחק עליי, המציא דימויים שונים לכתם הזה שעל פניי וגרם לי לעלות הביתה עצוב ומכווץ. בבית בכיתי וסיפרתי לאמי שהשכן שוב פגע בי, שוב התעלל בי ושוב בייש אותי... ואמא בכתה יחד אתי.

עברו שנים. שכני הקים את ביתו בשעה טובה וציפה לברכת הבנים. שנה חלפה ועוד שנה, שנתיים ועוד שלוש, והבית שלו נותר ריק. הוא החל לעשות חשבון נפש ולבדוק אם פגע במישהו, וכך הגיע אליי. הוא התבצל מעומק ליבו על רוח השטות שעברה עליו, ואני, שברוך השם כבר נישאתי וגם זכיתי לילדים, ריחמתי עליו מאוד. אמרתי לו שלא בקלות אפשר לחזוק את הביזיונות שספגתי ממנו. זה השאיר רישום בנפש, אבל אני מאמין שגם ייסורים אלו הם משמים, ובאשר לחלק שלו בעניין אני מוחל לו. "אבל לא רק ממני עליך לבקש מחילה", הבהרתי, "אלא גם מאמי. היא ספגה את העלבונות שלי, והבושות שלי כאבו לה עוד יותר מכמה שכאבו לי".

הוא הרים טלפון גם לאמי, ואמא שלי, כמו אמא, מבינה לליבה של אישה שמצפה לזרע של קיימא. היא אמרה שהיא מוחלת, ובירכה את השכן מכל הלב שיתבשר במהרה בבשורות טובות. לתקופת השנה נולד לו בן, ובהמשך כך בני נוספים.

אחד מהם - עם כתם על הפנים...

אני מקווה שהילד הזה יעבור את הניסיון ביתר קלות. אולי בזכות העלון הזה ייחסכו ממנו כאבי הלב שהיו מנת חלקי. אנשים יפנימו ששומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו.

(ערש"ק פרשת תירו תש"פ, בוקר, סיפור מס' 1 אידיש)

השפעה פרטית

הנס הכי גדול שאני מחובר לעלון כבר תקופה ארוכה, בלי זה פשוט לא הייתי שורד את המצב הנוכחי, כעת אני לוקח את הכל בשמחה, ורואה את הטוב שבכל דבר.

מצד המקבילים

ש. רוזן - בני ברק

עכשיו אפילו עם קשיי הפרנסה, אני רוצה לתרום לכם, בשעת ניסיון קשה זו דווקא הארגון הזה מחזיק אותי ואת כל בני ביתי, באמונה ובטחון ושלווה, זה פשוט קרש ההצלה לרבבות יהודים.

מ. קופולביץ - אשדוד

מצד המתונים

קח גם אתה שותפות קבע בהפצת האמונה בעולם

ותזכה להבטחת הזוהר למזכי הרבים: בניים ובניי בנים יראים ושלמים

התקשר עכשיו

לקו השותפות 02.6313.742

העברה לנבך | משלוח בדואר | בעמדות נדרים
לאומי סניף 902 | לת.ד. 5475 | פרטום על שם
השבון 57390056 | ירושלים | ישער הבטחון

הנצחה פרטית

עלוניים ל-280 מוקדים

נתרמו לזכר הרה"ק

רבי **שלמה בן יוסף** זצוק"ל הי"ד **מקרלין**
לזכר הרה"ק רבי **ישעיה** ב"ר **משה** זצוק"ל
מקערסטיר

לזכות **עידן ישראל** בן **אסתר**

וחוג **איריס** בת **סוליקה** ויוצ"ח שיחיו

לע"נ הילדה **מרים חנה** הי"ד

בת יבלחטי"א הרב **יעקב** שליט"א

ברצחה ע"י בני עוולה בצרפת כ"ה אדר תשע"ג

לזכות **עובדי מרים פיניסיס**

200 מוקדים

נתרמו לעילו נשמת

הר"ר **אליהו** ב"ר **נחמן** ז"ל

עלה למרום כ"ה אלול תשע"ז

60 מוקדים נתרמו

לכבוד נשמת מרן פוסק הדור בעל "**שבט הלוי**"

הרב **שמואל** בן ר' **יוסף צבי וואזנר** זצוק"ל

עלה למרום בליל התקדש החג

נתרם ע"י נכדו

הרה"ח ר' **יואל הלוי וואזנר** שליט"א

45 מוקדים

נתרמו לעילוי נשמת

מרת **פייגא** ב"ר **יוסף** ע"ה

30 מוקדים נתרמו

נתרמו לעילוי נשמת

הרב **ישראל** ב"ר **שמואל פנחס הלוי** ז"ל

עלה למרום י"ד ניסן תשנ"ח

נתרם ע"י המשפחה

שיחו בכל נפלאותיו

רב שיח תורני רעיוני בין משתתפי "קו השגחה פרטית"

הוורטים שאתם פוגשים כאן נאמרו בחבורה העולמית, בקו השגחה פרטית, ונערכו כאן ב'חבורה' אחת, בתוספת שמות וערים להנעים את הקריאה.

הנכם מזומנים לקחת חלק, לשמוע וכן להשפיע על החבורה, ולשתף אותנו בהגיגי לבכם. (בשלוחה מ' 2)

בית כנסת, בישיבה, בחדר או במרפסת

לאחור לא יודע אם את זה רצה הקב"ה ממני באותה שעה, בשבועיים של ה"בדד יישב" למדתי לחיות בצורה אחרת, לחיות את רצון ה', נראה לי שחיי השתנו מהקצה אל הקצה, לטובה כמובן.

יוחנן מטבריה: כתוב במדרש: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך - פירוש שלא יהיה לבך חלוק על המקום". ההסבר הפשוט הוא שאדם לא יבוא בטענות על המקום - הקב"ה. בספר בית אהרן (לג, א) מתייחס למדרש זה הרה"ק רבי שלמה מקרלין זי"ע במשמעות אחרת, הוא אומר שיש אנשים שמגיעים למקום כלשהו ושם מתרפים בעבודת השם יתברך. הם טוענים שהמקום גורם, אין להם התנאים המתאימים לרמה הרוחנית המצופה מהם, ואם היו במקום אחר ודאי היו מתעלים יותר. על זה אומר המדרש שחלילה לומר כן, משום שאסור שיהיה לבך חלוק על המקום, כי לא המקום גורם חס ושלום איזו מניעה לעבודתו יתברך, הכל מאתו יתברך, ורצון ה' יתברך הוא שיהיה האדם כעת במקום הזה. מסתמא גלוי לפניו יתברך שזה המקום לא יגרום שום מניעה חס ושלום לעבודתו, רק המניעה היא מצד האדם.

נתן ממודיעין עילית: רעיון זה ממש אמר רבי נחמן מברסלב זי"ע (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן נ"ו): כשיש להאדם לב, אין שייך אצלו מקום כלל, כי אדרבא הוא מקומו של עולם וכו'. כי האלוקות הוא בלב... נמצא מי שיש לו לב ישראלי, אין ראוי לו לומר שמקום זה אין טוב לפניו, כי אין שייך אצלו מקום כלל, כי אדרבא הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו.

יענקל מביתר: כל העניין של חג הפסח

- להאמין באמונה שלימה שאין מקרה

ואין טבע, אלא כל מקום שאני

נמצא, וכל דבר שיש בעולם, קטן

כגדול, הוא נס, אין בו טבע.

אם כן, הבה נתחזק כולנו

יחד ברצון ה' מאיתנו

בעת הזאת, ובוודאי

יגאלנו גאולת

עולם בקרוב.

המעוניינים

להפיץ את העלון

בבתי כנסיות, חנויות

וכדומה

מזמנים להתקשר

למשרד ההפצה

בטלפון 02-5866-075

מענה אנושי בין 12:00 ל-14:00

ניתן להשאיר הודעה בכל שעות היממה ונחזור אליכם בס"ד

משלוח הגיליונות היטה ללא תשלום
למפצים 250 עלונים ומעלה
בהצגת מקורות חלוקה

לקבלת העלון במייל הרשמו בכתובת
P023011300@GMAIL.COM

לעלון באנגלית
EN023011300@GMAIL.COM

משה מצפת: בימים האלו יש לי פנאי לחשוב. הקושי העיקרי שלי כעת זאת הרוחניות שחסרה לי. לא פיספסתי סדר לימוד מהחנותה. לא פספסתי טבילה במקווה מיום הבר מצווה. מגיל עשר לא הפסדתי מניין. שלושים שנה אני משתתף במלווה מלכה. כל ערב ראש חודש אני נוסע למירון. כל ליל שישני אני לומד בקבר רחל. ומאז שנת תשכ"ז יש לי קביעות לנסוע לכותל המערבי. אתם מבינים שכל הרשימה הזאת אינה רלוונטית כרגע.

יהודה מירושלים: הוטל עליי להישאר בבידוד, ואשתף אתכם בתגלית שהפעימה את רוחי. התפללתי ביחידות, ופתאום קלטתי כי עד היום עבדתי את עצמי. עשיתי מה שעשיתי תמיד, התפללתי במניין היום משום שהתפללתי אתמול, הלכתי למקווה היום כדי שאוכל להצהיר שלא דילגתי על מקווה אף פעם בחיי, הלכתי לכותל כל יום כדי שאוכל להגיד לנכדים שמשנת תשכ"ז לא עבר עליי יום בלי הכותל. עכשיו הקב"ה שם אותי בבידוד ארבעה עשר יום. והתחלתי לחשוב: בעצם, את מי אני עובד - את עצמי או את הקב"ה? אם אני עובד את הקב"ה, אז מה לי הכא, מה לי התם? הרי אותו אבא אהוב שרצה שאתמול אתפלל במניין, רוצה שהיום אתפלל בבית ביחידות. הוא קבע ברחמי שלא אלך לכותל המערבי. הוא רוצה אותי עכשיו בבית, בחדר סגור, ובדיוק מכאן לעבדו בשמחה ובטוב לבב.

גדהמתי מעוצמת הנקודה הישראלית שהתעוררה אצלי. קיבלתי הרגשה עילאית שלא הרגשתי עד היום. הקב"ה לידי כל רגע, ובכל רגע נתון הוא יכול לרצות משהו אחר, ואם כך - את מה שהוא רוצה אעשה בשמחה.

וממחשבה זו עליתי על הרבה נקודות בחיי, גיליתי שלפעמים עשיתי דברים קדושים על חשבון הבית, שבמבט

חדש בקו השגחה פרטית

לאור בקשת מאזינים רבים,

מהיום ניתן לשלוח

סיפורים גם במייל ובפקס

מייל: A023011400@GMAIL.COM

פקס: 02.50.15.466

הצטרף גם אתה לרבבות ששינו את חייהם, חייג:

מארץ ישראל - 02-30-11-300

מארה"ב - 0-330-3900-489 | מאנגליה - 646-58-52-979

מבלגיה - 3233-696-766

קו השגחה פרטית לנשנים - שלוחה 4 בתפריט הראשי

קו השגחה פרטית
אידיש. עברית. אנגלית.

מהתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

יום י"ט ניסן - יומא דהילולא של הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין זי"ע ועכ"י

מסופר על הרה"ק רבי אהרן הגדול זי"ע, שבעת שהרגיש בעצמו שעשה איזה דבר שלא כדת, הכניס ידו לתוך האש כדי לשורפו, אך כמובן שהאש לא נגעה בגוף קדוש כמותו, והתאונן בעצמו על שפלותו שאפילו האש אינה רוצה לנגוע בו...

הרה"ק בעל התניא זי"ע אמר פעם לנכדו הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע, בזה הלשון: "היה לך סבא גדול מאד, אני מתכוין לסבך רבי אהרן הגדול. כשהיינו יחד אצל המגיד ממעזריטש, אני הייתי זה שהכרתי את תכונותיהם של כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו של האדם, ויודע אני שישנו גיד שנמצא אצל כל אדם מתחת לשפתיים, והוא אינו זז במשך כל ימי חייו של האדם אלא רח"ל בשעה שהאדם רואה את מלאך המות לפניו במלוא עוזו, רק אז זז הגיד הזה מרוב פחד. ואצל סבך הקדוש, היה גיד זה זז בכל יום במשך שעותיים לאחר התפילה, מפחד ה' ומהדר גאונו."

פעם בא אחד מתלמידיו של רבי אהרן הגדול זי"ע להסתופף בצילו, וראה איך שהרבי מברך בורא פרי העץ ואוכל תפוח. חלפה לו מחשבה במוחו לרגע: הרי גם אני אוכל תפוחים ומברך... ומה אם כן ההבדל ביני לרבי?

רבי אהרן שהרגיש תיכף במחשבתו של אותו חסיד, פנה אליו מיד ושאלו: תאמר לי בערל, מה ההבדל ביני ובינך, אני מברך בורא פרי העץ ואוכל תפוח, וגם אתה מברך בורא פרי העץ ואוכל תפוח, ומה הנפקא מינה? ותיכף המשיך ר' אהרן להסביר, ואמר כך: הנה אני יוצא בבוקר לתפילת שחרית, ורואה אני בדרך את עץ התפוחים וכולי מתמלא התפעלות דקדושה, כמה נאים מעשיו של הקב"ה, וחושב אני בהתרגשות, מה רבו מעשיו ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך. ולרוב השמחה בה' יתברך, מתחשק לי להודות לפניו ולברך ברוך אתה ה' בורא פרי העץ, וכמעט שהברכה מתפרצת מפי. אך נעצר אני מלברך, משום שבלי לאכול מהתפוח הרי אסור לברך, וממילא אני לוקח תפוח ואני מברך בורא פרי העץ, ואני טועם מן התפוח כדי שלא תהא ברכה לבטלה!

אך אתה - ממשיך הרבי - יוצא בשחרית לביהכ"ס ועובר ליד עץ התפוחים, וכבר מרחוק מבחין אתה בתפוחים עסיסיים גדולים ויפים, ומתחשק לך לאכול מהתפוחים, ואתה כבר מדמיין לעצמך את הטעם, זה מתוק וזה חמוץ... הפלא ופלא, עד שמתחשק לך לאכול תפוחים. ומה אתה עושה? ממחר לשוק וקונה תפוחים טעימים כפי שראו עיניך, ואתה ממחר לביתך וכבר רוצה לנגוס בהם להנאתך, אך ברגע האחרון נעצר ונזכר אתה לנפשך: אוי... הרי אני יהודי, אסור לאכול בלי ברכה... ואז מברך אתה בורא פרי העץ ואוכל את התפוח.

אם כן, מסיים הרבי, שינוי אוכלים תפוח ושינוי מברכים בורא פרי העץ, אך ההבדל הוא, שאני אוכל תפוח כדי שאוכל לברך בורא פרי העץ, ואילו אתה מברך בורא פרי העץ כדי שתוכל לאכול תפוח!

"לפני שיצאתי לדרכי הנה, באתי לאבי להפרד ממנו, בקש אבי הקדוש מאמי שתכין לי כוס תה. אמי הביאה לי כוס תה חם, ואני ישבתי ולא שתיית. שאל אותי אבי הקדוש למה אינני שותה, ואני ענית לו: "ס' קאכט" [זה רותח. מילה זו יש לה גם משמעות באידיש - זה מבשל]. מיד כשאבי הקדוש שמע מילים אלו, קם והתחיל לצעוק עלי: "איך אתה אומר שזה מבשל, כשחז"ל אומרים כלי שני אינו מבשל?! אינך מתבייש?!"

כשמעו הרה"ק מקאצק זי"ע את הסיפור נהנה מאוד, ואמר: "אכן, לזה התכוונתי..."

לקט פנינים לחג הפסח

הרה"ק רבי יוחנן מטאלנא צוק"ל ישב פעם בליל הסדר עם בניו ונכדיו, ולפתע נכנס אחד מנכדיו הקטנים עם בקבוק בירה. מיד קמה בהלה, כל המסובים התחילו לצעוק, כשהילד עומד נבוך ולא יודע מה רוצים ממנו. רבי יוחנן השתיק את כולם, ובשלוה אופיינית ניגש לתינוק ואמר לו בקול רגוע: תניח את זה על הרצפה, מוישלה. הוא הפך על זה קערה, ובקול שמח אמר לתינוק: תודה רבה לך מוישלה, שבזכותך אני יכול לקיים את מאמר חז"ל...

***

הגאון הקדוש רבי משולם איגרא צוק"ל היו לו חומרות נוראות בפסח, ובפרט באפיית המצות היו לו הרבה חומרות, ולאחר כל החומרות לא אכל מצה חוץ משלשת המצות של ערב פסח.

פעם אחת טענה המשרתת בערב פסח ולקחה מאותם מצות ובישלה מהם אוכל לילדים. לאחר זמן מה כשתפסה את עצמה, והבינה מה מצפה לה, יצאה מיד וברחה מהבית. שמעה זאת הרבנית וגם היא ברחה מהבית, כשהיא מחליטה לחזור רק לאחר שיבחיץ בעלה הקדוש במה שאירע.

כשחזר רבי משולם איגרא מבית הכנסת, לא רצה להתחיל כלום עד שתבוא הרבנית והמתין לה. כשנכנסה בידך אותה ב'גוט יום טוב' לבבי, אך היא עונה לעומתו בשפה רפה: וכי אינך יודע שלא נשאר לך מצות? מיד נענה הגאון כשהוא תמה: וכי אין עוד מצות?...

***

הגאון הצדיק רבי זלמן בריזל זצ"ל היה מקפיד מאוד על הערב פסח מצות' שלו ושמר אותם מכל משמר. פעם אחת שיחקו נכדיו והשתובבו, ובאמצע המשחק הפילו את המצות ושרבו. מיד נעמד רבי זלמן ואמר: "תודה לך רבנו של עולם על הנכדים המתוקים שיש לי!"

איך מתחממים המים של חמי טבריה

בדף היומי שנלמד השבוע (שבת דף לט ע"א) מוזכר שחמי טבריה 'חלפי אפתחא דגיהנם' [חולפים על פתחו של גיהנם ושם הם מתחממים].

בזה מברר כ"ק מרן האדמו"ר בעל ה'אמרי אמת' מגור צוק"ל מה שאמרו במסכת פסחים (דף ח ע"ב) "מפני מה אין חמי טבריה בירושלים, כדי שלא יהו עולי רגלים אומרים אילמלא לא עלינו אלא לרחוץ בחמי טבריה דינו, ונמצאת עליה שלא לשמה". ולכאורה שאלתם של חז"ל 'מפני מה אין חמי טבריה בירושלים' אינה מובנת כלל, וכי למה יהיו חמי טבריה בירושלים אם הם נבראו בטבריה?

אמנם במסכת עירובין (דף יט ע"א) שנינו: "שלשה פתחים יש לגיהנם, אחד במדבר ואחד בים ואחד בירושלים", ואם כן לפי הגמרא הנ"ל שחמי טבריה חולפים על פתחו של גיהנם, היו צריכים לצאת בירושלים, ששם הוא פתחו של גיהנם, ולכן שאלו חז"ל מפני מה אין חמי טבריה בירושלים, והטעם הוא כדי שעולי רגלים לא יעלו לירושלים לצורך רחיצה בחמי טבריה.

ואגב, יש לציין למה שכתב רש"י בפרשת נח (ח,ב) שחמי טבריה נשארו מהמים החמים של המבול, [ומקור הדבר בגמ' סנהדרין (דף קח ע"א)].

עוד יש לציין מה שכתב הרמב"ם בפירושו המשניות (מסכת נגעים תחילת פרק ט) אודות חמי טבריה, "שהם מתחממין בערבם על מקורות הקנקנתוס והגפרית דומיהן". וראה מה שכתב בשו"ת הלכות קטנות (חלק א סימן קפט) שחמי טבריה עוברים דרך מוצא הגפרית ומתחממים שם. והוסיף שם שאין זה סותר למה שאמרו חז"ל בגמרא שחולפים על פתחה של גיהנום, כי היינו הך כמו שנאמר [בפרשת נצבים] "אפרית ומלח שרפה כל ארצה".

ה'ריתחא דאורייתא'

של הגה"ק רבי אברהם מטשכנוב

השבוע נלמד בדף היומי (שבת דף מ ע"ב) כלי שני אינו מבשל.

בספר 'שיח שרפי קודש' [שיחות ועובדות מגדולי אדמו"רי פולין] מביא על כך סיפור מאלף. הרה"ק רבי וואלף מטשכנוב זי"ע, היה נוסע אל הרה"ק מקאצק זי"ע. תמיד כשרבי וואלף היה מגיע לקאצק, היה הרבי מבקש ממנו שיספר משהו מאביו הקדוש. פעם אחת הגיע רבי וואלף לקאצק, והרבי מבקש ממנו כרגיל שיספר משהו, אך רבי וואלף לא היה לו מה לספר. "אין לך שום דבר לספר מאביו?!", תמה הרבי. רבי וואלף חשב וחשב עד שזוכר, וכך סיפר:

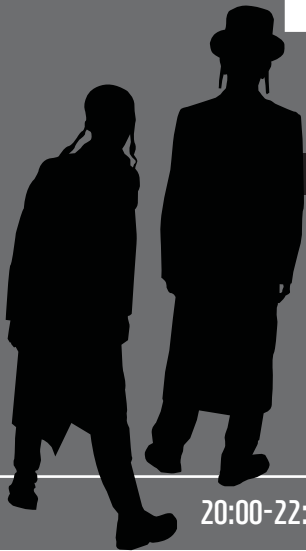

הרינמותי

הסתכלות מרוממת מתוך עולמו הפנימי של בן ישיבה

בחור

י"ל ע"י ארגון "ברוב יועץ" - המרכז לסייע מקצועי ללבטים והתמודדויות מל: 02-502-86-28 כל יום 14:00-16:00 , 20:00-22:00

לאור המצב הרחבנו את פעילות המוקד בשעות נוספות!
נמו"כ ניתן לשלוח שאלות למייל:
B5028628@gmail.com

לצאת מהבידוד!!! (באישור משרד הבריאות)

האם יש לי .....????

הנגיף שכל העולם רועד ממנו. הוא נמצא בראש סדר היום, כל החדשות מתרכזות סביבו. ואלו שהוכרזו כמי שעלולים חלילה להיות נשאים ומודבקים, חייבים לשהות בבידוד שבועיים תמימים

בידוד של שבועיים זה לא נעים. וזה אפילו קשה .

תאר לעצמך, מבודד שכלוא שבועיים. סגור ומסוגר, בודד בבידוד, הוא פשוט סופר את השעות והימים מתי הסיוט הזה ייגמר. שלא לדבר על החרדה שנמצאת כל הזמן ברקע, ונוגסת בקצה הלב כל דקה מחדש. אולי חלילה, חלילה הוא אכן נושא בקרבו את הנגיף הנורא שכולם מפחדים ממנו?

ואז, אז מגיע הרגע הנכסף. נגמרו תמו וחלפו שבועיים ימים. הוא פותח את הדלת, ומורשה לצאת החוצה. הכל עבר!! נגמר!! כאילו אף פעם לא היה!!

מי אשר לו מכחול שמסוגל לתאר את השמחה והאוויר, את הפורקן והשחרור, מוזמן בזאת אלינו...

•••

בידוד (סגר) מוחי!

לפני זמן לא רב, ישבתי לפגישה ארוכה ופורצת דרך עם יהודי יקר וחשוב, בתום אותה פגישה זכה אותו אברך בס"ד להיפרד מבעיה שליוותה אותו רבות בשנים, בעיה זו היתה אמנם קטנה לכאורה, אך למעשה היא הייתה מספיק גדולה בשביל להעיב על שמחת חייו, ולהפריע לו בתפקוד היומיומי. מספר ימים אחרי אותה פגישה הוא מתקשר אלי ואומר לי במילים האלו:

"...הנושא הזה שאליו הגעתי אליך העסיק אותי חודשים ושנים. הטריד אותי, הציק לי, לקח לי את שלוות הנפש ושמחת החיים, המוח שלי היה בבידוד, כבר חשבתי שהבעיה אינה ניתנת כלל לפתרון, ונגזר עלי לבלות את חיי בדילמה הזו."

"בשיחה איתך הואר העניין מזוית שונה, הדברים קיבלו צורה אחרת. הכל מובן פתאום, הכל בהיר, והכל פתיר, פשוט כל כך. האבן שישבה על הלב, התמוססה ונמוגה, כאילו לא הייתה פה מעולם, פשוט יצאתי מבידוד. "נס שעכשיו גיליתי את זה,

כי אם לא ישבת ודברת איתי והבנתי את הנושא, מי יודע כמה סבל הייתי ממשיך לסבול במהלך החיים..."

והאמת, שיחה זו היא אחת מני רבות, בהתחלה

הייתי עוד מופתע מהעוצמה של השינויים שאנשים עושים בזמן כה קצר, אך בהמשך כבר התרגלתי לעובדה הזו, והבנתי עד כמה השינוי והריפוי קרובים בהישג יד. אבל אנשים רבים שאני פוגש ממש עדיין לא מודעים ליכולת העוצמתית והקלות בה הם יכולים להשתנות מהקצה אל הקצה. עד כדי כך שפעמים רבות בעת שאני מסיים פגישה מטלטלת ומשנת חיים. אני נתקל בשאלות מהסוג של: "אפוא היית עד עכשיו", "למה לא הגעת אלי לפני כמה שנים", או: "למה אתה לא מפרסם את זה".

ובכן, זוהי הזכות שלכם לדעת על האפשרויות העומדות לפניכם לעשות שינוי, להשתחרר, לצאת מהבידוד ומהסגר המוחי בו אנשים לפעמים מסתגרים. וברובם של המקרים, הפתרון אינו בשמים ולא מעבר לים, זה כאן במרחק נגיעה. הוא נמצא קרוב אליך בפיך ובלבבך. בשיחה קרובה עם בעל אוזן קשבת שמבין לליבך ומתמצא בנבכי נפשך, הבעיה האימתנית מקבלת לפתע פרופורציה ונעשית כה פשוטה, כה קרובה לפתרון. וזו הזכות והחובה שלי ליידע אתכם על כך. כן רבותי, זה קיים, זה אפשרי.

מה נדרש מאיתנו? פשוט לצאת מהבידוד ומהסגר. לשוחח ליעץ ולשתף. לא להיות כמו אותו ילד ששיחק עם חברו, כשחברו בתפקיד ברוכב והוא בתפקיד הסוס. לצורך המשחק אמר לו החבר, שכעת הוא קשור לעץ ועליו להמתין עד שהוא יחזור. הלך החבר לבלי שוב, והילד המסכן נשאר עומד על יד העץ, בודד, עלוב ודמעתו על לחיו: מי יבוא ויתיר לי את הקשר? מי ייתן לי לעזוב ולהשתחרר?

בברכת והסירותי מחלה מקרבך

יעקב יוסף רוקח

י"ר ברוב יועץ

פחד חיובי???

-סיפור אמיתי-

מה את אומרת????

האישה מהנהנת בתקווה והם מרימים את השפופרת בחיגוי מצפה.

...

"הלו ר' יענקל מה שלומך??

אפשר עכשיו לשאול אתכם שאלה?"

מבעד לאפרכסת שומע שלמה את קולו החם של ר' יענקל:

"בוודאי שלמה!!!! במה אני יכול לעזור לך?????"

שלמה מתאר לו מה עובר על יוחנן כשהוא מסיים בבקשת עצה ודרכי פעולה, והתייחסות למצב שבו יוחנן נמצא.

"תשמע" אומר יענקל "קודם כל שתדע שהסיפור שתיארת לי עכשיו קורה כמעט בכל בית בישראל ויוחנן שלכם הוא לא היחיד. התגובה הנורמליות ללא נורמליות - זה לא נורמליות, וכל הטרררם של גורמי הרפואה והדיבורים מהארץ ומהעולם גורמים הרבה פחד ואי וודאות והתוצאות מדברות מעצמן

ועוד דבר, עשית דבר נכון שהתקשרת לשאול ולא נתת לזה להמשיך הלאה, נכון שזה מצב זמני, אבל הוא יכול לגרום נזק רב לטווח הארוך.

לגבי מה ששאלת על יוחנן עצמו, ממה שתיארת לי זה נראה שהוא נמצא בחרדה גדולה ומאוד כדאי שהוא ילך לדבר כמה שיותר מהר עם איש מקצוע מוסמך. הוא סוחב איתו משא כבד וכל יום שעובר מחריף את הסבל. זה לא קל לסחוב דברים קשים לבד, ואם זה כבר בא לידי ביטוי במעשים כמו שטיפת ידיים חזרתית המצב מעורר נורת אזהרה"

"ומה ששאלת לגבי ההורים יש שתי חלקים בעניין: לגבי הדבר שהוא מכונס בעצמו או מתרגז לפעמים על אחים שלו, יכולים לנסות לדבר איתו על זה אבל רק באופן מכובד ומקבל - כמו: שנוכל לעזור לך אתה נראה סוער, האם יש משהוא שאנו יכולים לעזור לך? שיהיה ממקום של כבוד ולא ממקום מפקד ומסוקרן שמשיג בדיוק ההפך בפתיחות ושיתוף.

ולגבי מה שהוא שוטף הרבה את הידיים, מה שכרגע מומלץ זה התעלמות. כי הוא בעצם לא מרגיש טוב בזה שהוא שוטף כל הזמן את הידיים וכל הסיבה שהוא מרבה בשטיפת ידיים זה כי הוא חושב שזה הדרך למנוע שזה לא יבוא אליו, אבל מה, זה עוד לא מוגדר אצלו בראש כמצאות שהוא משונה, וברגע שהורים מקשים

אבל המחשבות שנטחנו בתוכו לא נתנו לו מנוחת הדעת.

הוא ניסה לאכול אבל לא הצליח לבלוע, גוש החרדות שהתכדרר בגרונו מנע ממנו ללעוס, והרעב והבלבול רק הוסיפו לחומר הבערה של הפחד.

ובעודו מבולבל התחיל לפחד, אולי הוא לא בסדר שהוא כל הזמן מפחד? לא נורמלי? (צריך ליידע על כך את המחוננים!)

למה מסביבו העולם ממשיך לנהוג כרגיל, השמש צוחקת, השמים כחולים, חברים שלו החתנים-הם מקפידים על ההוראות ומדווחים על ה'נייעס' כל הזמן אבל אף אחד לא נראה מוטרד או מודאג יותר מידי. רק הוא. רק הוא. רק. הוא.

...

"ר' שלמה", שואלת אותו אשתו, "שמת לב מה קרה ליוחנן שלנו לאחרונה???"

"מה קרה???" שואל שלמה בחיוך - "בעולם כולו קורה, קורונה!"

"אני יודעת שיש קורונה" האישה מדודה כתמיד - "אבל זה לא רק זה. הוא לא רגוע, הוא נסער

אין לא את החיוך התמידי כמו שהיה לו בעבר, משהו עובר עליו!"

לפני תקופת הקורונה כששאלתי אותו-יוחנן מה שלומך?? תמיד הוא השיב לי עם חיוך רחב "ב"ה"

ומשהחל עידן הקורונה הוא כבר לא מחייך. מכונס בעצמו, מודאג - וגם מתקפד בקוצים של כעס על אחיו בלי סיבה, ועוד משהו שצץ לאחרונה במיוחד - הוא שוטף את ידיו שוב ושוב בלי הפסקה בצורה מוגזמת, כל זה לא מספיק בשביל להבין שמהו עובר עליו?

אני ממש מודאגת מזה, מתלבטת להעיר לו על זה או להתעלם? להתייחס או להעביר הלאה? מה אתה אומר?"

"גם אני תוהה מה צריך לעשות" עונה ר' שלמה.

וכך בעודם מתדיינים על דרכי תחבולה ופתרון, קופץ שלמה ואומר:

"את יודעת מה? עלה לי עכשיו רעיון מבריק ביותר! ר' יענקל המטפל מהשכונה, שוחחתי איתו פעם על נושא מסוים והבחנתי כי הוא אדם חכם ביותר ומבין בנושאים אלו. אני חושב שנתקשר אליו ונשאל אותו מה לעשות בעניין,

יוחנן נמצא מול המוצרים בסופרמרקט השכונתי. אבל ראשו - אינו שם, כאילו נמצא בבידוד איום ובולע.

המחשבות עוטפות אותו מכל כיוון, לא נותנות לו מנוחה אף לרגע, הוא מרגיש שהוא לא יכול יותר, לא יכככככול, לא. יכול.

...

הכל התחיל לפני חצי שנה.

הוא בא בברית האירוסין וזכה ב'פיס של ממש' - כמו שכינו זאת הוריו. משפחה מכובדת מלונדון שראש המשפחה הוא משגיח בשיבה מפורסמת ונודעת לתהילה, ילדי המשפחה שהיו ידועים בשמם הטוב, הליכותיהם הנעימות וחרירות מוחם.

לאחר שוך ההתרגשות נקבעה החתונה לחודש סיון. ההכנות היו בשיאם וההתרגשות המריאה שחקים - אבל אז, סופה שחורה ומאיימת הפציעה על ענן השמחה הוורוד.

מפלצת מאיימת השתלטה על העולם לופתת בזרועותיה האימתניות את התבל כולו. השם וודאי מוכר לכם, אין דרדק שלא יודע איך קוראים לה - בשם בכתר המיתולוגי - קור-ו-נ-ה.

הקורונה היא כקורה, אך מתפוררת כקיסמים כאשר היא מתפזרת בין מיליארדי האנשים. אך בליבו של יוחנן - היא קנתה שביתה, כמו בולעת אותו בסופת הוריקן, אשר לא ידע מימיו.

הוא תמיד היה בחור מתמיד יוחנן, לא סתם זכה בפיס, אבל עכשיו - כל כוחו והתמדתו לא עמדו לו מול מלחמת ההתשה של גלגלי מוחו.

'מה יהיה? האם בכלל תהיה חתונה? יהיו בה אנשים? יהיו מטוסים? איך הם יגיעו ללונדון? ברגל? באוניה?? מי יוכל להשתתף בשמחה????'

שהמחשבות רק התחילו בזה, המצב עוד היה נסבל, אבל שהם הלכו והידרדרו גם בתפילה הוא לא הצליח להתרכז, דבר שהגביר את הרגשתו הרעה והוסיף כבמעגל קסמים למחשבותיו הרעות.

בלילות הוא לא היה נרדם, מחשבות שחורות חזרו כתקליט במוחו: 'האם סבא ישרוד את זה? והוא עצמו בכלל? והוריו? והמחותנים? יהיה עולם בכלל? הצילו-!---

יוחנן לא למד, הוא אולי ניסה, אבל האותיות היטשטשו מול עיניו בצורות גאומטריות של כתר ואיקסים אדומים. גם להתפלל הוא ניסה,

בשאלות ומעירים לו על זה הוא לוקח ומפרש זאת כמציאות שהוא בן אדם שמתנהג משונה, ואז הבעיה רק מחריפה חלילה".

שלמה ממש נבהל: "אולי תוכל לדבר עם יוחננה שלי? לנסות לגשש ואולי אף לעזור?"

ר' יענקל מאשר: "בשמחה. אבל-" הוא מנגן בקולו "יש לי רעיון. שלחו אותנו לסופר אני כבר אפגוש אותו שם באקראי ואנהל איתו שיח שיוביל אותנו לגוף העניין ומשם לעזרה מקצועית בס"ד".

השעה 13:00 נקבעה לשעת האפס והוריו של יוחנן כססו את אצבעותיהם במתח ובתפילה.

•
אלחנן בסופר, אבל כמו שאמרנו ליבו בבידוד.

ידיו לוקחות את המצרכים - אך מוחו מרוקן, הוא מדמיין מה קורה באמריקה, ואיך גדולים וחשובים נופלים שדודים למול הנגיף, הכול מתערבל בתוכו בחרדה שחורה ואיומה.

•
הוא נתקל כמעט חזיתית בר' יענקל.

משהו במוחו מהבהב, הוא נזכר ששמע כי ר' יענקל עוסק בתחום הנפש, 'אולי אתייעץ איתו?' חולפת מחשבה מהירה במוחו.

'לא, אני פוחד שהוא יחשוב שאני מסכן' הוא מיד מוחה בעצמו.

ובעודו עוסק במחשבות הוא שומע:

"יוחנן מה שלומך?"

"ב"ה" הוא משיב.

"איך אתה מתכוונן לפסח, מה אתה לומד כהכנה דרבה לפסח?"

יוחנן רק נאנח אנהו עמוקה ולא משיב.

"מה קרה?" שואל יענקל ברכות.

"לא יודע" משיב יוחנן קצרות.

"מה הכוונה לא יודע?" שואל יענקל ישירות, אבל יוחנן לא עונה.

יענקל מנסה מכיוון אחר: "מה אתה אומר על הקורונה יוחנן?"

יוחנן מדמה כי חבל הצלה נשלח לו בדמות הקשבה, הוא מתלבט עם לתפוס אותו.

"כמו כוולם" משיב יוחנן, עדיין לא בטוח שהוא רוצה לשתף.

"מה אתה מתכוון כמו כולם?" ר' יענקל לא מוותר.

פה נפתח הסכר אצל יוחנן. "אני מאד מפחד

מה יהיה בעתיד ומה יהיה עם החתונה וכתוצאה מזה אני לא יכול לתפקד כלום! אני תקוע, לא יכול להתפלל וללמוד ולפעמים גם לא לישון וגגם" הוא מוסיף מקוטעות: "כוולם רגועים ואולי אני לא בסדר"

"מה אתה כן עושה?" שואל ר' יענקל

"אני נזהר כל הזמן על הכללים ושוטף ידיים שח"ו לא יגיע אלי הנגיף"

ר' יענקל מתכופף אליו עד שעניו עומדות מול מבטו של יוחנן: "קודם כל תדע יוחנן שטוב עשית ששיתפת ופתחת את הנושא כי ברגע ששיתפת ופתחת את זה הוצאת את זה מליבך ועוד משהו, בתור בעל ניסיון אני אומר לך שאינך יכול לדעת מה קורה אצל אחרים ויתכן שעל אף שלא רואים עליהם, גם הם מודאגים ביותר".

לגבי מה שאתה עובר עכשיו אני רוצה לתת לך כלי עוצמתי שיעזור לך בפרט בהתמודדות עכשיו ובכלל לחיים שהרי אתה עומד לפני חתונתך.

אבל לפני זה אני רוצה לשאול אותך כמה שאלות:

"מה זה פחד דבר טוב או לא ???"

"תלוי" משיב יוחנן.

"ממה נוצר פחד??"

"אני לא יודע" יוחנן מהסס.

"עשית פעם תה רותח, כזה שהרגע נשפכו לתוכו המים החמים?"

"כמובן" עונה יוחנן.

"שתית את זה מיד?" מקשה ר' יענקל

"לא, חיכיתי עד שזה יתקרר" ליוחנן זה ברור.

"ואיך ידעת שזה נהיה קר?"

ניסיתי לשתות מעט וכך הבחנתי אם זה כבר לא רותח ביותר".

"למה", מקשה ר' יענקל "למה לא שתית הכל בבת אחת? למה ניסית טיפין טיפין?"

יוחנן לא מבין: "כי לא רציתי להיכוות!"

ואם לא היה אכפת לך להיכוות, היית מצליח לטעום מהתה בעודו רותח?

יוחנן חושב לפני שהוא עונה "לא הייתי מצליח, אוטומטי הייתי מוציא את הכוס הרוחת!"

"ואולי אתה משונה שאתה מנסה ומיד מוציא ועוד פעם מנסה?"

אתה יודע שלא, שאתה בסדר גמור. כי זו הדרך לשתות וככה תשמור על עצמך להיות בריא

ושלם בלי כוויות ח"ו.

ומזה אתה צריך להבין יוחנן, להקיש גם לחיי המציאות.

בכל בן אדם בנוי מנגנון פנימי שנקרא מנגנון הישרדותי שתפקידו לשמור על הבן אדם מדברים לא טובים שיכולים לקרות לו. כמו שראית שרצית לשתות את התה החם, באופן אוטומט הוצאת את התה מהפה כי המנגנון פעל שלא תיכווה. אותו דבר כל דבר פתאומי שמגיע לבן אדם שהוא לא בטוח ומהווה איום. - המנגנון מתחיל לפעול והוא מתחיל לחשוב: 'מה יהיה? איך נתמודד עם זה?' וכו' המנגנון למעשה מייצר לו פחד כדי שיוכל לשמור על עצמו וזה דבר בריא, כי אם לא כן, הבן אדם לא היה שומר על עצמו!

המנגנון הזה אומרת לך תיקח אחריות ושומר על עצמך וזה יהיה ע"י קיום הנחיות משרד הבריאות במלואן.

אבל מה, הבעיה הוא שבמקום שאנשים ייקחו אחריות ויעשו מה צריך לעשות הם מתחילים לחשוב ולדאוג מה יהיה?? איך יראה העולם?? בשעה שהם לא יכולים לשנות ולצפות את מה שיקרה. וברגע שהם חושבים ומדמינים מה יהיה הם כבר מרגישים לא טוב כי המוח לא מבדיל בין מציאות לדמיון וברגע שאתה חושב על מה יהיה אתה כבר מרגיש לא טוב, ושוב אתה חושב מה יהיה כי אתה מרגיש לא טוב - ושוב אתה מרגיש לא טוב כי החשיבה מפעילה רגש והחרדה גוברת עד לגרימת שיתוק ולפעמים אף לכפייתיות כי אתה מתחיל לחשוב אולי אני לא נזהר מספיק? אולי צריך להחמיר יותר מכל ההנחיות?? ואז אתה מתרחק יותר משתי מטר והדבר הזה גורם לאי וודאות והמצב רק מחריף,

אתה לא יכול לעשות ולשנות שום דבר חוץ מלהתפלל. מה יעזור לך לחשוב על זה ולהרגיש לא טוב? וכתוצאה מזה עכשיו שאתה כן יכול לעשות משהו ולהתקדם אתה לא חי את חיך כמו שצריך, אתה משותק ולא מתפקד!

יוחנן מהנהן, אבל שאלה צפה לו: "ואם עולה בי מחשבה או רגש, מה אני אמור לעשות? לדחוק את זה?????"

ר' יענקל מחייך ועונה:

שאלת שאלה טובה שהרבה אנשים לא יודעים את התשובה.

ואני אשאל אותך מה עשית עד היום שעלה לך מחשבה או הרגשה לא טובה??

ניסיתי לדחוק-השיב יוחנן!

והאם זה עזר לך?

לא, השיב יוחנן, זה רק הרע את המצב וכמה שניסיתי לדחוק - זה רק חזר אלי יותר.

אני אלמד אותך מה הדבר הנכון לעשות, אמר ר' יענקל.

כשעולה לך מחשבה או רגש, אל תדחיק את זה- תשהה בתוכה, תרגיש אותה ותיתן לה מקום בגוף כמה שצריך.

כי הרגשות נועדו להרגיש אותן, וברגע שהסכמת להרגיש, והרגשת-זה כבר מקל. כי אם דוחקים את המחשבות והרגשות הצידה, הם אינם מתאדים באופן אוטומטי, הם נשארים לא מעובדים בגוף ואז הם ימשיכו לעלות ולצוף כל הזמן, לכן חשוב להרגיש את הרגש כמה זמן שמרגישים שצריך, עד שמרגישים שזה כבר עשה את שלו. ואז אוטומטית, אם יעלה לך עוד פעם מחשבה או רגש זה יהיה פחות רלוונטי וזה לא יציק לך, ויהיה יותר הקלה.

ואתן לך כמה עצות שיעזרו לך להתמקד ולהתעלות, לנצל ולחיות את החיים במצב הזה

כמו שצריך:

דבר ראשון. לקחת דף ועט ולתכנן ולסדר את היום כמו שצריך. כי ברגע שיש לבן אדם יום מסודר וממוקד, אין לו זמן לעסוק ולחשוב על דברים אחרים.

דבר שני. לשמוע כמה שפחות נייעס, כי שמיעת הנייעס גורמת לבן אדם לחשוב ולהיות עסוק בזה.

דבר שלישי. לקחת אחריות ולשמור אך ורק על הכללים של גורמי הרפואה ולא להחמיר כי ברגע שאתה תחמיר אתה רק מזיק לעצמך.

הדברים האלו יעזרו לך להתמודד ולחיות את החיים העכשוויים כמו שצריך, טוב ונכון גם בבעיה זו - וגם באחרות.

ואם העצות האלו לא יעזרו לך " אמר ר' יענקל "יש טכניקות חזקות ויעילות שמשחררות את הבעיה ומכניסות רגשות חלופיות וחיוניות".

יוחנן הרגיש הרבה יותר מהקלה אחרי הפגישה ה'אקראית'.

ומוהר מאד גם היו תוצאות בשטח.

חשק הלימוד חזר אליו, ואיתו גם התיאבון, התפילה והשינה. חיוכו ששכן דרך קבע על פניו חזר להיות תדיר והוא התכונן לפסח ולבניית הבית בשמחה תוך שהוא מקפיד על הנחיותיו של ר' יענקל שעזרו לו להבין על עצמו כל כך הרבה דברים.

הוא הבין סוף סוף שהוא בסדר, גם אם הוא מפחד - זה לגיטימי. הוא הבין שיש דרך להתמודד עם הפחד, ולא חייבים לסבול או להיכנע לחששות. הוא הבין שהפחד הוא חיובי בעיקרו אם רק משתמשים בדרך הנכונה וזה ע"י לקיחת אחריות והוא הבין שלא חייבים לסבול ואפשר ללכת להתייעץ עם אנשים שיודעים לעזור בדיוק בדברים האלה, ובעזרת ה' לראות את האור.

קנה לך חבר

מה שתמיד רצית לדעת על חברים וחברה:

קושי או הזדמנות???

השאלה שמטרידה אנשים רבים בתקופה זו: מה עושים בתקופה זו כשמצד אחד יש צורך חזק בחברים כי נמצאים לבד כל היום וזה לא קל, ומצד שני אי אפשר למצוא חברים כי כולם נמצאים בסגר, האם יש פתרון???

כדי לענות על כך-בואו נתאר לעצמינו מקום נופש. נניח בשוויץ, ניתן לראות דבר מעניין: אנשים שגרים באותו עיר ובאותה שכונה ולפעמים באותו בנין ואפילו באותה קהילה, ומעולם לא דיברו ביניהם מכל מיני סיבות, יכולים עכשיו לדבר ולשוחח בחופשיות כאילו הם חברים וותיקים.

מה הסיבה ???

הסיבה נעוצה בזה ששניהם נמצאים באותו מצב. לשניהם המקום זר ואין להם מכרים

אך, מה חוסם אותנו? התחושות הישנות שעדיין מונחות בתוכנו ומונעים מאתנו לעשות את הצעד כי חושבים שהשני לא מעוניין בנו.רק תנסו ותראו שהחבר שתמיד חשבתם שהוא לא רוצה לדבר איתכם, כעת ישוחח בלי הבדלי מעמדות, ובסוד תגלו שהוא אפילו מחכה לזה כי הוא נמצא כלוא בבית.

כעת זו הזדמנות פז לפתח קשרי ידידות שלא פיתחנו ולא השגנו בעבר!

איך עושים זאת? פשוט מאד- מרימים טלפון ומתקשרים. אך, לפעמים מרגישים שעם חבר אחד השיחה זורמת ונמשכת. ואילו עם השני השיחה נקטעת כבר בהתחלה. מה הסוד ?

מסביב, או שניהם לא עובדים כעת והגיעו הנה כדי לנוח ולאגור כוח. שניהם נמצאים באותה סיטואציה ולכן הם מרגישים בנוח לדבר אחד עם השני.

המצב העכשווי גרם לכך שכולנו נמצאים באותה סיטואציה. כל אחד מאיתנו בלי שום פרוטקציה נמצא בבית במשך כל היום. אין ישיבה ואין תחרויות, אין עבודה, ואפילו מי שהיה לו כסף מאבד את זה ואין לו ייחוס יותר מחבירו. נושא השיחה משותף לכולם, וכולם נמצאים באותו מצב ובאותו מעמד, אין מי שיכול לבוא ולומר שהוא לא שם, כולנו מתמודדים עם אותה בעיה רח"ל.

לכן, יש כאן הזדמנות לדבר ולשוחח עם כל אחד שבעבר לא שוחחת כי הרגשת אחרת ממנו.

ניתן כאן טיפים שיעזרו לך לדבר בחופשיות ולגרום לאהדה בחברה (כמובן כשיש לחבר זמן):

נלל 1:

להתעניין בחבר. במקום לדבר על עצמך, מה היה איתך וכו' תשאל אותו איך הוא עובר את התקופה הזאת? מה הוא עושה? איך הוא מרגיש? זה יגרום לו להמשיך לדבר, כי אנשים אוהבים שמדברים איתם על עצמם. כך תוכל לקנות אותו ולהתחבר אליו.

נלל 2:

להעריך ולהחמיא. אמרת משפט חכם, כשאתה מדבר עם חבר והוא אומר משהו, תעריך את זה ותחמיא לו: איזה רעיון טוב/ חכם, לא סתם להגיד אלא להראות לו שבאמת נהנית מהקטע. כשאתה מעריך חבריך חכם, זה יגרום לו להתחבר אליך, כך תוכל אפילו (ואולי דווקא) במצב הזה להשיג חברים חדשים.

אתלמוצ'ה? ארטיקל עבר? צוות אקצ'וזי עזצרתק בכל עזין ונלל! המרכז פעיל בימים א-ה, בין השעות: 14:00-16:00, 20:00-22:00

טל': 02-502-86-28

חייל: B5028628@gmail.com

סודיות מובטחת!!

{ אז נדברו }

פסח תש"פ | עלון מקוצר | לסדר: "לי שזימורים"

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל,

להערות והארות:

a8447168@gmail.com

להשתתפות בהוצאות

הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממחשב)

0799-654321

תודה

מראש!!!

כל שותפות

שלכם מחזקת

עז ודווו

כמה מילים לאלו שעדיין חושבים שקרונה זה ארנונה...

אני רוצה לשתף אותך במשהו שקרוב אלי... בשבוע האחרון נפטר בן דוד שלי!!! מדובר באברך יקר שביקרים שלמד בכלל בריסק... בוגר פוניבז'... גם חסיד עם כל הערלעכקייט... גם למדן אמיתי... ממש איש שהכל בו והשאיך חמשה יתומים קטנים... והכאב גדול מאוד... עכשיו מה זה נוגע אלינו??

לא!!! הוא לא נפטר מהקרונה... לא לגמרי... אבל בעצם כן... האברך הזה היה חולה ל"ע במחלה... ובשנה האחרונה הוחלט שהמקום שהוא יכול לקבל את הטיפול הטוב ביותר זה בארצות הברית... וזה לא היה פשוט בכלל... הוא היה צריך להשאיר בארץ ישראל חמשה ילדים קטנים שאהבו אותו והתגעגעו אלי... אבל מה לא עושים בשביל להאריך את חייו של אבא... ושם בחוץ לארץ היו יהודים יקרים שנכנסו לעובי הקורה ודאגו להכל וטיפלו בו במסירות ועשו מעל ומעבר...

ואז הגיעה הקרונה!!! והמצב שם נהיה קטסטרופה... הבתי חולים מפוצצים... קריסה טוטאלית של מערכת הבריאות... ואז!!! אותו אברך יקר היה צריך טיפול רפואי... ולא בגלל הקרונה אלא בגלל המצב הרפואי שלו שבשביל זה הוא בארה"ב... אבל לא היה מי שיטפל בו!!! כי הידיים של הרופאים היו עמוסות... ואז מחוסר טיפול... המצב שלו החמיר ואז הוא היה צריך מכונת הנשמה... וזה... בכלל אין על מה לדבר... מכונות הנשמה תפוסות לגמרי... וככה בשבוע האחרון בן דוד שלי היקר והאהוב השיב את נשמתו לבוראה שם בניכר ולא מהקרונה... אלא מקריסת מערכות... לא שלו!!! אלא של בית החולים!!!

את הנקודה הזו אנחנו צריכים לקלוט!!! כשמדברים איתנו על קרונה... אנחנו חושבים שזה הנושא... אנחנו עושים חשבון של ראש קטן עד כמה זה מסוכן... כמה אחוזי תמותה יש מזה וכמה אנשים שורדים את זה... אתה לא מבין!!! לא זה הנושא!!! הנושא הוא בן דוד שלי... שהשאיר בארץ ישראל חמשה ילדים קטנים שמוכנים להמשיך להתגעגע עליו מרחוק ובלבד שהוא יקבל בחו"ל את הטיפול הטוב ביותר... וברגע שהגיע הקרונה הוא הוזנח!!! הוא נדחה לצד!!! כי הקרונה תפסה את כל המיטות בבית החולים ואת כל המיכשור הרפואי... מישהו מוכן להסתכל ליתומים האלו בעיניים??? שלחנו את אבא לחו"ל בשביל שיטפלו בו הכי טוב ועשו את זה!!! והנה הגיעו כמה אנשים שבחוסר אחריות הדביקו והכניסו לבית החולים כ"כ הרבה חולים חדשים... שאבא שלנו נותר מאחור... אתה מוכן להסתכל ליתומים האלו בעיניים??? אתה... שאתה לא נזהר... כי אתה לא מבין מה עושים עסק... אתה מוכן למסור דין וחשבון לאותה יולדת שתזעק בחבליה גנוחי גנח וילולי יליל... ואף מד"א לא יבא לפנות אותה לבית החולים כי עסקים בפניות קודמות? מתי תבינו שזו הנקודה!!!

תבינו שבשביל פסח הבא בטומאה לא צריך בהכרח שרוב הקהל יהיו טמאים... מספיק שרק הכהנים וכלי השרת טמאים... זה כבר פסח הבא בטומאה!!! כי ברגע שצוות המקריבים טמאים אז אויט טהרה... אותו דבר כאן: בשביל שיהיה פה שאלה של דיני נפשות לא צריך שהקרונה תהיה מסכנת חיים... מספיק שזה משתק את מערכת הבריאות... מספיק שזה תופס את כל כלי השרת של מכונות הנשמה... וזה כבר הופך כל חולה שאין בו סכנה ל--יש בו סכנה!!!

מי שקרא שורות אלו וממשיך להתעקש לא להבין את זה... שידע שהוא כבר הורג נפש בהתראה!!!

אבל כאן חובה להסתייג ולהדגיש: גם אחרי שהמצב הוא קטסטרופה!!! וגם אחרי שצריך לזעוק ולהתריע עד כמה צריך לשמור על ההוראות... את יסודות האמונה אסור להשאיר במגירה: שיהיה ברור: אף בן אדם לא מת מקרונה!!! כל מי שמת בתקופה האחרונה זה בגלל שבראש השנה נגזר שהוא ימות!!! נקודה!!! (ו...) ו... והקב"ה כמובן גלגל שזה יהיה מקרונה וזה בהחלט בשביל לעורר אותנו... כך שזה- שזה נגזר בר"ה זה לא סתירה לרעם הגדול שיש פה שבא לעורר אותנו) ואחרי!!! אחרי שהקב"ה גלגל שזה יהיה מקרונה... מכאן ואילך יש בחירה לכל אחד מאיתנו להיות המלאך הרע ולהיות השליח החייב שהחובה הזו תתגלגל על ידו ונרשמת על שמו... ויכול להיות שזה אתה!!!

הבן דוד שלי נפטר בגלל שכך גזרה חכמתו יתברך!!! אבל אם יש מישהו שם בארה"ב שזלזל בחובת ההשתדלות המוטלת עליו ובבחירתו ובחוסר זהירותו המופגנת קרה מה שקרה... אז הוא בחר להיות השליח הרע שרשם על שמו ואחריותו את הגזירה שכבר נגזרה בר"ה... אז שידע ל!!! שיש כאן בא"י חמשה יתומים קטנים שמצביעים עליו באיבה ואומרים לו: זה אתה!!! אתה היית השליח הרע לקחת את עטרת ראשינו מעלינו!!! צריך להעמיד את הדברים במקום התורני שלהם:

גם עכשיו!!! כשחובת ההשתדלות המוטלת עליו זה לא סתירה שהכל בגזירת עליון!!! אבל הקב"ה נתן לכל אדם את הבחירה להיות השליח לקחת אחריות על מה שכבר נגזר... או לחובה או לזכות...

לדוגמא: בשבוע האחרון שני דברים קרו בגזירת עליון!!! כך וכך יהודים נפטרו מהקרונה!!! וכך וכך עניים קיבלו סכום כסף ישירות לחשבון להוצאות הפסח!!! שני הדברים האלו הגיעו משמים... בגזירת עליון!!! כל ההבדל הוא: שהקב"ה שאל מי רוצה להיות השליח?? קם יהודי אחד ובבחירתו החליט להיות השליח הטוב של הקב"ה לתת צדקה לעני... ועליו נאמר מגלגלים זכות ע"י זכאי... ולמרות שהכסף הזה הגיע לעני מהשמים... אותו יהודי זכה לקפוץ על המציאה ולקחת אחריות על הזכות הזו ולזכות בשכרה!!! באותה מידה היה יהודי אחר שבבחירתו החליט להיות השליח הרע!!! והיות ונגזר על פלוני שימות מקרונה... הגיע אותו יהודי שזלזל בהוראות בחוסר אחריות... והוא זה שהתנדב להיות המגלגל חובה ע"י חייב... והוא הולך להיענש על מיתת יהודי שנגזר עליו בלאו הכי למות... ראה נתתי לפניך את החיים והטוב והמוות והרע ובחרת בחיים... תבחר לקחת אחריות על זכות... על קמחא דפסחא... ולא על דברים אחרים... חבל... ובחרת בחיים!!!

אודות הסגר המוטל על הערים

החרדיות דייקא!!!

בא... בא נדבר על זה... בא נפתח את הנושא שמעיק על כולנו בימים האחרונים... איך יכול להיות שבדיוק עיר התורה והחסידות... עיר שיש לה כ"כ הרבה זכויות של עמל התורה וחסד בלי גבולות... עיר שבוקעים ממנה כ"כ הרבה קולות טהורים של תפילה ולימוד התורה... בדיוק העיר הזו היא העיר הכי נגועה בארץ ישראל... איך זה יכול להיות??? איך יכול להיות שבדיוק העיר שראויה לשמירה הכי גדולה משמים בדיוק עליה מטילים סגר??? אז בא נחלק את התשובה לשני חלקים...

התשובה לחרדי!!! והתשובה לחילוני!!!

נתחיל מהחרדי: לחרדי מחזירים בשאלה: **תגיד לי:** ואזכרה אלוקים ואהמיה בראותי כל עיר על תילה בנויה ועיר האלוקים מושפלת עד שאול תחתיה... **את זה אתה מביין???** אתה מביין את זה שהבתים של כולנו בנויים לתפארה ואילו הר ציון שמים שועלים הילכו בו?? **עם זה אתה מסתדר???** אלא מאי??? **בל נשכח ובל נתבלבל!** אנחנו עדיין בתוך כללי המשחק ש"הן אתה קל **מסתתר!** אנחנו עדיין בתוך הגלות שעדיין **לא** הודיע ה' ישועתו... לעיני הגוים עדיין **לא** גילה צדקתו!!! כן... עדיין ניתן להצטרף למשחק המחבואים... כן... הקב"ה שלח אותנו כאן לעולם למשחק המחבואים... ה' יתברך מתחבא... ולנו ניתנה ההזדמנות להיות ה"תופסים"!!! ויש לציין שהמשחק הזה הולך להסתיים מאוד בקרוב ואנחנו אמנם מחכים שהמשחק הזה יסתיים... **אבל יש גם צד שני למטבע!** ברגע שיסתיים משחק המחבואים... ברגע שה' יופיע בהדר גאון עוזו על כל יושבי תבל... **כבר לא תהיה יותר הזדמנות לתפוס אותנו!** זהו!!! זה יהיה רגע מאוד עצוב ומר לאלו שהחמיצו את ההזדמנות...

יש לנו "דקות ספורות" לסיום המשחק... קדימה!!!

האם אתה מעוניין לתפוס את הקב"ה שעדיין מתחבא או לא???

כן... הקב"ה מתחבא... הנה לך: בדיוק בבני ברק... בדיוק בערים הכי חרדיות... דווקא שם יש הכי הרבה נגועים בקורונה... יש לך בעיה עם זה?? אתה רואה בזה הסתרת פנים?? זכותך!!! זכותך לא לתפוס את הא-ל מסתתר... אבל אם אתה כן רוצה לנצל את השתי דקות לסיום המשחק... אז בבקשה... תעביר לנגד עיניך את יסודות האמונה האיתנים שלו שלא זעו כמלא נימה ולא התרגשו לא מעיניו האייקוויציה ולא מהשואה הנוראה וכל שכן לא מהקורונה ה"עדינה" לעומתם... יסודות האמונה שלנו מחייבים ומכריחים שמי שעושה רצון ה' והולך לפי רצון התורה ה' אוהב אותו ושומר עליו!!! ואם כעת לא רואים את זה... אז זה עדיין ממשיך להיות אמת ויציב ונכון ולעיתיד לבא נראה את זה... לא מוצא חן בעיניך?? לא נשמע לך משכנע ומצלצל?? זכותך!!! הדלת פתוחה!!! אתה תמיד יכול להגיש חמ"ל ולעזוב את המשחק באמצע ולהתחיל לשאול את השאלות שעם ישראל שאלו בהפטרה של שבת

הגדול: אמרתם שוא עבוד אלוקים ומה בצע כי שמרנו משמרתנו... זכותך להסיק מסקנות שאם ברמת גן המחללת שבת יש פחות תחלואה מבני ברק אז "הנה אנחנו מאשרים זדים, גם נבנו עושי רשעה, גם בחנו אלוקים וימלטו..." הנה... החיים של רשעי ישראל רק יותר טובים מעובדי ה'... בבקשה!!! זכותך להסיק מסקנות של ספקות באמונה...

אבל!!! קח בחשבון דבר אחד: שאם בעוד מספר ימים הנה היום בא בוער כתנור והקב"ה בפתע פתאום יגלה כבוד מלכותו עלינו לעיני כל חי... אתה... אתה תהיה בצד המפסיד... קח זאת בחשבון!!!

לאורך כל השנה האחרונה מורגש שאנחנו נמצאים בתקופה של בירור!!! הקב"ה כעת עושה עם כל אחד מאיתנו פגישה אחרונה לקראת הצעת נישואין... וכעת הקב"ה דופק על השלחן ורוצה לשמוע תשובה ברורה... כן או לא?? לכתך אחרי במדבר או לא?? איפה את אוצחת?? האם את מעוניינת להיות כלה שלי... את מוכנה לתת בי אימון וללכת אחרי בעיניים עצומות או שיש לך ספקות ותהיות ולבטים וצריכה עדיין להתייעץ...?? בתשע המכות הראשונות עדיין היה ניתן להתלבט... לבדוק מה יש לחרטומים להציע ומה פרעה חושב על העניין והאם הפרשנים נותנים סיכוי... אבל במכת חושך הקב"ה לפתע שיתק את העולם!!! לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלושת ימים... ושם! בקורונה זהו!!! במעמד הזה הקב"ה פנה לעם ישראל: תחליטו כעת ועכשיו!!! כן או לא?? אתם רוצים לבחור בי או לא?? שמונים אחוז אמרו לא ועשרים אחוז אמרו כן... ופה אנחנו אוצחים!!!!

אל תצפה שההחלטה הזו תהיה קלה!!! זה לא אמור להיות קל... כי **זה זכות!!!** כל דבר משתלם וריווחי אמור להגיע במאמץ...

כעת כולנו מבינים שלהתפלל במנין זה זכות... כולנו כבר מבינים שקריאת התורה זה דבר שלא מובן מאליו... **אז זהו!!! אנחנו צריכים לקלוט שגם אמונה זה לא דבר מובן מאליו...** הנה!!! דווקא!! להכעיס!! דווקא בערים החרדיות ביותר... דווקא הם הערים הכי נגועות ודווקא אותם מכניסים לסגר... ומעתה: האם למרות כן אתה ממשיך להאמין שאשרי האיש שישמע למצוותיך ותורתך ודברך ישים על לבו?? כן או לא??

תחליט!!! אני חושב: שהבעיה המרכזית שלנו היא שבאיזשהו מקום... עמוק בתוך הלב תקוע לנו שאנחנו עושים טובה למישהו בזה שאנחנו מאמינים... כשאני מואיל בטובי להאמין התחושה היא כאילו אני מגיע לחנות חליפות... והמוכר מציע לי איזה חליפה... ואני מוכן סו"ס לקנות ולפרנס אותו... ואז הופה!! מצאתי פה איזה דפקט... לא... לא רוצה... ואז המוכר שוב מתחנן אלי... בא... זה טוב... אני אתן לך מחיר טוב... רק תקנה... **על אותו משקל:** תקוע לנו בראש שלהאמין ביהדות זו התנדבות יפה מצידנו... אנחנו מוכנים להיכנס לחווית קניה של יהדות ולראות את היופי שביהדות ועד כמה מי שעושה רצון ה' רק מרויח מכל הכיוונים... ואז פתאום

מגיע איזו שאלה באמונה... הופה!!! מצאתי משהו בעייתי... אני רואה שזה לא לגמרי "שווה וריווחי" אז אני יורד מזה... **אדוני היקר: אתה לא עושה טובה לאף אחד!!!** היהדות היא הזכות שלך... אם אתה מוכן לשלם עליה מחיר מלא אתה תקבל... ואם אתה רוצה הנחות... אם אתה מסכים להיות מאמין רק בתנאי שאף יהודי שמניח תפילין לא יחלה בקורונה אז תמשיך... תמשיך לבדוק את הביצים... האם הם L או M או S?? אני בדקתי... עד שגמרתי לבדוק פתאום הודיעו לי שכל הביצים נחטפו...

עד כאן התשובה הבסיסית והלפני הכל שמיועדת עבור החרדי... איך יכול להיות שדווקא בערים החרדיות יש תחלואה יותר מכל מקום...

אבל כעת נעבור לתשובה מהזוית החילונית... מהזוית של "דע מה שתשיב"!!! (מהמקום של "ענה כסיל כאיוולתו"!! עיין השבוע בדף היומי... אני מתכוין מה לענות מזוית ההקנטה של שונאי הדת שחוגגים על משבתינו ורואים אותנו כמצורעים...)

יש כאלו שמדברים סרה על הערים החרדיות... הנה... לא נזהרתם... זלזלתם בהוראות ותראו מה שקרה... **ואני חייב להיות כנה ולומר שגם אני בהתחלה כך חשבתי...** וכאב לי שאני חושב ככה... כי יש לי אהבה טבעית לכל אשר יראוך ולשומרי פיקודך ואני לא מפרגן להם ביקורת שכזו... ורצייתי להתבדות... רצייתי לשמוע למה אני לא צודק...

עד שמישהו העיר את תשומת לבי לכמה נקודות מאוד פשוטות:

העיר בני ברק בפרט והחרדים בכלל... הם האנשים השפויים האחרונים שנשארו בכדור הארץ שיש ביניהם תקשורת **בין אישית נורמלית הדדית!** הם נפגשים... הם מדברים פנים מול פנים... הם אנשים שאומרים בוקר טוב עם חיוך ולא רק דרך הוואצפ... הם אנשים שחיים אחד את השני ונושמים אחד את השני וממילא גם!!! גם נדבקים אחד מהשני... זה מגיע נטו מהנורמליות שלהם!! הסיבה שהחרדים כעת בסגר!!! כי הם הזן הנדיר בעולם שהוא בסכנת הכחדה וצריך להכניס אותו לשימור!! זה זן שהולך ונכחד... ולא מהקורונה... אלא מהטכנולוגיה הגלובלית של דורנו...

חילונים: אתם!!! אתם הבאתם לכאן את הקורונה! אתם עם הטיוולים הסהרוריים שלכם לאיטליה ולכל אירופה... אתם עם החיפוש העצמי שלכם בתיאלנד... אתם אחוזי התזזית שכל היום טסים לחו"ל הלך חזור ומחפשים את הזנב שלכם... אתם הבאתם את הקורונה מסין עד אלינו... **אתם הדבקתם את הבני ברקים!!!** כשאתם שוטטתם ממדינה למדינה הבני ברקים נשארו בבני ברק והכל היה טוב... מי הביא להם את אירופה לכאן?? מי שידך בין העטלפים של סין לבני ברק?? אתם!!!

אתם הנשאים!!! אתם המדביקים!! מאיפה באתם? מי קרא לכם?? תשארו שם בשדה תעופה... היה לכם טוב בחו"ל... תשארו שם...

אנחנו היינו פה כשהלכתם!!! היינו פה לפניכם!! ונהיה אחריכם!!

אבל החילונים??? החילונים נזכרו להיות חרדים רק בשלושה חודשים האחרונים... כשהתחילו להגיע השמועות מסין... סליחה!! מזה אנחנו לא חרדים... זה מאוחר מידי... זה כבר נכתב בר"ה ונחתם ביו"כ... מזה אין לנו מה להיות חרדים!! לנו לא נותר כעת אלא לעשות מה שמוטל עלינו ולא לפשוט בחובת ההשתדלות שמוטלת עלינו... ואם נגזר שבערים החרדיות יהיו אחוזי הדבקה יותר גדולים אז ככה זה נגזר בר"ה... ואין לנו מה להיות חרדים מזה... אנחנו חרדים רק לדבר ה'...

החילונים חרדים ממה שנעשה **תחת** השמש!!! ואילו אנחנו חרדים רק ממה שנעשה **מעל** השמש!! רק שם **יש יתרון!** רק שם... בעשרת הימים שיתירה שנת חמה על שנת לבנה... שם אנחנו חרדים ויראים!! ואילו החילונים בוחרים לפזר את החרדה הזו לכל השנה כולה... להיות חרדים מהמזל שלא תלוי בהם... אשרינו מה טוב חלקנו שאנחנו חרדים במקום הנכון!! אשרינו שגם כשהקורונה תוקפת את מחוזותינו על זה נאמר "ויאמר דוד צר לי מאוד **נפלה נא ביד ה' כי רבים רחמי** וביד אדם אל אפולה..." כשהקורונה תוקפת אצלנו אנחנו תמיד יכולים להתפלל וצקת רבים נשמעת גם לאחר גזר דין... אבל החילוני הזה שעד עכשיו סמך על כוחי ועוצם ידי כעת הוא אומלל... הוא באמת לא יודע איפה לקבור את עצמו... אנחנו עוד נצא מהקורונה הזו... החרדי שנדבק בעזה"ש יצא מהקורונה והוא מיד יחזור לאותה שורה גמ'... איפה שהוא אחז רגע לפני שהוא התחיל להשתעל ולהרגיש חום... ואילו החילוני ימשיך להיות חרדתי מול המכשיר שלו וימשיך להיות בחרדה מתמדת מכל דרמה שמתעוררת חדשים לבקרים תחת השמש...

בני ברק: אני לא יודע אם אתה בכלל קולט עד כמה זה זה ככה!!! אתה לא קולט איזה מחיר יקר של חרדה מתמדת החילוני משלם על זה שהוא לא חרדי כמוני וכמוך!!! להיות חרד מאבא שבשמים זו החרדה הכי מתוקה... זה פחדו אל ה' ואל טובו... יש לך עסק עם טאטע זיסער שאף פעם הדלת לא נטרקת לגמרי... גם כשיש קורונה אבא שבשמים לא נעלם... בכל צרתם לו צר... אבל כשחילוני רואה שכל הכוחי ועוצם ידי מרים ידיים... אני לא מקנא בחרדה שלו!!! זה חרדה מכח שהוא מתעקש להתעלם ממנו... זה כח מנוכר... זה כח אכזרי... איזה עולם רע זה... אשרין בני ברקי הסגור ומסוגר בבני ברק... תמשיך להיות חרדי במקום הנכון!! תמשיך להיות חרד רק מהרבש"ע... ונתחיל כבר עכשיו להיות חרדים מיום הדין הקרב ובא בעוד חמישה וחצי חודשים... בן אדם מה לך נרדם קום קרא בתחנונים... הנשמה לך והגוף פעלך חוסה על עמלק... והן קל כביר לא ימאס תפילת רבים [הרבה יחידיים...] גם באמצע השנה...

בבני ברק... בבני ברק פוגשים בני ברקים ובסין פוגשים סינים... (ושבו: אל תשכח: מי הביא לו את סין לכאן??? החילוני הזה שמאשים את הבני ברק...) ולכן הוא פחות נשמר!!! **ואי לך ובהתאם לזאת: תשמע משפט:** משפט שיכול לעורר סערה אבל תחשוב עליו!! עדיף להיות בני ברקי שנדבק מקורונה!!! מרמת גני שלא נדבק!!! (אני כמובן ח"ו לא מדבר על מי שפשע בחובת ההשתדלות ובהוראות הנדרשות... שזה יהיה ברור!!! ושלא תגיד שלא אמרת... אני סומך על הקורא שלא יבין לא נכון) **אתה יודע למה???** כי אתה רוצה שאני אמחיש לך איך נראה בני ברקי שנדבק בקורונה?? הבני ברקי קם בבוקר... ישב ולמד... שר שירים... צחק עם הילדים שלו... דפק ספרים לפסח... הכשיר מטבח... דיבר בלימוד... ופתאום בשעה עשר וחצי בבוקר הוא לפתע התחיל להשתעל!!! באותו רגע הוא נהיה חולה קורונה... ברגע שזה קרה זה קרה! ודקה לפני כן לא היה פה כלום... לעומת זאת החילוני הזה שמה מהקומה עשרים ברמת גן... הוא כבר חודשיים חולה מהקורונה הזו... מאז הסיני הראשון שחלה בקורונה... כבר מאז החילוני הזה כל היום מתקשקש במכשיר שלו סיבב הקורונה... הקורונה הזו מהלכת עליו אימים ביום ובלילה וכל רבע דקה מגיע לו עוד עדכון על עוד 800 מתים באיטליה... ועוד 400 בצרפת וזה מכניס אותו לחרדות... הוא כל הזמן חשוף ברשת לכל הממדים המזוועים שלא מוסיפים **לאף אחד מאיתנו בריאות**... ובאותם חודשיים שהחילוני חולה (נפש) מהקורונה הזו... הבני ברקי חי לו את החיים הרגועים והמלבלבים שלו... לומד תורה ומגדל ילדים ורווה נחת ומספיק לנצל כל יום נוסף בחיים לעוד מצוות ומעשים טובים...

ושאף אחד לא יעז לומר לי שהבני ברקי לא בסדר בזה!! שאף אחד לא יעז לומר לי שהבני ברקי היה צריך להיות כן מחובר לרשת ולהיות מעודכן חודשיים לפני כן כל חמש דקות דרך הרשת כדי לקדם את פני הרעה!!! לא!!! לא אדוני!!! זו לא התנהגות שפויה...

בן אדם שכבר חודשיים כל היום מתעדכן מה קורה בסין ואיטליה... אתה יודע איך קוראים לזה??? קוראים לזה חרדי!!! זו התנהגות חרדית! אנחנו לא חרדים... כי כידוע... החרדים סובלים מחרדות... בן אדם שכל היום חי בנערווען שיש עכשיו בסין איזה קורונה והוא צריך כל חמש דקות להתעדכן איפה היא אוחזת בדרך אלינו... זה אדם שסובל מחרדתיות ואני לא חרדי!!! שלא עשני חרדי... שלא עשני עבד לחרדה זו...

מה אני מתכוון??? כל העולם כולו חרדים!!! החילונים חושבים שיש חרדים ויש חופשיים... **אז זהו שלא!!!** חרדה זו גזירה גלובלית!!! כולם חרדים... כל השאלה היא: **איפה החרדה שלך? במקום הנכון או במקום הלא נכון???** אנחנו יראי ה' חרדים!!! ממה אנחנו חרדים? מיום הדין!!! ביום הדין האחרון נגזר על העולם גזירה קשה ששמה קורונה... כנראה שאז לא היינו מספיק חרדים... היינו עסוקים כנראה בתוצאות של הבחירות... נרדמנו בשמירה ונגזר מה שנגזר... כעת אנחנו חרדים!!! ממה??? מיום הדין הקרב ובא בעוד פחות מחצי שנה... מזה אנחנו כבר עכשיו חרדים ורוצים להתכונן כמו שצריך!! ועד אז לא נותר לנו אלא להיות חרדים לדבר ה' ולחפש בכל דרך איך להרטיב לפנינו מצוות ומעשים טובים כדי שישוב חרון אפו מעמו מעירו מארצו ומנחלתו...

אתם הבאתם לכאן את הקורונה ועכשיו אתם צועקים על הבני ברקים למה הם לא נזהרים??? זה אתם!!! זו החביתה שאתם בשלתם...

זה דבר ראשון!!! אבל יש פה עוד נקודה!!! עוד יתור חשובה: יש לי ידיד נפש שמתגורר בבני ברק... לפני יומיים התקשרתי אליו מבוהל... מה קורה אצלכם?? הכל בסדר אצלכם?? והוא צוחק עלי... מה אתה רוצה... הכל רגוע... כולם חיים על מי מנוחות... אבל אני צועק לו לתוך השפופרת: שמעתי שהמצב בבני ברק קשה מאוד... שמעתי שיש מספר חולים מאוד גבוה... ואז פתאום הוא שלף לי משפט נוקב: **שמוליק!!! תפסתי אותך על חם!!! נכון שבימים האלו אתה שומע רדיו???** נכון שבימים האלו אתה מאזין לכל מיני קוים עם קולות כאלו שצועקים כל מיני עדכונים דרמטים לתוך הפומית??? אני שומע על הקול ההיסטרי שלך שאתה שומע!!! **לא נעים... אבל הוא צדק!!!** אני באמת מקשיב כל הזמן לקו הזה של משרד הבריאות לענייני חרדים... **ואז קלטתי את הנקודה:** מי שמקשיב למידע שכל חצי שעה מתעדכן!!! המידע הזה מנקר לו כמו איזה נקר... כל חצי שעה הוא מנקר לו עם עוד התפתחות ועוד עליה במספר הנדבקים והחולים והמונשמים... ואז לאט לאט אתה נכנס לתוך מחול השדים הזה... אתה נכנס לסחרחורת של הפאניקה... **ואילו חבר שלי חי בבני ברק והוא לא!!! לא מקשיב כמוני למידע הזה!!** הוא משום מה החליט לא להתעדכן כל חצי שעה כמה נספים חדשים יש באיטליה וכמה נדבקים חדשים יש בישראל ולכמה נפטרים זה עלה ביממה האחרונה... **אז מה??? לכן הוא לא בסדר???**

בגלל שאני בחרתי לסבול ואני לא מצליח לשלוט בסקרנות שלי... ובשביל זה משרד הבריאות הוצרך לממן לי איזה מישהו שיעשה את העבודה ויעדכן אותי כל חצי שעה כמה חולים נוספים הודבקו ואיזה דרמה נוספת יש בעולם בגלל הקורונה... **לכן חבר שלי גם חייב להיכנס לדרמה הזו???**

הוא ממשיך לחיות בבני ברק את החיים השלמים שלו!! הוא כמובן מציית לכל הוראה שאומרים לו בלי להיכנס לפאניקה!! **אז נכון!!!** נכון שהפעם הודות לך שאני כל היום מקשיב למידע הזה... לכן הפאניקה שלי הרבה יותר גדולה וממילא בסופו של דבר זה גם... גם משפיע על המודעות שלי שאני לוקח עוד שלושת אלפים צעדים אחורה... **אז לכן מה???** לכן יש טענה על הבני ברקים למה הם שפויים ולא כל היום מחוברים לפאניקה של המידע האון ליין???

את הנקודה הזו החילונים לא מבינים... ו... ואני לא כ"כ מגיע אליהם בטענות כי גם לי החרדי... ארך די הרבה זמן להבין את זה...

חילוני כל היום מחובר לעדכונים שוטפים!! כל הזמן הוא מעודכן און ליין מה קורה!! ממילא הוא חי קורונה קורונה קורונה קורונה... אבל תקלוט שהחרדי השפוי מבני ברק עד לפני שבועיים היה לו עולם נורמלי משלו... אצלו באופן טבעי סין נמצאת בסין ובני ברק נמצאת

אבאלע... אני הולך לעשות ליל הסדר לבד...

ישנם זוגות שלא ראשונה יעשו את ליל הסדר בביתם והם לחוצים מזה נורא נוראות... אני לא יודע לנהל ליל הסדר... ומה אני אגיד ואיך אני אעשה... אבאלע... לא יודע... **אדוני היקר: אני רוצה להודיע לך חד משמעית:** שבאמת באמת!! אליבא דאמת אין שום דבר מלחיץ בליל הסדר!!! הכל סתם דימיונות... סתם שגעון... ואת המשפט הזה שאמרתי לך עכשיו אתה תבין מיד אחרי ליל הסדר... לא צריך "לנהל" ליל הסדר... ולא צריך פה איזה גאונות מיוחדת... אבל בכל זאת!!! תחליץ... יש הרבה זוגות שלחוצים מזה וחבל... אז ניסיתי לחשוב מה עומד מאחורי הלחץ הזה והגעתי לכמה מסקנות... **ואני רוצה למנות כאן כמה מיתוסים שצריך לנפץ אותם:**

דבר ראשון: טעות מפורסמת ונדושה שלמרבה האבסורד תשעים אחוז מהאנשים טועים בה!! אנחנו חושבים שצריך להכין שטיקל תורה לליל הסדר... יש הרבה שמגיעים עם כל מיני וורטים מה ההבדל בין "כל דכפין" ל"כל דצריך"??? ומה הפשט ב"הקהה את שיניו"?? וכמובן!! שאם באמת צריך להכין שטיקל תורה לליל הסדר... אז אני בהחלט מבין את הלחץ... יש כאן בן אדם שצריך להכין חבורה או שיעור כללי או תוויה או שיחה מוסרית... זה... זה בהחלט דבר מלחיץ... הנה... תפסנו את הגב... מכאן אחד ממקורות הלחץ!!!!

אז הההלה: גבירתי ורבותי: מתי תבינו שעם כל הכבוד לוורטים ושטיקל תורה **זה לא קשור לליל הסדר!! לא קשור!! לא קשור!!** חז"ל לקחו בחשבון את הטעות הנפוצה הזו **ובשביל זה!!! בדיוק בשביל זה** חז"ל שתלו לנו בתתוך ההגדה את המעשה בר"ג ור"ע ורבי יהושע ורבי טרפון שכולנו מכירים את השטיקלאך תורה שלהם מהגמ' ואילו בלילה הזה הם היו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה!!!!

בשביל מה אנחנו אומרים את זה בליל הסדר?? רק בשביל לאפוקי מהטעות הזו!!! בשביל לקלוט שגם אותה רבי עקיבא שפעם אחת בגמ' הוא מתחיל לדבר אגדה מיד ר"א המודעי אומר לו "מה לך עקיבא בהגדה כלך לנגעים ומהלות..." אז זהו!!! שאותו ר"ע בלילה הזה ישב וסיפור... לא דרש על כל קוף וקוף ועל כל משפט תלמי תלים של הלכות וחיידושים!! לא!!! הוא סיפר סיפור יציאת מצרים... והאבסורד הכי גדול שאנחנו יושבים בליל הסדר וקוראים את המעשה הזה ובמקום להפנים את המסר שיוצא ממנו... אנחנו מתחילים לעשות שטיקל תורה מהמעשה הזה בעצמו... ההלו... תוציא מהראש: שום וורטים!! שום דיוקים!! כמעט ולא לשאול שאלות ולא לחדש חיידושים... אז מה כן?? **לשבת ולספר!!! סיפור יציאת מצרים!!!**

דא עקא: שיהיה כאלו שיתענו... שאדבר... זה רק יותר מלחיץ... עם שטיקל תורה אני עוד מסתדר... אבל לשבת ולספר כמו סבתא שמספרת סיפורים זה... זה לגמרי מופקע אצלי... **אבל לא!!! זה מאוד פשוט!!!** יצא לך פעם לשבת עם האחייך ולספר לו סיפור?? יוצא לך לשבת עם הילד לפני השינה ולספר לו איזה סיפור בדומה? **אז קדימה!!! היום זה הנושא!!!** תספר על מכת דם צפרדע כינים ופרעה בפיגמה באמצע הלילה... **עכשיו טיפ קטן מאוד חשוב: תהיה עדכני!!!** אל תספר על חמורים וכרכרות וכסף וזהב... אם היהודים נכנסו במכת חושך לתוך הבית של המצרי ומצאו שם הרבה כסף וזהב... אל תזכיר כסף וזהב... **תעשה המרה למטבע עדכני!!!** אם זה הילד... תגיד לו שהיהודים מצאו שם המון המון טופים ועדשים... ואם זה ילד יותר גדול אז תספר לו שזה היה אופניים חשמלים וכו'... (אם אתה עדיין מסתבך... אז הנה... השבוע צרפתי לעלון גם את החוברת בצאתי ממצרים בשווי לירושלים... יש שם כמה מדגמים איך לספר סיפור יציאת מצרים)

עד כאן נקודה אחת למה אנחנו לחוצים בליל הסדר... כעת נעבור לנקודה השניה: זה כבר משהו תינוקי שתקוע לנו מהילדות... כשהייתי ילד מיד במוצאי יו"ט ראשון של פסח היינו מהר מתקשרים לבני דודים... נו... מתי סיימתם את ליל הסדר?? אה... באחד וחצי בלילה... יופי... אנחנו סיימנו **אחרים!!!** בשתים ורבע... ואז מתקשר הבן דוד מהצד השני... מה?? אתם בשתים ורבע?? אז אנחנו אחרים... בשלוש וחצי בלילה... אז זהו!!! השנה בעקבות המצב הקשה השורר בעולם אני פונה אליכם קוראים יקרים בהנחיה מיוחדת: **הוחלט על פוסו!!! פוס בתחרות הילדותית הזו!!** זה בסדר... אתה יכול לסיים גם בשעה 40.00 בלילה... ו... ולא מדברים על זה... זה לא נושא!!! גם אליהו הנביא שיכנס אצלכם ב"שפוך חמתך", התחייב שלא לגלות מתי זה היה.

צחק צחק... אבל הגעתי למסקנה שזה אחד מהדברים המלחיצים... אברך צעיר מתיישב לו בשעה 8.30 בערב מול השלחן של ליל הסדר... והוא מסתכל על השעון בחרדה ומבין שמעכשיו עד שתיים וחצי בלילה אני אמור להוביל את הערב הזה... להיות הקריין!!! המנחה!! המעסיק... והסוחר של הלילה הזה עד השעה הזו... כן... זה באמת מלחיץ... אז הנה: קנת הבאתי לך הנחיה מיוחדת מטעם משרד הבריאות בעקבות המצב... **השנה לא!!! הנה אתה פטור מלעדכן מתי סיימת**... ואין שום עניין לסיים את ליל הסדר מאוחר... אדרבה... בהלכה יש דגש עניין להתחיל כמה שיותר מהר כדי להספיק כמה שיותר מוקדם להגיע עם הילדים לחינוך של אכילת מצה ומרור... (זה לא סתיה שיש עניין להיות ער כל הלילה ולעסוק בסיפור יציאת מצרים... אבל זה בכלל לא קשור לניהול של ליל הסדר... איפה היית שנה שעברה??? אז בלי שום קשר...)

נקודה נוספת: יש הרבה הלכות בלילה הזה!!! כן... ליל הסדר זה לילה שיש בו הרבה מאוד פרטים... (הרב פינקוס הגדיר את ליל הסדר: סדר בקיאות של עם ישראל! בלילה הזה אנחנו מתעסקים עם כל הפניות והזוויות של העם היהודי...) ולכן באופן טבעי אנחנו מבינים שבשביל לנהל את ליל הסדר צריך להיות בקי בהרבה הלכות שעל היום כיבדנו את אבא או את סבא שהוא יקח על זה אחריות ועכשיו תתאם זה נופל עלי...
כאן התחלת לדבר לעניין!! אם הנקודה הזו מלחיצה אותך... פה לכאורה יש באמת סיבה להלחץ... אבל אני לא מבין למה דווקא עכשיו... איפה היית עד היום?? יש עוד מאות נושאים הלכתיים שקשורים לניהול בית שברגע שהתחנת זה נפל על כתיפך... ו... ומשום מה לא יודע לי שאתה מוטרד מזה... אז בדיוק בליל הסדר אתה מוטרד???

אז עקרונית באמת היית כעת אמור להיכנס לבידוד של שתיים עשרה שעות ולפתוח טור ב"י שו"ע נושאי כלים וללמוד מסי תע"ב עד תע"ט

אבל אני רוצה להרגיע אותך שהשנה!!! השנה יש קולא מיוחדת!!!

השנה באופן חד פעמי אתה פטור מההשקעה היסודית הזו... אני מבקש ממך רק דבר אחד ויחיד: **תחפש הגדה טובה!!!** הגדה טובה אין הכוונה הגדה שמינה שיש בה המון וורטים... הגדה טובה אני מתכוין הגדה שמתחת הקדש ורחץ כרפס יחץ... מתחת לכל אחד מהסימנים האלו יש כמה שורות לקרות בלי ניקוד ששם כתוב מה צריך לעשות כעת!!! וזהו!!! ומעתה: אתה יודע לקרוא בלי ניקוד?? ברגע שמגיעים לכרפס... אתה פשוט עובר מהר על מה שכתוב... ומכריז מתוך הכתב בבטחון עצמי: אנחנו כעת נוטלים ידיים... וכל אחד מקבל חתיכות מצות... וצריך לאכול אותם בלי לדבר שתיים וחצי דקות וכו' וכו'... זה הכל... ואם אתה קצת יותר אינטלגנט... תמצא איזה חצי שעה פנויה ותשב על זה לפני כן!!! אם עשית את זה... אני לא רואה שום סיבה ללחץ... כן... אל תשכח שזה פטור חד פעמי רק לשנה הקרובה... שנה הבאה אנחנו כבר לא פוטרם אותה... שנה הבאה אנחנו רוצים שתגיע עם כל הטור ב"י שו"ע עם נושאי כלים לליל הסדר (וכמובן שמי מדבר על הלכות שבת עם כל המ"ב וכו'... כן... כמו שעם זה הסתדרת. גם עם זה אתה פתאום "תסתדר")

עוד נקודה אחת אחרונה סביב הלחץ של ליל הסדר... הגברת!!! הגברת בטוחה שבלייל הסדר היא צריכה להפתיע עם אוכל מאוד משובח... סוף סוף ליל הסדר... היא פעם ראשונה בחיים תנסה להכין בקר וחביתיות של פסח... ותהיה לחוצה שזה יצא טוב... אז אנא ממך... מניסיון... **תודיע לה שאתה רוצה שום דבר מיוחד!!!** אני רוצה את העוף המוכר... את התפוחי אדמה נטו של פסח... את הבעיים... לא רוצה שום דבר נוסף!!! אם את רוצה בכל זאת לענג את יום טוב... אין בעיה... **מחר בבוקר!!!** מחר זה יום טוב... עיקר שמחת יום טוב זה דווקא ביום ולא בלילה... מחר נהיה רגועים... מחר שנינו נעמוד במטבח... אני אצא לרפת ואשחוט עגלא תילתא ואביא את הבשר בידי אברים אברים... ואבקע את העצים בשניו ובצד הקצר של הקורדום... אסיק את התנור ואת תבשלי... כל הדינים האלו של אוכל נפש נאמרו על עיצומו של יום... יו"ט של פסח **בצהריים!!!** (כן... בקריאת התורה של יו"ט יש ששה קרואים ולא שבעה... כדי לרמז שצריך לגמור את התפילה מהר כדי להכין צרכי יו"ט... ככה הגמ' במגילה אומרת) וממילא את כל ההתקששויות עם הבקר והרולדה... תשאירו ליום המחרת... ואילו בליל הסדר אתה תראה שאין לך כמעט זמן לאכול בשלחן עורך... (אתה פתאום תהיה בהלם איך חצות מתקרב בעצמי ענק... אבל זה בסדר... אתה לא צריך לדאוג להגיע לשם... זה יגיע לבד...)

אני רוצה לסיים במשפט אחד: אם יש מישהו שבאמת צריך להיות לחוץ מליל הסדר!!! זה ההורים שלנו והסבות והסבתות שלנו... ולא מליל הסדר הזה!! אלא מליל הסדר **הבא!!!** ולמה??? כי עדיין לא ראיתי זוג צעיר שעשה ליל הסדר בבית **והתחרט על זהו!!!** זוג צעיר שטעם שנה אחת את הטעם הנפלא של ליל הסדר בבית... כבר מאוד קשה לו לרדת מהרמת חיים הזו!!! **בדוק ומנסה!!!** אז מה יהיה שנה הבאה?? מי יסכים לאכול אצל ההורים?? התשובה היא: אנחנו נלך להורים כי צריך!! ועושים מה שצריך כי צריך!!! אבל תדעו לכם שככה זה נראה...

ואני אגלה לך סוד: גם לגבי קרבן פסח יש פרק מיוחד במסכת פסחים שנקרא פרק "האשה"!!! המשנה שם אומרת שאשה צעירה לאחר החתונה רדופה ללכת לבית אביה ולכן אם היא מתלבטת ועד הרגע האחרון היא לא החליטה לאיזה קרבן פסח היא גומרת היא נגרתת אחרי הקרבן פסח של אבא שלה... **אללו!!! אם שנה אחת בלבד!!!** היא נשארה בבית בעלה... **אז זהו!!!** היא מאבדת את הסטטוס "רדופה ללכת לבית אביה" (אל דאגה... זה לא אומר כלום... זה בסה"כ אומר שהיא צריכה להחליט מראש איפה היא בליל הסדר והיא לא יכולה להחליט ברגע האחרון... זה הכל) אז יש לחקור: האם ליל הסדר בשנה זו שכל נשות ישראל ישארו בבית בעליהן... האם זה גם מוריד להם את הסטטוס רדופה או לא??? התווכחתי על זה עם מישהו... אני מתעקש לומר שכן!! למרות שמסתמא שלא... (אבל עזוב... לא נכנס לויכוח...)

עוד מילה אחת אחרונה: ליל הסדר נקרא "תכא דרחמנא"!! שלחן של הקב"ה... השלחן הזה אמור להיות שייך נטו לקב"ה... דא עקא שאנחנו די הרבה מתערבים לקב"ה בשלחן הזה... בנינו... לכל אחד מאיתנו יש את העיצוב שלו ואת ההגדה שלו ואיפה מתחשק לי להיות בליל הסדר ואיך הייתי רוצה שיראה ליל הסדר... ואיזה ניגונים אני אוהב ואיזה לא?? אז נכון שזה "תכא דרחמנא" אבל גם אני בוחש בקלחת!!!!

אז זהו!!! שהשנה זה תכא דרחמנא לגמרי לגמרי... זה שלחן של אבא שבשמים לגמרי... הנה... הקב"ה הביא לעולם קרונה והעמיד אותנו בפני עובדה... אני רוצה שהשלחן שלי יהיה פה!!! ואלו הם המשתתפים... ככה וככה... ולא אחרת... זה אולי מרגיז... זה אולי מעצבן... אבל את מי?? את מי זה מעצבן?? את מי שחושב שהשלחן הזה שלו!!!

אז זהו!! שזה לא השלחן שלנו... זה השלחן שלו יתברך... בשלחן הזה אנחנו נותנים לו יתברך להכתיב את התכניה ואת סדר היום... ואם הוא יתברך רצה ששלחן ליל הסדר יראה ככה... שאנחנו פה!! לבד!! עם היכולות המסוימים שלנו... אז זה הכי טוב!! זה מה שהוא ית' מזמין!!

אל תשכח... את הרבש"ע לא צריך להרשים עם כישורים מיוחדים שאין לך... אין טעם... הוא מכיר אותנו יותר מידי טוב... כשהייתי ילד והייתי לפעמים רוצה לעשות רושם ולכן הייתי עושה שטויות או קולות מוזרים... אני זוכר שאמא שלי הייתה לוחשת לי באוזן: חבל... אתה הכי חמוד כשאתה טבעי!! אל תעשה רושם... זה רק מוריד את ההפקט... הוי כמה שהיא צדקה... אותו דבר כאן... תהיה אתה!! תהיה טבעי!! אבא שבשמים רוצה אותך ככה... וככה אתה מופיע הכי טוב בתכא דרחמנא... שנזכה לאכול עוד השתא מן הזבחים ומן הפסחים... פסח כשר ושמח!!

פְּנֵינֵי קִדְשׁ

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

א ווארט בענינא דיומא

קדש

בשנתו הראשונה של כ"ק מרן מהר"א זי"ע כאן באר"י, הכין ילד אחד מבני המשפחה את סימני הסדר ותרגומם, ואת שאלות "מה נשתנה". אולם, בפועל כאשר אמר לו מרן זי"ע "קדש", התבייש הילד, ולא רצה לומר את נוסח ה"קדש". כ"ק מרן זי"ע ואחיו כ"ק מהר"ם זי"ע הפצירו בו, ולא הועילו ההפצרות מאומה. היה שם זקן אחד ששמע את מרן זי"ע אומר "קדש" כמה פעמים, ובתמימותו כי רבה התחיל "יתגדל ויתקדש שמיא רבא", ויהי לשחוק בעיני הקהל.

מנהג רבותינו הקדושים לומר תורה על עובדות וסיפורים של עמי-ארצות שערבו סדר-נאכט עם שגיאות וטעויות שונות, ולאור זאת ראוי לבאר הקשר והשייכות בין אמירת "קדש" לבין עריכת הסדר.

ויש לפרש בהקדם דברי הטור (או"ח סימן נו): "אנו אומרים הקדש בלשון תרגום, מחמת שני טעמים: א. "מפני המלאכים שלא יתקנאו בנו שאנו משבחים שבח נאה כזה". ב. "שעל ידי זה הקב"ה נזכר לחורבן הבית וגלות ישראל (ברכות ג, א)... וכביכול שיש דאגה לפניו, ואם יבינו המלאכים זה יקטרגו עלינו, על כן אומרים אותו בלשון שלא יבינו".

וביאר הב"ח, דמחמת קנאת המלאכים גופא, אין לחוש כל כך, כי הקנאה עצמה לא תזיק מאומה, אולם, כאשר המלאכים יראו שהקדש מעורר דאגה אצל הקב"ה על חורבן בית המקדש, יש חשש שהקנאה תגרום למלאכים לקטרג על בני ישראל שהם גרמו דאגה זו לקונם (כי בגינם חרב בית המקדש), ולכן אומרים אותו בלשון שאינו מובן למלאכים.

והנה, ההגדה בליל פסח הוא גם כן שבח וקילוס יפה ונאה לפני השי"ת (כמו קדש), ומחמת היותו זמן מעותד לגאולה העתידה מתעורר בו דאגה לפניו יתברך על גלות בני ישראל, ויש חשש שהמלאכים יקטרגו על ישראל ח"ו.

לכן מתחילים את הסדר תיכף כשבאים מבית הכנסת, וממשיכים את כח ה"קדש" מבית הכנסת הביתה, כי כשם שאמירת הקדש הוא באופן שלא יקנאו בנו המלאכים, ובאופן שהמלאכים לא יוכלו לקטרג, כך עריכת הסדר תהא באופן כזה שלא תתעורר קנאת המלאכים עלינו, ושלא יעוררו עלינו קטרוג ח"ו.

(ליל הסדר תשנ"ט)

ווען דער טאטע קומט אהיים פון שוהל, טוהט ער זיך אָן די ווייסע קיטעל און ער מאכט תיכף קידוש.

איתא ברמ"א (או"ח צח): "ויחשוב קודם התפלה מרוממות הא-ל יתעלה ובשפלות האדם", ומבואר בספרי קודש, דהוא הדין קודם כל מצוה יש להתבונן בגדלות הבורא ובשפלות עצמו, ואם בכל מצוה כך, על אחת כמה וכמה בליל

קדוש זה, שהוא מלא וגדוש במצוות דאורייתא ודרבנן ומנהגי ישראל, שבוודאי יש להקדים לכך התבוננות והסתכלות בגדלות הבורא ובשפלות האדם.

והנה בתי כנסיות ובתי מדרשות הם מקומות מסוגלים להתבוננות בגדלות הבורא, מחמת השראת שכינתו וגילוי אורו יתברך בהם, כמבואר ב**זוהר הקדוש** (ח"א פ, א): "בי כנישתא אתר דיורא דשכינתא תמן" (זוהר הק' ח"א פ, א). ואילו לבישת ה"קיטל" - שהוא בגד של מתים - מזכיר לאדם את אפסיותו ושפלותו.

לכן אומרים בתחלת הסדר: "כשהאבא חוזר מבית הכנסת" - שהוא מקום מסוגל להתבוננות בגדלות הבורא, "הריהו לובש תיכף את הקיטל" - שהוא בגד המזכיר לאדם את שפלות עצמו, "והוא תיכף מקדש על הכוס" - לאחר הכנה דרבה של הסתכלות ברוממות הא-ל ובשפלות האדם.

אלא, שלבישת הקיטל עלולה להביא את האדם לשפלות יתירה עד כדי מרירות ועצבות ומרה שחורה, ולכן מסמיכים "קידוש" ל"לבישת קיטל" בהדי הדדי, כי נוסח הקידוש מפיח רוח שמחה והתרוממות בקרב האדם, כאשר לצד ההתבוננות בכך ש"אדם להבל דמה ימיו כצל עובר" (תהלים קמד, ד) הריהו שש ושמח בכך שבשנות חייו עלי אדמות הוא זכה להימנות על העם הנבחר והאהוב והמרום, "אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצוותיו, ותתן לנו ה' אלקינו באהבה מועדים לשמחה" וכו'.

נמצא אפוא, בבית הכנסת שאב האדם אל קרבו הסתכלות בגדלות הבורא; בלבישת הקיטל שאב אל קרבו הסתכלות בשפלות עצמו; וכדי שלא ישקע בשפלות יתירה ומרה-שחורה, בא נוסח הקידוש להפיח בו רוח שמחה והתרוממות הנפש על שזכה להימנות על בני העם הנבחר והמרום.

(ליל הסדר תנשא; תשעו)

קדש ורחץ.

ידועים דברי קדשו של כ"ק מרן מהר"א זי"ע, שבדרך כלל רחיצה וטהרה קודמות לקדושה, ואולם, בליל קדוש זה הסדר הפוך, ומקדימים קדושה לרחיצה וטהרה, דוגמת מלאכי השרת ה"פותחים את פיהם בקדושה ובטהרה".

ויש לבאר באופן נוסף, דהנה אמרו חז"ל (פסחים קט, א): "חוטפין מצות בלילי פסחים", וביאור הענין בזה, על פי מה שמצינו בגמרא (שבת פח, א) באותו צדוקי שאמר לרבה כשראהו מתעמק בתלמודו: "עמא פזיזא דקדמיתו פומייכו לאודנייכו", כי הקדמת נעשה לנשמע נובע מפזיזות יתירה, כי בתחלה היה לכם לשמוע מה בפי הקב"ה, ולראות אם תוכלו לקיימו או לא.

אמנם, לאמתו של דבר, הפזיזות נבעה מחמת עוצם אהבת בני ישראל לקונם, כי מחמת רוב האהבה בער בקרבם תשוקה לעשות את רצון הבורא, אף כשלא ידעו עדיין מהו רצונו ומה ה' אלקיך שואל מעמך.

<<<

תודותינו וברכותינו לאלו שתרמו להוצאת הגליון

ברכת מזל טוב נאמנה

לרומע"כ דומ"ץ ורב בית מדרשו, הרב הגאון המופלג, נואם ומתןן בחסד עליון, פה מפיץ מרגליות, מלא מדה וחכמה, מורה ודאין לשם ולתהלה, כש"ח מורינו הגאון רבי **יהושע פינק** שליט"א
לרגל שמחת אירוסיו בנו הבה"ח המופלג כמר **אברהם אלטר** ה"ו
עב"ג הכלה החשובה והמהוללה תח"י

ובחדא מחתא נביע תודותינו וברכותינו על דאגתו ומסירותו אלינו, ובפרט עתה בחלוקת תשורות מיוחדות לכבוד החג לכל חברי השטיבל וזכה לרוב נחת והצלחה וסייעתא דשמיא, היווג יעלה יפה ויזכו לראות ולרות מהם ומכל יוצ"ח רב תענג ונחת, ויתן לו האלקים מטל השמים ומשמני הארץ, שפע מלא חפניים ושובע שמחות וכל טוב סלה. אמן.

מתפללי ביהפ"ד

ועזר ביהפ"ד

לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת **שבע עטיל** ע"ה בת הרה"ח ר' **שמואל אביגדור** ז"ל אשת יבדלחט"א הרה"ח ר' **אליעזר לוינגר** שליט"א נלב"ע כ"א ניסן תשס"ג

הרה"ח ר' **יונתן ברייש** שליט"א לעילוי נשמת אמו האשה החשובה מרת **איתא** ע"ה בת הרה"ח ר' **אברהם** ז"ל אשת יבדלחט"א הרה"ח ר' **משה דן ברייש** שליט"א נלב"ע כ"ט ניסן תשס"ג

העסקן הדגול והמרום, שליח נאמן לרפואתם של ישראל, הרה"ח ר' **אברהם אלימלך פירר** שליט"א

לעילוי נשמת אמו האשה החשובה מרת **רחל** ע"ה

בת הרה"ח ר' **יהושע העשיל** ז"ל נלב"ע כ"ו ניסן תשס"א

ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים... מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים.

הנה, כלל ישראל היו משועבדים במצרים בגוף ובנפש, וכאשר יצאו ממצרים שמחו שמחה גדולה על גאולת גופם ונפשם מיד אויב, וגאולה זו חוזרת ומתעוררת בכל שנה ושנה בליל פסח.

אמנם, בתוך כלל ישראל היו גם אנשי מעלה - שבט לוי ודכוותיהו - שלא נשתעבדו כלל (ראה שמות רבה ה, טז), וישבו ועסקו בעבודת השי"ת, ולא ירדו מטה מטה, ובהשקפה ראשונה נראה, שעבורם לא הועילה גאולת מצרים מאומה, כי הם היו במצב טוב ומרומם בלאו הכי, ואם כן מהי הגאולה המתעוררת בכל שנה עבור אנשי מעלה אלו.

אולם, לאמתו של דבר היו גם שבט לוי במצוקה נוראה, כי דרכם של אנשי מעלה היא להשפיע לאחרים תורה ואמונה ויראת שמים, ואילו במצרים אף אם הם עצמם יכלו לעסוק בעבודת קונם באין מפריע, עם זאת, לא היתה להם היכולת להשפיע לזולתם, כי כולם היו שקועים בעומק גלות גופם ונפשם, "ולא שמעו... מקוצר רוח" (שמות ו, ט).

וכאשר נגאלו ממצרים, שוב זכו אנשי מעלה אלו להתחיל שוב להשפיע ולהרביץ תורה לאחרים, וזאת היתה גאולתם ומשוש נפשם.

זהו האמור: "ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים כולנו זקנים כולנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים", דהיה הוה-אמינא לומר שאנשים חכמים ונבונים אינם צריכים לחוג את חג הפסח כשאר אנשים, שהרי לא היו בשעבוד מצרים כלל, ועל כך אומר בעל ההגדה, אדרבה, עיקר מצות סיפור יציאת מצרים הוא עבור אנשים אלו, שהרי זו גופא היתה גאולתם, שבמצרים לא יכלו להשפיע לזולתם, ובצאתם זכו להשפיע לזולתם ולהשפיע תורה ואמונה ויראה בקרב הסובבים.

לכן דייקא כאשר "כולנו חכמים כולנו נבונים מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים", כי עיקר מצות הסיפור נתקנה עבור אנשים אלו, שענין זה גופא היה ה"גאולת מצרים" שלהם.

(ליל הסדר תשנה)

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסובין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה, עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית. אמר רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא וכו'.

יש להבין:

א. הרי רבי אליעזר ורבי אלעזר בן עזריה סוברים שמצות אכילת הפסח והמצוה היא רק עד חצות (ברכות ט, א), והרי מצות סיפור יציאת מצרים תלויה "בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך", ואם כן איך יתכן שהיו מספרים ביציאת מצרים "כל אותו הלילה" בעוד שזמן המצוה - לשיטתם - הוא רק עד חצות.

ב. צריך להבין פשר הסמיכות של שני מאמרים אלו.

ג. מה הענין להביא משנה זו ד"לא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות" בליל פסח, הרי המחלוקת האמורה (אם יש חיוב להזכיר יציאת מצרים בלילה) היא רק על שאר ימות השנה, אבל בליל פסח כולי עלמא מודים שיש חיוב לספר ביציאת מצרים.

ד. מה הסברא לומר שיש להזכיר יציאת מצרים רק ביום ולא בלילה, הרי עיקר נס יציאת מצרים היה בלילה (כאשר עבר ה' לנגוף את מצרים, וכאשר פסח ה' על בני ישראל), ואם כן הסברא נותנת שיהא עיקר החיוב להזכיר יציאת מצרים דייקא בלילה.

ויש ליישב לנכון, דהנה ליל פסח במצרים היה "לילה כיום יאיר" (זוהר ח"ב לה, א), "ולכל בני ישראל היה אור במושבותם" (שמות י, כג), וכאשר עסקו חבורת התנאים בסיפור יציאת מצרים זכו להאיר את הלילה כמו בשעת יציאת מצרים, ו"היו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה", דהיינו, שהאירו את חשכת הלילה באור יום (מספרים מלשון "ספיר ויהלום").

הארה זו לא היתה רק עבור עצמם, אלא גם התלמידים - שנכנסו אליהם באמצע הלילה - ראו אור זה, והיה נדמה להם שהגיע הבוקר, ולכן אמרו להם "רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית" (אבל באמת היה אז עדיין אמצע הלילה).

כמו כן בליל פסח מתעוררת אהבה יתירה בקרב בני ישראל לקונם, כאשר מרוב האהבה חפצים ומשתוקקים הם להתקדש ולהתקרב אליו תיכף, אף שעדיין לא רחצו ונטהרו ולא הכינו עצמם כדבעי להתקרבות הנכספת.

זהו ענין "חוטפין מצות בלילי פסחים", כי בליל פסח בני ישראל הם "עמא פזיזא", ומשתוקקים לחטוף לאלתר את מדריות הקדושה קודם שנתרחצו ונטהרו מזהמתם.

(ליל הסדר תשלח)

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים.

ענין "לחם עוני" מבואר בגמרא (פסחים קטז, א): "מה דרכו של עני הוא מסיק ואשתו אופה, אף כאן נמי הוא מסיק ואשתו אופה".

יש לומר הרמז בזה, דהנה היסק התנור על ידי האיש פועל לזרוז את הפת שיהא מוכן במהירות, ואולם הכשרת העיסה בפועל לאכילה היא על ידי פעולת האפייה של האשה.

אותו ענין היה גם כן ביציאת מצרים, כי קושי השעבוד של האנשים פעל לזרוז את הגאולה ולהקדים יציאתם לפני הזמן, ואילו זכותם של נשים צדקניות הביאה את הגאולה בפועל, כאמרו ז"ל (סוטה יא, ב): "בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים".

(ליל הסדר תשנב)

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות... עבדים היינו לפרעה ויוציאנו ה' אלקינו משם וכו'.

יש לפרש השאלה והתשובה, דהנה אנו רואים דבר פלא, שעצם מצות זכירת יציאת מצרים היא בכל ימות השנה, ואילו מצות סיפור יציאת מצרים הוא רק בליל פסח, ואמנם, עיקרה של מצות זכירה היא ביום ולא בלילה, שהרי לדעת חכמים אין כלל חיוב להזכיר יציאת מצרים בלילות (ברכות פ"א מ"ה; ואף דלא קיימא לן הכי, עם זאת, עיקר המצוה הוא ביום, שהרי הזכירה ביום מפורש בקרא, ואילו הזכירה בלילה אתיא מדרשא. "מנחת חינוך" מצוה כא), ואילו מצות הסיפור הוא רק בלילה ולא ביום.

על כך שואל הבן: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות", מדוע בכל השנה עיקר מצות זכירת יציאת מצרים הוא ביום ולא בלילה, ואילו עתה עיקר מצות הסיפור הוא דייקא בלילה ולא ביום.

על כך באה התשובה, דהנה במצרים היו בני ישראל בגלות הגוף ובגלות הנפש, גלות הגוף - מחמת השעבוד והצרות שעשו להם המצרים, וגלות הנפש - שהרי שקעו בזהמת מצרים עד שהגיעו למ"ט שערי טומאה.

גאולת הגוף היתה ביום, כמו שכתוב (שמות יב, מא) "ויהי בעצם היום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים", ואילו גאולת הנפש היתה כבר בלילה, כאשר ירד הקב"ה בכבודו ובעצמו - הוא ולא מלאך - לחלצם מזהמתם ולהוציאם מעומק טומאתם, כמו שכתוב (שם יב): "ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה" וגו', ופירש האר"י ז"ל ("שער המצוות" פ"ה שמות), שמחמת גודל הקליפה הוצרך הקב"ה בעצמו לרדת להכניע את הקליפה ולהוציא את בני ישראל משם.

מעתה מובן לנכון, כי ענין זכירת יציאת מצרים הוא ענין זכירת גאולת הגוף, ועל כך נאמר (דברים טז, א): "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך", כי גאולת הגוף היתה ביום, ואילו ענין סיפור יציאת מצרים הוא אודות גאולת הנפש, ולכן קבעוה בלילה, כי גאולת הנפש היתה בלילה, ואדרבה, אם היה הקב"ה ממתין לגאול את נפשם רק ביום, "היו נכנסין בשער נ' ולא יוכלו לעלות משם" ("מגלה עמוקות" פ"ה בהר).

זוהי התשובה לשאלת "מה נשתנה": "עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה' אלקינו משם ביד חזקה", הקב"ה בעצמו הוצרך להוציא אותנו, משום שהיינו שקועים בתוך עומק זהמת מצרים. יתר על כן, הקב"ה הוצרך להחיש ולמחר את גאולת נפשנו כבר בלילה, כי "אילו לא הוציא הקב"ה את נפש "אבותינו ממצרים" תיכף בלילה, היו משתקעים בשער הנ', ואם היו משתקעים בשער הנ' לא היה דרך לצאת משם, וח"ו "הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה מצרים", וכיון שגאולת-נפש זו היתה בלילה, נקבע הסיפור דייקא בלילה (בניגוד למצות הזכירה שעיקרה ביום, כי היא נסובה על גאולת הגוף שהיתה ביום).

(ליל הסדר תנשא)

לפי זה יובנו דברי רבי אלעזר בן עזריה: "ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות", כי אף שעיקר הנס היה בלילה, עם זאת, הרי אז היה "לילה כיום יאיר", ונהפך הלילה ליום, ואם כן היה עיקר הנס ביום ולא בלילה.

זהו פשר הסמיכות: "רבתינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית", כיון שהאיר להם הלילה כאור יום, וכיון ש"לילה כיום יאיר" שפיר אמר רבי אלעזר בן עזריה שלולא דרשת בן זומא לא היתה יציאת מצרים נאמרת בלילה, כיון שהנס היה ביום ולא בלילה.

(ליל הסדר תשמ; תשמח)

שגם כשהאדם הוא במצב של "ולא אנחנו", ריקם מכל, ערום ועריה, אף על פי כן "ולו אנחנו" - ויכול להתעלות ולהתקרב להשי"ת על ידי התורה הקדושה.

זהו פשר הדברים שאומרים לבן הרשע: "ולא לו", תדע לך, שגם אם הנך במצב של "ולא" ("ולא אנחנו") יש לך דרך להתקרב אל השי"ת בבחינת "לו" ("ולו אנחנו"). ומפרש ואומר, כי "אילו היה שם" דייקא "לא היה נגאל", לפי שאז עדיין לא ניתנה תורה, אבל לאחר קבלת התורה יש תיקון לכולם, וגם יהודי שהוא "ולא אנחנו" יכול להתקרב אל השי"ת להיות בבחינת "ולו אנחנו".

(ליל הסדר תשנד)

רבן גמליאל אומר, כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו, ואלו הן, פסח מצה ומרור.

יש לפרש, דהנה בחיי האדם ישנם שלשה מצבים: א. מצבי חסד גלויים, הניכרים לעין כל. ב. מצבי צרה והסתר פנים, שאי-אפשר להבינם כלל אם לא על ידי תמימות ואמונה פשוטה שמאתו לא תצא הרעות. ג. מצבים שבהם אין החסד גלוי, ואין ההסתרה עצומה כל כך, והם יכולים להתפרש להאי גיסא ולהאי גיסא.

פסח מצה ומרור רומזים לשלשה מצבים אלו, א. **פסח** - רומז למצב חסד גלוי וידוע לעין-כל, "אשר פסח על בתי בני ישראל בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל" (שמות יב, כז). ב. **מצה** - יכול להתפרש להאי גיסא ולהאי גיסא, ניתן לפרשו על הגלות שאז אכלו לחם של עניים, וניתן לפרשו על הגאולה שאז אכלו מצה כיון שלא הספיק בצקם להחמיץ. ד. **מרור** - הוא השעבוד הקשה, שאז היה הסתר פנים רב ועצום, באופן שלא היה שייך להבין ענינו ותועלתו.

לכן קבע רבן גמליאל לומר "פסח מצה ומרור", כדי להשריש בקרבנו לחיות בכל שלשת המצבים עם אמונה תמה וברה שהכל נעשה בהשגחה עליונה, והכל לטובה מאתו יתברך.

וכל מי שלא השריש בלבו אמונה תמה וברה בהשי"ת בכל מצב - הן במצב של "פסח"; הן במצב של "מצה"; והן במצב של "מרור" - לא יצא ידי חובתו".

(ליל הסדר תשעא)

למכה מצרים בכוריהם כי לעולם חסדו. ויוצא ישראל מתוכם כי לעולם חסדו.

יש לפרש השייכות בין שני פסוקים אלה בהקדם דברי **הבית יוסף** (או"ח תל) בשם המדרש: "כשלקחו פסחיהם, באותה שעה נתקבצו בכורות של מצרים אצל ישראל, ושאלום, למה היו עושים כך, אמרו להם, זבח פסח הוא לה' שיהרוג בכורי מצרים, הלכו אצל אבותיהם ואל פרעה לבקש ממנו שישלחו ישראל ולא רצו, ועשו בכורות מלחמה, והרגו מהם הרבה, הדא הוא דכתיב (תהלים קלו, י) 'למכה מצרים בכוריהם'", שהמצריים עצמם נלחמו עם בכוריהם, והרגו אלו מאלו.

והנה, הקב"ה בעצמו ירד לתוך מצרים כדי להרוג את בכורי מצרים ולהציל את בני ישראל.

ויתכן לומר שני טעמים מדוע ירד הקב"ה בעצמו למצרים ולא שלח את מלאכיו לשליחות זו:

א. כי הבכורים היו כומרים לעבודה זרה, וקליפתם היתה גסה ביותר, ולכן לא היו המלאכים יכולים להלחם עמהם, והוצרך הקב"ה בעצמו לירד ולהכניעם. ב. כטעם האר"י ז"ל ("שער המצוות" פר' שמות), שבני ישראל היו מעורבים ומשוקעים בתוך זוהמת מצרים, והוצרך הקב"ה בעצמו לירד לתוך הטומאה לחלצם משם.

והנה, הטעם הראשון נדחה מחמת דברי המדרש האמורים, כי מאחר שראינו שהמצריים עצמם לא יראו מהבכורים, והעזו להילחם עמהם, אם כן כל שכן שהמלאכים לא היו יראים לירד להילחם עמהם, וממילא בהכרח יש לומר, שהטעם השני הוא הנכון, שמאחר שהיו מעורבים בתוך הזוהמה הוצרך הקב"ה בעצמו לירד לחלצם.

זהו הפירוש: "**למכה מצרים בכוריהם**", המצריים נלחמים עם הבכורים, ומזה מוכח שהמצריים לא פחדו להלחם עמהם, ואם כן כל שכן שהמלאכים לא היו יראים מהם, וממילא בעל כרחך סיבת ירידת הקב"ה בעצמו למצרים היא משום "**שיוצא ישראל מתוכם**", שרק הקב"ה בעצמו היה יכול לחלצם מתוך טומאת זוהמת מצרים.

(ליל הסדר תשנד)

ברוך המקום ברוך הוא ברוך שנתן תורה לעמו ישראל. כנגד ארבעה בנים דברה תורה, אחד חכם ואחד רשע, אחד תם ואחד שאינו יודע לשאול.

מפורסם הסיפור שסיפר **כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע**, שדרכו של הרה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב זי"ע היה להסתובב בין בתי העיר כדי לשמוע את עריכת הסדר של תושבי העיר. פעם עבר ליד בית אחד, ושמע עם הארץ אחד עורך הסדר בטוב טעם, והאריך בתיבת "אחד" של הארבעה בנים ("אחד" חכם, ו"אחד" רשע, "אחד" תם, ו"אחד" שאינו יודע לשאול) כמו בתיבת "אחד" שבקריאת שמע, ואמר בצחות, שעם-הארץ זה עשה מכל הארבעה בנים קריאת-שמע.

והוסיף רמז לכך בנוסח שאמרו התלמידים לרבי אליעזר ורבי עקיבא ושאר התנאים: "רבתינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית", שחרית ראשי תיבות ח'כ"ם ר'שע ת'ם שאינו יודע, והיינו, שארבעת הבנים כלולים בקריאת שמע.

ויש לפרש בהקדם דברי הגמרא (ברכות ה, א): "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע... נצחו מוטב, ואם לאו יעסוק בתורה... נצחו מוטב, ואם לאו יקרא קריאת שמע... נצחו מוטב, ואם לאו יזכיר לו יום המיתה", והרי שיש שלש דרכים להתגבר על היצר הרע: א. תורה. ב. קריאת שמע. ג. הזכרת יום המיתה.

והנה, את העצות של תורה וקריאת שמע קבלו בני ישראל רק לאחר קבלת התורה (שהרי גם קריאת שמע היא מפסוקי התורה), ואילו העצה של הזכרת יום המיתה כבר היתה קודם לכן.

אמנם, איתא בגמרא (תענית יא, א) שצדיקים ובינונים יראים מיום המיתה, ואילו הרשעים אינם יראים מזה כלל, ונמצא שהעצה של הזכרת יום המיתה אינה יכולה להועיל לרשעים.

לאור האמור נמצא, כי חכם ותם ושאינו יודע לשאול היו יכולים להתגבר על היצר הרע גם קודם קבלת התורה, על ידי העצה של הזכרת יום המיתה, ואילו הרשע לא היה יכול להתגבר על היצר הרע לפני קבלת התורה, ורק מקבלת התורה ואילך קיבל את כוחו להתגבר על היצר הרע על ידי העצות של תורה וקריאת שמע.

זהו האמור: "**ברוך שנתן תורה לעמו ישראל. כנגד ארבעה בנים דברה תורה**", שרק לאחר נתינת התורה יש דרך התגברות והתחזקות לכל ארבעת הבנים, על ידי תורה וקריאת שמע, ואילו לפני כן לא היה דרך לבן רשע להתגבר על היצר הרע.

לכן נרמזו ארבעת הבנים ב"קריאת שמע של שחרית", כדי לאלפנו כי גם עצה זו של קריאת שמע היא עצה המועלת לכל ארבעת הבנים, גם לרבנות בן הרשע.

(ליל הסדר תשלט; תשסט)

רשע מה הוא אומר, מה העבודה הזאת לכם... ואף אתה הקהה את שיניו ואמר לו 'בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים' (שמות יג, ח), לי ולא לו, אילו היה שם לא היה נגאל.

ידועים דברי **כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע**, שהרשעים במצרים מתו בשלשת ימי אפילה, כי לא היה להם שום תיקון. אמנם, זה היה המצב במצרים קודם מתן תורה, ואילו לאחר מתן תורה יש תיקון גם לבן הרשע, שהרי לימוד התורה הוא תיקון גם על עבירות חמורות של מינות ואפיקורסות.

לפי זה מה שאומרים לבן הרשע "אילו היה שם לא היה נגאל", הכוונה דייקא שם במצרים - שאז עדיין לא ניתנה תורה - "לא היה נגאל", אבל לאחר קבלת התורה יש תיקון גם לבן זה.

והנה דוד המלך אומר (תהלים ק, ג): "דעו כי ה' הוא אלקים הוא עשנו ולו אנחנו עמו וצאן מרעיתו", הכתיב הוא "ולא אנחנו" והקרי הוא "ולו אנחנו", ונרמז בזה,

בעניני החג

והנמשל הוא:

המחותן הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה שהוציאנו ממצבנו השפל, ולקח אותנו לו לעם, וזכר לזה ציונו לאכול מרור בפסח, כדי שזכור באיזה מר כלענה היינו במצרים. החתן הוא כנסת ישראל שהיתה במצרים, והקב"ה השתוקק ונחפו להוציאם, עד כדי שמרוב חפזון הוצרכו לאכול מצות, משום שלא הספיק בצקם להחמיץ, וזכר לזה אנו אוכלים מצה בפסח, כדי לזכור באיזה חפזון הוציאנו הקב"ה. לכן בליל פסח הקב"ה מראה לנו את המרור, כדי להזכיר לנו מאיזה מצב שפל ומר הוציאנו ולקחנו לו לעם. מנגד, אוכלים גם מצה, כדי לראות עד כמה נחפו הקב"ה להוציאנו ולקחת אותנו אליו, מרוב אהבתו וחבתו אלינו.

הפטיר מרן זי"ע ואמר:

זהו הפירוש בדברי העם-הארץ: "לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מחותנים לפניך", הקב"ה הוא צד החתן, ובני ישראל הם צד הכלה. צד החתן מוציא את המרור, כדי להראות מאיזה מצב לקחנו הקב"ה לו לעם, וצד הכלה מוציא את המצה, כדי להראות באיזה חפזון לקחנו הקב"ה לעצמו.

(ליל הסדר תשס"ט; שבת חוה"מ סעודה ב' תשלה)

ואקח את אביכם מעבר הנהר.

פעם היסב היהודי הקדוש מפשיסחא זי"ע בליל הסדר בצל קדשו של רבו הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע. באמצע הסדר אמר החוזה זי"ע תורה על הפסוק המובא בהגדה (יהושע כד, ג) "ואקח את אביכם מעבר הנהר", 'אביכם' מלשון רצון, 'מעבר' מלשון עבירה, 'הנהר' מלשון אור, "ואקח את אביכם מעבר הנהר" - אקח את רצון ומחשבת העבירה ואהפוך אותו מחושך לאור.

הגיעו הדברים לאוזניו של הגאון המכונה "ראש הברזל" זצ"ל שהיה רב העיר לובלין באותו זמן, שלא ירד לסוף דעת קדשו, ולגלג עליהם, ויהי בבוקרו של חג הפסח פגש את היהודי הקדוש, ושאלו: "נו, מה תאמר עכשיו על פירושו של רבך?!" השיבו היהודי הקדוש:

אני מאמין באמונה שלימה שישנם הרבה פירושים הטמונים בדברי מורי ורבי הקדוש, אולם, אנכי אענה את חלקי לפי עניות דעתי על פי שני מאמרי חז"ל:

א. איתא בגמרא (קידושין מ, א), שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ומחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה.

ב. עוד איתא בגמרא (יומא פו, א), שעל ידי תשובה מאהבה זדונות נעשין כזכיות. נמצא, שכאשר האדם עובר עבירה, נחשב לו רק מעשה העבירה ללא מחשבה, שהרי "מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה", אולם, כשהוא שב בתשובה מאהבה - שאז העבירה הופכת למצוה - חוזר הקב"ה לצרף את מחשבת העבירה, כדי שהמצוה שנעשתה מהעבירה תהא מצוה מושלמת עם מעשה ומחשבה.

זהו הבטחת הכתוב: "ואקח את אביכם מעבר הנהר", דהיינו, שכאשר האדם שב בתשובה מאהבה, הקב"ה מעורר ומחיה לו את הרצון ומחשבת העבירה (שבשעת העבירה לא הצטרפה למעשה) כדי להפכה למצוה עם מעשה ומחשבה.

(ליל הסדר תשע)

ובמורא גדול.

פעם הגיעו כ"ק מרן מהר"ש זי"ע והרה"ק מראפשיץ זי"ע להסתופף בליל הסדר אצל רבם הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, ועמדו על תיבה אחת מאחורי רבם. מנהגו של החוזה היה לומר את ההגדה כשהוא מעוטר בטליתו, אך כאשר הגיע לפסקא "ובמורא גדול - זו גילוי שכינה" הסתובב לאחוריו, ושאל תיבות אלו בשאגת ארי, עד כדי שמרוב פחד וחלחלה נפלו מרן זי"ע והרה"ק מראפשיץ זי"ע מהתיבה שעמדו עליה.

(ליל הסדר תשלג)

והיא שעמדה.

פעם הגיע אחד מנכדי הרה"ק ר' מענדל מוורקא זי"ע לבעלזא לחג הפסח, וכ"ק מרן מהרי"ד זי"ע ביקש הימנו לומר איזה דבר-תורה בשם זקנו הקדוש (שכידוע לא היה מרבה בדברים, והיו מכנים אותו "הרבי השתק"). נענה הנכד ואמר: "זקני ז"ל אמר כי ברוב ספרי הגדה של פסח נדפס לפני "והיא שעמדה": "מכסין המצות ומגביהין הכוס ואומרים והיא שעמדה", ופירש הכוונה: מכסין המצות - שהם מצוה דאורייתא, ומגביהין הכוס - שהוא מצוה דרבנן, ואומרים והיא שעמדה, כי דייקא השמירה וההקפדה על מצוות דרבנן ומנהגי ישראל "עמדה לאבותינו ולנו" בכל הגליות.

הפליא כ"ק מרן זי"ע מאד אימרה זו, והורה לבנו כ"ק מרן מהר"ם מבילגורייא זי"ע שיעלהו על הכתב, וכששאל "האם לכתבו אפילו בחול המועד", נענה "הן".

(ליל הסדר תשסד)

קדש

פעם, בעת עריכת הסדר של הרה"ק הסבא משפאלי זי"ע, ביקש מאחד הילדים לומר קדש, והילד אמר את הנוסח שלמידו בחיידר: "ווען דער טאטע קומט אהיים פון שוהל, מאכט ער באלד קידוש", ושאל הרה"ק: "עד כאן?!", וענה הילד: "עד כאן למדתי אצל המלמד".

למחרת קרא הרה"ק למלמד, ושאלו, מדוע לא לימדת את הילדים את הנוסח הנהוג: "ווען דער טאטע קומט אהיים פון שוהל, מאכט ער באלד קידוש, כדי די קליינע קינדער זאלן נישט אנשלאפן, און זאלן פרעגן די פיהר קושיות", והתנצל המלמד, שחשב שהוספת טעם זה אינו נחוץ כל כך.

אמר לו הרה"ק בנימה של תוכחה: "בכל הנוסחאות הנהוגים מקדמת דנא ישנו הסבר על פי פשוטות, והסבר על פי פנימיות, ולכן אף אם ההסבר הפשוט סובל שינויים, עם זאת, ההסבר הפנימי אינו סובל שינויים, ולכן אין לנו לשנות מהנוסח הנהוג כמלא נימה". "וכגון בנוסח זה של 'קדש' יש הסבר פנימי, שכאשר האבא - הקב"ה - מגיע לבתי בני ישראל, והוא רואה את הסדר ערוך בטוב טעם, הריהו מתמלא חשק ותשוקה לעשות תיכף 'קידוש', לחדש את הקידושין והייחוד בינו לבין כנסת ישראל, בבחינת 'ארשתין לי לעולם' (הושע ב, כא), והטעם הוא, 'כדי שהילדים לא יישנו' בתוך תרדמת חשכת הגלות, ויקבלו תשובה על שאלת מה נשתנה, מה נשתנה גלות זה משאר הגליות, והתשובה תהא על ידי שהקב"ה יפטור אותנו מהגלות, ויגאלנו גאולת עולמים".

(ליל הסדר תשלז)

רשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם.

פעם הגיע יהודי אחד אל הרה"ק מאפטא זי"ע, והזכיר בפניו את בנו שיצא לתרבות רעה ל"ע עד כדי שהוא כבר רוצה להתנצר רח"ל.

שאלו הרה"ק מאפטא: "האם בפסח אכל בנך מצה". השיב היהודי: "כן. בפסח החזיק עדיין ביהדותו". אמר לו הרה"ק: "אם כן, הסר דאגה מלבך, אתפלל עליו, ובעזר ה' ישוב מדרכו הרעה".

ואמר הרה"ק מאפטא זי"ע רמו לכך בפסוקי התורה בפרשת משפטים (כג, יג - טו): "ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך... את חג המצות תשמור" וגו', דעל ידי "את חג המצות תשמור", תזכו לשמירה מעולה מהרהורי כפירה ועבודה זרה ח"ו, ש"שם אלהים אחרים לא תזכירו".

בזה יתבאר הפסוקים העוסקים בן הרשע (שמות יב, כו - כז): "והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם", הרי שאלה בנוסח כזה היא שאלה של כופר ואפיקורס (שהרי 'לפי שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעיקר') שאינו מחכה לתשובה כלל, ולכן אין לענות לו מאומה.

אמנם, האב עלול להיכנס לייאוש ומרירות בעקבות שפלות מצבו של בנו, ויחשוב שאין לו תקוה ח"ו.

על כך באה התורה לנחמו, שישיר דאגה מלב, "ואמרתם" לעצמכם "זבח פסח הוא לה'", כי עדיין יש תקוה לבן זה כאשר יחוג את החג בדיעה, ויאכל מהמצה ומשאר המאכלים, שמאכלים אלו יהיו שמירה עבורו והשיבו מדרכו הרעה.

(ליל הסדר תשסג)

בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך.

דרכם של רבותינו הקדושים זי"ע היה להסתובב בין בתי העיירה, ולשמוע את עריכת הסדר מפי אנשים פשוטים. פעם עבר כ"ק מרן מהר"ש זי"ע ליד ביתו של עם-הארץ אחד, ושמע אותו אומר בהתלהבות ובתמימות: "בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מחותנים לפניך".

כ"ק מרן זי"ע הסביר את דבריו בטוב טעם על פי משל:

משל לעשיר אחד שבתו הגיעה לפרקה, וחיפש עבודה בחור כליל המעלות. פעם הציעו לו בחור מצוין מיישיבה מצויינת, וכאשר בירר אודותיו אצל ראש הישיבה, אמר לו, שהבחור הלז הוא אכן מושלם בכל הענינים, אבל חסרון אחד יש לו, שהוא עני ואביון, ואביו הוא קבצן עלוב שאין לו פרוטה לפרוטה.

העשיר נתלהב מאד ממעלותיו של הבחור, והחליט לגמור השידוך בכי-טוב. הוא לקח אותו לחיט, והלבישו בגדים חדשים ומובחרים מכף רגל ועד ראש, ומרוב תשוקתו לגמור השידוך, קנה קצת פת חרבה למסיבת האירוסין, ותיכף גמר השידוך למזל טוב.

העשיר לקח חתיכת בגד מבגדיו הבלויים של החתן והניחו למשמרת. מנגד, החתן לקח חתיכת פת חרבה והניחו אצלו למשמרת.

לאחר הרבה שנים נוצר פירוד בין הצדדים, ואז הוציא את העשיר את חתיכת הבגד הבלוי והראהו לחתנו ולאביו, ואמר להם: "ראו בעיניכם מאיזו שפלות הוצאתי אתכם". ואילו החתן הוציא כנגדו את חתיכת הפת, ואמר לו: "מחותן, ראה בעיניך, עד כמה נחפזת לגמור השידוך, עד כדי שמרוב חפזון ומהירות גמרת את השידוך עם פת חרבה גרידא".

פְּנִינֵי קִדְשׁ

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

א ווארט בעניינא דיומא

כשעמדו בני ישראל על הים חזרו למדריגתם הנמוכה כדי שתהא תשובתם באותו מצב כמו בשעת החטא

ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם

והנה מצרים נוסע אחריהם ויראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה' (שמות יד, י).

פירשו במדרש (שמו"ר כא, ה): "ופרעה הקריב - שהקריב את ישראל לתשובה שעשו".

בני ישראל היו משוקעים במצרים במ"ט שערי טומאה, וכאשר יצאו ממצרים היו צריכים לשוב בתשובה על המעשים הלא-טובים שעשו בעת שהותם במצרים.

אולם, הכלל הוא, "היכי דמי בעל תשובה... באותו מקום" (יומא פו, ב), והיינו, שהתשובה צריכה להיות באותו מצב שבו היה החוטא בשעת החטא, וכיון שבמצרים בשעת החטא היו בני ישראל במדריגה נמוכה ביותר, ובצאתם ממצרים היו במדריגה נעלית ביותר, איך יכלו לשוב בתשובה באותו מצב?!

לכן אמר הקב"ה למשה (שמות יד, ב): "דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי החירות", דהיינו, שיחזרו למצבם השפל כפי שהיה מצבם "לפני פי החירות", לפני שיצאו לחירות ממצרים (חירת מלשון חרות. רש"י), וישבו בתשובה כשהם במדריגה זו, וכך תהא תשובתם "באותו מקום" (-באותו מצב).

אמנם, בני ישראל לא מצאו דרך לירד ממדריגתם הגבוהה עד למדריגה שפלה כל כך, ולכן לא עלה בידם לשוב בתשובה "באותו מקום".

אולם, "ופרעה הקריב - הקריב את ישראל לתשובה שעשו", כי כאשר רדפו פרעה וחיילותיו אחריהם, השפיעו מטומאתם ומזוהמתם על בני ישראל, והורידו אותם למדריגה נמוכה, ובכך גרם פרעה שתהא תשובתם באותו מצב כמו בשעת החטא, וממילא יהיו ראויים לניסים ונפלאות.

(סעודה א' פר' בשלח תשסט)

בני ישראל אמרו שירה על הים משום שהם עתידים להיות בשלימות לאחר קבלת התורה

אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' וגו' (שמות טו, א).

במדרש (שמות רבה כג, ד): "הדא הוא דכתיב (משלי לא, כו) 'פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה'. מיום שברא הקב"ה את העולם ועד שעמדו ישראל על הים לא מצינו אדם שאמר שירה להקב"ה... כיון שבאו ישראל לים ונקרע להם, מיד אמרו שירה לפני הקב"ה... הוי 'פיה פתחה בחכמה'".

ויש לפרש, דהנה כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע ביאר הטעם מדוע האבות הקדושים לא אמרו שירה, שהשירה להיות מתוך שלימות טהרת הגוף והנפש, והיינו, שעל האדם האומרה להיות זך ונקי מכל עון ופשע, והאבות ברוב ענוותנותם לא העריכו את עצמם במדריגה זו, ולכן נמנעו מלומר שירה.

ברם, בני ישראל הורו היתר לעצמם לומר שירה על הים, כי ביציאת מצרים נתגלה להם דבר מחודש, שעל אף שלא היו ראויים להגאל, צירף להם הקב"ה את הזכות שהם עתידים לקבל את התורה, ועל סמך זכות זו גאלם ממצרים (שמות ג, ב).

ולאור זאת, סברו בני ישראל, דכמו שהקב"ה הושיעם על סמך העתיד, כך יכולים הם לומר עכשיו שירה על שם העתיד, כי בעתיד יקבלו את התורה, ואז יזכו להיות בשלימות טהרת הגוף והנפש.

זהו הפירוש: "פיה פתחה בחכמה" - בני ישראל פתחו את פיהם באמירת השירה, על אף שלא היו בשלימות טהרת הגוף והנפש, משום ש"ותורת חסד על לשונה", שהעמידו לנגד עיניהם את החסד שעשה עמהם הקב"ה ביציאת מצרים על שם התורה שהם עתידים לקבל, ולכן התיירו לעצמם לומר שירה, כי כשיקבלו את התורה יהיו בתכלית שלימות טהרת הגוף והנפש.

(סעודה א' שביעי של פסח תשנ"ד)

עיקר תשוקת בני ישראל באמירת שירת הים שהתגלות מלכותו ית"ש תלזה אותם "לעולם ועד"

מלכותך ראו בניך בוקע ים לפני משה זה א-לי ענו ואמרו.

ה' ימלוך לעולם ועד (תפלת ערבית).

יש להבין, הרי כאשר נבקע הים אמרו ישראל את כל פסוקי השירה, ומדוע אפוא נקבעו דייקא שני פסוקים אלו להיאמר בתפילה זו.

ויש לומר, שבמעמד קריעת ים סוף זכו בני ישראל להתגלות גבוהה ונשגבה ביותר, עד כדי שהיו מראין על הקב"ה באצבע ואמרו "זה א-לי ואנוהו" (שמות טו, ב), וראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים (רש"י שם; זח"ב נה, ב).

והנה, על אף ההתגלות וההתקרבות הנעלית, לא נח היצר הרע על שמריו וביקש לצננם תיכף מדביקותם הנעלית, כנרמז בפסוק (שמות טו, יט) "כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים", שהכונה היא לס"מ וחיילותיו (ראה "סידור האר"י"), שבאו להורידם ממדריגתם הנעלית ולצנן את אמונתם. אולם, באותה שעה לא עלה הדבר בידם, ובני ישראל עמדו במדריגתם הנעלית שנבעה מכח ההשגה וההתגלות הגדולה.

גלל כן, עשו בני ישראל חשבון לעצמם, שאם עתה בעת ההתגלות הגדולה היצר הרע מנסה להלחם עמהם, כל שכן שכאשר לא יהיו באותה מדריגה, יצטרכו שמירה מיוחדת מהיצר הרע שילחם בהם ללא הרף, ולכן התפללו לאלתר אל הקב"ה: "ה' ימלוך לעולם ועד", שיזכו תמיד לחיות עם אמונתו ומלכותו ית"ש ללא מניעות והפרעות.

זהו הפירוש בנוסח התפילה: "זה א-לי ענו ואמרו ה' ימלוך לעולם ועד", שבשעת השירה זכו להתגלות הנעלית של "זה א-לי", ואז התפללו שיזכו לחיות עם מלכותו ואמונתו ית"ש "לעולם ועד".

על כך באו דברי המכילתא (פרשת השירה): "ה' ימלוך לעולם ועד", מפני מה, 'כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים', שכאשר ראו בני ישראל "כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים" - הס"מ וחיילותיו - לצננם ולהורידם ממדריגתם, הבינו שאם בשעה זו הם צריכים שמירה, כל שכן שבעתיד יצטרכו שמירה להשאר דבוקים בעוז באמונתם, ולכן התפללו "ה' ימלוך לעולם ועד", שלא תפסק האמונה וקבלת עול מלכות שמים מהם מעתה ועד עולם.

(סעודת היום שביעי של פסח תשנ; שלשנ)

היציאה ביד רמה דייקא בים סוף כי כאן היתה היציאה שלא לרצון מצרים כלל

ובני ישראל יוצאים ביד רמה (שמות יד, ח).

יש להבין מדוע כתוב פסוק זה בפרשת בשלח, שלשה ימים לאחר יציאתם ממצרים, הרי לכאורה מקומו של פסוק זה צריך להיות בפרשת בא בפסוקים העוסקים ביציאת מצרים?!

ויש לומר, שבשעת יציאת מצרים אכן יצאו ביד חזקה ובעל כרחו של פרעה, אולם, על אף שפרעה היה מוכרח להוציאם, עם זאת, לאחר ההכרח הסכים להוציאם, ואמר להם "קומו צאו מתוך עמי" (שמות יב, לא), וממילא לא היתה יציאה זו "ביד רמה", מאחר שהיא היתה עם הסכמתו של פרעה, ולאור זאת, עדיין נשאר להם קשר קלוש עם קליפת מצרים.

אולם, לאחר שפרעה נמלך בו, ורצה להחזירם למצרים בכל דרך, והראה לו הקב"ה שבני ישראל יוצאים בעל כרחו שלא בהסכמתו, אז היתה היציאה "ביד רמה", ובכך פקע לגמרי כל זיקה ושייכות שהיתה להם עם קליפת מצרים.

(קידושא רבה פר' בשלח תשסט)

בעניני החג

חומרות הפסח

פעם הגיעו איש ואשה אל הרה"ק מאפאטא זי"ע, והביעו את רצונם להתגרש. כשנשאלו לסיבת הדבר, ענה הבעל, שבפסח האכילה אותו אשתו "געבראקס" (מצה שרויה), והיות והכשילה אותו בדבר שהוא מקפיד עליו ביותרת ההקפדה, הוא רוצה לגרשה.

קרא הרה"ק מאפאטא זי"ע להרבנית ע"ה, ואמר לה: "הגידי נא להם, אלו מצות אכלתי במשך החג". וסיפרה להם: "הרבי קנה 'מצות שמורות' עבורו ועבור המשפחה, ועבר פסח הגיע עני בפתח, ובכה שאין לו מצות לפסח, ובטעות נתתי לו 'מצות שמורות' במקום 'מצות פשוטות', ונשאר לנו בבית רק 'מצות פשוטות', ובלית ברירה אכל הרבי מצות אלו במשך החג".

ענה הרבי ואמר לבני-הזוג: "הביטו והתבוננו, הלא החומר של 'מצה שמורה' גדולה פי כמה מהחומר של 'געבראקס', ואף על פי כן ויותרתי על החומר, ולא אמרתי מאומה".

"כי גדול 'שלום בית' יותר מההקפדות והחומרות למיניהם"...

(סעודה ב' שבת חול המועד פסח תשל"ה)

שירת הים

מסופר על הרה"ק מנעשכי זי"ע, שפעם הגיעה אליו ידיעה כי בעיירה אחת ישנם ציפורים מן מסויים ששרים ומזמרים במתיקות נפלאה, והם מתאמצים בשירתם בהתאמצות יתירה עד כדי שנפשמ יוצאת בעת שירתם, והרה"ק השתוקק ביותר לראות מחזה מופלא זה.

פעם נסע הרה"ק לעיירה זו, וראה את הצפורים בשרים ובזמרים, ונתפעל מאד מכך, וביקש מהקב"ה שגם הוא רוצה לזכות לשיר ולזמר לפני הקב"ה במתיקות כזו כמו צפורים אלו, והכין את עצמו בהכנה דרבה בכל שעות הלילה בתשובה ובלמוד התורה, והתחיל להתפלל בהשתכחות הנפש, עד שהגיע לשירת הים, שאז עלתה האהבה על גדותיה, עד כדי שמרוב התלהבות והתאמצות נקרעו ריאותיו והתמוטט ל"ע.

הרופא שהזעק אליו הודיע בצער רב שימיו ספורים, ואין לו דרך לרפאותו. אולם, הקב"ה – רופא כל בשר – עשה עמו נס ופלא, ולאחר כמה ימים יצא ממצב סכנה, עד שהחלים כליל וחזר לאיתנו. לאחר כמה שנים הגיע הרופא הנ"ל לעיר נעשכי, ונכנס אל הרה"ק להזכיר לפניו הזכרה מסויימת, והרה"ק שאלו: "האם אתה מכיר אותי?". ענה "לא". אמר לו הרבי: "לפני כמה שנים הזעיקו אותך אל רבי מסויים שריאותיו נקרעו, ואמרת שימיו ספורים. אני הוא הרבי"...

הרופא נדהם מאד, וכמעט התעלף, כי לפי בדיקותיו כבר היה הרבי בר-מינין, והנה כאן הוא חי וקיים לנגד עיניו בריא ושלם. סיפר לו הרבי:

"באמת הייתי אז במצב קשה מנשוא, ונשמתי כבר עלתה לעלמא דקשוט, ואמרת לי אז להקב"ה: 'רבונוא דעלמא, בשלמא הצפורים האלו נבראו כדי לזמר לך פעם אחת, ולאחר גמר תפקידם נשמתם פורחת מהם. אולם, אני איש יהודי, הרי תפקידי הוא לשיר ולזמר אליך ולעבדך עוד ועוד בלי גבול ובלי הפסק, ואם כן, איך יתכן שלאחר שירה אחת כדבעי אסתלק מן העולם?!"

הפטיר הרבי: "הש"ת קיבל את טענותי, והעניק לי את חיי מחדש, כדי להמשיך בעבודת הקודש במסירות נפש, בתפילות שירות ותשבחות וכל דרכי עבודת הבורא".

(סעודה ג' פר' ויקרא תשס"א)

משה רבינו לא היה צריך לחשוש מקטרוג בים סוף כי סיבת הצרה היתה משום שהקב"ה השתוקק לשמוע תפלתם

ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו (שמות יד, טו).

פירש רש"י: "למדנו שהיה משה עומד ומתפלל". ויש להבין, מדוע לא נכתב בתורה בהדיא שמשה רבינו היה עומד ומתפלל.

במדרש (שמות רבה כא, א): "זהו שאמר הכתוב (ישעי' סה, כד) 'והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע'". וצריך ביאור שייכות פסוק זה לכאן.

ויש לפרש, הדנה ישנם שני טעמים מדוע הקב"ה שולח צרה או קושי מסויים לאדם: א. כדי לעוררו בתשובה על חטאיו ופשעיו. ב. כי הקב"ה רוצה לשמוע את קול תפלתו, כאמרם ז"ל (יבמות טד, א): "הקב"ה מתאוה לתפלתן של צדיקים".

והנפקא מינה ביניהם הוא, כי אם הצרה היא מחמת הטעם הראשון, עליו לשוב בתשובה שלימה, ואז יוציאו הקב"ה מצרתו, ואילו אם היא מחמת הטעם השני, עליו לעמוד בתפלה לפני קונו, כי לכך הקב"ה מצפה.

אמנם, גם כשהצרה היא מחמת הטעם הראשון, הריהו יכול להתפלל להקב"ה ולומר לו: "רבוננו של עולם, לב יודע מרת נפשו שאיני יכול לשוב בתשובה כדבעי, ולכן מבקש אני ממך שתושיעני מצרתי, ואני מקבל על עצמי להשלים את עבודת התשובה שתהא כדבעי".

אלא, שעדיין יש נפקא מינה בין שני הטעמים, כי אם הצרה היא מחמת הטעם הראשון, והוא מתפלל להקב"ה שיושיעו על סמך התשובה שישבו בעתיד, אז עליו להסתיר תפלתו מחמת המקטרגים העלולים לקטרג עליו שאינו ראוי לישועה, אבל אם הצרה היא מחמת הטעם השני, אין מקום לקטרוג לחול, שהרי ראוי הוא לישועה, וכל הצרה היא רק מחמת רום מעלתו שהקב"ה יושב ומצפה לתפלתו.

כאשר עמדו בני ישראל על הים, והיו המצריים רודפים אחריהם, היה מקום לפרש בשני אופנים את סיבת הצרה: א. מחמת רוע מעשיהם, כדי לעוררם בתשובה. ב. משום שהקב"ה השתוקק לשמוע את תפלתם.

והנפקא מינה הוא כאמור, שאם הסיבה היא מחמת הטעם הראשון, היה עליהם להתפלל להקב"ה שיושיעם על סמך התשובה שישבו בעתיד, ואולם, היו צריכים להתפלל בחשאי מחמת המקטרגים. אבל אם הסיבה היא מחמת הטעם השני, היו צריכים להתפלל בקול גדול, ולא היה להם לחוש מהמקטרגים.

והנה, משה רבינו היה סבור שהסיבה היא מחמת הטעם הראשון, ולכן התפלל בדרך של "צעקה" שהיא במחשבה (ראה "אורח לחיים" כאן: "צעקה היא בלב, כמו שכתוב (איכה ב, יח) 'צעק לבם אל ה'",) כדי שהמקטרגים לא יקטרגו. ולכן לא נכתב בתורה שמשה התפלל, כי תפלתו היתה במחשבה ובחשאי. על כך אמר לו הקב"ה: "מה תצעק אלי", מדוע אתה מתפלל בדרך של "צעקה" שהיא במחשבה, הרי לאמתו של דבר "דבר אל בני ישראל ויסעו" לתוך הים, כי הם ראויים לישועה, וכל סיבת הצרה היא רק מחמת תשוקתי לשמוע את קול תפלתם, ואם כן הנך יכול להתפלל בקול, ואין לך לחשוש מהמקטרגים.

ואלו הם דברי המדרש: "והיה טרם יקראו ואני אענה", בני ישראל כבר ראויים לישועה קודם שהתפללו, וכל הסיבה מדוע "עוד הם מדברים" היא כדי ש"ואני אשמע", כי אני חפץ ומשתוקק לשמוע את קולם הערב.

המורם מן האמור:

- כשהצרה באה לאדם מחמת רוע מעשיו, והקב"ה רוצה לעוררו בתשובה, הריהו יכול להתפלל להקב"ה שיושיעו על סמך התשובה שישבו בעתיד, ואולם, תפלה זו צריכה להיות מכוסה מעיני המקטרגים.
- כשהצרה באה לאדם מחמת רצון הקב"ה לשמוע את תפלתו, אז אין לו לחוש מהמקטרגים, ואדרבה הוא יכול וצריך להתפלל בקול ובנעימות.
- משה רבינו היה סבור שרדיפת המצריים היא מחמת רצון הקב"ה לעורר את ישראל בתשובה, ולכן התפלל על ישועתם - על סמך התשובה שישבו בעתיד - במחשבה, כדי שהמקטרגים לא יקטרגו.
- אולם, הקב"ה טען לעומתו, שרדיפת המצריים היתה מחמת תשוקתו לשמוע את תפלתם, ואם כן, אינו צריך להתפלל בבחינת "צעקה" שהיא במחשבה, אלא אדרבה יתפלל בקול, כי לכך מצפה הקב"ה.

(שביעי של פסח תשס"א)

תודותינו וברכותינו לאלו שתרמו להוצאת הגיליון

הרה"ח ר' מנשה ברייש שליט"א
לרגל שמחת לילית הבן
למז"ט ובשעט"מ

הרה"ח ר' ישראל רנד שליט"א
לרגל שמחת אירוסיתו
למז"ט ובשעט"מ

הרה"ח ר' חיים ימפל שליט"א
לעילוי נשמת
הרה"ח ר' דוד ב"ר ירוחם פישל ז"ל
נלב"ע כ"ב ניסן תשל"ג

הרה"ח ר' מרדכי פרסטר שליט"א
לעילוי נשמת אביו הרה"ח ר' דוד אריה
ב"ר אברהם יוסף ז"ל
נלב"ע כ"ב ניסן תשס"א

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' ברוך ב"ר אברהם מרדכי ז"ל
מרת ביילא בת הר"ר אהרן זאב ע"ה
שוורץ

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' משה אברהם
בהרה"ח ר' שלום רייזמן ז"ל

לעילוי נשמת העסקן הדגול
הרה"ח ר' אברהם יהודה
ב"ר ישעיה עקיבא פינר ז"ל

לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת חיה סאסא ע"ה בת הרה"ח ר' אברהם ז"ל
נפטרה י' סיון תשע"ט
אשת הרה"ח ר' יעקב נחום לאנג שליט"א

לעילוי נשמת האשה החשובה
מרת דבורה גיטה בת הר"ר אברהם יהודה הלוי ע"ה
אשת הרבני המפורא הרה"ח ר' משה אליהו טרויבע שליט"א
נפטרה ביום ט' כסלו תש"פ - ת.נ.צ.ב.ה.

אגעדאנק

על פרשת השבוע

י"ט פסח תש"פ

© כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

מצוה עלינו לספר

לעני וביקש שיכניסוהו, ולבסוף הציג עצמו כאילו מת ופלימו נבהל וברח. בא בעל ההגדה ואומר, שבלילה זה כל מי שרוצה יכול להיכנס ואין לחשוש שיצא מזה מכשול כיון שהוא ליל שימורים.

"השתא הכא, לשנה הבאה בארעה דישראל" באם מכניסים – אורחים ונותנים צדקה, נזכה לגאולה שכן "גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה".

"השתא עבדי לשנה הבאה בני חורין" עפ"י הגמ' בבא בתרא (י, א), "וזה שאלה שאל טורונסורפוס הרשע את רבי עקיבא, אם אלקיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם? א"ל: כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנום. א"ל: [אדרבה] זו שמחייבתן לגיהנום, אמשול לך משל למה הדבר דומה: למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך, לא כועס עליו! ואתם קרוין עבדים שנאמר כי לי בני ישראל עבדים! אמר לו ר"ע: אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על בנו, וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך, לא דורון משגר לו? ואנן קרוין בנים דכתיב בנים אתם לה' אלקיכם!" הרי, שאם יש לישראל דין של "עבדים" אין הצדקה מעולה, ורק אם יש להם דין בנים אזי מעולה היא. וזה שאמר בעל ההגדה, שאם תקשה שאין הצדקה מעולה כיון שיש לנו דין עבדים, תדע שאינו כן, שרק כעת הננו נדמים כעבדים אבל לשנה הבאה בני חורין, וע"כ שאין לישראל דין עבדים.

(ברית אבות)

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה, עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם רבותינו הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

כתב הגר"ח קנייבסקי, אבא זצ"ל כותב בספרו 'קהלות יעקב' ברכות ס"ד: "מה שכתוב שהיו מסובין "בבני ברק", שהרי לרבי אלעזר בן עזריה הפסח נאכל רק עד חצות ולמה עסק בסיפור יציאת מצרים כל הלילה הרי אין המצוה אלא בזמן מצוה ומרור? ואפשר, שבשביל זה מסופר כאן שהיה בב"ב, ובני ברק הוא אתריה דרבי עקיבא, ובמקומו של ר"ע היה צריך לנהוג כר"ע, ור"ע סובר שפסח נאכל כל הלילה וממילא גם מצות סיפור יציאת מצרים כל הלילה.

(דרך שיחה)

'מעשה וכו' שהיו מסובין בבני ברק עד שבאו תלמידיהם ואמרו רבותינו הגיע זמן ק"ש' (הגדה)

ראיתי בשיעורי הגמ' רבי אליהו ברוך פינקל ממגידי שיעורים דישיבת מיר, מעשה שהיה במיר שבא אחד הבחורים לשאול את המשגיח רבי ירוחם שיש לו הזדמנות להיות אצל החפץ חיים בליל הסדר, האם ילך אל הח"ח או יסע לבית הוריו. רבי ירוחם חשב זמן רב והכריע שיסע לאביו ואמו ואל ישתתף בליל הסדר של החפץ חיים. והוכיח מדברי רש"י בשופטים במעשה דגדעון שופט ישראל, 'אמש הקרני אבא את ההלל', אע"פ שאביו של גדעון היה עובד ע"ז, מ"מ בליל פסח יש ענין של 'למען תספר באזני בנך וכן בנך', [הגם שמנהג חסידים להסתופף בליל הסדר בצל הצדיקים, גם ענין זה אמת] אפילו החפץ חיים לא יוכל לתת לך את מה שאביך יתן לך

עפ"ז ביאר 'מעשה וכו' שהיו מסובין בבני ברק עד שבאו תלמידיהם ואמרו רבותינו הגיע זמן ק"ש', וצריך להבין היכן היו התנאים הללו כל

דרכו של רבינו בעל החתם סופר היה תמיד לומר דברי תורה רבים בכל סעודת שבת, עד שלפעמים הסעודה הייתה נמשכת שעות מרובות עקב הדרשות והפירושים הרבים.

שונים היו הדברים בליל הסדר. ליל התקדש החג - בשעת עריכת הסדר, ובפרט בעת אמירת ההגדה לא היה החת"ס אומר ואפילו לא פירוש אחד. את כל הפירושים היה שומר למשך ימי חוה"מ הבאים - לאחר מכן, אז היה יושב עם תלמידים ועם מקורבים, ולפעמים גם עם בני הישיבה, והיה משמיע בפניהם פנינים נפלאים ואף דרשות ארוכות בענייני הפסח.

וכך העיד תלמידו רבי שמעון סידאן בספרו שבט שמעון: מלבד תשעה באב לא עבר יום אחד, שלא למד ברבים. בליל שימורים באו תלמידיו לראות הנהגתו בהסדר, ולשמוע פירושו בהגדה ובשיר השירים. [מעניין לציין כי בתשובותיו הנודעים של תלמיד רבנו ה"ה הגה"ק המהר"ם שיק (או"ח סימן רס"ד) מזכיר מה שראה מהנהגות רבינו בשיעור כזית מצה בליל הסדר]

כאשר נשאל לסיבת הדבר, השיב: בפסח יש מצוה לספר על יציאת מצרים, ולא עוד אלא שאנו אומרים וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח. משום כן, בליל הסדר לא נכון לומר פירושים ודרשות, אלא צריך להתמסר לגמרי רק לילדים ולבני הבית ולספר להם על יציאת מצרים.

ואכן, כך היתה דרכו בליל הסדר. הוא היה יושב שעות ומספר לילדיו על יציאת מצרים, והיה מבאר להם פשוטם של דברים כל מילה בלשון קלה, כדי שידעו ויבינו היטב מה אירע לאבותינו בארץ מצרים.

פעם, אף הביא בנו בעל המכתב סופר בשם אביו הקדוש בעל החת"ס לבאר את חובת הצווי על האדם לזכור בכל ימות השנה את יציאת מצרים בכלל, ולספר בארוכה בליל התקדש החג - בפרט (מובא בספרו מכתב סופר חלק ראשון בדרשה לשבת הגדול): דהענין דיש לו לאדם לשום על לב בני ביתו וצאצאיו שלא יתייאשו חלילה בבוא חבלי משית. "מי יודע מה יהיה בימים ההם מנסיונות גדולות כאלה אשר יתחמץ לב האדם עליהם בראותו כאלה וכאלה". על כן ראוי לשום על לב ימי צאתנו מארץ מצרים.

והרי כך גם וכתב רבינו לכתוב וחרט על דרשותיו (דרשות חת"ס בד"ה ואכלתם): ואכלתם אותו בחפזון - רומז שאריך בסיפור יציאת מצרים כל כך בשעה שמצה מרור ופסח מונח לפניו, עד שלבסוף יהיה זמן בהול לאכול פסח קודם חצות או קודם עמוד השחר - באופן שתהיה האכילה גפא בחפזון ובהילות - "והנסיון מוכיח".

("ספרא דמלכא" הספר החדש אמרות ועובדות חת"ס, מאת הרב שמואל צבי גנץ שליט"א, בהוצאת "עוז והדר")

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעא דמצרים. כל דכפין ייתי וייכול. כל דצריך ייתי ויפסח. השתא הכא, לשנה הבאה בארעא דישראל. השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין;

הגמ' במסכת בבא בתרא (ט, ב) אומרת: "ואמר רבי יצחק כל הנותן פרוטה לעני מתברך בשש ברכות והמפייסו בדברים מתברך ביי"א ברכות" וזה נרמז כאן: "הא לחמא" ה"א בגימטרי' שש שעל "לחמא" שנותנים לעני מקבלים שש ברכות. "עניא" באם עונה אחריו ומפייסו - "עני" י"א מקבל י"א ברכות.

"כל דכפין ייתי וייכול" בגמ' קידושין (פא, א) איתא שפלימו היה - רגיל לומר "גירא בעינא דשיטנא", ופעם אחת התגרה בו השטן והתחזה

בכל השנה הקב"ה אומר לנו 'פתחו לי ואני אפתח', ובפסח אומר לנו 'פסחו לי תקפצו אלי, ואני אפסח אליכם. ת' מתהפך בס'.

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, מלבד דרכי הביאור שלמדנו לעיל, צריכים להבין פשוט הדברים, ונקדים מש"כ אביו של הערוגות הבושם, כמובא בקרן לדוד בשם אחיו ששמע מאביו שהיה אומר זה הפירוש בכל שנה בליל הסדר, 'כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח', כי בליל הסדר יכולים לקיים מצוה זאת בשני אופנים, בענין הגוף ובענין הנשמה, כי במצרים היינו משועבדים בעבודת פרך, וה' ריחם עלינו והוציאנו משם, וזו היתה הארה נפלאה בנשמה, מלבד עצם היציאה לחירות שאין צריכים עוד לעבוד עבודת פרך, כמ"ש החיד"א בשמחת הרגל, שאם היה עיקר הפסח רק על היציאה משעבוד לעבודת פרך, היינו צריכים לעשות פסח בראש השנה, שהרי בר"ה כבר בטלה עבודה מאבותינו, ולכן עושים פסח בחודש ניסן, כדי להדגיש שעיקר השמחה אינו רק על זה שפסק השעבוד, אלא על שזכינו לצאת מטומאת מצרים ולקבל נשמה טהורה, בר"ה פסק שעבוד הגוף, אך בליל פסח היתה גאולת הנפש.

כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח, פי' החיד"א דהיינו כשאדם יותר מדגיש את היציאה מטומאת מצרים, יותר ממה שיצאנו משעבוד הגוף, הרי זה משובח, שמספר על השמחה הגדולה שנטהרנו מטומאת מצרים. אמנם כשמדברים עם הילדים מספרים על השעבוד של הגוף בחומר ולבנים, זה מה שהם מבינים, אך בהגדה של פסח גם מזכירים שמתחילה עובדי ע"ז היו אבותינו ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו.

ומסופר בהגדה על רבי אליעזר וכו' שהיו מספרים ביציאת מצרים כל אותן הלילה, והם לא סיפרו על החירות משעבוד הגוף, כיון שאבותיהם לא היו משועבדים במצרים בעבודת פרך, שהרי רבי אליעזר נכדו של משה רבינו שלא היה משועבד שם, כמ"ש במדרש כששמע משה רבינו שרבי אליעזר בן הורקנוס דורש 'פרה בת שנים', אמר 'יהי רצון שיהיה זה מיוצאי חלצ'י, הרי שר"א הוא נכד של משה רבינו. רבי יהושע היה לוי, רבי טרפון ורבי אלעזר בן עזריה היו כהנים, רבי עקיבא היה בן גרים. הרי שאלו הצדיקים לא היו צאצאים של עובדי עבודת פרך במצרים.

ומסופר בהגדה על רבי אליעזר וכו' שהיו מספרים ביציאת מצרים כל אותן הלילה, והם לא סיפרו על החירות משעבוד הגוף, כיון שאבותיהם לא היו משועבדים במצרים בעבודת פרך, שהרי רבי אליעזר נכדו של משה רבינו שלא היה משועבד שם, כמ"ש במדרש כששמע משה רבינו שרבי אליעזר בן הורקנוס דורש 'פרה בת שנים', אמר 'יהי רצון שיהיה זה מיוצאי חלצ'י, הרי שר"א הוא נכד של משה רבינו. רבי יהושע היה לוי, רבי טרפון ורבי אלעזר בן עזריה היו כהנים, רבי עקיבא היה בן גרים. הרי שאלו הצדיקים לא היו צאצאים של עובדי עבודת פרך במצרים.

וזוהו החידוש שאעפ"כ היו מספרים ביציאת מצרים כל אותן הלילה, כי עיקר הסיפור שלהם על הטהרה והאור הנפלא שזכינו לצאת מטומאת מצרים, ובחר בנו מכל עם. כי אפי' שבט לוי שלא היה בשעבוד הגוף, עכ"ז היה משועבד בשעבוד הנפש ובמ"ט שערי טומאה, כמפורש במדרשי חז"ל.

ולכן עיקר העסק בליל פסח הוא בהארה הזאת הרוחנית, ובזה נאמר 'כל המרבה הרי זה משובח'.

ובזה פי' האוהב ישראל וכ"כ באור החיים הק', 'בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים', כי מעיקר שעבוד הגוף כבר יצאנו לפני אלפי שנה, וא"כ איך יראה את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, הרי אין מכים בנו בערב פסח עם שוט על הגב, אילו היה ענין זה בשעבוד הגוף, קשה לקיים את זה, אלא שעיקר הסיפור הוא על חלק היציאה ממצרים, בזה יכולים לקיים הדבר כפשוטו, בכל שנה ושנה להתרומם מחומריות ומתאוות הגופניות של נפש הבהמי, כמ"ש האריז"ל שכל יהודי יש לו פרעה מלך מצרים, לא שמעביד אותנו בגשמיות אלא ברוחניות, פרעה אותיות הערף, עורף ולא פנים, שהתפילה והברכה היא בבחי' אחר ולא פנים, מדברים עם השי"ת דרך העורף רח"ל, כשאדם מברך בהמ"ז כך בבחי' אחר, גם הקב"ה כביכול מתנהג איתו כך, ואנו צריכים לחזור אליו בבחי' יחוד פנים בפנים, לצאת משעבודנו לפרעה.

וכ' האור החיים הק' שבכל שנה בליל פסח אנו יוצאים מבחי' פרעה שבתוכנו, ואפי' שכבר זכינו כמה וכמה שנים לליל הסדר, אך יש עוד חלק שעדיין אנו משועבדים מאד לפרעה, כי אין סוף ואין תכלית למדרגות שיש בקרבת ה'.

ובזה פי' הערוגות הבושם בפשוטות בכל דור ודור חייב לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, בבחינה הרוחנית. כי גם הגאולה הראשונה ממצרים היתה בעיקר ברוחניות, שהרי הגשמיות כבר נפסק השעבוד בראש השנה, ועיקר הפסח הוא על הגאולה הרוחנית, ובזה אנו נגאלים בכל שנה ושנה מחדש.

אומר אני יורד תחלה לים קפץ שבטו של בנימין וירד לים תחילה שנאמר שם בנימין צעיר רודם אל תקרי רודם אלא רד ים והיו שרי יהודה רוגמים אותם שנאמר שרי יהודה רגמתם". ולמה היו רוגמים אותם? ביאר הגר"ח קנייבסקי שבפשוטו הוא על שחטפו להם שבט בנימין הצעיר מכולם את המצוה מיהודה החשוב, אבל יש יהודי אחד מרוסיה ר' זלמן לייב אסולין וסיפר שהיה בצבא הרוסי במקום שהיו בו מוקשים, והיו תמיד שולחים אותו לפני כולם לראות אם יש מוקשים בשטח כדי שהוא יהרג, ואמר שאז עלה בדעתו פשוט שלכן היו שרי יהודה רוגמים אותם באבנים כדי שלא יגידו שבנימין הלך קודם כי נשלח לראות אם יטבע אם לא אלא אדרבה גם הם רצו את המצוה....

(דרך שיחה)

מאוצרות המגידים

חג החירות

כתב הערוגות הבושם בהגדתו 'הלל נרצה' עה"פ בפרשת ראה 'שמור את חודש האביב ועשית פסח לה' אלקיך כי בחוזק יד הוציאך ה' אלקיך ממצרים לילה', והקשו בספרי איך נכנס כאן תיבת 'לילה'? והנה זה הפסוק שמור את חודש האביב, ממנו לומדים שצריך להוסיף חודש אדר שני, כדי להשוות החדשים שיהיה חודש ניסן באביב, אך צ"ע מה שייך כאן תיבת לילה?

ונודע מכל ספה"ק שבחודש ניסן הוא זמן התקרבות להשי"ת יותר מכל השנה, כי בכל השנה צריך האדם לפתוח פתח כחודו של מחט, ואח"כ הקב"ה פותח לו שערי הלב, ואילו בפסח הקב"ה מדלג על כל המדרגות, ולא היה סיפק בידינו לעשות פתח כחודו של מחט, ואת ערום ועריה, והקב"ה ריחם עלינו והוציאנו באתערותא דלעילא, אפי' שלא הכינו חודו של מחט. וכמ"ש מהר"א אזולאי שבכל שנה ושנה הקב"ה מוציא אותנו משערי טומאה ומכניס אותנו בשערי הקדושה באלו הימים.

ובגמ' סוכה מט. אמרו: 'וא"ר אלעזר כל העושה צדקה ומשפט כאילו מילא כל העולם כולו חסד שנאמר (תהילים לג-ה) אוהב צדקה ומשפט חסד ה' מלאה הארץ, שמוא תאמר כל הבא לקפוץ קופץ, ת"ל (תהילים לו-ח) מה יקר חסדך אלקים (חסד ה' מלאה הארץ) וגו', יכול אף ירא שמים כן ת"ל (תהילים קג-יז) וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו'.

פי' הרה"ק רבי ברוך'ל ממעזבוז, אם בכל השנה אמרו חז"ל שלא כל הבא לקפוץ קופץ, רק יראיו זוכים לחסד ה' מעולם ועד עולם, זהו הנהגה לכל ימות השנה, אך כשבא חג הפסח, כל הבא לקפוץ יכול לקפוץ להשי"ת. ואדרבה הקב"ה שומר וממתין לתקופת האביב, שנוכל לדלג ולקפוץ לה'.

ובזה פי' הערוגות הבושם 'ועשית פסח לה', היינו שתעשה פסיחה ודילוג וקפיצה אל השי"ת. כי בדרך כלל כשיש קיר לפני האדם ואינו יכול לעבור, יש שני אופנים, אחד לפתוח את הדלת, והשני לדלג מעל הקיר. וכמו שאמר הרשב"ב מלובאביץ יש אומרים שכשאי אפשר לעבור מתחת המניעה, מדלגים מעליו, ואני אומר לכתחילה אריבער, לדלג תיכף ומיד.

וכמ"ש הרבי רבי ברוך, שבכל השנה צריך זכיה מיוחדת לדלג ולקפוץ, אך בפסח כל הבא לקפוץ יבא ויקפוץ. ופי' הערוגות הבושם שזהו מהות ענין הקפיצה, כי בדרך כלל יש מחיצה בין האדם ובין ה', וכמ"ש בדגמ"א בפ' כי תבא ובפ' וילך, ביאור ארוך בענין המחיצה הזאת, וואנו צריכים להביא מפתחות של אהבה ויראה שנוכה להכנס אל הדלת. אך בפסח אומר הקב"ה, כל דצריך ייתי ויפסח, ופסח ה' על הפתח, אין צריך להביא מפתחות לפתוח את הפתח, קום ותקפוץ אל ה'. עזוב את ענין הרע, ותדלג על כל המפריעים, כל מה שהיה עד עכשיו, היה, ומכאן ואילך אני בפנים.

ולזה תמתין כל השנה, שמור את חודש האביב, שמור לשון המתן, כי בחודש האביב הוציאך ה' אלקיך לילה, אפי' בחשכת לילה בלי שום הכנה של אור, יצאנו ממצרים, זוהי הבטחה נצחית לכל שנה ושנה בחודש ניסן, שנוכל לדלג על כל המפריעים, ואין אנו עוסקים בסוד מרע, רק בעשה טוב, שאנו עוסקים במצוות, ושבים בתשובה של לכתחילה אריבער, וקופצים ומדלגים להשי"ת, אנו מדלגים אליו והוא מדלג אלינו, ופסח ה', מדלג על ההרים, כפי הנראה כל אחד מדלג חצי דרך ונפגשים באמצע.

ועכשיו קרבנו המקום, עכשיו דייקא, ולא 'אז קרבנו', אלא עכשיו ממש. כי עבודה זרה אינו דווקא להשתחוות לצלם, אלא עבודות שהיא זרה לו, לפי מעלת נשמתו, לא היו השחרית והק"ש והבהמ"ז כמו שהיה צריך להיות. ועכשיו קרבנו המקום לעבודתו, לצאת מקטנות המוחין ומשעבוד לקליפת פרעה, וזהו האושר הגדול שהוא גאולה פרטית בכל שנה ושנה.

כתוב בספר מעשה איש להחזו"א, שפעם אמר בליל הפסח שאין רגע מאושר בחיי האדם כמו הרגע שהוא זוכה להכנע ולהתבטל להשי"ת, זהו הגאולה האמיתית.

ולזה צריך הכנת הנפש כמ"ש האוהב ישראל, דכפי הכנתו כך יזכה להגאל, ולזאת למדונו רבותנו שיכיר האדם את שפלות מצבו, כי כשיכיר מהו בחי' מצרים שלו, יצעק ויזכה להגאל משם בליל פסח. בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים.

בהגדת 'הלל נרצה' לבעל הערוגות הבושם כתב חיזוק נפלא, יש יהודים שמכנינים עצמם לקראת ליל הסדר, ויש שגם זוכים ללמוד מכתבי האריז"ל על כונת ליל הסדר, שיש שם גילויים נוראים ונפלאים, אך גם לאחר שהאדם מכין את עצמו, הרבה פעמים כשבא ליל הפסח עצמו, הוא נופל לחלישות הדעת, אם עכשיו נכנסים גדלות ראשון וגדלות שני, והנה אני לא מרגיש כלום, נשארתי אותו שפל כמו כל השנה, אני מקפיד על זה ועל זה וכו'. ובאמת מבואר בכתבי האריז"ל שבכניסת החג זוכים למוחין גדולים מאד, בתפילת ערבית ובהלל, אך אח"כ נעלמים כל המוחין, וצריך להמשיך את המוחין מחדש ע"י מצות היום.

וזה שאנו אומרים הא לחמא עניא די אכלו אבהתא בארעא דמצרים, מה ראו חז"ל להקדים פסקא זו לפני סיפור יציאת מצרים? אלא ע"פ המבואר בספרי אמת גדול הבהירות שהקב"ה מאיר עיני כל חוכי לו בליל שימורים, עניינים נפלאים, אור מוחין גדולות, וכששומעים פשוטי עם כל זה, מסתמא מכנינים עצמם לכך, ובאמת אין מרגישים כלום, ולזאת תקנו דלחמא דידן נקרא לחם עוני, כך היה נראה בגאולת מצרים, לחם עוני, לכן אומרים בלשון ארמית בבחי' קטנות. ואנו מתחזקים שה' יעזור בשנה הבאה נזכה להשיג המוחין, כי עדיין משיח לא בא, והשתא הכא, השתא עבדי, ובגלותנו, כל מה שאנו לומדים בספ"ק הגם שבאמת הכל נעשה בפנימיות, אך כדי להיות מקושר לזה, צריך לזכות לגאולה. ולכן מקדימים זאת הפסקא כדי שלא ליפול לחלישות הדעת על שאינו מרגיש בלבו ונפשו את האורות הנפלאים שנמשכים בליל הסדר.

והחת"ס כתב שאם כואב לו, ומפריע לו לאדם על שאינו מרגיש את המוחין, הרי לא קיים מצות 'חירות', כי מצות החירות היינו שהוא בן חורין מכל מין עגמת נפש, אם יש לו עגמת נפש שאינו מרגיש מוחין גדולות, לא קיים מצות חירות. גם מדאגות האלה צריך לצאת לחירות. כי הדאגה על המוחין גורם שידי כוסות יצא, וידי חירות לא יצא' כלשון הגמ'.

(הגרמ"י רייזמן)

רבי שבתי יודלביץ זצ"ל

כנגד ארבעה בני דברה תורה

בהגדה של פסח, קוראים אנו את תיאורו של בעל ההגדה המצייר את דמותם של ארבעה בני ארבעה סוגי אנשים אשר דוגמתם ניתן - למצוא בכלל ישראל. וכך מלמדנו בעל ההגדה:

"כנגד ארבעה בני דברה תורה: אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול. חכם מה הוא אומר? 'מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ד' אלקינו אתכם?' (דברים ו', כ'), ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח: אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן. רשע מה הוא אומר? 'מה העבודה הזאת לכם?' (שמות י"ב, כ"ו), לכם ולא לו... ולפי - שהוציא את עצמו מן הכלל כפר בעקר, ואף אתה הקהה את שני - ואמור לו: 'בעבור זה עשה ד' לי בצאתי ממצרים (שמות י"ג, ח'), לי - ולא לו, אלו היה שם לא היה נגאל!'. תם מה הוא אומר? 'מה זאת?', - ואמרת אליו: 'בחזוק יד הוציאנו ד' ממצרים מבית עבדים' (שמות י"ג, י"ד). ושאינו יודע לשאול את פתח לו, שנאמר (שמות י"ג, ח'): והגדת - לבנך ביום ההוא לאמר: בעבור זה עשה ד' לי בצאתי ממצרים."

הנה מוצאים אנו, כי לתורה ישנה שפה מיוחדת עבור כל אחד מארבעת הבנים, מארבעת סוגי האנשים הקיימים בעם ישראל: ישנה שפה מיוחדת עבור החכם, שפה שונה לחלוטין עבור הרשע, שפה

וזה שאנו מתפללים 'ומפני חטאינו גלינו מארצנו' ועיקר הכאב הוא 'ואין אנחנו יכולים לעלות וליראות ולהשתחוות לפניך', ועל זה הגלות אנו מודים ומהללים בכל ליל פסח שאנו זוכים להגאל עוד ועוד חלק בנשמה, בכל שנה ושנה.

רבי חיים ברים סיפר שפעם אחת הקשיב לתפילת שמונה עשרה של המשגיח רבי יחזקאל אברמסקי, שהיה מדבר באידיש הרבה באמצע שמונה עשרה, [וכמו ששמענו מרבי משה מרדכי שולזינגר שגם הוא היה מקשיב לשיחות שהיה מדבר באמצע התפילה, כי לעת זקנה היה מתפלל קצת בקול כדי להשמיע לאזניו. והיה מדבר עם השי"ת בלשון אידיש במודים ובשומע תפילה, לפני 'ועל הכל' היה מוסיף באידיש להודות להשי"ת על כל החסדים שעשה עמו בזה היום, על כל החידושים שחידש, והישועות בגשמיות ורוחניות שנתן לו השי"ת] הדבר היה כמה ימים לפני פסח, לפני 'אלקי נצור' שמע איך שהוא מבקש 'רבונו של עולם תשלח לי קצת פסח על פסח... ופי' רבי חיים ברים, שבדרך כלל אדם מבקש שהקב"ה ישלח לו מצות, יין ובשר על פסח, והוא מבקש קצת פסח על פסח, כי הפסח אינו רק כוסות ומצות, יש את הפסח בעצמו, שאנו צריכים לבקש אותו, כמו שאמר אחד הצדיקים, 'על פסח בוודאי יהיה לנו, איך לוקחים את הפסח בעצמו'. היינו שנזכה לדגל ולקפוץ אל השי"ת, ונזכה באמת לראות עצמינו כאילו אנו יצאנו ממצרים.

רבי שלום שבדרון סיפר משל שפעם אחת נולד אדם בבית גדול מוקף חומה, ומימיו לא יצא למרחב העולם, ונתגדל שם, וחישב בתמימות שהבית הגדול הזה, זהו כל העולם, עולם די גדול, עם חצר ופרחים, שם היה חי עשרים שנה ולא העלה על דעתו שיש עולם יותר גדול מזה הבית. זה היה כל ההשגות שלו.

כשהיה בן עשרים שנה, מצא סולם ועלה על החומה וגילה עולם חדש, מצד אחד יש בלבו שמחה גדולה על התגלות העולם הגדול, ומאידך גיסא יש לו צער נורא על העשרים שנה הראשונות ששרף בתוך הבית הזה, והיה נדמה לי שזה כל העולם, הוא ואין בלתו, הרי שיש בלבו שמחה וצער כאחד.

כמו אנחנו חושבים שמה שאנו מכירים זה כל העולם, מסין ועד קליפורניה ובאמצע יש כמה מדינות וארצות. ונדמה לנו שיש לנו השקפה אמיתית איך העולם נראה, הרי אנו סגורים בתוך בור כלוא, אין לנו השגה איך היו הצדיקים חיים בעולם, הם מצאו את הסולם ודגלו מעבר לחומות, וגילו עולם אחר לגמרי, אנו צריכים רק לצאת להתרומם מהחומות המעכבות, ונגלה עולם חדש. וזה נעשה בכל שנה שנה.

[רבי שמשון פינקוס מביא מספ"ק שכשהקב"ה ברא את אדה"ר היה שוכב, והיה אורכו מסוף העולם ועד סופו, ולאחר שקם על רגליו היה מהארץ ועד לשמים, ואמרו בגמ' שמסוף העולם ועד סופו הוא שוה כמו משמים לארץ. והנה היצר הסקרנות של האדם להכיר את כל העולם, ליסוע ולטוס להכא ולהתם, זה היצר נלקח מאדם הראשון השוכב, שאז היה ראשו בסין, ידיו ביפאן, ורגליו בבבל, כך היה מתפשט בכל העולם, כמ"ש בגמ' סנהדרין. וכל דבר מתגעגע לשורשו.

אך אדם צריך להתגעגע לשורשו של אדם הראשון העומד, שאז היה ראשו למעלה והרגליים למטה, זה הרבה יותר מסקרן, שהרי הנוסח של האדם הראשון השוכב, יש לו סוף, שאם יתייגע וידע בעל פה מיהו הנשיא בסין ומה היה היום ביפאן ובקליפורניה, ולהיות בקשר חם עם כל הלסטים מזויינים שבכל הגוגל הגלובלי, הרי בסוף הוא מקיא מכל זה. משא"כ האדם הראשון העומד, שאינו שוכב כמו גולם על האדמה, אלא עומד וצופה מסוף העולם ועד סופו, גם בעולמות עליונים וגם בעולמות תחתונים, הרי ראייה זאת הרבה יותר מסקרן...]

כמו שאמר הרבי ר' אלימלך לעת זקנותו, שהוא עדיין יושב בפתח ועוד לא נכנס מעולם בפנים, כמו שאברהם אבינו יושב עדיין בפתח האהל, כי בכל מדרגא ומדרגא מתגלים עולמות חדשים, והשמחה מהולה בצער, המצה כרוכה עם המרור, שמחה על הגילוי החדש, וצער 'גואלד היכן הייתי עד עולם', איך מירר לנו הפרעה את שנת תשע"ח ולא נתן לנו לעבוד את ה', ומכאן ואילך נתרומם לצאת לגאולת נפשנו.

וכמו שביאר החתם סופר מתחילה עובדי עבודה זרה היו, היינו בשנה שחלפה, שנקראת אבותינו כלפי שנה זאת, ואז היינו בבחי' עבודה זרה כלפי ההתגלות החדשה של הפסח הזה, כמו שאנו ממשיכים ואומרים

לפיכך ברור כי לא עצלות היא המניעה אותו לבעוט ולמרוד, ואף לא תאוה, אלא רשעות לשמה! שכן איזו 'עבודה' בדיוק מטרידה אותו? באיזה קושי הוא מואס? הלא לילה זה רצוף הוא תענוג רוחני וגשמי!

אם דוחה הוא הבן הלזה את מצוותיו של יום, את המצוות הללו אשר אינן עומדת כלל בסתירה לתאוותיו ולעצלותו אות היא ומופת - גמור לכך שאינו מדבר דברים של טעם, ואף אין הוא מוצא כל קושי בקיום המצוות, אלא כל רצונו רק למרוד באלוקיו ולהוציא את עצמו מן הכלל!

מעשה, עבור "להכעיסניק" שכזה ישנה תשובה אחת ויחידה: - "הקהה את שיניו!"

***

העבודה הזאת לכם

אכן, עדיין שומה עלינו להתבונן בנקודה נוספת הנוגעת אל הבן החכם ואל אחיו הרשע. שכן הלא שאלתו של הבן החכם רמוזה בתורה במילים: "מה העדות, החקים והמשפטים אשר ציוה ה' אלוקינו אתכם", ואילו שאלתו של הרשע הינה בנוסח של: "מה העבודה - הזאת לכם".

ומעתה, מה רבה היא התמיהה על אשר באים אנו בטענות כלפי הגן הרשע אשר הוציא את עצמו מהן כלל באמרו: 'לכם' ולא לך, - ואילו אל הבן החכם אנו מתייחסים בכבוד על אף שגם הוא שאל את שאלתו באותו סגנון עצמו בהשתמשו במילה: 'אתכם' אשר אף היא - יכולה להתפרש באותו אופן: 'אתכם ולא אותי!' מדוע לא נטען אף - כלפי הבן החכם על אשר הוציא את עצמו מן הכלל?

תשובה לדבר, נוכל למצוא במשלו של הדובנער מגיד, אשר אומר - היה כך:

משל למה הדבר דומה?

לאדם עני ואביון, אשר בדוחק מצא את פרנסת ביתו מעבודתו במשרדו של גביר העיירה. מידי חודש בחדשו, בראש חודש בדיוק - היה הגביר משלם לו את משכורתו, ומשכורת זו הספיקה לו בקושי לצרכיו הבסיסיים ביותר.

והנה, באחת השנים, כאשר משכורת חודש ניסן צרורה היתה באמתחתו עבר מיודענו האביון על פתחה של חנות שטיחים - וקריתת, ואת עינו צד שטיח נפלא מעשה רוקם, שטיח אשר עורר בליבו רצון עז לפאר בו את ביתו הדל...

מבלי לחשוב הרבה נכנס האביון אל החנות, בירר אצל המוכר את מחירו של השטיח, ומשהתברר לו כי די במשכורתו בכדי לשלם את תמורת המרבד החליט בו במקום לרוכשו, ויצא מן החנות שמח וטוב - לב...

אלא משהגיע הלה אל ביתו, הציג בפניו אשתו את הרכש החדש וסיפר לה כמה שילם תמורתו פקחה עליו זוג עיניים תמהות ושאלה - בתרעומת:

"אישי היקר, אילו היית גביר מבינה הייתי את הצורך אשר מצאת - בשטיח זה, ואף יכולה הייתי לקבל את ההשקעה אשר השקעת בו. אולם אם אינך זוכר, הרי הינך עני ואביון! לאחר שבזבת את כל כספך על השטיח המיותר מהיכן תמצא מעות בכדי לרכוש את צרכי - הפסח? מהיכן נקנה יין, ומצות, ותפוחי אדמה, ובצלים, ושאר מצרכי החג? הא??"

למול תוכחתה המגולה של אשתו לא מצא מיודענו מענה, בפנים - כבושות הוא פנה אליה ושאל: "ובכן, מה אעשה כעת?", והאשה בהירה כי אין מוצא אחר מלבד להשיב את השטיח אל החנות ולבקש מהמוכר כי יאות להשיב את דמי התמורה אשר שולמה כנגדו...

"מקוה אני רק כי הלה יאות למלא את בקשתך!" הוסיפה האשה - בספקנות, אולם בנקודה זו היה בעלה רגוע לחלוטין... במוחו עלה רעיון גאוני...

בטרם יצא הוא עם השטיח אל החנות נטל האביון סכין מטבח - פשוטה, ובאמצעות קרע את אחד החוטים מהם עשוי היה השטיח... אל החנות הוא הגיע כשכולו אומר זעם מעושה, ובפנותו אל המוכר - החל צועק: "הכיצד לא תבוש? גזלת אותי! גנבת את כספי! שילמתי לך טבין ותקילין תמורת השטיח הזה, ואילו אתה מכרת לי שטיח פגום אשר חוטיו קרועים!"

המתאימה לתם, ואף שפתו של זה שאינו יודע לשאול. ואם רוצה אדם לידע מה טיבו של בנו די לו שיתבונן בסגנון השאלה, בנוסחה, ובכך - יוכל לתהות על קנקנו של השואל...

הבה נתבונן איפוא בשפה אשר ייחדה התורה לכל אחד מאותם ארבעה בניים, ונעמוד על הנקודות הדורשות הסבר.

***

אחד חכם

ובכן, הנה הילד החכם יודע מה עליו לשאול וכיצד עליו לשאול - זאת... הוא שואל ברצינות, מתוך רצון אמיתי להבין ולדעת: "מה העדות והחקים והמשפטים אשר צוה ד' אלוקינו אתכם?". הוא יודע כי הקב"ה ציוה את אבותיו במצוות מיוחדות הנוגעות לחג הפסח, והוא מבקש לידע אותן על מנת לקיימן. לפיכך אף האב מצווה להשיב על שאלת - בנו ברצינות, ללמדו את הלכות הפסח, עד ההלכה האחרונה אשר - היא: "אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן".

והנה, משמעותה הפשוטה של ההלכה אודות הפטירה אחר האפיקומן הינה איסור לאכול מאומה לאחר סיום אכילת קרבן הפסח - בזמן שבית המקדש היה קיים, או לאחר אכילת מצת האפיקומן בימינו אנו שחרב בית מקדשנו ואין לנו זבחים ופסחים.

הסיבה אשר בגללה נבחרה דוקא הלכה זו בכדי לייצג את מכלול הדינים אשר מצווה האב ללמד את בנו הינה משום שזוהי אחת - ההלכות המתאפיינות בהיותן חותמות את הלכות הפסח, כאשר משמעות דברי בעל ההגדה הינה: אמור לבן החכם את כל הלכות הפסח, עד ההלכות האחרונות אשר עליהם נמנית הלכה זו: 'אין - מפטירין אחר הפסח אפיקומן'.

אכן, משמעות נוספת ישנה בדברים, והיא נוגעת לאופן בו מוטל על האב לחנך את בנו באופן כללי, לאו דוקא בכל הנוגע להלכות הפסח... שכן הלא טעם ההלכה על פיה אין לאכול מאומה לאחר אכילת האפיקומן הינו משום שרצון התורה הוא שטעם האפיקומן ישאר - בפיו של האדם. בה במידה, וכיוצא בזה בדיוק מצויים אנו גם לחנך - את בנינו, ללמד אותם את דברי התורה הקדושה בכזו מתיקות, בכזו נעימות אשר טעמה לא ימו שמפיהם למשך כל ימי חייהם! - זהו אופן החינוך הנרצה, וכאשר כך מחנך האב את בניו רבים הם - הסיכויים כי יגדלו הם לבנים חכמים, אשר יסבו לו רוב נחת ושמחה!

***

ואחד רשע

עמדנו איפוא על מהות התשובה ודרך החינוך הנרצית עבור הבן החכם, ועתה נעבור נא אל אחיו הרשע...

בעל ההגדה מלמדנו כי צורת השאלה המאפיינת את הרשע הינה: "מה העבודה הזאת לכם?", כאשר בדברי אלו הוא מוציא את עצמו מכלל ישראל, ומדגיש כי עבודת ה', הזכות הגדולה בה זכינו לעמוד לפני מלך מלכי המלכים ולשרתו עול הוא לגביו.

אלא שכאן עלינו לעצור ולשאול: מנין לנו כי כה רשע הוא הבן לזה? אולי אינו כופר בעיקר, ואינו חפץ להוציא עצמו מהכלל, ורק העצלות היא זו המדברת בתוך גרונו וגורמת לו לשאול את שאלתו בצורה בה היא נשאלת?

אכן התשובה היא פשוטה...

שכן אילו היה קם הבן הרשע הלזה בליל תשעה באב, פנה אל אביו ואומר לו: "אבא, מה העבודה הזאת לכם? מדוע צריכים אתם לחלוץ נעליכם, ולצום, ולבכות ולהתאבל? מדוע אינם יכולים לחיות חיים רגועים של שמחה?", אזי אמנם יכולים היינו לטעון כי מטען המצוות מכביד על כתפיו, ועצלותו או תאוותו היא המדברת מתוך גרונו.

אולם מתי שואל הרשע את שאלתו?

הרשע שואל את שאלתו המחוצפת בליל הסדר, בלילה המרומם ביותר, בלילה בו יושבים להם כל היהודים כשהם מסובים סביב שולחנות ערוכים בבשר ודגים כבני מלכים, בלילה בו ערוך שולחנו של - האיש הישראלי בפאר והדר כאילו היה משועי ארץ! בדיוק בלילה הזה - מוצא לו הרשע מקום לבוא ולהקשות: "מדוע עובדים אתם כל כך - קשה?"

הביט המוכר על השטיח, מצא כי הצדק עם הלקוח, ומיהר להשיב לו את כספו לשביעות רצונו המלאה... "הא לך, ושיהיו לך חיים ארוכים וטובים!" אמר המוכר, והעני יצא מהחנות שמח וטוב לב... -

אך הנה זה יצא הוא ואל החנות נכנס אחד מעשירי העיר, - ואף בידו שטיח אשר רכש זה לא מכבר... אף הוא פנה אל המוכר בטרוניא, והצביע על כתם מכוער אשר נמצא בירכתי השטיח החדש... -

אולם כאן, למרבה הפליאה לא מיהר המוכר להשיב את כספו של - העשיר... הוא בדק את הכתם היטב מכל צדדיו, ורק לאחר שהשתכנע כי המדובר בפגם מהותי ביצור השטיח ניאות לאפשר לקונה להחליף - את המרבד באחר... -

אדם אשר עמד על יד פתח החנות, והבחין ביחסו השונה של המוכר לשני הלקוחות לא יכול היה להתאפק, ומיד כאשר יצא העשיר מן - החנות מיהר הוא להכנס ולשאול את המוכר לפרש הבדלי הגישות.

"מדוע לעני אשר השיב את השטיח בטענה כי חוטיו קרועים - החזרת מיד את כספו, ואילו כאשר הגיע אליך העשיר בדקת את - טענתו באופן יסודי וגם לאחר הבדיקה לא הסכמת אלא לאפשר לו להחליף את השטיח?" הקשה הלה, והמוכר מיהר להסביר:

"שמע נא ידידי!" הוא אמר לשואל "אולי אינני חכם מופלג, אבל במסחר אני מבין! כאשר הגיע אלי העני והשטיח בעל החוט הקרוע בידו הבנתי מיד כי מתחרט הוא על עצם הרכישה, אין לו כל צורך - בשטיח, ובודאי אף ענין של 'שלום בית' יש כאן... הבנתי כי הוא זה אשר קרע את השטיח בכוונה תחילה, וכי מטרתו האמיתית הינה לקבל את כספו בחזרה!

לי!"... -

הקהה את שיניו

מכל מקום, אם בהקהיית שיניו של הרשע עסקינן, הרי שזה המקום להביא מעשה חביב אשר מסופר על אחד מגדולי ירושלים, תלמיד חכם גדול וצדיק מופלג אשר אף בחכמת הרפואה היה בקי גדול, סיפור העוסק במקרה בו הקהה הוא את שיניו של הרשע הקהה היטב... -

שכן ביום מן הימים, נכנס אל חדרו של הרב אחד מפורקי העול אשר ביקש להתלוצץ מעט על חשבון הצדיק, וסיפר לו ברצינות תהומית כי סובל הוא משלש מחלות נוראות אשר אינן נותנות לו מנוח: "המחלה הראשונה" החל הלה מתנה את 'צרותיו' 'נוגעת' - - לאמירת אמת... אינני מצליח בשום אופן להוציא דבר אמת מפי, ובעל כרחי יוצאים להם השקרים בזה אחר זה!

"המחלה השנייה" הוסיף הוא וסיפר "נוגעת לחוש הטעם בו - - אינני חש... איני מצליח לעמוד על טעמו של שום דבר מאכל או משקה, ועובדה זו ממררת את חיי שכן יכול כבוד הרב לתאר עד כמה קשה - היא האכילה מבלי לחוש את התענוג הכרוך בה... -

"ואילו המחלה השלישית" סיים הלץ "נוגעת לכח זכרוני... בזמן - - האחרון, לצערי, אינני מצליח לזכור כמעט מאומה... כל מידע חשוב אשר נקלט במוחי נעלם ממנו כעבור זמן מה, ובשום אופן אינני - מצליח לזכור את הדברים אשר עלי לעשות או לדעת!"... -

הרב הצדיק, אשר חכם מחוכם היה, הבין על אתר כי אין בן שיחו - סובל מכל מחלה, וכי כל מטרתו אינה אלא להתלוצץ על חשבונו... אולם מאחר וכבר לימד החכם מכל אדם (משלי כ"ו, ה'): "ענה כסיל כאולתו פן יהיה חכם בעיניו" החליט הוא ללמדו לקח אותו יזכור - לנצח... -

ובכן, הרהר הרב רגע או שנים, ולאחריו פנה אל פורק העול ואמר לו:

"שמע נא ידידי. בדרך כלל, מצליח אני למצוא תרופה למחלותיהם של בני האדם בו במקום. אני מכין מרשם והרוקח מכין את התרופה... - אולם מאחר ומגיע הינך ושלש מחלות קשות באמתחתך זקוק אני - לזמן מה בכדי להתיישב בדבר ולמצוא את התרופה המתאימה מכל, ואף להכינה בעצמי... על כן, שוב נא אלי בעוד חצי שעה, ובינתיים מתחייב אני למצוא תרופה אשר תרפא את כל מחלותיך ברגע אחד - והיו כלא היו!"... -

גיחך האפיקורס בליבו, בז לסכלותו של הרב באשר סבור היה כי - האמין הוא לסיפורו, ויצא מן החדר על דעת לשוב אליו בעוד מחצית השעה בדיוק, ולברר מהי התרופה אשר מצא הרב ל'מחלותיו'.

והרב, מצידו, לא טמן ידו בצלחת... הוא הורה למשמשו לגשת אל דיר העיזים אשר בפאתי העיר, ולהביא משם כמה גללים מגלליהן של הבהמות הללו גללים אשר צורתם כידוע הינה צורת כדורים קטנים, - לצבוע את כדורי הרעי בצבע אדום על מנת שיראו כמו תרופה אמיתית, ולהניחם בצורה מסודרת על גבי צלחת נקיה... -

ואכן, המשמש ביצע את ההוראות בשלמות, וכאשר חזר אותו פורק עול אל חדרו של הרב יכול היה כבר זה האחרון לבשר לו - בשמחה כי מצא עבורו תרופה מצויינת. "הרואה אתה את הכדורים המסודרים על גבי הצלחת? שאל הרב, והאפיקורס הנהן בראשו. - ובכן, טול לך ארבעה מן הכדורים הללו, הכניסם בבת אחת אל פיך, והחל ללעוס בחזקה עד שתבלעם!" סיים הרב, והלה מיהר לעשות - כמצוותו... -

שניות בודדות חלפו בטרם עמד הלה על טיבם של הכדורים האדומים... שניות בודדות חלפו בטרם החרידו זעקותיו את הבית והרחוב... "רבי! הרי אלו גללי עיזים, הוא צעק, והרב חייך והסביר - בנחת:

"הפלא ופלא! הנה כבר יכול אתה לראות בעצמך הכיצד התרפאת כלאחר יד משתי מחלותיך הראשונות! הלא בזה הרגע אמרת דבר

מאחר וכך, הגעתי למסקנה כי אין כל טעם להחליף את השטיח באחר, שכן ברור לי כי בעוד יום או יומיים ישוב הוא לפקוד את חנותי והשטיח החדש בידו כאשר אף בו 'קרוע חוט'... העדפתי איפוא להשיב לו את כספו מבלי אומר ודברים, ולא להסתכן בכך שישוות הוא את כל סחורתי בכדי להצדיק את ביטול המקח... -

"לעומת זאת, הלקוח השני אשר הגיע ושטיח פגום מאמתחתו, הרי הוא אדם עשיר אשר באמת ובתמים חפץ בשטיח חדש. כאשר הוא הגיע להתלונן על פגם אשר נמצא בשטיח שרכש הרי שטענתו הינה - טענה עניינית, והתייחסותי אליו היתה בהתאם... בדקתי את הפגם, נוכחתי שהצדק עמו, ומאר וכך הצעתי לו להחליף את השטיח הפגום - באחר אשר ודאי ישיביע את רצונו!"... -

כה היו דבריו של מוכר השטיחים שבמשל, ויש בהם כדי ללמדנו אף על אודות ההבדל שבין הבן החכם לרשע... -

שכן כאשר מגיע הבן החכם, ושואל שאלות הגיוניות על סדר ליל הפסח אנו מתייחסים אל דבריו בצורה עניינית. מאחר וכך, יכולים אנו - להבין כי כאשר הוא משתמש במילה 'אתכם' אין הוא מתכוון להוציא את עצמו מן הכלל, אלא להגדיר את מקבלי הציווי הלא הם אבותיו - אשר עמדו לפני הר סיני ונצטוו מפי הגבורה ב'אתכם' מצוות... לפיכך אף מצווים אנו להשיב לו תשובה הוגנת וברורה, אשר תשיב על שאלותיו עד האחרונה שבהן ותניח את דעתו.

כאשר מגיע הבן הרשע לעומת זאת, אנו מיד עומדים על טיבו... מיד כאשר הוא מתייחס אל סדר ליל הפסח הרצוף בתענוג רוחני וגשמי כאל 'עבודה', ומואס בה אנו יכולים להסיק כי רשע הינו, וכל מבוקשו - אינו אלא לכפור ולקנטר... על כן, מבינים אנו אף כי כאשר השתמש במילת "לכם" כוונתו האמיתית הייתה להוציא עצמו מן הכלל, ואף - מכירים בכך שיהא זה חסר תועלת להשיב לו תשובה עניינית, שכן הוא אינו מבקש באמת לדעת מאומה... -

לא נותר לנו איפוא אלא להקהות את שיניו של הבן הלזה, להשיב לו תשובה המתאימה לו, וזאת מבלי לצפות כי דברינו יביאו תועלת כלשהי בכל הנוגע אליו... -

זהו איפוא הסבר אחד. אכן הסבר נוסף יש כאן, על דרך הצחות... -

על פי הסבר זה, מן הראוי להבדיל בין הבן החכם, תלמיד ה'חיידר' מן 'הישוב הישן', אשר אינו יודע את כל כללי הדקדוק לאשורם לבין - הבן הרשע הלומד באוניברסיטה ובודאי השתלם בחוכמות חיצוניות, כאשר עליהן נמנית אף חכמת הדקדוק... -

כאשר הבן החכם שואל: "מה העדות והחוקים אשר ציוה ה' אלוקינו אתכם" בהחלט יש מקום לתלות ולומר כי הוא אינו מתכוון - להוציא

זהו איפוא הסבר אחד. אכן הסבר נוסף יש כאן, על דרך הצחות... -

על פי הסבר זה, מן הראוי להבדיל בין הבן החכם, תלמיד ה'חיידר' מן 'הישוב הישן', אשר אינו יודע את כל כללי הדקדוק לאשורם לבין - הבן הרשע הלומד באוניברסיטה ובודאי השתלם בחוכמות חיצוניות, כאשר עליהן נמנית אף חכמת הדקדוק... -

כאשר הבן החכם שואל: "מה העדות והחוקים אשר ציוה ה' אלוקינו אתכם" בהחלט יש מקום לתלות ולומר כי הוא אינו מתכוון - להוציא

אלא שלמעשה, היה עלינו להקשות כבר לעיל, בתשובה של האב לבן הרשע, מדוע אומר הוא: "לי ולא לו, אילו היה שם לא היה נגאל" -

בלשון נסתר? הלא תשובה זו מיועדת לכאורה לבן הרשע המסב עם אביו בשולחן הסדר, והיה לאב אם כן להשיב לו ישירות בלשון נוכח ולומר לו: "בעבור זה עשה ה' לי ולא לך, אילו היית שם לא היית - נגאל!"

אכן התירוץ הוא, שתשובתו של האב לשאלתו של הבן הרשע - כלל אינה מיועדת לו... כלפי הבן הרשע מורים לנו לאב הוראה ברורה - אחת ויחידה: "הקהה את שיניו!" איתו כלל אין מה לדבר! הוא הלא - אינו מעוניין לדעת, אלא לקנטר ולהכעיס, ומה יועילו לו תשובותינו והסברינו כולם?

תשובתו של האב על שאלתו של הבן הרשע מיועדת איפוא דוקא - לאזניו של הבן האחרון, זה שאינו יודע לשאול, זה אשר ישנו חשש כבד כי יושפע מדברי ההבל והאפיקורסות שמשמיע אחיו הגדול הרשע על שולחן הסדר! אליו פונה האב ואומר לו: "דע לך בני, כי בעבור זה - עשה ה' לי בצאתי ממצרים, לי ולא לו לאחייך הרשע! שכן אילו היה - שם אחיך הלזה לא היה נגאל!"

נמצא אם כן, שהפסוק אותו מביא בעל ההגדה עבור הבן שאינו יודע לשאול הינו אמנם אותו פסוק עצמו אותו הביא לעיל בעקבות - שאלתו של הבן הרשע, שכן בשני המקומות הללו פונה האב אל הבן שאינו יודע לשאול, ובשניהם הוא משיב לו אותה תשובה עצמה! אלא שכאשר ישנו בן רשע בבית, והלה מטיל את ארסו בשאר הנוכחים - מחוייב האב להדגיש בבירור כי דרכו של הרשע הלזה אחריתה באבדון, ולחדד כי "אילו היה שם לא היה נגאל", ואילו כאשר נמצא ה' שאינו יודע לשאול' לבדו יכול האב להסתפק בתשובה האמיתית, הברורה, - "בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים!" הפלא ופלא!

***

מכת ארבה

המכה הבאה, מכת ארבה מתוארת בתורה כך (שמות י', א' ו'):

"ויאמר ד' אל משה: בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו, למען שתי אתתי אלה בקרבו. ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתתי אשר שמתי בס, וידעתם כי אני ד'. ויבא משה ואהרן אל פרעה ויאמרו אליו, כה אמר ד' אלקי העברים: עד מתי מאנת לענת מפני? שלח עמי ויעבדני. כי אם מאן אתה לשלח את עמי הנני מביא מחר ארבה בגבלך. וכסה את עין הארץ, ולא יוכל לראת את הארץ, ואכל את יתר הפלטה הנשארת לכם מן הברד, ואכל את כל העץ הצמח לכם מן השדה. ומלאו בתיך, ובתי כל עבדיך, ובתי כל מצרים, אשר לא ראו אבותיך ואבות אבתיך, מיום היותם על האדמה עד היום הזה, ויפן ויצא מעם פרעה."

משה רבינו מזהיר את פרעה כי אם ימאן לשלח את ישראל כמצוות ה' הרי שעתיד הוא ללקות במכת הארבה, אשר יכסה את עין הארץ - את אור השמש מעל פני האדמה, ויאכל את כל שארית גידולי הארץ אשר נותרו לאחר הברד.

והנה, נשאלת השאלה, מאחר והקב"ה מקדים ומודיע למשה כי מכביד הוא את ליבו של פרעה לבלתי הנח לו לשלח את ישראל עד אשר ילקה בכל המכות "למען שתי אתתי אלה בקרבו" אם כן מדוע - - היה כלל צורך לשלח את משה ולהתריע לפני המכה? מדוע הקב"ה היה צריך 'לחמם' את פרעה ולאחר מכן להקשות את ליבו? הוא הלא יודע - כי ליבו קשה הוא ואף אם יחפוץ לא יוכל לשוב בתשובה ולשלח את - ישראל!

ככדי להבין את הדבר עלינו להקדים הקדמה אחת, מעשה נורא - המובא בגמרא במסכת סנהדרין (צ"ה, ע"ב צ"ו, ע"א), וכך מספרת - הגמרא:

לאחר התבוסה המשפילה שנחל סנחריב בבואו לצור על ירושלים, תבוסה ניסית כאשר מלאך ממרום בא והרג בלילה אחד את כל מחנהו החליט סנחריב כי אין לו ברירה אלא לברוח ולהמלט על נפשו. מיד - כאשר קם בבוקר וראה את כל רבבות חייליו מוטלים מתים על פני השדה יצא הוא בודד למדבריות השוממים, וכך הסתובב לו, תועה - וטועה בדרכו.

אמת שהרי אמנם צודק אתה כי גללי עיזים הם אלו, ואף נוכחת לדעת כי - חש הינך בטעמו של המאכל אשר הכנסת לפיך!...

"ובאשר למחלה השלישית" סיים הרב, "הרי שיוכלני להבטיחך - נאמנה כי נרפאת ממנו לחלוטין... את טעמם של ה'כדורים' הללו, ואת הנסיבות אשר הביאו אותך לחוש בו אני מתחייב כי לא תשכח למשך - כל ימי חייתך!..."

בשלב זה הודה אותו 'לץ' כי חכמתו של הרב עלתה על 'פקחותו' - שלו, והכריז בפה מלא: "רבי, נצחתי!... אולם הרב, הוא עדיין לא סיים את החשבון... הוא פנה אל אותו 'משכיל' ואמר לו: "דע לך, כי כאן בעולם קיבלת את הצואה כשהיא קרה... לעתיד - לבוא לעומת זאת, בעולם הבא תקבל את צואת העיזים כשהיא - רותחת... שם יעשו ממנה פשטידה עבורך... שכן כבר לימדונו רבותינו - (גיטין נ"ז, ע"א) כי 'כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה - רותחת!'"...

הנה לפנינו דוגמא נפלאה לה'קהה את שיניו', כאשר אנו מוצאים כי אכן זוהי הדרך בה יש להתייחס אל הרשע אשר כל מטרתו אינה אלא לקנטר ולהטריד...

***

ואחד תם

הבן הבא עליו מדבר בעל ההגדה - הינו הבן ה'תם'. וכאן, כאשר אנו - מציירים לנגד עינינו את הבן הזה אנו רואים אותו כשהוא פוקח עיני - עגל ושואל מתוך טפשות מופלגת: "מה זאת?"...

ולכאורה, יש מקום לתהות, מדוע מציג בעל ההגדה את התם בכזה אופן? הלא התמימות מעלה גדולה היא עד מאד, כבר נצטוונו בתורה - (דברים י"ח, י"ג): "תמים תהיה עם ה' אלוקיך", ואף יעקב אבינו, מעמיד כל זרע ישראל, עמוד התורה השתבח בתמימותו כאשר תיארה אותו - התורה הקדושה (בראשית כ"ה, כ"ז) כ"איש תם יושב אהלים!"

אכן התשובה היא, כי אמנם התמימות מעלה גדולה היא, אין - כמותה, אולם תלוי הדבר בעייתו ובמקום... תמימות בזמנה ובמקומה - אין משובחת ממנה, אולם תמימות במקום הלא נכון ובזמן הלא מתאים הרי היא פתח לכל הרעות כולן!

ועל כן, יעקב אבינו אשר ישב בבית מדרשם של שם ועבר ועסק בתורה בתמימות אכן השתבח במיוחד בתמימותו, אולם הבן התם - הזה, היושב בשכנות לאחיו הרשע אשר הקדימו אך במעט הרי - בתמימותו מונחת סכנה גדולה לכל עתידו הרוחני, ובודאי שאין בה משום מעלה...

ואכן, לאחר שעמדנו על טיבו של התם המושפע השפעה יתירה - מסביבתו לטוב או למוטב, נוכל להשיב אף על שאלה נוספת, שכן לכאורה, הסדר הראוי של ארבעת הבנים היה צריך להיות: "חכם" - ואחריו "תם", שהרי התמימות היפך החכמה היא! מדוע אם כן - הקדים בעל ההגדה את הרשע והציבו מיד לאחר ה"חכם"?

אולם על פי המבואר נבין את הדבר בפשטות... שכן הרשע הלא - מבקש הוא להסית ולהדיח, לקלקל ולהשחית. מה עושה הוא איפוא? הוא מפריד בין ה"חכם" לבין ה"תם"... יודע הרשע היטב כי אם יהיה ה"תם" צמוד ל"חכם" יושפע הוא מהנהגותיו הטובות, ובכך הוא הלא - אינו חפץ! לפיכך הוא נעמד ביניהם, ובכך הוא 'מרויח' בכפלים... ראשית מנוע הוא מה"תם" את השפעתו הברוכה של החכם, ושנית - באופן זה יכול הוא עצמו להשפיע עליו לרעה ולהדיחו מדרך הישר...

***

ואחד שאינו יודע לשאול

הבן האחרון - הינו זה אשר אינו יודע לשאול. זה היושב ושותק - כגולם, ומחכה עד שיתחוו ויסבירו לו דבר דבור על אופניו, מראשית ועד אחרית. הוא מצידו אינו מבקש לדעת כלום, ואף אינו מבין כי - חסר הוא ידע או חכמה... הפסוק אשר משמש כתשובה לבן האחרון הלזה, הבן שאינו יודע לשאול הינו: "בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים", שכן הוא ממצה - בתשובה קצרה וקולעת את מהותו של יום, הקב"ה הוציאנו מבית עבדים על מנת שנהיה עבדיו ונקיים את מצוותיו. - אלא שכאן עלינו לשאול שאלה עצומה: הלא פסוק זה, "בעבור זה עשה ה' לי" משמש גם כתשובה לבן הרשע, כאשר לגבי ההדגשה - היא על המילים: "עשה ה' לי" לי ולא לו! כיצד יכול אותו הפסוק - לשמש כתשובה לשני אנשים שונים?

קצבו לו, כאשר סביבו עומדים ה'פועלים' המלאכים וצוחקים עד בלי - די ...

כאשר שב סנחריב והאש היקרה בידו סבור היה כי תמו תלאותיו - לאותו הלילה, אולם טעות היתה בידו... "כעת" אמר לו הקב"ה יש - צורך להבעיר את האש בגחלים, ולשם כך יש להתכופף ולנשוף בהם בעצמה!"...

וסנחריב? הוא לא מתווכח... הוא נשכב במלא קומתו המלכותית על הארץ, נושף בגחלים הרוחשות, ולפתע נתפס אחד הגיציים בזקנו, אשר עולה בלהבות על אתר... לתגלחת הזקן כבר לא נזקק סנחריב... - האש ביצעה את המלאכה על הצד היותר טוב...

את תיאור מסכת בזיונותיו של סנחריב מסכמת הגמרא באמרה: - "אם הנך רוצה לעשות ליצנות מגוי הבער את זקנו!", שכן משפט זה - ממצה ומסכם היטב את תמצית ההשפלה לה זכה סנחריב... אולם בכך טרם הסתיים הסיפור... -

סנחריב המגולח, בעל הזקן השרוף ממשיך לצעוד לו בדרכו, עייף - ושבע תלאות, והנה לפתע הוא מוצא קרש עתיק. לא סתם קרש היה זה אלא קרש מתיבת נח, וסנחריב מיהר לאמצו לאלוה, באמרו בלבו: - "אם הצליחה התיבה להציל את נח מן המבול בודאי כוחה רב הוא עד - מאד!"

לאלוהיו החדש נדר סנחריב נדר, וכך הוא אמר: "אם תצילני - ותצליחני בדרכי נודר אני להקריב את שני בני לפניך!"

אלא שלצערו הרב היו מאזינים לנדרו אשר נדר... היו אלו שני - בניו, אשר שמעו את נדרו של אביהם, הבינו את תכניותיו לגביהם, והן כלל לא מצאו חן בעיניהם... הם בהחלט לא חפצו לסיים את חייהם כשהם מוקרבים לפני קרש...

הפתרון אשר מצאו הם בכדי להנצל מהגורל המר אשר תכנן אביהם עבורם היה פשוט ביותר: הם קמו והרגו את סנחריב אביהם, ובכך - הביאו את פרשת גדלו ותפארתו לידי סיום, סיום מביש בלי ספק למלכותו של מלך רם ונכבד...

אמנם כבר הקדים רב אבהו בגמרא (שם) באמרו אודות סיפור זה כי "אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאמר", וזהו הסיפור בדיוק כפי שהוא מובא בגמרא עד לסימו הטראגי.

והנה, הבה נתבונן: סנחריב רואה כיצד משמיד הקב"ה את כל צבאו האדיר בלילה אחד, אולם הוא אינו שב בתשובה... הוא עדיין אינו מאמין במלך מלכי המלכים... הוא בורח, הוא מבקש להתחפש, ובלבו מחבל תחבולות בכדי לשוב למעמדו הקודם. והקב"ה מצידו מה הוא עשה? הוא מבזה אותו, הוא משפיל אותו, הוא מתלוצץ ממנו, הוא מכניע אותו עד לעפר!

ולכאורה, מדוע? מה התכלית בכל זאת? מה המטרה? מה היעד? לשם מה נחוצה היתה ההשפלה הזו? הלא הקב"ה יודע כי מאומה לא יעזור בכדי להשיב את סנחריב בתשובה! מה שלא עשתה השמדת צבאו הכביר בודאי לא תעשה עוד ליצנות אחת! -

אכן התשובה אחת היא, והיא נוראה עד מאד:

חז"ל מלמדים אותנו (גיטין נ"ז, ע"ב) כי "מבני בניו של סנחריב למדו תורה ברבים, מאן אינון? שמעיה ואבטליון". מי הם בניו של סנחריב? הלא המה אותם בניו אשר ביקש הוא להעלות לקרבן לפני הקרש מתיבת נח, אותם בניו אשר קמו עליו ורצחוהו נפש! וכיצד יצאו מהם בניו משובחים כאלו כשמעיה ואבטליון? -

התשובה היא: כי בניו של סנחריב ראו כיצד מתלוצץ ממנו הקב"ה, והם ראו כיצד מתעלל בו האלוקים אחר שלא שב בראותו את הרעה אשר פקדה אותו, והמסר הזה חילחל לדמם ובער בעצמותיהם, עד שמבניהם כבר קמו צדיקים קדושים וטהורים, גדולי הדור, שמעיה ואבטליון!

הוי אומר, כי אותה ליצנות אשר התלוצץ הקב"ה מסנחריב אמנם - לא הועילה לו, אך היא הועילה לבניו, ולבני בניו, אשר זרעי החינוך שניטעו בעת אותה התלוצצות באביהם זקנם הנצו בהם פרי - - הילולים!

זו התשובה אשר יש לנו להשיב בבואנו לבאר את טעם התעללותו של הקב"ה בסנחריב, התעללות חסרת תכלית לכאורה, וזו היא אף התשובה אשר עלינו להשיב על שאלתנו באשר להתראות החוזרות והנשנות אשר שלח הקב"ה לפרעה ביד משה!

אולם הקב"ה טרם כילה את נקמתו בסנחריב. החשבון עדיין נותר - בחובה, והפרעון טרם הושלם... לפיכך, בא כביכול הקב"ה אל סנחריב ונדמה לו כאיש זקן, ניגש אליו ונתן לו שלום עליכם.

"שלום עליך סנחריב!" אמר לו הקב"ה, ומיהר לשאול: "אמור נא - לי סנחריב, להיכן אתה מממהר? להיכן אתה מנסה להגיע? האם יכול אתה להכנס בשערי ארצך? הלא מיד כאשר תגיע הביתה יבואו אליך כל שרין ונכבדיך, ויתבעו ממך את נפש בניהם ובנותיהם! הם ישאלו אותך היכן הם ילדיהם, ואתה לא תדע מה להשיב להם!"...

אכן למעשה, סנחריב כבר חשב על הבעיה האמורה, ובדיוק מפניה הוא ניסה לברוח... הוא ידע כי לא יוכל לשאת פניו כלפי בני ארצו, ולפיכך ביקש למצוא מפלט מהבושה הצורבת במדבריות השוממים, - החפים מכל בן תמותה... "צודק אתה!" אמר איפוא סנחריב לאיש - הזקן הקב"ה כביכול, ובתחינה שאל: "אמור נא לי, מה אעשה? הלא - צודק אתה, ומכיר אני בצדקת טענתך!"

ואכן, להקב"ה היתה עצה מן המוכן עבור סנחריב... "הבה ואומר - לך מה תעשה!" יעץ לו בעודו בדמות האיש הזקן: "אל תבוא אל - ארצך בבגדיך ובתפארתך, אלא תתחפש באופן בו לא יכירוך, ואיש לא ידע כי שבת משדה המלחמה!"

העצה נכוחה היא וראויה בלי ספק, אולם בפני סנחריב עמדה - בעיה מעשית... "כיצד אתחפש כאן במדבר?" הוא פנה ושאל את - האיש הזקן, והקב"ה השיב: "אני אסייע בידך! הבא לי זוג מספריים, ואני אגלח את זקנך ואלבישך בבגדים מרופטים עד שאיש לא יוכל - לזהותך כמלך סנחריב הרם והנישא!"...

"מספריים? כאן? במדבר?" הקשה סנחריב, אולם הקב"ה הקדים - רפואה למכה... בסמוך למקום בו התרחש המפגש כבר הכינו מלאכי - השרת מראש מפעל לטחינת גרעיני תמרים, ואל המפעל האמור - שלח הקב"ה את סנחריב, כדי לבקש מהפועלים כי ישאלו לו מספריים לזמן מה...

ואכן, בלית ברירה נאלץ סנחריב לגשת אל מטחנת הגרעינים ולבקש מהפועלים מלאכי השרת כמובן כי ישאלו לו מספריים, - אלא שהפועלים החצופים לא הסכימו בשום אופן לעשות את הטובה הזו בחינם... "אם רצונך במספריים תאלץ לעבוד עבורם!" הם אמרו - - לו... "אנו מוכנים להשאל לך זוג מספריים בשמחה, אולם לא לפני שתעבוד מעט עמנו, ותטחן כמה שקים של גרעיני תמרים!"...

נקל לתאר כיצד נראה סנחריב, המלך הרם כשהוא עומד לו וטוחן - גרעיני תמרים... עומק כזה של תבוסה הוא לא חזה אפילו בחלומותיו - הגרועים ביותר... אולם מה לעשות? לא עמדה בפניו דרך אחרת להמנע מהבזיונות הצפויים לו בשובו לארצו כי אם הדרך עליה המליץ הזקן: - להתחפש באופן בו לא ניתן יהיה להכירו! והתחפושת הלא מחייבת - גילוח! והגילוח הלא מחייב מספריים! ותמורת המספריים הלא עליו - - לעבוד ולטחון! ובכן, אין מה לעשות... מפשילים שרוולים וטוחנים!

אין ספק כי ביצועיו של סנחריב בתחום עבודת הכפיים לה לא הסכין מעודו לא היום מושלמים... אולי אפילו רחוקים מכך... הוא שם - עצמו בלי ספק ללעג ולקלס בעיני ה'פועלים' האחרים. ואלם מקץ שעה ארוכה של עבודה מייגעת הוא יצא מהמפעל וזוג המספריים הנכסף - בידו.

אלא שבינתיים, אדהכי והכי כבר שקעה השמש, הלילה פרס את - כנפיו, והחושך כיסה את הארץ... "בחשיכה שכזו" אמר הקב"ה - לסנחריב "אי אפשר לראות מאומה, ולא כל שכן שלא ניתן לספר - אפילו שערה אחת! אם רצונך שאגלחך עליך לשוב אל המפעל, - ולבקש כי יעניקו לך אש בכדי להדליק מדורה, לאורה אוכל לגלח את זקנך בשופי!"...

סנחריב תאר לעצמו מה צפוי לו בבית החרושת, הוא כלל לא - התלהב לשוב אל המקום בו ספג מנה גדושה של בזיונות זה לא מכבר, אולם כלום ברירה היתה לו?

מושפל ומורכן ראש הוא חזר אל המפעל וביקש מעט גחלים, ושוב התנו הפועלים את מילוי בקשתו בכך שיסייע להם ויטחן עוד כמה שקים, ושוב נאלץ הוא שלא בטובתו לשים עצמו ללעג ולקלס בעודו טוחן שק, ועוד שק, ועוד אחד עד אשר השלים את המכסה אשר -

הארץ, והיטיבו את ליבם בסעודה משובחת כיד המלך. כשפיהם מלא בדברי הלל ושבח לגביר הנדיב עזבו העניים את האולם בשעת לילה - מאוחרת, ופנו אל ביתם שמחים וטובי לב.

למחרת מיועדת היתה להתקיים החגיגה השניה, הסעודה - המפוארת אליה הוזמנו העשירים ונכבדי העיר. בשעה שנקבעה, כבר ניצב בעל הבית בפתח האולם נכון לקדם את פניהם של אורחיו - הכבודים, אולם מה רבה היתה הפתעתו כאשר גילה כי בטרם הספיקו הנכבדים להגיע כבר היו קרוביו העניים מסביב בנחת סביב - השולחנות עליהם נערכו מבעוד יום מעדנים מיוחדים ויקרים...

"מה לכם פה?" פנה הוא בשאלה אל קרוביו, "הלא רק אמש - סעדתם את ליבכם בסעודתי, שמחתם ושימחתם, ואף אני הסבתי עמכם והנעמתי את זמנכם! מה ראיתם איפוא לשוב היום ולהופיע? כלום חשקה נפשכם לשמחני שוב בנוכחותכם?"

אולם נראה היה כי דבריו, אשר נאמרו במלוא העדינות לא נגעו - כלל אל אורחיו האביזנים, אשר לרגע לא העלו בדעתם להבין את הרמז ולעזוב את המקום... תוך כדי שפיהם מלא וגדוש במזון הם השיבו - למארח, והסבירו בפשטות: "אתמול הגענו מדין 'עניים'... היום - לעומת זאת מגיעים אנו מדין 'קרובי משפחה', וסבורים אנו כי בודאי - תקדם בברכה את נוכחותם של קרוביך ביום שמחתך!"

זהו איפוא המשל, ועתה נפנה נא ונעבור אל הנמשל:

שכן לאחר שסבל פרעה נוראות בעת מכת צפרדע, כפי שהקדמנו ותיארנו לעיל במאמר 'עשרת המכות' נקל להבין מה הופתע הוא - כאשר פגש לפתע ב'ידידיו' הללו גם במכת ערוב... הוא בודאי פנה אליהן ואמר להן: "צפרדעים יקרות, שלום עליכן! אבל אולי תוכלו להסביר לי: אם אינני טועה הלא כבר הייתן כאן זה לא מכבר! מדוע - מיהרתן לשוב?"

אלא שהצפרדעים השיבו כאותה התשובה אשר השיבו לגביר קרוביו העניים... "אכן, היינו כאן בעבר, אולם אז הגענו מדין 'צפרדעים'... כעת מממשים אנו את זכותנו כ'חיות', וככאלו אנו - מגיעים עם שאר החיות הפוקדות את ארצך במכת ערוב, ומכות בך בלי הרף עד אשר תמלא אחר רצונו של בוראך בוראנו, מלך מלכי המלכים - הקדוש ברוך הוא!"

הנה כי כן, לקה פרעה בצפרדעים פעמיים: לראשונה בעת מכת - צפרדעים עצמה, ואילו פעם נוספת בשעת מכת ערוב...

ומעתה, מבואר היטב סדר הפסוקים: ישלח בם ערב ויאכלם, וצפרדע ותשחיתם, שכן דוד המלך בא ללמדנו כי אותן הצפרדעים אשר פקדו את מצרים במכת צפרדעים, כידוע לכל ינוקא שבו בשנית - עם מכת ערוב: "ערב ויאכלם צפרדע ותשחיתם!" -

(דרשות המגיד)

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות

יש אמרה נודעת. ודאי, דרך הלצה נאמרה, אבל אמת כה נוקבת טמונה בה! את ליל הסדר פתחנו בהכרזת: "כל דכפין ייתי ויכול, כל דצריך ייתי ויפסח". יושב הבן, ואינו מאמין למשמע אזניו. פותח ושואל:

אבא, "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות", אף פעם אינך מכניס אורחים, והלילה הזה אתה מזמינם? "אה", משיב האב, זה בגלל ש"עבדים היינו לפרעה במצרים", וממנו למדנו לומר דבר אחד ולעשות דבר אחר, להבטיח ולסגת. למצוא מוצא: "לכו נא הגברים", בלי הצאן והבקר...

בנובהרדוק ספרו על אותו עשיר קמצן, שחלה בטיפוס הבהרות. היתה זו מחלה קטלנית, ממנה איש לא קם. בצר לו הבטיח שאם יתרפא יתן חצי מיליון זלוטים לצדקה. הון עתק. אבל הבטיח בלב קל, שהרי איש לא הבריא ממחלה זו. אז למה הבטיח, כדי שיהיה מה לומר בהספדו.

לא עזר לו, ונרפא לאסונו. מיד התיצבו העניים בתור ארוך, לקבל חלקם בחצי המיליון. חשכו עיניו, מה יעשה. לאשרו, היה יודע ספר. זכר את דברי הגמרא (סוטה מט ע"ב) שגדולה גמילות חסדים יותר מן הצדקה, מפני שלושה טעמים. הראשון שבהם: שהצדקה בממונו, וגמילות

שכן הקב"ה ידע אמנם כי לא ישוב פרעה מדרכו הרעה בעקבות כל אותן התראות, היה זה ברור כי במקום בו נכשלו המכות הנוראות בעצמן לא יצליחו לפעול איומים בעלמא, אולם אף על פי כן שלח - הקב"ה את משה להתרות בפרעה ולהתל בו בכדי ללמד אותנו, ואת בנינו, ואת בני בנינו עד סוף כל הדורות מה עלה בגורלו של מי שאינו מציינת להוראותיו של הקב"ה ואינו שת ליבו לתוצאות הרות האסון אשר עלולות לנבוע כתוצאה ממעשיו!

עבור פרעה לא היתה אמנם כל תועלת בהתראות, והן אף לא - נועדו בשבילו... ההתראות נועדו בעצם עבורנו, ובמישור זה הן - - מביאות תועלת נצחית לדורי דורות!

ואכן, סיפר לי פעם חסיד, כי ניגש פעם אל רבו ושאלו על אודות אדם פשוט אשר הרבי מרבה היה לקרבו ולכבדו, "מדוע כה מכבד הרבי יהודי פשוט זה?" שאל החסיד בכאב, והוסיף: "הלא אנכי טוב - שבעתיים ממנו ואילו אותי אין הרבי מקרב כמותו!"

התשובה אשר קיבל אותו חסיד משקפת היטב את היסוד אותו - הצבנו בשורות הקודמות. שכן אמר לו הרבי:

"שמע נא בני: למען האמת צודק אתה, צודק במאת האחוזים... אתה בודאי טוב שבעתיים מאותו יהודי פשוט, ואילו הייתי שופטו על פי מעשיו לא היה ראוי הוא לשום מחוה של קרבה... אולם היודע - אתה מדוע מקרבו אני על אף כל זאת? הבה ואומר לך... אינני מקרבו בשל אלא בשל ילדיו... אם אקרב אותו רבים הם הסיכויים כי ילדיו - יבחרו כל ימיהם בדרך הישר, ובכך אני חפץ!" סיים הרבי את דבריו... -

***

צפרדע מדין ערוב

בתארו את מכת ערוב, כותב דוד המלך: "ישלח בהם ערב ויאכלם, וצפרדע ותשחיתם", כאשר בפסוק זה עלינו לעמוד מלבד על טעם הזכרתן של שתי המכות הללו אף על שינוי הסדר אשר נמצא ביניהן, - שכן כידוע מכת צפרדע קדמה בפועל למכת ערוב.

אולם כאן, נכנס לתמונה המגיד מדובנא, אשר נושא היה את משלו ואומר כך:

משל למה הדבר דומה?

לגביר עשיר, בעל בעמיו, אשר טוב לב היה וגם טוב עין, גומל חסדים בגופו ובממונו. כאשר הגיעה עת דודים, והוא ארס את בתו עם בן גילה, - בחור מופלג בתורה ובריאה, ומתוקן בכל מידה טובה נמנה מיודענו - הגביר וגמר בליבו להזמן אל שמחת הנישואין את כל בני העיירה ואת כל קרוביו, כאשר הוא שם דגש מיוחד על העניים שבהם.

"עניים אלו, אשר זה מכבר לא באה ארוחה הגונה אל קרבם" - הרהר הוא בליבו "בודאי ישמחו עד מאד להשתתף בשמחה, כטוב - ליבם במאכל ובמשותה הם יברכו בליבם את הזוג הצעיר, והיה זה -

שכרי!"

וממחשבה למעשה. - כאשר תכנן הגביר את סעודת הנישואין הוא לקח בחשבון כמות - גדולה של משתתפים, ובהם כל קרוביו ובני עירו העניים והדלים, וגם שאר אביזנים אשר ירצו ליטול חבל בשמחת המצוה.

אלא שמשעה שירד הוא לפרטים, והחל תר אחר מקום מתאים לערוך בו את החגיגה הגדולה גילה מיודענו כי בעיה חמורה עומדת - בפניו... הוא לא מצא מקום אשר יוכל להכיל את האורחים כולם, את מכריו וידידיו אנשי העסקים, את המחותרים ובני משפחותיהם, וגם את העניים הרבים אשר הוא ציפה לראותם משתתפים עמו בשמחתו...

"ובכלל" חשב הוא "הלא לא הרי המאכלים אשר יערבו לחיכם - של העשירים אינני הטעם, כהרי המאכלים אשר העניים ימצאו בהם כדי שבעם!"

ובכן, לאחר שישב וחשב שבעה ימים ושבעה לילות הצליח - מיודענו להגיע לכלל החלטה. הוא גמר בליבו לקיים שתי מסיבות, יום אחר יום, כאשר המסיבה הראשונה תהיה מוקדשת לעניים: תושביה - העניים של העיירה עם בני משפחתו האביזנים, ואילו המסיבה השניה - תיועד בדוקא עבור העשירים, שועי ארץ עמם עומד הוא בקשר עסקי - רצוף. ואכן, החגיגה הראשונה התקיימה ברוב פאר והדר, העניים אשר הוזמנו אליה גדשו בהמוניהם את השולחנות הערוכים בכל טוב -

חסדים בין בגופו בין בממונו. הודיע שחצי המיליון עובר שדרוג: לא לצדקה אלא לקרן גמ"ח.
חשב שהועיל, איפה! התור התארך בכפלים, כי גם העשירים עמדו בתור להלוואת גמ"ח.
אה, לכן ממשיכה הגמרא ואומרת טעם נוסף: צדקה בממונו, גמילות חסדים אף בגופו. הודיע לכולם שהחליט לשנות את היעוד: במקום להקצות כסף לצדקה, ומה הוא כסף, בסך הכל ממון, מוכן הוא לעשות הרבה יותר, לטרוח בגופו.
לא שער את התוצאה, אנשים התדפקו על דלתו בלא סוף: אולי מוכן הוא לסעוד את בנם החולה, אולי יאות ללוות את אביהם הקשיש, אולי מוכן הוא לעזור בנשיאת משאות. וכי בשביל זה הבריא, כדי לבלות ימיו בעזרה לזולת? חייב להיות לכך פתרון!
עיין, ומצא. ודאי, לפיכך נכתב הטעם השלישי: שהצדקה לחיים, וגמילות חסד בין לחיים ובין למתים. התנדב אפוא לחברא קדיש, ונשם לרוחה: אף אחד לא עמד בתור כדי להקבר!
אשריו, גם קיים נדרו וגם נשאר עם רכושו
תלמיד נאמן של פרעה, וממשיך מורשתו!
***

הקהה את שיניו ואמור לו
לגעור ברשע, ניחא, אבל מדוע בלשון: "הקהה את שיניו". אקדים ספור לתשובה. השכרות נפוצה מאד בפולין. אני זוכר שאמרו: "מי כעמך ישראל", מה ששותים היהודים כולם, "גוי אחד בארץ", שותה גוי פולני אחד! השוטרים עמלו קשות להוריד נהגים שכורים מהכביש.
מובן שהם טענו שלא שתו. כאבו להם השניים, והם שטפו את הפה בוודקה. כאב להם הגרון והם גרגרו קצת יי"ש, זה הכל. מה עשו, הביאום לתחנת המשטרה. היה שם כביש קצר וצר, ואמרו: "סע". אם נסע ישר, שוחרר.
הביאו נהג בגלופין, והורו לו לנסוע. מחזה: "זו מלכודת! קודם תיישרו את הכביש"...

נו, כבר לא היו זקוקים למבחן הנסיעה.
כך זה גם בענין האמונה. אמונה היא ישרה ופשוטה. הבעיה היא בראש, שרואה את הישר כעקום. אין דבר קל מלהוכיח ישרותה, אבל לא לשכור.
ומה הוא ה"יין" המסחרר את הראש ומעקם את הישרות?
נעיין בקטע גמרא (הוריות יג ע"א). הגמרא מפרטת מאכלים שמועילים לזכרון, ויש שסוגלתם להשיכח. כמו מאכל שאכל ממנו עכבר, יש להמנע מאכילתו.
ושאלו התלמידים את רבי אליעזר הגדול: מפני מה הכלב מכיר את קונו, נאמן לבעליו, ואין החתול מכיר את קונו?
שאלה מוזרה. מה זה מענינים, ומדוע אמור הרב להבין טבעי נפש חיות מחמד. ומדוע קבעו זאת בגמרא הקדושה, וכל הלומד מקיים מצות עשה של תלמוד תורה בכל מלה!
התייחס לשאלה, וענה: הלא דברים קל וחומר. אם האוכל ממאכל שנגס בו עכבר שוכח, החתול שאוכל את העכבר עצמו על אחת כמה וכמה...
רבות חשבת: מה כתוב כאן?! ודומני שעלה בידי פרוש אמתי. פלאי פלאים -

דרך נוספת להבנת: "הקהה את שיניו", ונקדים את דברי המדרש (הקדמת אסתר רבה, יא): כל מקום שנאמר "ויהי", אינו אלא לשון צרה. "ויהי בימי אחז" (ישעיה ז, א), שאחז ונעל בתי כנסיות ובתי מדרשות. אמר: אם אין תלמידים אין חכמים ואין תורה. משל למלך שמסר בנו לפדגוג, והיה פדגוגו שונאו. אמר: אם אני הורגו הריני מתחייב מיתה למלך, אלא הריני מושך מינקתו ממנו והוא מת מאליו - לא מובן: אם יהרגו יתחייב מיתה למלך, ואם ירעיבו עד מוות וימנע ממינקתו להניקו לא יתחייב מיתה למלך?
אך כמה עמקו דברי חז"ל!

רק חוקי ה' לצנינים בעיניך, וכלפינו תתריס: "מה העבודה הזאת לכם"?! כשאנו רואים את הנהירה לחוקי בעל פעור, מתחזקים אנו שבעתיים, להבדיל אלף אלפי הבדלות, בשמירת חוקי התורה הקדושה. וכשאנו רואים את סגידת הרשע לחוקי החברה, מקהים אנו שינינו: כסוס אתה את פרות הבוסר, והנח לנו את פרות גן העדן!
יום אחד אני הולך ברחוב, ושומע צפירה. טרוד הייתי בעניני, אף לא עמדתי על טיבה. לפתע פונה אלי בחור גלוי ראש: "עמוד! למה אתה הולך?!"
תמהתי: "למה לעמוד?"
"זה יום השואה והגבורה, עומדים לזכר הנספים בשואה!"
ואנוכי לא ידעתי. "אה", אמרתי לו, "אבל אני לא דתי!"
"מה?!" עיניו התעגלו: זקן ופאות, וכובע ופראק, ולא דתי? ובכלל, מה ענין דת לכאן?!

אמרתי לו: "אמור לי, כשאתה נוסע ביום ששי לפנות ערב בבני ברק ושומע את הצפירה המבשרת על השבת, אתה ממהר להחנות את הרכב ולרוץ לבית הכנסת?"
"לא", הודה.
"למה?" שאלתי.
"כי אני לא דתי", ענה.

"אם כך, הלא תבין: לך הצפירה היא לא אומרת כלום. מדוע שהצפירה הזו תחייב אותי? לך דתך, ולי דתי שלי..."
הפה הפעור שלו הזכיר מלכודת זבובים.
"וחוץ מזה", אמרתי, "אין מה להשוות! אתה תתבע ממני לכבד את זכר הקדושים? אני אבדתי שם מאתים בני משפחה! אז אני לומד לזכרם, ואומר קדיש. מה הועלת לך בעמידתך בצפירה?!"
אין נתנים החוקים להשוואה?!

דרך נוספת להבנת: "הקהה את שיניו", ונקדים את דברי המדרש (הקדמת אסתר רבה, יא): כל מקום שנאמר "ויהי", אינו אלא לשון צרה. "ויהי בימי אחז" (ישעיה ז, א), שאחז ונעל בתי כנסיות ובתי מדרשות. אמר: אם אין תלמידים אין חכמים ואין תורה. משל למלך שמסר בנו לפדגוג, והיה פדגוגו שונאו. אמר: אם אני הורגו הריני מתחייב מיתה למלך, אלא הריני מושך מינקתו ממנו והוא מת מאליו - לא מובן: אם יהרגו יתחייב מיתה למלך, ואם ירעיבו עד מוות וימנע ממינקתו להניקו לא יתחייב מיתה למלך?
אך כמה עמקו דברי חז"ל!

***
קהיון השניים, באכילת פרי בוסר חמור וקשה (יחזקאל יח, ב). איזה פרי בוסר אוכל הרשע, במה מקהים את שיניו? להבנת הדבר, נלמד פסוק: "ונשב בגיא מול בית פעור, ועתה ישראל שמע את החוקים" (דברים ג, כט). מה הקשר בין שני הדברים. מדוע, מכין שישבו מול בית פעור, אתה יש לשמוע אל החוקים. ואם לאו, כלום בני חורין אנו להפטר מהם חלילה?
אלא שהחוקים הם מצוות שאין טעמן מובן לנו, והיצר הרע ואומות העולם מסיתים בעינינו (רש"י במדבר יט, ב). ומה משיבים להם? אומרים: מילא אנו, סומכים לחלוטין על בוראנו ומקימים מצוותיו. אבל אתם, לשיטתכם, איך שטופים אתם בחוקים נבערים ומופרכים כל ימיכם. האפנה, אינה חוק? חוקי הנימוסים הנוקשים, אינם חוק? ומי מכתוב חוקים אלו! ועד למולך, ולמרקוליס, ועל לעבודה הזרה המאוסה והמקביסה של בעל פעור והמונים נפתים, ונוהרים! את זה אתה - אוכל, כוסס, שניך קהות ולא אכפת לך! חונט עצמך בבגדי אפנה, נוהג בכללי הטכס, ומשלים אתם

***
לגער ברשע, ניחא, אבל מדוע בלשון: "הקהה את שיניו". אקדים ספור לתשובה. השכרות נפוצה מאד בפולין. אני זוכר שאמרו: "מי כעמך ישראל", מה ששותים היהודים כולם, "גוי אחד בארץ", שותה גוי פולני אחד! השוטרים עמלו קשות להוריד נהגים שכורים מהכביש.
מובן שהם טענו שלא שתו. כאבו להם השניים, והם שטפו את הפה בוודקה. כאב להם הגרון והם גרגרו קצת יי"ש, זה הכל. מה עשו, הביאום לתחנת המשטרה. היה שם כביש קצר וצר, ואמרו: "סע". אם נסע ישר, שוחרר.
הביאו נהג בגלופין, והורו לו לנסוע. מחזה: "זו מלכודת! קודם תיישרו את הכביש"...

נו, כבר לא היו זקוקים למבחן הנסיעה.
כך זה גם בענין האמונה. אמונה היא ישרה ופשוטה. הבעיה היא בראש, שרואה את הישר כעקום. אין דבר קל מלהוכיח ישרותה, אבל לא לשכור.

ומה הוא ה"יין" המסחרר את הראש ומעקם את הישרות?
נעיין בקטע גמרא (הוריות יג ע"א). הגמרא מפרטת מאכלים שמועילים לזכרון, ויש שסוגלתם להשיכח. כמו מאכל שאכל ממנו עכבר, יש להמנע מאכילתו.
ושאלו התלמידים את רבי אליעזר הגדול: מפני מה הכלב מכיר את קונו, נאמן לבעליו, ואין החתול מכיר את קונו?
שאלה מוזרה. מה זה מענינים, ומדוע אמור הרב להבין טבעי נפש חיות מחמד. ומדוע קבעו זאת בגמרא הקדושה, וכל הלומד מקיים מצות עשה של תלמוד תורה בכל מלה!
התייחס לשאלה, וענה: הלא דברים קל וחומר. אם האוכל ממאכל שנגס בו עכבר שוכח, החתול שאוכל את העכבר עצמו על אחת כמה וכמה...
רבות חשבת: מה כתוב כאן?! ודומני שעלה בידי פרוש אמתי. פלאי פלאים -

"ידע שור קונה", אומר הנביא, השור מכיר את בעליו, "וחמור" מכיר את "אבוס בעליו" (ישעיה א, ג). מוטבע בבריאה שבעלי חיים מכירים אדונייהם. נאמנותו של הכלב אכן חריגה, אבל התעלמותו של החתול מפליאה. מנוגדת לטבע הבסיסי.
ומובן שאין ענינם של התלמידים בטבעי בעלי החיים. הם בקשו להקיש ולרמוז לטבעי בני האדם: יש מי שדבוק בבוראו ונאמן באופן מוחלט, דוגמת הכלב הנאמן. רוב בני האדם יודעים ומכירים, מאמינים בבוראם, גם אם אינם כה כרוכים אחריו. ואם רואים כופר בעיקר, חתול הוא. זה טבעו. ושאלו: מדוע, מה גרם לו!
ומה ענה להם? שגם החתול מכיר בטבעו, אלא שאוכל הוא מאכל שסוגלתו להשיכח! ולענינו: הרשע אוכל מאכלות אסורים, וסגולתם

***
דרך נוספת להבנת: "הקהה את שיניו", ונקדים את דברי המדרש (הקדמת אסתר רבה, יא): כל מקום שנאמר "ויהי", אינו אלא לשון צרה. "ויהי בימי אחז" (ישעיה ז, א), שאחז ונעל בתי כנסיות ובתי מדרשות. אמר: אם אין תלמידים אין חכמים ואין תורה. משל למלך שמסר בנו לפדגוג, והיה פדגוגו שונאו. אמר: אם אני הורגו הריני מתחייב מיתה למלך, אלא הריני מושך מינקתו ממנו והוא מת מאליו - לא מובן: אם יהרגו יתחייב מיתה למלך, ואם ירעיבו עד מוות וימנע ממינקתו להניקו לא יתחייב מיתה למלך?
אך כמה עמקו דברי חז"ל!

ואדי, אילו היה מרעיבו עד מוות, היה המלך הורגו. אבל הוא התחכם, האכילו ממתקים עד ששבע ומאן לינוק. אבל תינוק אינו יכול לחיות ממתקים, ומת. ולא מצאו הסיבה. מה יעשה, ולא רצה לינוק...
כך, התורה היא "חלב אם" עבורנו. מה עשה אחז ומה עושים תלמידיו, ממציאים תחליפים, ממתקים, וכך משביעים לכאורה - וממיתים!
רואים אנו תוצאות דרכם ושיטתם, הלא הם עצמם מיזאשים ומקוננים לפרות חינם!
"הקהה את שניו". אין אנו זקוקים, ואיננו מעוניינים, במאכליו!
לתינוק חלב אם, וליהודי תורה!

***

הקהיית השניים, למה. אמת, שאל בלשון שאינה ראויה. אבל ככלות הכל, התעניין. למה לא נלמדו? אך לא-
שכבר אמר הגאון רבי ישראל מסלאנט זצ"ל שהרשע הריהו כלסטים, ואם יודע הוא ללמוד הריהו כשווד מזוין! כי ישתמש בידיעותיו לרעה לנגח ולקעקע, ללעוג ולהדיח!
מסופר על הרב שישב בבית הכנסת ולמד. הכל פנו והלכו לבתיהם, והוא שקוע בסוגיה עמוקה.

לפתע קלטו אזניו קול מוכר, תחינה נרגשת. נשא ראשו והטה אוזן היה זה הגנב של העיירה. בכל עיירה היו רב ודיין, שוחט ומוהל, והיו - רצען ונפח, חנווני וקצב. והיה הגנב המקומי. עתה עמד על רחבת ארון הקודש. הסיט את הפרוכת ופתח את הדלתות, טמן ראשו בין ספרי התורה וחנון קולו-
הרב נדרך: מה ארע? מישהו חולה, יש לראות להגיש עזרה?
אך לא, קולו נשמע בברור: "רבונו של עולם, אל תשליכני מלפניך, ורוח קדשך אל תקח ממני!"

צדיק חדש נולד!
"רבונו של עולם, אנא ממך, פקח עיני! חנני ברוח הקודש!" יבב בתחינה. הזדקף וסגר את הדלתות. השיק את פרוכת הקטיפה לעיניו הדומעות. שערי דמעות לא ננעלו, לב נשבר ונדכה אלקים לא יבזה.

"רוח הקודש למה לך", שמע קולו של הרב. לבו נתר, רק כעת השגיח בו. בעצם, אולי יגש ויקבל גם ברכתו: "הרב מבין, פעם ידעתי לאן לגשת. החביאו מתחת למזון, בתוך המצעים. בעיניים עצומות הייתי שולף. עכשיו נעשו מתוחכמים, וזה נעשה קשה יותר ויותר. אילו היתה לי רוח הקודש, היה זה קל כל כך..."
ובכן, רוח הקודש אינה עבור גנבים-
וידעת התורה אינה עבור הרשע: "ולרשע אמר אלקים, מה לך לספר חקי!"

***

חייבים להקהות שני הרשע, כדי שלא יחלקו לו כבוד, ולא יסחפו אחריו! זכורני, בשנת תש"ו, לאחר המלחמה, הגענו לחלק הכבוש על ידי האמריקאים. שמענו שהערב תהיה ארוחה, מלת קסם לנצולים. מסיבה לציון מרד גטו ורשה. במקום לקונן על מות הקדושים של ששה מיליון היהודים, ובתכם חצי מיליון יהודי גטו ורשה, בחרו לחגוג את המרד שדוכא בדם ואש ותימרות עשן, ולא הותיר נצולים. מי מארגן מסיבה זו? "עלית הנוער", לשכנע לעלות לקבוצים החלוניים.

ארגנתי כמה חברים, והגענו למסיבה. מובן שכל הדוברים היו חלוניים, העלו על נס את גבורת המתקוממים, וקראו להצטרף אל החלוצים המתקוממים נגד השלטון הזר בארץ ישראל. חייבים היה לסכור פיהם. אבל איך, הרי לא יתנו לנו לדבר!

קמתי ואמרתי: "מי מכם היה בגטו ורשה?"
הבינו שהייתי בגטו, ואמרתי: "רצוני לדבר על הגבורה היהודית!"

הזמינו אותי לדבר. אמרתי: "מדוע לא מזכירים את הגאון רבי מנחם זמבא, ה' ינקום דמו, שנתן חסותו למרד?"
הבינו לאן הדברים נוטים, וגרשוני מן הבימה. הרכיבני אחד מחברי על כתפיו, וזעקתי: "יהודים, הלא תראו שהם מחללים את זכר הקדושים, ועל פי ההלכה עוד יותר גרועים מן הגרמנים, כי גדול המחטיאו יותר מההורגו!" מיד התנפלו עלי הבריונים והכוני מכות רצח, "על חייכם

אז, אין ברירה, אי אפשר להתחשב עוד ברגשותיו. מקהים את שניו. באותו ענין: בשעתו, היתה בני ברק עירה קטנה, כולם הכירו את כולם, היינו 'היימישו'. עמדתו להכנס לבית מדרש "חזון איש" זצ"ל, כשהרב אברהם יוסף וולף זצ"ל, שיסד באותה שנה את הסמינר, יצא. שאלתי: "מה התחדש לך?" וענני בהתפעלות: "החזון איש אמר לי, שאילו היה לנו כסף היה ממליץ לתלות בכול רחוב שלטי: זהירות, כלב נושך כדי שיפחדו ולא יעברו דרך רחובותינו, כדי שלא נראה אותם - ולא נושפע מהם!"

***

***

איזו תשובה היא הקהית השניים?! אבל באמת, אין תשובה כמוה!
ספר לי הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל, בעיר לוצק היה פוקר אחד שזלזל בכל קודש. שבת, פסח, אף יום הכפורים, רחמנא לצלן. לעג והתלוצץ מהתורה ושומריה. לא לעולם חוסן, ויום אחד חלה במחלה חשוכת מרפא, טיפוס המעיים רחמנא לצלן. כל באיה לא ישובן.
אמרתי: הן סופו קרב, להספידו לא אספיד, אין מה לומר בשבח עוקרי תורה. וירננו, וילחצו, ויוקיע. אלך לבקרו, להראות שאין בלבי נגדו אישית, אבל דרכו הרסנית.

באתי לבקרו, ומצאתיו מתפתל ביסוריו. כיון שראני התיפח: "שהרב יתפלל עלי, שהיסורים ירפו מעט!"
הוא מבקש שיתפללו עליו?! -

עליתי לבית הכנסת ונשאתי דרשה. אמרתי: "כסבורים אתם שההתפקרות נובעת מחסרון יראת שמים - טעות בידכם! לא יראת שמים חסרה, כאב בטן חסר!"...
רק יקוה שניו ויגנה ויתפלל... -

***

"הקהה את שניו" בתגובה חריפה וקשה, "ואמר לו", באמירה רכה (שמות רבה מב, ב) והרי זה תרתי דסתרי, לכאורה. תגובות סותרות מניה וביה!

אבל, באמת, יש לעיין: מה לשון הקהית השניים. מדוע לא לסטור לועו ולהצליף באחוריו. וכאן, טמונה התשובה.

כי מה רצון הרשע, מה טענתו? רוצה הוא ללכת בשרירות לבו, להסחף אחר יצרו הרע מנעוריו. "עיר פרא אדם יולד" (איוב יא, יב), ואינו מבין מדוע דורשים שירסן עצמו ויבלום יצרו. "מה העבודה הזאת לכם", למה לעמול בעבודת ה', בתקון המדות, למה להשתפר ולהשתנות לטובה.

אף אתה אמור לו, באמירה רכה: אמת שנולדת עיר פרא, אבל כמו כן נולדת בלי שניים. והנה צומחות שני חלב, והמרת אותן בשניים קבועות. ומדוע, כי אדם משתפר ומשתנה, מתבגר וגדל. אם רצונך להשאר בטבעי הינקות והילדות עקור את שניך מפין, כעולל... -

ואף אתה הקהה את שניו, ואמר לו

כמה מרעיש פירושו של ה"חתם סופר" זצ"ל (חת"ס עה"ת, ויקרא לו): "ואף אתה", גם אתה אשם בכשלון הבן. ככתוב: "אבות אכלו בסר, ושני בנים תקהינה" (ירמיה לא, כח): בן המעז פנים, אשמת האב היא! ולכן "הקהה את שניו", כי אתה אכלת בסר!

ואנו חושבים: מסכן האב, מה רוצה ממנו ה"חתם סופר"! לא די לו בעגמת נפשו על התנהגות הבן ומרידתו, עוד בא להעציבו ולהאשימו?! לא ולא. ה"חתם סופר" רצה ללמדנו מבט מקיף וכולל: לא לחפש אשמים, בכל שטחי החיים. תמיד, לערוך בקורת עצמית ולהשתפר, ואז נוכח כיצד המצב משתפר. הן זו רעה חולה: תמיד מוצאים אנו מי אשם במצב, ולעולם לא אנו

הלא נראה מה שאמרו (אבות דרבי נתן פי"ב, ג) באהרן הכהן שהיה אוהב שלום ורודף שלום, וכשראה שניים שרבו, "הלך וישב אצל אחד מהם, ואמר לו: ראה חברך מהו אומר, מטרף את לבו וקורע את בגדיו, ואומר: אוי לי, איך אשא עיני ואראה את חברי! בושתי ממנו, שאני הוא שסרחתי עליו! וישב אצל השני ואמר לו כדברים האלו, וכשפגשו זה בזה חבקו ונשקו זה לזה"

ותמוה, איך לא חשש שיתפס כשקרן, חלילה! אולי אחד מהם אשם במריבה ומכיר באשמתו, ויודע שחברו כועס עליו בצדק!

ועל כרחנו שאין מציאות כזו, ולא היה כאן כל סכון! אין חשש שאחד הצדדים יחשוב, שהוא האשם!...

ועלינו לשנות את המבט!

כן ספרו (מכות יא ע"א) שאריה טרף אדם במרחק שלושה פרסאות מרבי יהושע בן לוי, ואליהו הנביא לא התגלה אליו שלושה ימים!

מה אשמתו של רבי יהושע בן לוי? הלא "אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לה כבהמה" (שבת קנא ע"ב). וכי אשם הוא שיהודי אבד צלם

היתה תקופה בה כהן הגאון הצדיק רבי יעקב ישראל לובצ'נסקי זצ"ל, חתנו של הסבא מנובהרדוק זצ"ל, כרבה של העיר ברנוביץ'. כמה פורקי עול העזו לפרוץ פרצות בחומת השבת, והיה עובר מחנות חנות ומוחה בקולי קולות, עד שנאלצו לסגור עסקיהם.

טענו כנגדו: "מה הכפיה הזו! האם לא ידעתם שתקופה חדשה הגיעה, תקופת זכויות הפרט וחירותו לעשות ככל העולה על רוחו!"

השיב כנגדם: "ודאי ידעתי, וזה הדבר העולה על רוחי לצעוק - ולמחות נגדכם ולסגור חנויותיכם!"...

ומה יכלו לענות...

כך, הבן הרשע מסית וטוען: "מה העבודה הזאת לכם", מדוע מכריחים אתם את כולם לטב עמכם בסדר ככל חוקת הפסח. כל אחד חפשי לעשות כרצונו!"

"כך?! עונים לו, "אם כן, רצוננו להקהות את שניך"..."

***

רב העירה היה מלמד שעור בגמרא. אחד המשתתפים הגיע במכנסים קרועים. מה ארע? כלב חוצות התנפל עליו ונעץ מלתעותיו במכנסיו, בקושי נחלץ משניו.

אמר הרב: "אתן לך סגולה. כשיבוא תאמר שבע פעמים את הפסוק: ולבני ישראל לא יחרץ כלב לשונו. בדוק ומנוסה!"
הודה, וישב ללמוד.

למחרת, הגיע במכנסים אחרים, אף הם שסועים. מה עתה? האם שכח את הפסוק?

"לא שכחתי. אבל עד שהתחלתי לומר, התנפל הכלב בניבים חשופים!"
"אם כך", אמר הרב, "אין עצה אחרת, זולת אלה הכה תכה בכלב!"
למחרת הגיע, אלה בידו ומכנסיו שלמים...

כך, עם שלושה בני מדברים, אומרים פסוקים. אבל יש אחד שאינו מעוניין בפסוקים וחושף ניבים. אינו מותיר בררה, אלא להקהות את שניו!

***

ארבעה בנים הם, כל בן ותשובתו, ואף הקהית השניים תשובה היא.

ואספר לכם מעשה שהיה. ידוע שאני נושא בנטל החזקת מוסדות תורה. פנה אלי אחד מעובדי החברה קדישא, ספר שלמחרת היום, בארבע אחר הצהרים, תתקיים אוכרה ליהודי עשיר הטמון שם. המשפחה מבקשת אדם שישא דברים במעמד, וישלמו בעין יפה.

שאלתי: "הוא היה שומר תורה ומצוות?"

ענה: "אינו קבור בחלקת שומרי שבת"...

אז בשביל מה צריכים הם, לקשוט הארוע.

למחרת באתי. היתה זו הפעם הראשונה שהשתתפתי בכזה טקס, וגם האחרונה. הם הגיעו קבוצות קבוצות. המשפחה, החברים, השותפים, העובדים. כל קבוצה הביאה זר, עטור בסרט שחור. הניחה בטקסיות על המצבה וחזרה לאחוריה לשלב ידיים.

"כבוד הרב, בבקשה".

לא משניות, לא תהלים, לא קדיש.

החלטתי: כפרה על הכסף, כאן יש להקהות שניים!

פתחתי ואמרתי: "חשבתי לומר דברים בשם בני המשפחה, והחלטתי לומר דברים בשם הנפטר, אחד מן השניים: או שיש נשמה נצחית, שבפטירת האדם עולה למרום למסור דין וחשבון ולקבל שכר ועונש, או שאין נשמה, ומותר האדם מן הבהמה אין. אם אין נשמה, למה מביאים פרחים, הרי כלום לא נשאר. ואם יש נשמה, פרחים היא צריכה?! הרי ביד מוקיריה להקל על ענשיה ולהרבות שכרה במרום. אם יאמרו קדיש, אם יקרא מזמור תהלים או ילמדו משנה! - משל למה הדבר דומה, לפני מזה רעב ולשונו נשתה בצמא, מתחנן לפרוסת לחם ולגימת מים, ומציעים לו... זר פרחים!"

לא כנס זכרון הוא, אלא כנס התעלמות!"

איני צריך לומר, שתרומה לא קבלתי, אבל כעבור שנה וחצי פגש בי אותו עובד החברה קדישא ואמר: "לא תאמין, אבל השנה הם הביאו זרי פרחים, ואמרו תהלים, וחתמו בקדיש"...

אלקים?! אכן כן! חייב היה להקרין על סביבותיו, להשפיע עליהם, ולהתפלל לשלומם!

ומצינו (סנהדרין צד ע"ב) שחזקיהו המלך נעץ חרב על פתח בית המדרש, ואמר: כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו! מאימתי חייבים מיתה על בטול תורה? אבל היה זה מצב מלחמה, שנחריב עלה על ירושלים לכבושה, וידע שכל זמן שקולו של יעקב נשמע בבתי מדרשות אין הידיים ידי עשו יכולות לנצחם (הקדמת איכה רבתי ב). התורה מגנה ומצילה, ורפיונה מסגיר נשמות לאויב. פקוח נפש הוא, ולהתירשל בלמודו דין רודף!

אבל מדוע נעץ חרב בפתח בית המדרש? שם לומדים! את החרב יש לנעוץ בין יושבי הקרנות ומבלי עולם! והתשובה, שאם לומדי בית המדרש יגבירו שקידתם, יקרינו וישפיעו על יושבי הקרנות לבוא ולהכנס בשערי בית המדרש!

לא נחפש אשמים, אלא נראה להשתפר ובכל תחום: אם האב ישפר יחסו לבנו ישתפר יחס הבן אליו, ולהפך. אם הבעל ישפר יחסו לאשתו ישתפר יחס האשה אליו, ולהפך! ובידענו שקהיון שניו הוא משום שאכלנו בוסר, ממילא נפנה אליו באמירה רכה: "ואף אתה הקהה את שניו, ואמר לו!"

(והגדת)

לא נחפש אשמים, אלא נראה להשתפר ובכל תחום: אם האב ישפר יחסו לבנו ישתפר יחס הבן אליו, ולהפך. אם הבעל ישפר יחסו לאשתו ישתפר יחס האשה אליו, ולהפך! ובידענו שקהיון שניו הוא משום שאכלנו בוסר, ממילא נפנה אליו באמירה רכה: "ואף אתה הקהה את שניו, ואמר לו!"

רבי שלמה לוינשטיין שליט"א "ומתוק האור" - ובחנוני נא בזאת אמר ה' (הפטרת שבת הגדול)

מדוע דוקא בענין המעשרות נתן הקדוש ברוך הוא אפשרות לבחון אותנו? דבר זה באר המגיד מדובנא כדרכו על פי משל: אדם נכנס לחנות אריגים ובקש לקנות מאה מטר בד. אמר לו בעל הבית: בכל גליל יש עשרים מטר, ממילא עליך לקחת חמשה גלילים.

אמר הקונה: ברצוני למדוד קודם. אמר בעל הבית: אבל לבטח אינך מתכוון למדוד את כל חמשת הגלילים. למה לא? - תמדוד מבין החמשה את הגליל שנראה הכי דק, ואם בו יש - עשרים מטר, אזי באחרים בודאי יש עשרים מטר.

כך, אומר המגיד מדובנא, גם לענינו: המצוה ש'עולה' לנו הכי הרבה כסף מכל המצוות, היא מצות המעשרות. יש לתת שני אחוז לכהן, עשירית ללוי, ועוד עשרה אחוז לעניים, או לאכול בירושלים, ויש גם לקט, שכחה ופאה. סך הכל מגיעים ליותר מעשרים אחוז של נתינה מתוך כל היבול.

אומר הקדוש ברוך הוא: קח את הגלילי הדק, את המצוה הכי יקרה, מעשר, ותבדוק אותי בזה. והיה אם תראה כי ממצוה זו מתעשרים - שוב לא תזדקק לבדוק בשאר המצוות.

הביאו את כל המעשר אל בית האוצר ויהי טרף בביתי ובחנוני נא בזאת אמר ה' צבאות (הפטרת שבת הגדול) את הספור הבא שמעתי מידידי רבי נסים תשובה הי"ו שהוא יהודי יקר המשכיר דירה בתל אביב, בקומת קרקע, מזה שנים רבות. הדיירת האחרונה בבית, היתה אשה חלונית גמורה, ששכרה את הדירה לשנתיים, אולם הבעיות התחילו מוקדם יותר, כבר לאחר מספר חודשים מעת תחילת השכירות, התקשרה האשה אל המשכיר והתלוננה על מכה של עכברים בדירה... היהודי דן לא ידע את נפשו... הוא משכיר את הדירה כל כך הרבה - שנים, ומעולם לא שמע תלונה מעין זו! אמנם הדירה בקומת קרקע, אבל עכברים? מעולם לא פקדו אותה!

אבל בכל אופן, הוא כמוהו לא התווכח... אם הדירת אומרת שיש עכברים אז יש עכברים, והפתרון פשוט, מתקשרים לעיריה ומבקשים - שיבצעו הדברה נגד עכברים בסביבה...

ובכן, הוא פנה לעיריה, בקש לבצע הדברה, העיריה מלאה את הבקשה ושלחה מדביר מקצועי להדביר בסביבה, אך למרבה ההפתעה ההדברה לא הועילה כלל... חלפו מספר ימים, ושוב הדירת על הקו, - והתלונה המוכרת בפיה: בדירה יש עכברים!

לאחר שהדברה חוזרת לא השיגה תוצאות טובות יותר, ולאחר שבמשך מספר ימים נוכח המשכיר לראות בעיניו כיצד הדירת מוציאה מידי יום ביומו מספר עכברים שנלכדו במלכודות שהציבה בדירה הוא הציע לה לבטל את חוזה השכירות מבלי שיחייב אותה בקנס כלשהו,

אולם הלה, שקשר מידיית בין הספור ששמע לבילי אמש לבין פנייה של הדירת, לא מהר להתקשר לעיריה... לפני כן, הוא ברר אם הדירת הנכבדה מפרישה כסף לצדקה, ומשנענה בשלילה הבהיר כי לא יפנה לעיריה עד שתתקשר הדירת לספר לו כי נתנה צדקה.

ברגע הראשון, היא התקוממה... "למי בדיוק אתה רוצה שאתן צדקה כאן? כולם בסביבה אינשי דלא מעלי!" טענה, אולם הוא לא ותר, ולבסוף עלה בידו

אולם היא סרבה. היא העדיפה להשאר בדירה, להתמודד עם העכברים ולהתלונן... -

באחד הימים עלה בדעתו של המשכיר רעיון מקורי... כשהתקשרה הדירת בפעם הבאה להתלונן על העכברים, הוא אמר לה שבמקורות היהודיים (ירושלמי דמאי ד, א) מופיע ספור אודות רבי פינחס בן יאיר, שבאו לפניו בני עיר אחת וספרו כי מכה של עכברים פוגעת ביבולם ומאימת עליהם בסכנת רעב. לאחר ברור שערך רבי פינחס בן יאיר, התברר לו כי בני אותה העיר אינם מעשרים את תבואתם, ועל כן יכולים העכברים לפגוע בה...

"אינני יודע אם זה יעזור, אבל בהחלט יכול להיות שאם תתחילי לתת צדקה יסתלקו העכברים!", אמר המשכיר לדירת, ומאותו היום - ואילך היא שוב לא התקשרה בנושא זה...

המשכיר מצדו כמוהו לא התקשר מיוזמתו לבר רמה קורה... כל עוד הדירת לא התקשרה להתלונן הוא העדיף לא להכניס את עצמו לצרות, ולא התקשר כלל... אולם לאחר מספר חודשים, התקשרה הדיירת ובקשה להעביר את השכירות לדירת אחרת, כאשר באותה הזדמנות היא מספרת על השנוי שהתחולל בחייה בעקבות אותה שיחה במהלכה הציע המשכיר את רעיון הצדקה...

היא ספרה שהיה לה סבא גדול, יהודי דתי, שחנך אותה תמיד שלא לסרב לבקשת יהודי... "אינך יכולה לדעת כמה מדורי גיהנום עבר אותו יהודי עד שהרהיב עוז לפנות אליך ולבקש את עזרתך! לכן, אל תסרבי אף פעם! מה שיש לך תני!", היה הסבא אומר. - ואמנם, בעבר, כך היתה נוהגת הדירת, עד שהגיעה לתל אביב...

כאשר הגיעה לעיר הגדולה, היא הכירה חברות חדשות, מהאוניברסיטה, והן החדירו לראשה רעיונות אחרים... הן גרמו לה להתייחס אל מבקשי הצדקה כאל 'פרזיטים', 'נצלנים', וכמוהו, הסבירו לה כי אין כל מקום לעזור להם...

בהתחלה, היא לא הושפעה, אט אט חלחלו הדברים אל לבה והיא קפצה את ידה וחדלה לתת צדקה. מאותו היום ואילך הופיעו העכברים!

כאשר העלה המשכיר את רעיון הצדקה, לפתע נדלקה נורה אדומה במוחה של הדירת... היא שמה לב שאמנם, העכברים הופיעו בדיוק כשהפסיקה לתת צדקה... היא החליטה אפוא לחזור לתת צדקה כמקודם, וראה זה פלא: העכברים נעלמו כלא היו!

אולם הספור לא נגמר כאן... שכן במקומה של הדירת הנוכחית תפסה דירת אחרת, אשר לאחר תקופה קצרה התקשרה אל המשכיר והתלונה הכל כך מוכרת בפיה... כן... יש עכברים בדירה... הפעם, המשכיר כבר היה בעל נסיון... הוא ידע בדיוק כמה מועיל ההדברה העירונית, ולפיכך אפילו לא ניסה להתקשר ולבקש כי ישלחו מדביר לטפל בבעיה... הוא המליץ מיד לדירת להפריש סכום כסף לצדקה, תוך שהוא מספר לה את ספורה של הדירת הקודמת, וכמה צפוי: מיד לאחר שהפרישה הדירת הנוכחית סכום לצדקה נעלמו - העכברים כאילו לא היו!

הנה לכם שני ספורים אשר שניהם עוסקים באותה התרחשות בדיוק: עכברים שנעלמו כלא היו בעקבות מתן צדקה. הספור השלישי משלים את התמונה, בבחינת החוט מהשולש לא במהרה ינתק, - ומעשה שהיה כך היה:

את הספור אודות שתי הדירות בדירה בתל אביב, ספרתי באחד השעורים שמסרתי בבני ברק, שעור בו משתתפים בקביעות דתיים וחילוניים. באחד השבועות הבאים, לאחר השעור, נגש אלי יהודי וספר: הוא עצמו משכיר דירה בבת ים, לאשה חלונית לגמרי, בקושי מיחסת משמעות למוצאה היהודי. למחרת אותו יום בו ספרתי את ספור העכברים התקשרה אליו הדירת, ולא יאמן... היא מספרת על מכה של עכברים בדירה, ומבקשת כי יפנה לעיריה בדחיפות ויבקש הדברה...

אולם הלה, שקשר מידיית בין הספור ששמע לבילי אמש לבין פנייה של הדירת, לא מהר להתקשר לעיריה... לפני כן, הוא ברר אם הדירת הנכבדה מפרישה כסף לצדקה, ומשנענה בשלילה הבהיר כי לא יפנה לעיריה עד שתתקשר הדירת לספר לו כי נתנה צדקה.

ברגע הראשון, היא התקוממה... "למי בדיוק אתה רוצה שאתן צדקה כאן? כולם בסביבה אינשי דלא מעלי!" טענה, אולם הוא לא ותר, ולבסוף עלה בידו

לשכנע. הגברת התחייבה לתת צדקה, והוא התחייב להתקשר לעירייה מיד לאחר שתתקשר ותספר לו שמלאה את הבטחתה...

ואמנם, למחרת היום התקשרה הדירת להודות... כן... היא נתנה צדקה, והיא גם רוצה להודות על כך שדבר עם העירייה... באמת העכברים נעלמו כלא הי!

הרי לנו כחה של צדקה, ובפרט של מעשר אפילו לסלק בעלי חיים - שמאומה אינו עומד בפניהם!

ענו במלוכה
מדת הענוה היא המדה הטובה שבכל המדות.

שאלו למגיד מזלוטשוב: אם אמרו שענוה שקולה כנגד כל המצוות, מה הטעם אין היא נמנית במנין המצוות?

השיב המגיד: מצוה יש לקיים לשמה, וענוה לשמה פסולה...
ספרו לבעל שם טוב שבסביבתו גר כומר, שהוא ענו אמתי. עקב הבעל שם טוב אחרי מעשיו של הכומר ימים רבים ולא מצא שום דופי במדת הענוה שלו.

נפרד ממנו הבעל שם טוב בלב כבד, ואך פנה לדרכו קרא אחריו הכומר: ומה דעתו של מר על העניויות שלי?

בסדר, ענה הבעל שם טוב באנחת רווחה, ופניו צהלו...
רבי ישראל מפלוצק היה אומר: שנינו במשנה בפרק קנין התורה:

"ומלכתו ענוה ויראה", ענוה ויראה צריכות להיות כמו מלכושים, לפעמים לובשים אותם ולפעמים פושטים אותם, לא גאוה לשמה ולא ענוה לשמה, אלא שהאדם שולט על המדות.

***
רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל ספר על רבי חיים ברים זצ"ל, שפעם אמר דרשה בצבור וקרא אותה מתוך הכתוב. לאחר שסיים את דרשתו, שכח את הדף על הסטנדר. נטלו האנשים את הדף והתברר שהוא ריק.

שאלו אותו לפשר הענין, ולאחר הפצרות הסביר, שהדרשן שדרש לפניו הקריא את דרשתו מן הכתב. חשש רבי חיים שאם ידבר בעל פה יראה הדבר כאילו הוא דרשן גדול מן הקודם. מה עשה? נטל דף ניר ריק ועשה עצמו קורא מתוכו. "לחוס על כבודו של אדם".

***
רבי אהרן ליב שטיינמן זצוק"ל התבטא פעם ואמר: "איזה נס שהקדוש ברוך הוא צוה להיות עניו. תארו לכם שאדם היה צריך להיות בעל גאווה. הייתי שובר את הראש ולא הייתי מוצא על מה להיות בעל גאווה. ענו זה יותר קל, אתה רואה שאתה מלא חסרונות, אבל להיות בעל גאווה!..."

ומסופר שכאשר מנהלי ישיבת 'ארחות תורה' של הרב שטיינמן רצו לקנות מגרש ולבנות בנין, הודיע להם יהודי עשיר אחד מאמריקה: אין בעיה, אם הראש ישיבה יגיע אלי, אתן לו שלושה מליון דולר. אמרו זאת לרב והוא אמר: "כבוד גדול קבלתי כשהייתי לאחרונה באמריקה,

קשה לי לעבור זאת פעם נוספת...".

***
רבי אהרן ליב שטיינמן זצוק"ל התבטא פעם ואמר: "איזה נס שהקדוש ברוך הוא צוה להיות עניו. תארו לכם שאדם היה צריך להיות בעל גאווה. הייתי שובר את הראש ולא הייתי מוצא על מה להיות בעל גאווה. ענו זה יותר קל, אתה רואה שאתה מלא חסרונות, אבל להיות בעל גאווה!..."

ומסופר שכאשר מנהלי ישיבת 'ארחות תורה' של הרב שטיינמן רצו לקנות מגרש ולבנות בנין, הודיע להם יהודי עשיר אחד מאמריקה: אין בעיה, אם הראש ישיבה יגיע אלי, אתן לו שלושה מליון דולר. אמרו זאת לרב והוא אמר: "כבוד גדול קבלתי כשהייתי לאחרונה באמריקה,

קשה לי לעבור זאת פעם נוספת...".

***
רבי אהרן ליב שטיינמן זצוק"ל התבטא פעם ואמר: "איזה נס שהקדוש ברוך הוא צוה להיות עניו. תארו לכם שאדם היה צריך להיות בעל גאווה. הייתי שובר את הראש ולא הייתי מוצא על מה להיות בעל גאווה. ענו זה יותר קל, אתה רואה שאתה מלא חסרונות, אבל להיות בעל גאווה!..."

ומסופר שכאשר מנהלי ישיבת 'ארחות תורה' של הרב שטיינמן רצו לקנות מגרש ולבנות בנין, הודיע להם יהודי עשיר אחד מאמריקה: אין בעיה, אם הראש ישיבה יגיע אלי, אתן לו שלושה מליון דולר. אמרו זאת לרב והוא אמר: "כבוד גדול קבלתי כשהייתי לאחרונה באמריקה,

קשה לי לעבור זאת פעם נוספת...".

***
רבי אהרן ליב שטיינמן זצוק"ל התבטא פעם ואמר: "איזה נס שהקדוש ברוך הוא צוה להיות עניו. תארו לכם שאדם היה צריך להיות בעל גאווה. הייתי שובר את הראש ולא הייתי מוצא על מה להיות בעל גאווה. ענו זה יותר קל, אתה רואה שאתה מלא חסרונות, אבל להיות בעל גאווה!..."

ומסופר שכאשר מנהלי ישיבת 'ארחות תורה' של הרב שטיינמן רצו לקנות מגרש ולבנות בנין, הודיע להם יהודי עשיר אחד מאמריקה: אין בעיה, אם הראש ישיבה יגיע אלי, אתן לו שלושה מליון דולר. אמרו זאת לרב והוא אמר: "כבוד גדול קבלתי כשהייתי לאחרונה באמריקה,

קשה לי לעבור זאת פעם נוספת...".

***
רבי אהרן ליב שטיינמן זצוק"ל התבטא פעם ואמר: "איזה נס שהקדוש ברוך הוא צוה להיות עניו. תארו לכם שאדם היה צריך להיות בעל גאווה. הייתי שובר את הראש ולא הייתי מוצא על מה להיות בעל גאווה. ענו זה יותר קל, אתה רואה שאתה מלא חסרונות, אבל להיות בעל גאווה!..."

ומסופר שכאשר מנהלי ישיבת 'ארחות תורה' של הרב שטיינמן רצו לקנות מגרש ולבנות בנין, הודיע להם יהודי עשיר אחד מאמריקה: אין בעיה, אם הראש ישיבה יגיע אלי, אתן לו שלושה מליון דולר. אמרו זאת לרב והוא אמר: "כבוד גדול קבלתי כשהייתי לאחרונה באמריקה,

קשה לי לעבור זאת פעם נוספת...".

***
רבי אהרן ליב שטיינמן זצוק"ל התבטא פעם ואמר: "איזה נס שהקדוש ברוך הוא צוה להיות עניו. תארו לכם שאדם היה צריך להיות בעל גאווה. הייתי שובר את הראש ולא הייתי מוצא על מה להיות בעל גאווה. ענו זה יותר קל, אתה רואה שאתה מלא חסרונות, אבל להיות בעל גאווה!..."

ומסופר שכאשר מנהלי ישיבת 'ארחות תורה' של הרב שטיינמן רצו לקנות מגרש ולבנות בנין, הודיע להם יהודי עשיר אחד מאמריקה: אין בעיה, אם הראש ישיבה יגיע אלי, אתן לו שלושה מליון דולר. אמרו זאת לרב והוא אמר: "כבוד גדול קבלתי כשהייתי לאחרונה באמריקה,

קשה לי לעבור זאת פעם נוספת...".

***
רבי אהרן ליב שטיינמן זצוק"ל התבטא פעם ואמר: "איזה נס שהקדוש ברוך הוא צוה להיות עניו. תארו לכם שאדם היה צריך להיות בעל גאווה. הייתי שובר את הראש ולא הייתי מוצא על מה להיות בעל גאווה. ענו זה יותר קל, אתה רואה שאתה מלא חסרונות, אבל להיות בעל גאווה!..."

ומסופר שכאשר מנהלי ישיבת 'ארחות תורה' של הרב שטיינמן רצו לקנות מגרש ולבנות בנין, הודיע להם יהודי עשיר אחד מאמריקה: אין בעיה, אם הראש ישיבה יגיע אלי, אתן לו שלושה מליון דולר. אמרו זאת לרב והוא אמר: "כבוד גדול קבלתי כשהייתי לאחרונה באמריקה,

קשה לי לעבור זאת פעם נוספת...".

בדרך הדרוש

להם פרעה בלילה הרי אתם ברשותכם הרי אתם עבדים של הקב"ה, או עיקר הגאולה הוא ביום שעת יציאת ישראל ממצרים, וא"כ הא"ל דראב"ע לשיטתו דס"ל דעיקר הגאולה היה בלילה

מש"ה לשיטתו ס"ל דצריך להזכיר יצ"מ בלילה גם בלא ריבויא דכל דהרי ודאי דגם לרבנן החולקים על ראב"ע מ"מ ס"ל דהפסוק דכתיב בו למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך רק כל ימי, גם אינו מיעוט למעט לילות דהרי כמה פעמים מצינו בפסוק לשון יום וקאי על לילה והרי הא דכתיב והגדת לבנך ביום ההוא בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים לכ"ע לא קאי רק על לילה להודא וכדנפקא לן מדרשה דבעבור זה. רק דעת חכמים הוא דאע"ג דאינו מיעוט כיון דכתיב רק ימי אין לנו להביא גם לילה בכלל זה בלא ריבויא דקרא. וראב"ע לשיטתו ס"ל כיון דכתיב ימי ידענו מיניה כ"ש לילה דהיה או עיקר הגאולה, ונקט הפסוק לשון יום להביא גם הימים בכלל זה.

ור"ע ור"ל לשיטתם דס"ל דעיקר הגאולה היה ביום לידתו לא ידענו לחייבו גם בלילה אם לא ע"י ריבויא דקרא. ובוה מנואר המשך של בעל האגדה דבתחילה הביא הך מעשה דכל החכמים אלו הי מספרים ביצ"מ כל הלילה עד זמן ק"ש של שחרית, והרי חיוב סיפור יצ"מ בליל פסח תלוי בזמן אכילת פסח וכמו שדרשו בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש פסח מצה ומרור מונחים לפניך, וא"כ הם שהיו מספרים כל הלילה הרי קבעו אז ההלכה דאכילת פסח הוא כל הלילה, ואע"ג דגם ראב"ע היה שם באותה מסיבה מ"מ הרי רבו עליו וקבעו הלכה כר"ע וממילא נסתרה סברתו שהיה סובר דצריך להזכיר יצ"מ בלילה, והוה שאמר ראב"ע אחר מעשה זו דלא נצח לחכמים עד שדרשה בן זומא

מעשה בר"א ור"י הושע וראב"ע ור"ט ור"ע שהיו מסוכני בכני ברק והיו מספרים ביצ"מ כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם בו. ואח"כ מובא הא דראב"ע הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יצ"מ בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר (דברים טז) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך ימי חיך הימים כל ימי חיך הלילות.

והנה הך מירמא דראב"ע הוא משנה סוף פ"א דברכות ולא קאי כלל על לילה ראשונה של פסח דבוה כ"ע מודים דהמצוה היא רק בלילה דכתיב בעבור זה בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. רק קאי על לילות של כל השנה שנחלקו ראב"ע וחכמים אם צריך להזכיר יצ"מ בלילה כמו ביום. ולכאורה לא ידענו מאי שייך להביאו כאן בהגדה של פסח וזמאי שייכה הכא. עוד יותר קשה הא דקאמר ראב"ע שלא נצח לחכמים בדבריו דצריך להזכיר עד שדרשה בן זומא מריבויא דכל והרי הא גופא קשה קודם שדרשה בן זומא אמאי הוא היה סובר בן זומא גם הוא דרש ריבוי דכל א"כ מאי הוסיף בן זומא בוה ובמה נצח הוא יותר מראב"ע. רק י"ל דבמס' ברכות (דף ט')

האגדה הני שני דברים זה לזה: ואפשר לומר דעיקר פלוגתתם תלוי במחלוקת של המדרשים בוה דלא היו ישראל כמצרים רק רד"ו שנה, דלהסוברים דהחשבון התחיל מלידת יצחק אם כן היה הגאולה בזמנה דנשלם כל הזמן, ולדבריו ס"ל דעיקר הגאולה היה ביום וכמו שכתבנו בפנים דאם הגאולה ביום הוא סימן דזה הגלות כבר נשלם והלך לו. אבל לדעת המדרש דהגאולה היה באמצע הזמן ועל תנאי שישלמו אותו כשיהיה עוד גלות ולדידהו היה עיקר הגאולה בלילה שהוא סימן שעומדים באמצע הגלות ולא נשלם והגאולה היא גאולה עוברת. ובוה י"ל דהרי בכרית בין הבתרים נאמר (בראשית טז) כי גר יהיה ורעך יצאך לא להם וא"כ ר' אליעזר דאמר (בב"ב דף ק) המהלך בשדה לארכה ולרחבה קנאה שנאמר (שם יג) קום התהלך בארץ לארכה וגו' ורבנן אמרי דלא קנה והתם קאמר רחמנא לאברהם צא וכבוש הדרך לפני בניך, וא"כ לר"א דאברהם קנה קנין גמור את ארץ ישראל לא מצי ס"ל דחשבון הגלות התחיל מלידת יצחק דיצחק הרי כל ימיו היה בארץ ישראל והגזירה היה בארץ לא להם וס"ל ע"כ דבאמת לא נשלם הזמן ומש"ה ס"ל בכרית (דף ז) דפסח נאכל רק עד חצות. ולרבנן דס"ל דלא היה קנין גמור לאברהם מצי סבר דהתחיל מלידת יצחק:

והנה הך מירמא דראב"ע הוא משנה סוף פ"א דברכות ולא קאי כלל על לילה ראשונה של פסח דבוה כ"ע מודים דהמצוה היא רק בלילה דכתיב בעבור זה בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. רק קאי על לילות של כל השנה שנחלקו ראב"ע וחכמים אם צריך להזכיר יצ"מ בלילה כמו ביום. ולכאורה לא ידענו מאי שייך להביאו כאן בהגדה של פסח וזמאי שייכה הכא. עוד יותר קשה הא דקאמר ראב"ע שלא נצח לחכמים בדבריו דצריך להזכיר עד שדרשה בן זומא מריבויא דכל והרי הא גופא קשה קודם שדרשה בן זומא אמאי הוא היה סובר בן זומא גם הוא דרש ריבוי דכל א"כ מאי הוסיף בן זומא בוה ובמה נצח הוא יותר מראב"ע. רק י"ל דבמס' ברכות (דף ט')

והנה הך מירמא דראב"ע הוא משנה סוף פ"א דברכות ולא קאי כלל על לילה ראשונה של פסח דבוה כ"ע מודים דהמצוה היא רק בלילה דכתיב בעבור זה בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. רק קאי על לילות של כל השנה שנחלקו ראב"ע וחכמים אם צריך להזכיר יצ"מ בלילה כמו ביום. ולכאורה לא ידענו מאי שייך להביאו כאן בהגדה של פסח וזמאי שייכה הכא. עוד יותר קשה הא דקאמר ראב"ע שלא נצח לחכמים בדבריו דצריך להזכיר עד שדרשה בן זומא מריבויא דכל והרי הא גופא קשה קודם שדרשה בן זומא אמאי הוא היה סובר בן זומא גם הוא דרש ריבוי דכל א"כ מאי הוסיף בן זומא בוה ובמה נצח הוא יותר מראב"ע. רק י"ל דבמס' ברכות (דף ט')

והנה הך מירמא דראב"ע הוא משנה סוף פ"א דברכות ולא קאי כלל על לילה ראשונה של פסח דבוה כ"ע מודים דהמצוה היא רק בלילה דכתיב בעבור זה בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. רק קאי על לילות של כל השנה שנחלקו ראב"ע וחכמים אם צריך להזכיר יצ"מ בלילה כמו ביום. ולכאורה לא ידענו מאי שייך להביאו כאן בהגדה של פסח וזמאי שייכה הכא. עוד יותר קשה הא דקאמר ראב"ע שלא נצח לחכמים בדבריו דצריך להזכיר עד שדרשה בן זומא מריבויא דכל והרי הא גופא קשה קודם שדרשה בן זומא אמאי הוא היה סובר בן זומא גם הוא דרש ריבוי דכל א"כ מאי הוסיף בן זומא בוה ובמה נצח הוא יותר מראב"ע. רק י"ל דבמס' ברכות (דף ט')

והנה הך מירמא דראב"ע הוא משנה סוף פ"א דברכות ולא קאי כלל על לילה ראשונה של פסח דבוה כ"ע מודים דהמצוה היא רק בלילה דכתיב בעבור זה בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. רק קאי על לילות של כל השנה שנחלקו ראב"ע וחכמים אם צריך להזכיר יצ"מ בלילה כמו ביום. ולכאורה לא ידענו מאי שייך להביאו כאן בהגדה של פסח וזמאי שייכה הכא. עוד יותר קשה הא דקאמר ראב"ע שלא נצח לחכמים בדבריו דצריך להזכיר עד שדרשה בן זומא מריבויא דכל והרי הא גופא קשה קודם שדרשה בן זומא אמאי הוא היה סובר בן זומא גם הוא דרש ריבוי דכל א"כ מאי הוסיף בן זומא בוה ובמה נצח הוא יותר מראב"ע. רק י"ל דבמס' ברכות (דף ט')

והנה הך מירמא דראב"ע הוא משנה סוף פ"א דברכות ולא קאי כלל על לילה ראשונה של פסח דבוה כ"ע מודים דהמצוה היא רק בלילה דכתיב בעבור זה בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. רק קאי על לילות של כל השנה שנחלקו ראב"ע וחכמים אם צריך להזכיר יצ"מ בלילה כמו ביום. ולכאורה לא ידענו מאי שייך להביאו כאן בהגדה של פסח וזמאי שייכה הכא. עוד יותר קשה הא דקאמר ראב"ע שלא נצח לחכמים בדבריו דצריך להזכיר עד שדרשה בן זומא מריבויא דכל והרי הא גופא קשה קודם שדרשה בן זומא אמאי הוא היה סובר בן זומא גם הוא דרש ריבוי דכל א"כ מאי הוסיף בן זומא בוה ובמה נצח הוא יותר מראב"ע. רק י"ל דבמס' ברכות (דף ט')

והנה הך מירמא דראב"ע הוא משנה סוף פ"א דברכות ולא קאי כלל על לילה ראשונה של פסח דבוה כ"ע מודים דהמצוה היא רק בלילה דכתיב בעבור זה בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. רק קאי על לילות של כל השנה שנחלקו ראב"ע וחכמים אם צריך להזכיר יצ"מ בלילה כמו ביום. ולכאורה לא ידענו מאי שייך להביאו כאן בהגדה של פסח וזמאי שייכה הכא. עוד יותר קשה הא דקאמר ראב"ע שלא נצח לחכמים בדבריו דצריך להזכיר עד שדרשה בן זומא מריבויא דכל והרי הא גופא קשה קודם שדרשה בן זומא אמאי הוא היה סובר בן זומא גם הוא דרש ריבוי דכל א"כ מאי הוסיף בן זומא בוה ובמה נצח הוא יותר מראב"ע. רק י"ל דבמס' ברכות (דף ט')

והנה הך מירמא דראב"ע הוא משנה סוף פ"א דברכות ולא קאי כלל על לילה ראשונה של פסח דבוה כ"ע מודים דהמצוה היא רק בלילה דכתיב בעבור זה בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. רק קאי על לילות של כל השנה שנחלקו ראב"ע וחכמים אם צריך להזכיר יצ"מ בלילה כמו ביום. ולכאורה לא ידענו מאי שייך להביאו כאן בהגדה של פסח וזמאי שייכה הכא. עוד יותר קשה הא דקאמר ראב"ע שלא נצח לחכמים בדבריו דצריך להזכיר עד שדרשה בן זומא מריבויא דכל והרי הא גופא קשה קודם שדרשה בן זומא אמאי הוא היה סובר בן זומא גם הוא דרש ריבוי דכל א"כ מאי הוסיף בן זומא בוה ובמה נצח הוא יותר מראב"ע. רק י"ל דבמס' ברכות (דף ט')

והנה הך מירמא דראב"ע הוא משנה סוף פ"א דברכות ולא קאי כלל על לילה ראשונה של פסח דבוה כ"ע מודים דהמצוה היא רק בלילה דכתיב בעבור זה בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. רק קאי על לילות של כל השנה שנחלקו ראב"ע וחכמים אם צריך להזכיר יצ"מ בלילה כמו ביום. ולכאורה לא ידענו מאי שייך להביאו כאן בהגדה של פסח וזמאי שייכה הכא. עוד יותר קשה הא דקאמר ראב"ע שלא נצח לחכמים בדבריו דצריך להזכיר עד שדרשה בן זומא מריבויא דכל והרי הא גופא קשה קודם שדרשה בן זומא אמאי הוא היה סובר בן זומא גם הוא דרש ריבוי דכל א"כ מאי הוסיף בן זומא בוה ובמה נצח הוא יותר מראב"ע. רק י"ל דבמס' ברכות (דף ט')

יש לשמור על שם
השם הקדוש ובלא
בן

זוג הפסיוז

עורך:

שגיאת פרנקל

לתגובות הערות: שלח 054-6868199

זמני ת"א:

כניסת החג: 18:44

יציאת החג: 19:43

ר"ת: 20:18

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 449 8.4.2020 - יד' ניסן תש"פ

וְהָיָה שְׂמֵיךָ לָנוּ
צְדִיקִים וְיִשְׁרָאֵל בְּנוֹ

דָּג הַפֶּסַח

ליל שימורים' - אנא, שימרו עליו - הרב אפרים שרבני שליט"א

כתבו רבותינו, שעניין ביעור חמץ הוא לבער את החמץ שבלב, כי דווקא בלב שלנו פעמים שמצויים פירורים רבים, ואולי שם זה המקום לנקות יותר מכל מקום אחר. כולכם תסכימו איתי, שאחת הפינות שיש לנו לנקות היא את הכעסים הנמצאים בלבנו, כמה הפירורים האלו הורסים לנו בחיים.

די להביט במה שאמרו חז"ל: "שלושה אנשים חייהם אינם חיים" ואחד מהם אלו 'הרתחנים'. חז"ל, כשרצו להגדיר אדם שסובל, או אדם שלא טוב לו בחיים, נקטו לדוגמא את הכעסן, אדם שמכל דבר רותח או עושה עניין, הוא שייך ליכת הסובלים'. וכך גם התבטא ר' נחמן מברסלב זצ"ל, שאמר, כי הכעס יביא תמיד לעצבות, כעס לוקח את כל שמחת החיים, ודברים כל כך טובים הוא מוציא להם את כל הטעם הטוב.

חושבני, שדי רק להביט בעובדה זו בכדי לומר לעצמי: "די, אני חייב לעשות עם זה משהו, אי אפשר להמשיך במתכונת הזו". כולנו יודעים שבגלל כעס שהיה אפשר לחסוך או לדלג עליו, כל כך הרבה דברים השתבשו לנו, כל כך הרבה תכניות התקלקלו, וגם בבית נעשה לא כל כך נעים בלשון המעטה.

לא מזמן סיפר לי מישהו שאיבד מקום עבודה מסודר עם משכורת גבוהה מאוד ורכב צמוד, רק משום שהבוס אמר לו מילה שכנראה פגעה בו והוא לא יכול היה לעצור את עצמו והשיב לו בחזרה. על פליטת הפה הזו, הוא איבד את העבודה, את הרכב ואת המשכורת, הכל בגלל רגע אחד של איבוד שליטה. כמה חבל.

ובאמת רבותינו כל כך עבדו על עצמם ונזהרו שלא להרוס לעצמם את החיים. וכמו שמספר התלמוד על ר' עקיבא, רבם של כל ישראל, שזה לא סוד כמה היה לו על הראש, כמה אנשים, כמה תלונות, כמה בקשות, כמה אי נעימויות, כל כך הרבה סיבות מוצדקות - לכאורה - לכעוס, ועם כל זאת בכל יום הוא לא היה שוכח להתפלל: "יה"ר מלפניך ה' אלוקי שלא אכעוס היום ולא אכעיסך".

אנא ה'! תן לי כוח לקחת נשימה ארוכה, לזכות למתינות, גם אם משהו האשים אותי, או מישהו עקף אותי בתור, בבקשה, שאני לא אאבד את השלווה שלי, גם אם הילדים הרעישו כשאני ישן, וגם כשאני מרגיש שהאשה לא מגלה הבנה, שלא אעשה טעויות, שלא אומר מילה שאחר כך אתחרט עליה.

מספרים על הגאון ר' צדקה חוצין זצוק"ל, שהיה מוהל מומחה ביותר וירא שמים שאין כדוגמתו (הוא הכשיר את חכם בן ציון אבא שאול זצ"ל למול, ואמר לו: "התנאי שלי ללמד אותך הוא, שלעולם לא תקח כסף על המילה, כמו שאני לא לקחתי). באחד מן הימים, הוזמן הרב למול ביום שבת באזור תלפיות, ועל אף זקנתו והדרך הארוכה והמפרכת, הסכים ברצון ובשמחה למול את הילד. ביום שבת צעד הרב ברגל בצעדים איטיים משכונת הבוכרים עד לתלפיות, הליכה שארכה למעלה משעתיים. כשהגיע הרב, להפתעתו הרבה, הוא מצא את הקהל שכבר סועדים. שאל הרב את אבי הבן: "מדוע אוכלים קודם הברית?".

השיב אבי הבן: "כבוד הרב, מחילה! נמצא כאן בן משפחה קרוב מהצד של אשתי שהוא במקצועו מוהל, ואשתי ביקשה לכבד אותו ואמרה שזה מאוד ישמח אותה, אז כיבדנו אותו, אני מקווה שהרב לא מקפיד, אך בכל זאת תודה רבה לכבוד הרב שהגיע אנו מעריכים זאת מאוד, הרב מכובד לשבת ולאכול אתנו".

כששמע כך הרב, הוא בירך אותם במזל טוב, ביקש לברך את הרך הנימול וחזר לביתו בשמש הקופחת. על מעשה זה כותב חכם בן ציון אבא שאול זצ"ל בספרו 'אור לציון', ששח לו הרב, שמעיד הוא עליו שמים וארץ שבאותו הרגע ששמע כך מאבי הבן, לא כעס ולו במעט. האמת שיותר מלהתפעל ממנו אני מקנא בו, כי יודעני ברורות, שמי שחי בצורה כזו לעולם לא סובל, תמיד נעים לו, והוא לעולם לא חולה, אני כבר יכול לתאר את היחסים שלו עם רעייתו, ואת הסבלנות עם הילדים שלו, ואת שלוה שיש לו בבית הכנסת עם כל המתפללים, וכמובן את הבריאות הנפשית והגופנית שהייתה לו. תענוג!

(וכמו שכתב ר' יהודה החסיד בספר חסידים, שהכעס מקצר ימיו של האדם, שנאמר: **קָצַר יָמִים וְשָׁבַע רָגַז** (איוב יד, א) – היום כל המחקרים מצביעים, שרוב בעיות הקיבה והמעיים המגיעות לבדיקות גסטרוסקופיה, נולדים בתוך בטן של אנשים שמלאים בתרעומת, בכעסים ובטינה. וכבר ידועה האמרה: "מחלות אינן באות ממה שאנחנו אוכלים, הן באות ממה שאוכל אותנו).

עם ישראל אהובים! אני רוצה רק לבקש בקשה אחת. תשמחו בליל הסדר. הלילה הזה הוא כל כך חשוב, אני לא מדבר על הטרחה שטרחנו במשך חודש או לפחות שבועיים בכדי להגיע ללילה הקדוש והנשגב הזה שכולנו ייחלנו לו, שזו כבר סיבה מספקת בכדי לשמור שלא לקלקלו חלילה בגלל כעס או מריבה, אלא העיקר הוא, משום שהלילה הזה עם כל מה שיש בו – הסדר, השולחן, האפיקומן, הקערה, 'המה נשתנה', ארבע הכוסות וההסיבה, יש בכוחו להשפיע על כל ההמשך שלנו בשנה זו, הן מבחינה רוחנית וההשפעה על החשק בעבודת ה' יתברך בהמשך הדרך, והן מבחינת גשמית, פרנסה, דירה ועוד).

וידוע בשם בעל יסוד ושורש העבודה, שאמירת התיבות 'קדש ורחץ כרפס וכו', אפילו ללא שום כוונה מיוחדת, משלימה לאדם את כל השפע שהפסיד במשך השנה ומחזירה לו אותו בחזרה).

וכמה כואב מאוד לחשוב שבגלל כעס אחד או מריבה אחת שלא במקום כל השפע הזה חלילה ירד לטמיון. כל אחד מאתנו יודע, שישנן הרבה סיבות בלילה זה המביאות לידי כעס, ובייחוד שיצר הרע יהיה שמח מאוד לקלקל את השמחה הגדולה והאווירה הנפלאה.

לפעמים נשפך יין, לפעמים לא הכינו מספיק חסה, לפעמים הילדים מדברים ולא מקשיבים, לפעמים יש כאלו שמתלוננים ולא מעריכים את כל הטרחה שטרחנו, לפעמים סתם אנו עייפים. אנא יהודים יקרים, לפני שאתם מתחילים את הסדר, תעמדו ותאמרו לעצמכם: "אני עושה ואעשה הכל בכדי לא לאבד את המועלה של הלילה הקדוש הזה, אני רוצה לזכות בו מתחילתו ועד סופו ולא לאבד אפילו חלק אחד ממנו. וכל דבר שיהיה לא לרוחי הלילה, אני מאמין באמונה שלימה שזה לא החסה ולא הילדים ולא הרגל של השולחן, זה ה' יתברך והכל ממנו וכמובן לטובתי הגמורה". יה"ר שתזכו כל בית ישראל לפסח כשר ושמח ומלא בכל הברכות האמורות בתורה, אכי"ר! חג כשר ושמח עם ישראל! אפרים שרבני.

קמחא דפסחא

בחג הפסח נוהגים לתת מעות ומצרכים לעניים, וברוך ה' אנו עדים לחסד הגדול שעושים כדי לסייע למשפחות שקשה להן לקנות מצרכים, ביגוד וכל מה שנצרך כדי להגיע לליל הסדר כפי שצריך. וברוך ה' עם ישראל נותן ביד רחבה ובנפש חפצה ומשפחות רבות ללא סיוע זה קשה עליהן לשמוח בליל הסדר. לעיתים לא כל משפחה יכולה להיכנס לרשימה של מקבלי המזון, דווקא ארגונים קטנים יכולים להגיע לאותן משפחות "שאינן יכולות להיכנס לרשימה" או שנשארות בסוף הרשימה.

הרי לפנינו מעשה נפלא שסיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א:

בליל הסדר של שנת תשס"ה התרחש אירוע מצער בביתה של אחת המשפחות הנכבדות בבני ברק. רק התחילו את הסדר, ואחת מבנות המשפחה נפלה ארצה מתעלפת. למותר לציין את עגמות הנפש הרבה שנגרמה למשפחה, כאשר לבד מעצם ההתעלפות שערערה את הרגשתם של בני הבית, הרי שבואם של האמבולנס וציותי הרפואה וההצלה, בליל הסדר, עורר רעש גדול ברחוב כולו, מה שלא מוסיף, כידוע, להרגשה הטובה של בני הבית...

הבת הובהלה לבית החולים, ואחד מאחיה הגדולים הצטרף אף הוא לנסיעה. אפשר רק לתאר באיזו הרגשה עבר ליל הסדר על יתר בני המשפחה שנותרו בבית, ולא ידעו מה מצבה של הנערה, והאם זו התעלפות סתמית, שנגרמה בשל חולשה, או שמא עתה יתגלה חלילה שהיא לוקה ב'אפילפסיה' (מחלת הנפילה), וכל המשפחה תכנס לסחרור.

על מה ולמה עשה האלקים ככה? בתום ה'סדר' המזורז מיהר האבא לבית החולים, וכיוון שמדובר באדם נכבד מאוד, תלמיד חכם וירא אלקים, הרי שכבר בעודו בדרך החל לעשות חשבון נפש על מה ולמה עשה לו האלקים כזאת. הלא דבר הוא! הרי מדובר בילדה בריאה לחלוטין, ומה קרה שלפתע היא מתעלפת?! בהגיעו לבית החולים התבשר האב שמצבה של בתו שפיר, ולא התגלו כל סימנים מדאיגים על מחלות כאלו ואחרות. אבל דווקא עתה, לאחר הבשורה הטובה, מששבה אליו נפשו, עשה את חשבון נפשו בצורה יותר מעמיקה, ואכן עד מהרה הגיע למסקנה בשל מה אירע האירוע המצער.

יהודי זה הוא אחד מחשובי השכונה בה הוא מתגורר, ולבד מכך שהוא מרביץ תורה לרבים, מתעסק גם בענייני חסד. מיד לאחר פורים, ועד לחג הפסח, הוא נוהג – במשך שנים רבות – להסתובב עם ידיד נוסף בבתי הדיירים ולאסוף כספים עבור אלמנות. בתקופה שלפני החג, הוא מעביר מדי שנה סכומי כסף נכבדים לאלמנות, המסתייעות בכך בצורה משמעותית בקניית צרכי החג.

בשנה זו התעוררו אנשי ועד הקהילה למסד את פעילות החסד בשכונה, ולבצעה בצורה מאורגנת, תחת קורת גג אחת, וזאת כדי שתהיה אפשרות לאסוף סכומי כסף יותר גדולים, ולחלקם לפי הצורך. הועד העביר הודעה לכל העוסקים בצרכי ציבור וגבאי הצדקה בשכונה, לבל יאספו עוד כספים בצורה עצמאית, ויחדלו ממגביותיהם הפרטיות, למען טובת המגבית הכללית, והדגישו שהמגבית השכונתית תדאג להגיע לכל המקומות, ולחלק כסף לכל סוגי הנצרכים שקיבלו את התמיכה מהגופים הפרטיים.

מידוענו התקומם כנגד ההוראה, וטען שיקשה עליו לציית לה, משום שהוא חושש שאחרי הכל ועם כל רצונם הטוב של אנשי הועד, וכוונותיהם הטובות, הרי כאשר תתארגן המגבית בצורתה החדשה, האלמנות שקיבלו ממנו את הכסף מדי שנה, לא תקבלנה אותו במועד ובכמות הרגילה, והן עלולות להיפגע מכך, 'ואינני רוצה לחשוב מה עלול לקרות כאשר פוגעים באלמנה', אמר.

אנשי הועד הרגיעו אותו, ואמרו שאין לו מה לחשוש, וכל האלמנות שקיבלו את הכסף יקבלו אותו גם עכשיו באופן המכובד ביותר, ובמועד הראוי, והכל יפעל על הצד הטוב ביותר. בשמעו את זאת, נאות בעל החסד להצעה, ולא אסף כמדי שנה את הכסף עבור האלמנות.

בעת אפית המצות, בערב חג הפסח, ניגש אליו בנה של אחת האלמנות, ושאל בשם אמו מדוע לא קיבלו השנה את התמיכה הקבועה... האיש נדהם עד עמקי נשמתו, והבין על אתר שהחששות שהעלה בפני הועד התבררו כמוצדקים ונכונים. הוא פנה מיד אל הועד, וטענות בפיו: 'הרי הבטחתם לי מפורשות להעביר את כל הכסף של האלמנות?'

אנשי הועד השיבו לו, שאכן כן, הם התכוונו לקיים את ההבטחה, אלא שלפני שחילקו את הכספים שנאספו, דרגו את רשימת הנצרכים ברשימה אחת גדולה, וכיוון שהאלמנה הזו שהוא מדבר עליה היתה בסוף הרשימה, לא הספיק הכסף...

הדבר הכאיב לו עד מאוד, והוא בא בטרוניה אל אנשי הועד מדוע לפחות לא טרחו להודיע על כך, 'ואז הייתי עושה מאמצים אישיים על מנת להעביר לאלמנה את הכסף, או לפחות את חלקו'. הדבר היה כאמור בערב חג הפסח, לאחר חצות... למרות הזמן הקצר שעמד לרשותו, קיבל האיש על עצמו להשתדל להעביר את הכסף עד כניסת החג, אולם טרדות ההכנה לחג, ואפית המצות, השכיחו ממנו את הדבר לחלוטין, וכשנזכר בכל זה – היה כבר ליד מיטת בתו בבית החולים.

ההתעלפות היתה, כאמור, בתחילת ליל הסדר, ולמחרת, בתפילת שחרית בבית הכנסת, ניגש אליו בן אחר של אותה אלמנה, ואמר לו: 'ברצוני לספר לך מה היה אמש בביתנו בתחילת ליל הסדר. כאשר אמרנו 'הא לחמא עניא', והגענו למילים 'כל דכפין ייתי ויכול', פרצה אמי בבכי, ואמרה 'ראו, ראו איך שכחו ממני השנה... נשכחתי כמת מלב, ואף אחד גם לא זכר את כל הטובות והמפעלים שבעלי עשה כאן בשכונה, והיטיב עם הרבה תושבים; שכחו אותי לגמרי!'

איש החסד שאל את בן האלמנה האם הוא יכול להיזכר מה היתה השעה שבה פרצה אימו בבכי. הבן כיוון את השעה, והתברר שהיה זה בדיוק באותו רגע שבו התעלפה הנערה, והשביתה את השמחה גם בקרב בני משפחתה!!!

אם אתה משמח את שלי, אני משמח את שלך'. ואם לא עושים כך, ומשביתים את השמחה מביתן של האלמונות, אזי הקדוש ברוך הוא גורם להשבתת השמחה בבתיהם של מי שהיו יכולים לסייע. והגם שבמקרה זה אי אפשר להאשים את בעל החסד, שכן הוא דאג את דאגתה של האלמונה, ובתחילה אף סירב להענות להצעתם של אנשי הועד, אבל אחרי הכל האלמונות שהיו רגילות לקבל את הכסף ממנו, לא קיבלו אותו השנה, ונגרם להן צער (אור דניאל).

ליל הסדר עם כפרי 'פשוט'

נמצאים אנו בפתיחתו של החג הגדול והקדש, אחד משלושת הרגלים – חג הפסח הקדוש, חג האמונה. בורא עולם מבקש מאיתנו: "שבעת ימים תאכל מצות, וביום השביעי חג לה". מדוע? כי בימים אלו בדיוק, ובפרט בליל הסדר הקדוש האיר ה' אור גדול של אמונה, אשר הוציאנו ממצרים ועשה את עשרת המכות, ללמדנו כי בימים אלו יש לשנן ולחזק האמונה כי ה' לבדו: עשה, עושה ויעשה לכל המעשים. מאז פרעה של מצרים ועד טראמפ' של ארה"ב בימינו – ה' עושה ניסים ומנהל את העולם לבדו ואנו בניו.

בפרט ובעיקר בליל הסדר הגדול והנורא אשר כתב עליו רבי אהרון טויסיג: "זהלילה הזה הוא סדר על כל השנה. ובו תלוי התנהגותו ודיבוריו ומעשיו של האיש הישראלי לכל השנה. ואם בלילה הזה זוכה להתנהג כראוי ועורך הסדר בקדושה ובשמחה, יגרום הדבר שינוי לטובה על כל השנה שלו – נמצא שלילה הזה הוא הגורם ומשליט סדר איך יתראה בס"ד כל השנה, לכן נקרא ליל הסדר".

מספרים כי פעם אחת, גילו מהשמיים לבעל שם טוב הקדוש כי ישנו יהודי המתגורר בכפר אחד, והסדר שהוא עורך בליל הסדר חשוב ויקר מאד בשמיים לפני ה'. הבעש"ט השתוקק עד מאד להכיר את אותו יהודי ומעשיו, ועל כן ארז הצדיק את מטלטליו ונסע לבית הכפרי. "האם אוכל להתארח אצלך בחג הפסח?", שאל הבעש"ט.

"בשמחה, כבוד גדול הוא לי לארח את הרב", השיב בן הכפר. והנה, הגיע ליל הסדר. הבעש"ט הקדוש התקדש לקראת הלילה הגדול, והיה בטוח כי אם בשמיים משבחים כל כך את ה'סדר' של אותו כפרי, הרי שבוודאי הוא יראה הלילה ליל סדר הנעשה בהתלהבות ובשמחה, בקדושה ובטהרה, עם ניגונים וכוונות. והנה, מתחיל ה'סדר', והכפרי שלנו החל בעשיית "קדש", ואח"כ "ורחץ", אלא שלמרבה הפלא, את הכל עשה במהירות ובחופזה, ללא שום כוונה או התלהבות יתירה.

כך המשיך הוא בשאר הסימנים ואף קרא את ההגדה במרוצה וכמעט בלא הבנה. הבעש"ט לא ידע את נפשו מרוב בלבול – "מה רואים בשמיים בסדר של בן הכפר הזה? הלא איני מוצא במעשיו שום דבר מיוחד?". או אז הגיע לפתע הכפרי אל הקטע בהגדה של: "תם – מה הוא אומר?", והחל לבכות ללא הרף. הוא עצר את מירוץ הקריאה ולא הפסיק לבכות. הבעש"ט נדהם והבין כי כאן טמונה התשובה לשאלתו. היהודי יילל בבכי וקרא בקול: "תם – מה הוא אומר?". הבעש"ט פנה אליו ושאלו: "מה קרה?".

"יראה רבנו איזה משפט מבהיל ונורא עומד כאן, ובכל שנה כשאני מגיע למשפט זה, אינני מסוגל להמשיך בהגדה, ובוכה אני כשעה שלימה. הרי מה כתוב כאן? – "תם" בארמית פירושו: "שם". ואם כן, מפנה אלינו בעל ההגדה שאלה גדולה ונוראה ואומר: "תם – שם, כלומר שתגיע ל'שם', אל עולם האמת: "מה הוא אומר?", מה אני אענה ומה אומר בעולם האמת?"

איך היו המצוות שלי? איך התפילות שלי? האם השקעתי בלימוד התורה? איך התנהגתי לאשתי והילדים? כך שמגיע ליל הסדר ואני מגיע למילים אלו אני מתחיל לעשות חשבון נפש על כל המעשים שלי בשנה האחרונה – מפסח שעבר ועד פסח הזה.

שמע זאת הבעל שם טוב: "עכשיו אני מבין מדוע עשיית הסדר של היהודי הזה מרעישה את כל העולמות העולמות וגורמת לנחת רוח כה גדולה ועצומה. כי יהודי יכול לערוך את כל ליל הסדר בניגון ובאורות, אך ללא שום כוונה ודבקות בה! אך מצד שני, יכול להיות יהודי כפרי שמריץ את כל ההגדה, אך יש לו רגע אחד של השתפכות הנפש בדביקות לה' ורצון לעשות רצונו – הרי שרגע אחד בכוונה יכול להרעיד ולשמח את כל העולמות, כי 'רחמנא ליבא בעי' – בחג הפסח, חג האמונה הקדוש עבודתנו לחבר את הלב לאמונה בה' ולכן קיבלנו את ליל הסדר ושבעה ימים להחדיר ללב את האמונה ולשמוח בה! (מתוך טוב לחסות בה')."

שו"ת עם הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א – לא נעל את ביתו בליל הסדר, ונגנב כל הממון שהופקד אצלו.

שאלה: מעשה שהיה בראובן, שבערב הפסח פנה אליו שמעון חבירו וביקש להפקיד בביתו חפיסה של אלפי דולרים עד לאחר החג. ראובן נענה בחיוב וקיבל לידי את החפיסה. והנה, בליל הסדר פרצו גנבים לביתו של ראובן וגנבו את כל הממון שהופקד אצלו. התברר כי הגניבה התבצעה בקלות, מאחר שראובן לא נעל את ביתו באותו הלילה. הגיע שמעון ותבע את כספו, שהרי שומר חנם חייב בפשיעה!

ראובן לא התרגש. הוא ניגש לארון הספרים, שלף שולחן ערוך ואמר לחבירו: "ראה נא, יקירי, מה שנאמר במגן אברהם (סימן תפא סק"ב): 'כתב מהרי"ל שבלייל הסדר (שהוא ליל שימורים) לא ינעל את הדלת בבריה חזק'. הרי לך שלא פשעתי, אלא אדרבה, נהגתי כהלכה!" שמעון טען לעומתו כי אין בדברים הללו כדי לפטור אותו, ומכיוון שלא נעל את ביתו הרי זו פשיעה והוא חייב לשלם.

עם מי הדין?

תשובה: השיב מו"ר הרה"ג יצחק זילברשטיין שליט"א:
שאלה זו שאלו את מורי חמי, מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, והשיב: דברי המהרי"ל הם עניינים רמים ונשגבים, ואמורים לכל אדם שכך ינהג בביתו בכל מה ששייך לו, אבל לא כשמחזיק פיקדון של הזולת, שאז צריך לשאול את בעל הפיקדון אם הוא מסכים לנהוג כך. כל עוד לא הסכים והפיקדון נגנב – חייב לשלם, כי חובתו של אדם כלפי הזולת היא, כמבואר בפרק המפקיד. ואם מדובר במקום שמצויות בו גניבות, בלאו הכי אין לקיים את המנהג שלא לנעול את הדלת, שהרי מבואר בדברי המגן אברהם הנ"ל: "היכא דשכיח היזקא, לא סמכינן אניסא" – במקום שההיזק שכיח, אין סומכים על הנס (כדאייתא בפסחים ח).

שו"ת עם הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א – מה יעשו שני יהודים בשואה שיש להם רק כזית מצה בליל הסדר?

שאלה: מדור לדור תסופר גבורת הנפש של אותם היהודים שמסרו נפשם בשנות הזעם והאימה כדי לזכות ולקיים את המצוות גם בתנאי המצוקה הקשים והאכזריים שבהם היו נתונים. מעשה היה בשואה, בשני יהודים שמסרו את נפשם בערב חג הפסח על מנת להשיג מצת מצווה שבה יוכלו לצאת ידי חובת אכילת מצה בליל הסדר.

לאחר מאמצים רבים הצליחו להשיג בדרך לא דרך מצה אחת, ושמוחו השניים שמחה גדולה. אלא שלאחר התבוננות גילו כי אין בחתיכת המצה הזעומה אלא שיעור כזית מצומצם. כעת ישבו והתלבטו, כיצד ואיך יקיימו את המצווה בכזית אחד.

אמר האחד לחבירו: "לדעתי אין ברירה אחרת מלהטיל בין שנינו גורל. הזוכה יקבל לידיו את המצה, וכך יזכה לפחות אחד מאיתנו לקיים את המצווה בשלימותה". ואילו השני טען: "לדעתי ראוי שנחלוק את הכזית לשני חצאים, שהרי עדיף שכל אחד יקיים את המצווה בחצי שיעור, וכשם שחצי שיעור של מאכל אסור נאסר באכילה, כך גם חצי שיעור במצווה נחשב מצווה..."

עם מי הדין?

תשובה: דן בשאלה זו ב"שערי תשובה" (בסימן תפב) וזו לשונו: "שניים שהיו בבית האסורים או במדבר ולא נמצא להם אלא כזית מצה בצמצום, מי קודם?... אומנם המצה היא שלהם בשותפות, אם בכז יגבר איש ועלתה ידו על יד רעהו לחטוף ממנו, אי עביד לא מהני (אם יעשה כן, לא יצא ידי חובתו), דמצה גזולה מיקרי."

אך עדיין יש להסתפק לפי מה שכתב ה"מחזיק ברכה", שעל כל פנים יש קצת מצווה בחצי שיעור... ולפי זה יש לומר, שיהיה כל אחד עומד בשלו לקיים קצת מצווה על כל פנים, ואין רשאי האחד לוותר לחבירו, שהוא יקיים כל המצווה ואיהו גופיה (והוא עצמו) לא יקיים כלל. "אך נראה דאפילו לפי דעה זו עדיף שיטילו גורל."

אם יזכה האחד לקיים המצווה בשלימותה, יהיה חלקו (של חבירו) עימו בשכר המצווה, שהרי על ידו נגמרה, ולולא הוא לא הייתה המצווה נעשית בשלימותה. ודמי להא דיששכר וזבולון, שהרי המצווה בשלימותה היא גדולה יותר מהשכר דקצת מצווה שיקיים בעצמו. וכשתתקיים בשלימותה על ידי האחד, הרי הוא זוכה ומזכה אחיו עימו.

ואין זה כמוותר על המצווה שיש לו לעשות, כיוון שהוא עושה על פי גורל. וגם כשנותן לחבירו חלקו בפיוס ובריצוי נראה דלית לן בה (ומותר הדבר), כיוון שזה גורם לקיום המצווה בשלימותה. ומכל שכן לפי דעת ה"שבות יעקב" וה"בני חיי", דבחצי שיעור אין קיום המצווה כלל.

לסיכום: שני האנשים יטילו גורל ביניהם, או אחד מהם יתרצה ויתפייס לתת לחבירו את כזית המצה השלם. וחביבים הם בני ישראל אצל אביהם שבשמיים, בשל מסירות ליבם לשמירת המצוות גם בימים הקשים ביותר. ('משכן שילה')

והגדת לבנד

להלן סיפור המעובד מתוך 'האמנתי ואספרה' שיש בו ללמדנו, כיצד הדורות הקודמים גם כשנמצאו בעמק הבכא, במחנות הריכוז של הנאצים ימ"ש כיצד קיימו את חג הפסח וכן את המצווה הנעלית "והגדת לבנד": הסיפור התרחש בחודש אדר ה'תש"ה (1945) במחנה הריכוז 'ברגן בלזן'. בתוך התופת הנוראית מבקש האדמו"ר הרב ישראל שפירא מבלוזוב זי"ע לאפות מצות! לא בהסתר אלא באופן גלוי ורשמי הוא פונה אל מפקד המחנה הצורר יוזף קרמר ימ"ש, ומבקש ממנו לאפשר לו לאפות מצות.

בזמנים ההם על בקשה כזו היה מגיע עונש מוות מידי משלוש סיבות: א. עצם הרעיון לאפות מצות ב. אמירת הרעיון בקול. ג. הכוונה לבצע את הרעיון הזה בפועל. למרבה הפלא, מפקד המחנה לא הרג אותו, אלא ענה, שעל בקשה כזו צריך לקבל אישור מהמפקדה הראשית בברלין. כעבור שלושה שבועות, בערב פסח, הגיע מברק מברלין המאשר את הבקשה!

המפקד שאל את הרבי מה נדרש לצורך זה והרבי ענה בביטחון, שהוא וקבוצתו מונים כארבעים איש והם זקוקים לשק של קמח, מעט מים, תנור אפיה ועצים. נתן לו המפקד אישור לבקשה. לא היה מאושר מהרבי וקבוצתו שראו במו עיניהם את הנס המתרחש. בשירה והלל שינסו מותניהם לאפיית 'מצות מצוה' באותו ערב פסח, בתנאים נוראיים אלו. לפתע נכנס בחמת זעם הצורר מפקד המחנה בצרחות ובקללות תוך שהוא בועט בתנור האפיה, שופך את הבצק והקמח לארץ, ואת המצות היחידות, שכבר יצאו מתנור האפיה רמס ברגליו הגסות עד דק, ניגש אל הרבי והפליא בו מכות עד זוב דם, הוא זעק בטירוף: 'מונולים, אתם לא מתביישים? אנחנו נותנים לכם 'הכול' ואתם בוגדים בנו?.'

התברר לאחר מעשה שהגרמנים גילו תוך כדי אפיה, שיהודים מתוך המחנה הכינו מכתב שיועד לשוויץ, שבו מפורטת הזוועה הנוראית המתרחשת במחנה. כגודל הציפיה כך גודל האכזבה, הקבוצה כאבה עד כלות הנפש, אך דווקא הרבי היה מאושר ביותר, מפני שתוך כדי המכות שקיבל, הצליח לחטוף חתיכת מצה בגודל מטבע ואותה שמר בידו. עם צאת הצורר מהמקום, אמר הרבי לבני הקבוצה: 'לא יעזור להם. הלילה נערוך כאן בבלוק את ליל-הסדר - על אפם וחמתם!'

ליל-הסדר. סביב הרבי התאספו הסחופים והדוויים, על השולחן היו זכר לארבע כוסות, משקה דלוח, שהגרמנים התעקשו לקרוא לו קפה... הרבי ידע את ההגדה בעל פה, מצה בגודל מטבע, שנשארה לפליטה הונחה בחרדת קודש, ומרור היה להם בשפע... פניו הקדושות של הרבי מאירות באור מיוחד, והוא מתחיל בשמחה את הקידוש, כאילו נמצא על שולחנו הטהור בימים הטובים. הרבי סיפר את סיפור יציאת מצרים, וכשהגיע הרגע לברך על אכילת מצה, לא היה ספק לנוכחים, שהרבי הוא זה שיברך ויזכה לאכול את המצה הזעירה הזו, כי הלא מסר נפשו עליה בבחינת 'בדמייך חיי'.

לפתע פתאום התרוממה אחת מהנשים ואמרה בהתרגשות: "הלילה הלא הוא ליל-הסדר, פסגתו היא קיום מצוות 'והגדת לבנד'. נמצא עימי בני הקטן, והוא הילד היהודי היחיד כאן! אני מציעה, שהוא זה שיאכל את המצה כי זוהי הדרך הטובה ביותר להמחיש לו את 'והגדת לבנד' במקום נורא זה". הרבי להפתעת הכול הסכים - ובחרדת קודש קרא לילד והעניק לו את המצה. הילד בעיניים נוצצות מהתרגשות בירך ואכל את המצה, לדמעותיהם של כל הנוכחים.

הרב מרדכי נויגרשל שליט"א, סיפר סיפור זה בדרכי פולין האבלות לקבוצת מורות חשובות בבית יעקב וכשסיים לספר, קמה גב' מ. אלתר ואמרה: "כבוד הרב, אני אמשיך את הסיפור. האישה שסיפרת עליה היא דודתי. כשהסתיימה המלחמה, הרבי מבלוזוב הגיע בנסי ניסים לארה"ב, כך גם אותה אישה ובנה, היא לא הכירה שם איש מלבד את הרבי". באחד הימים הגיעה לבית הרבי וביקשה להיוועץ עמו: הציעו לה הצעת שידוך של יהודי בשם הרב ישראל שפירא. היא לא יודעת מאומה על האיש ומבקשת לשאול את הרבי אודותיו.

הרבי הכירו היטב, מפני שאדם מכיר את עצמו... התברר, שאותה אישה הכירה את הרבי בתוארו אך לא בשמו הפרטי. ענה לה הרבי: 'חושבני, שכדאי לך להיפגש עימו, מה יש לך להפסיד'. היא הגיעה לפגישה וגילתה כי מדובר ברבי עצמו. הם נישאו במזל טוב. היא הפכה להיות לרבנית מבלוזוב ובנה הילד משמש כיום כרבי מבלוזוב שליט"א ומנהיג את עדתו בארה"ב. כששאלו את הרבי, מדוע בחר להינשא לה, ענה: 'אישה בעלת תעצומות נפש כאלו, בתוך התופת הנוראית של 'ברגן-בלזן', מקום שחיי אדם שווים כקליפת השום, כשהיא אינה יודעת, אם היא ובנה יחיו עוד יום אחד, ובכל זאת מנצלת את ההזדמנות – לקיים את מצות "והגדת לבנך" – שזה כל מעיינה! אישה כזו, זכות היא לי להינשא לה, ילד של אמא כזו, חפץ אני לגדל בביתי!". (לוקט מהעלון 'פניני עין חמד')

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א, על בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל

"בשכר נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים" (סוטה יא ע"ב). מה היתה מעלתן הגדולה של אותן נשים? כולנו מכירים את מאמר חז"ל התולה את סיבת גאולת עם ישראל ממצרים בכך שלא שינו שמם, לשונם ומלבושם. אולם כשחז"ל באים לשבח את צדקותן של נשות ישראל במצרים, הם לא מציינים ענין זה, אלא מתארים את מסירות נפשן של הנשים הצדקניות שעמדו בגבורה כנגד גזירת פרעה, והיו יולדות בתנאים שמעל דרך הטבע.

נשות ישראל ידעו שהמצרים הגו רעיון כיצד לחסל את עם ישראל על ידי מיעוט הילודה. כנגד זה הן הקימו וקיימו את הבית היהודי במסירות נפש מיוחדת במינה". חכמת נשים בנתה ביתה" (משלי יד, א). האשה בחכמתה מעמידה את הבית, ובגבורת רוח מקיימת את שלום הבית ואחראית לשלמותו.

בספר על הצדיק הירושלמי רבי אריה לוי זצ"ל מסופר על בני זוג שהתגוררו בשכנתו של רבי אריה. הם היו עשירים וירדו מנכסיהם. עולמם חרב עליהם, ואורח חייהם השתנה לבלי הכר. מרוב בושה והשפלה, הם הסתגרו בביתם, ונתקו את הקשר עם סביבתם. כדי להשתכר למחיתו, נאלץ הבעל לעבוד כשכיר במשרה פשוטה. אנשי השכונה שמו לב לתופעה מוזרה ומחשידה: בכל יום, בשעה קבועה אחר הצהרים, היתה האשה יוצאת מן הבית כשהיא לבושה בהידור רב, ומקושטת בתכשיטים שעוד נותרו לה. ספרו על כך לרבי אריה לוי.

רבי אריה קרא לאשה, כששמעה האשה השיבה: "אספר לרב את כל האמת. הרב יודע שבעלי היה איש עשיר וירד מנכסיו. כיום, הוא נאלץ לצאת בכל בוקר מן הבית, ולעבוד במשרה פשוטה שמכניסה לו משכורת זעומה. בעקבות זאת הוא מרגיש מושפל ורוחו עגומה עליו. ואם לא די בכך, כל הזמן הוא חי בהרגשה כי כבודו ומעמדו ירדו בעיני".

המשיכה האשה: "אני יודעת שאין סיבה שירגיש מושפל כלל. מאת ה' היתה זאת, כך נגזר מן השמים, ואין להרהר אחר מידותיו של הקב"ה, חס וחלילה. כסף אינו העיקר בחיים. ברוך ה' אנו בריאים ושלמים ויכולים לעבוד את ה'. ברוך ה' שהוא יכול לעבוד ולהרוויח את פת לחמנו, וגדולה מלאכה שמכבדת את בעליה".

ואז גילתה האשה את סודה: "אני יודעת שבעלי זקוק לחיזוק ולעידוד. לכן בכל יום אחר הצהרים, בשעה שבעלי שב מן העבודה, אני מתלבשת בהידור, מתקשטת במיטב התכשיטים שנותרו לי, ויוצאת לרחוב. במקום שאקבל אותו בבית בבגדים פשוטים ובפנים נפולות, אני יוצאת לקראתו ומקבלת אותו בכבוד ובהדר ובסבר פנים יפות. אני מראה לו כמה אני מאושרת שאני אשתו, וכמה אני שלימה עם כל מה שהקב"ה נותן לנו".

כמה גדלות נפש יש כאן! במעשה שלה היא חיזקה את רוחו של בעלה, השיבה את נפשו, וחיזקה את שלום הבית ביניהם. זו גבורת הרוח של נשות ישראל הצדקניות! עם ישראל היו משועבדים במצרים, עבדו בפרך בחומר ובלבנים. השעבוד היה קשה מנשוא. אך לא פחות מהשעבוד הגשמי, קשה היה שברון הרוח שלהם. אולם כשהבעלים ידעו שבבית מחכות להן נשותיהם הכשרות, והן עומדות בגבורה, ואינן נכנעות לגזירת פרעה – הדבר עודד את רוחם, ונסך בהם כח ואומץ לעמוד בכל הניסיונות הקשים שהיו להם במצרים. ('אריה שאג')

ליל הסדר בערבות סיביר ומסירות הנפש של הרה"ח ר' יצחק גלבך זצ"ל

הוא נכנס לתאו בשקט ובחשש, תוך כדי שהוא מוודא שאיש לא עוקב אחריו ומתבונן במעשיו. הוא החזיק בידו את האוצר. הקור היה נוראי, עשרות מעלות מתחת לאפס. שגרת מזג אוויר אי שם בערבות סיביר, כשלגופו בגדים בלויים שמנסים ללא הצלחה לשמור על חום גופו. שיניו נקשו זו לזו, אך הניצוץ היהודי דלק בתוכו בבערה גדולה, הוא הזיז את האבן שהתרופפה לה באחד הקירות והחביא את אוצרו – סעודת ליל הסדר שיחול בעוד כמה שבועות. לא, זו לא היתה חתיכת מצה, זו היתה חצי קוביית סוכר שהצליח לקבל תמורת פרוסת הלחם היומית, היום הוא יישאר רעב, כמו ימים רבים, אבל בפסח יהיה לו אוכל כשר, תהיה לו מצה בצורת קוביית סוכר, מים לארבע כוסות, חתיכת מרגרינה לכורך, עוד חתיכה לאפיקומן, לגבי מרור הוא לא דואג, יש לו בשפע.

'חמש שנים ועבודות פרך בסיביר!' הקריא השופט הסובייטי בקול רועם את גזר הדין באולם בית המשפט בוויילנא על הנאשם הרה"ח ר' יצחק גלבך זצ"ל. הוא נאשם בהפצת יהדות, חלוקת לוחות שנה עם חגי ישראל ליהודים שנעו ונדו ברחבי מזרח אירופה, כשהם בורחים מהצוררים מבקשי נפשם. לא שהרוסים היו צריכים סיבה להשליך יהודים לסיביר, 'תנו לנו את האנשים ואנו נמצא כתב אישום עבורם' היו אומרים מפקדי הק.ג.ב. לסוכני החרש, על אחת כמה וכמה כשתפסו דג שמן.

ר' יצחק גלבך נולד בפולין וזכה ללמוד אצל גדולי הדור: אצל ר' אלחנן וסרמן בברנוביץ' ולפני כן אצל ר' ברוך בער ליבוביץ', בעל הברכת שמואל, בקמניץ. לימים יספר שדמות רבו ר' ברוך בער, מאירת הפנים שאהב אותו אהבת נפש, היא זו שנזכר בה בימים הקשים ביותר שעבר ונתנה לו את הכח להמשיך הלאה. עם תחילת המלחמה ישיבות שלמות נדדו ממקום מושבן, בורחים מחיית הטרף הנאצית, חלקם מצאו עצמם נופלים היישר לידי הכובש הרוסי שמיהר למלאות קרונות שלמים ולשולחם לארץ גזירה. וכך מצא עצמו ר' יצחק גולה לסיביר. וכמו יהודים רבים אחרים, לאחר מספר שנים הבינו שהמאסר בסיביר היה הפרס הטוב ביותר שקיבלו, ובכך חייהם ניצלו.

עם כניסתו למאסר בסיביר, נערך עליו חיפוש מדוקדק בו התגלו 'מכשירי הקשר', הלא הם התפילין היקרות שרכש בדמים מרובים בהיותו נער. הוא למד את הלכות תפילין על בוריים, וחיפש את התפילין המהודרות ביותר, לאחר שחסך עבורם ממון רב. הוא ניסה להסביר ללא הצלחה לשומרים הרוסים במחנה את טיבם של מכשירי הקשר הללו, אך אלו ראו מולם לראשונה בחיים מרגל גרמני ולא רצו לשמוע כלל את הסבריו.

לבסוף החליטו לפרק את מכשירי הקשר מחשש לציתותים, וכך מול עיניו הדומעות, באבחת גרון רוצצו אותם. עשרות שנים מאוחר יותר כשנלקח לבדיקות רפואיות בלב, אמר בחיוך אם תחסר לי פעימת לב אחת, אל דאגה, זוהי הפעימת לב החסרה לי מהרגע ההוא שרוצצו את התפילין שלי.

ליל הסדר הראשון במחנה. הגוף מפורק לאחר יום עבודה קשה, אבל הלב מתרונון לקראת הלילה הגדול. הוא מתפלל ערבית של יו"ט בדבקות רבה, 'את יום חג המצות הזה זמן חרותנו' זועק ללא קול, 'למה יאמרו הגויים' הוא שר בדמעות רותחות את הלל של ליל יו"ט. לאחר התפילה המרוממת, הוא פוסע לאותה גומחה שבקיר, שם ממתינה לו 'סעודת יו"ט וסימני החג'. הוא מוציא את קוביות הסוכר וחתיכות המרגרינה ומתחיל לומר מזכרונו קטעים מההגדה של פסח, אט אט שמורות עיניו נעצמות, הגוף דורש את שלו. למחרת הוא ממשיך לאכול מהאוכל ששמר לו לימי הפסח כדי שלא ישל חלילה באכילת חמץ.

יומיים לאחר ליל הסדר ההפתעה הכתה בו! הוא מבחין ביהודי בר אוריין שהגיע ממש בימים האחרונים למאסר במחנה, כוחו עדיין במותניו, ובידו הוא אווז לא פחות מפרוסת לחם – מנת האסיר היומית, ואוכל בתאבון רב. כשהלה התקרב אליו, ר' יצחק אומר לו בתרעומת: "עד כדי כך הסבל שלכם רב שאינכם יכולים להימנע מחמץ גמור בפסח?" הלה מביט בו במבט משועשע, ומפטיר: "ר' איד, אנחנו כעת באדר ב'!" ר' יצחק נדהם מהתשובה שהוטחה בפניו, אך מיד גלגלי מוחו פועלים כיצד יספיק לאגור מחדש אוכל לפסח, שיחל בעוד כחודש בלבד, ואכן, חלק הצליח להשיג, ומה שלא, כדי שלא יגווע ברעב, שרף את מנת האוכל היומית עד שלא היתה ראויה לאכילת כלב כפי ההלכה, ואכל את האפר. שנים רבות לאחר מכן היה אומר שהוא עדיין מרגיש את אותו אפר בגופו.

שבוע רודף שבוע וחודש רודף חודש. כמות האוכל שהיו מקבלים היתה מועטת ביותר, הרוסים היו שוקלים כל אסיר, ולפי משקלו נקבעה כמות המזון שיקבל, וממנה יכול היה רק לרדת. אם עבודתו לא השביעה את רצון מפקדיו, הכמות היתה קטנה יותר. המפקדים מצידם היו משתדלים לא להיות שבעי רצון. מחוסר תזונה יחד עם הקור הנורא הגוף שקע אט אט ונכנס למעין תרדמת, תנועות הגוף הופכות למונוטוניות וחסרות חיות ונראה שמתהלכים כאן רובוטים ולא בני אדם. העיניים מושפעות מכך עד כדי שהגיעו לכמעט עיוורון בשעות החשיכה, ממש כמו תרנגולים שלא רואים בחשיכה. הדרך חזור מיום העבודה המפרך היתה נעשית בצורה שלא תיאמן, האסירים היו אווזים אחד בשני כמו קרונות רכבת, וכך שורה של מאה איש, היתה מוצאת את דרכה על ידי אסיר חדש שעדיין מאור עיניו תיפקד היטב והיה יכול להובילם בבטחה, או לחילופין על ידי אחד ממפקדי המחנה שממש לא סבלו מתזונה בלתי מספקת.

מוחו של ר' יצחק בקושי עובד, הוא שוכח את ימי השבוע, והוא מקיים את ההלכה 'ההולך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת, מונה שבעה ימים מיום שנתן אל לבו שכחתו, ומקדש השביעי'. סביבו מתהלכים כמותו, צל של אנשים, התקשורת ביניהם מינימלית, מחוסר כוח. יום אחד, במהלך העבודה, האדם שליידו מתמוטט, ורגע לפני, הוא אומר לו בכוחותיו האחרונים, קוראים לי יוס'ל וייס ממונקאטש, תזכור, יוס'ל וייס ממונקאטש. עם הזמן ודעיכת הגוף, ר' יצחק שוכח צורתה של אות. חלק מן התפילה הוא מצליח לזכור והוא חוטף רגעים ספורים לתפילה תוך כדי העבודה.

רופא המחנה מביט בו ושואל אותו למעשיו המוזרים, "אני יהודי", משיב לו ר' יצחק ללא חת ובגאווה גדולה, "ואני מנצל הזדמנויות לדבר עם אלוקי!" "יהודי?" משיב הרופא בשאלה, "גם אני יהודי!" מיני אז היה הרופא דואג להבריח לו מן המרפאה מנות גלוקוז – סוכר, לפצות קצת את הגוף על התזונה הנוראית.

אותו רופא גם הציל את חייו לאחר שאסירים באו לספר לו שחברו ר' יצחק קפא למוות, הרופא הביא את חבריו הגויים, ובמשך שעה ארוכה שפשו על גופו שלג כדי להחזיר את זרימת הדם בגופו. אט אט בניסי ניסים גופו מצליח להתרגל למצב, ואיכשהו מצליח לשרוד, האמונה היוקדת של ברסלבער חסיד, ורבותיו שבצילם גדל, נתנו לו את הכוח להמשיך, מימרא אחת מן הגמרא זכר משום מה והיה משננה בינו לבין עצמו ללא הרף: אם נאמר 'בכל נפשך' למה נאמר 'בכל מאודך' ואם נאמר 'בכל מאודך' למה נאמר 'בכל נפשך'? יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו, לכך נאמר 'בכל נפשך' ויש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר 'בכל מאודך'. באחת הפעמים שהתפלל, חלם על אחד מרבותיו בברסלב הרה"צ ר' אהרן לייב ציגלמן זצ"ל שאומר לו, התפלל שתזכה לצאת ולהקים בית בישראל. וכך עשה.

חודש לפני מועד שחרורו נקרא לפתע למפקד המחנה. "תחתום על הטופס, אתה משוחרר!" ברוב טובם השלטונות הסובייטים היו נותנים כרטיס נסיעה ברכבת למקום שהאסיר המשוחרר היה בוחר לנסוע, ר' יצחק, כברסלבער מובהק רצה בכל מאודו לנסוע היישר לאומן, עיר הגעגועים, שטרם זכה להיות בה, אך היה לו ברור שכאשר ישמעו את היעד יגרשוהו מיידית בלא כלום, הוא מבקש מפה כדי למצוא מקום ששם האקלים והמוזג אוויר דומים למקומות שגדל בהם, הוא מתבונן במפה ובוחר את המקום אליו איוותה נפשו, הם נותנים לו את כרטיס הרכבת ואומרים לו שהתחנה במרחק של עשרים קילומטר ומשהו.

"את העשרים הקילומטר" היה אומר ר' יצחק "הלכתי די מהר, אבל את הימשהו זה כבר לקח ימים ארוכים עם סכנות של חציית נהרות קפואים, כשאני שומר על הכרטיס מכל משמר". ברכבת ישב בדד ללא שום אוכל ושתיה כשלפניו ימים ארוכים של נסיעה. כאשר הרכבת היתה עוצרת בתחנות, הנוסעים היו יורדים לקבל כוס מים חמים שהשלטונות נתנו חנים לכל המעוניין, אך רק בתנאי שיש לו כוס...

ר' יצחק שהיה עם בגדיו לעורו נשאר ברכבת, אחד הנוסעים מפקד מבוגר בצבא, פנה אליו בפליאה מדוע אינו יורד כמו שאר הנוסעים, לכששמע את סיפורו גילה לו בסוד שגם הוא יהודי, ומעתה ואילך, הוא יתחלק איתו בכל מאכליו עד סופה של הנסיעה הארוכה, ובכך הציל את חייו. הרכבת מגיעה למוסקבה, ר' יצחק יורד בחשש, הוא מחפש דבר ראשון בית הכנסת, להניח תפילין ולפתוח ספר קודש, הוא במתח עצום האם יצליח לזהות את האותיות? האם יצליח לקרוא?

הוא משוטט ברחבי מוסקבה, ותר בעיניו אחר בית כנסת, הוא מצליח למצוא אחד כזה ולהיכנס לתוכו, הוא רץ לארון הספרים ונוטל ספר מתוכו ופותח אותו במהירות, שטף של דמעות פורץ מעיניו, הוא מצליח לקרוא! הוא זוכר את האותיות! ר' יצחק זכה לעלות לארץ ישראל להקים בית נאמן בישראל ולראות בחייו משפחה גדולה ומפוארת, דורות ישרים מבורכים. (הרב אברהם פוקס מתוך 'לקראת שבת מלכתא')

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א, על הרכוש הגדול ביציאת ישראל ממצרים "בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֵעֹז" (תהילים קי"ד, א')

יש להבין מדוע כפל הכתוב את לשונו: תחילה אמר "ישראל ממצרים" וכפל ואמר "בית יעקב מעם לעז"? ויש לומר, שעל אותה שעה שהיו ישראל יוצאים ממצרים נאמר {שמות י"ב, ל"ז}: "וה' נתן את חן העם בעיני מצרים וישאלום", ובזמן יציאת בני ישראל ממצרים, היו המצרים צועקים שבני ישראל גזלנים, שלקחו מהם את כל כליהם שהשאלו, וכעת אינם רוצים וחפצים להשיב להם את הכלים. על כך אמר הכתוב: "בית יעקב מעם לעז" – שהיו יוצאים מתוך עם שהיו מלעזיזים עליהם שנטלו את רכושם בגנבה.

ובהמשך המזמור כתוב {תהלים שם, ב-ג}: "היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו, הים ראה וינס" וגו'. והכוונה בזה היא, שהיו מאומות העולם שהיו חושדים את ישראל בגניבת הרכוש כטענת המצרים. ואימתי חזרו ישראל להיות 'עם קדשו', כלומר כשרים בעיני שאר האומות שלא יחשדום עוד בגניבה? היה זה בעת ש"הים ראה וינס" בעת קריעת ים-סוף, אז מתו המצרים הרודפים אחריהם בים, ומאחר ש'גוי שמת בלא בנים נעשו כל נכסיו הפקר' נבא בתרא נד, בן, ממילא זכו ישראל ברכוש ששאלו מהם במצרים מן הדין.

רבנו יוסף חיים זצוק"ל {בספר בן איש חי דרוש א לשבת הגדול} כתב על כך פרוש נאה, ותחילה הוא מקדים מעשה, על אדם אחד שהיה שודד את כספי הממלכה במשך שנים רבות, גנב כספומטים, שדד את כספרי הבנקים, את כספי תחנות הדלק ועוד ועוד. כמעט לא היה מקום שלא נשדד על ידו לכל הפחות פעם אחת, עד שהיו אומרים עליו בלשון מליצה – "פותח שערים בתבונה..."

ויהי באחד הימים, בעת שעבר ברחוב ועסק בנטילת ארנקים מכיסי אנשים תמימים, תפסו אותו שוטרי המלך ויתנוהו בבית-הסהר. לאחר משפט קצר, בו הובאו ראיות לנזקים רבים שגרם לאלפי אנשים, וכן על מה שגרם להחרבת משפחות ועסקים רבים, דנהו שופטי המלך למוות, עליו נאמר המשל המפרסם: "סוף גנב – לתליה".

והנה, בזמן שהוציאוהו לכיכר העיר לתלותו לעיני כל, אמר לתליין, שהרי ידוע שיש לכבד את בקשתו האחרונה של האדם בטרם ימות, ועל-כן מבקש שיביאו לפניו בקבוק ויסקי משובח (ממש כמו אותו צורך היהודים איכמן, שם רשעים ירקב, שבקש לפני הוצאתו להורג בקבוק וודקה, בכדי שימות מתוך כהות חושים ולא יסבול). לאחר שהביאו לו את הבקבוק שביקש, אמר שאינו מסוגל לשתותו כך, כשמקיפים אותו חיילי המלך עם חרבות ורומחים, ומבקש לשתות את המשקה החריף באחת ממרפסות הבתים שסביבות הכיכר מתוך שלוה, אך לפני כן עליו לשוחח ולומר דבר מה אל המלך בכבודו ובעצמו, ואשרו לו גם זאת.

התקרב השודד למלך ואמר לו, שמבקש מהמלך שישבע לו שלא יאונה לו כל רע עד שיגמור לשתות את הבקבוק כולו, ונימק את בקשתו בכך, שפחד שתוך כדי שישתה את הבקבוק יפחידוהו השומרים ושאר החיילים, ולא יוכל לגמור את שתייתו.

שמע המלך את בקשתו, ונשבע לו שלא יאונה לו כל רע עד שיגמור לשתות את הבקבוק כולו. מיד לאחר מכן התחיל אותו שודד לעלות במדרגות הבית, שבחר לשתות במרפסתו את בקבוק הויסקי, ועשה עצמו כנתקל באחת מהמדרגות, ונפל הבקבוק מידו ונשבר וכל המשקה התפזר.

מיד צווה המלך שיביאו לפניו בקבוק אחר, אך אותו שודד בא לפני המלך וטען: "הלא נשבעת, אדוני המלך, שעד שלא אגמור לשתות בקבוק זה, לא יאונה לי כל רע, והנה בקבוק זה כבר לא אוכל לשתות לעולם, מאחר שנשפך ונבלע באדמה, וממילא צריך אני לצאת לחופשי, בכדי שלא יהיו דברי המלך כשקר"...

התייעץ המלך עם יועציו ושריו, והחליטו כולם פה אחד שיש לשחררו בלית בררה אחרת, שהרי להוציא את המלך כשקרן אינם חפצים. כך קיים אותו אדם בעצמו את מאמר הכתוב [תהלים קכ"ד, ז]: "הפח נשבר ואנחנו נמלטנו", ותהי לו נפשו לשלל בעבור חכמתו...

מבאר רבי יוסף חיים: כך גם היו ישראל במדבר. בתחילה נטלו את ממון המצרים בתורת שאלה, ועשו עמם תנאי שיחזירו להם ורק להם את הממון. אמנם לאחר שעברו מספר ימים, כאשר בני ישראל החלו לתכנן לשוב למצרים על מנת להשיב את שאלתם, עשה להם הקדוש ברוך-הוא נס, שהמצרים החליטו לרדוף אחריהם אל תוך הים, והיו אז מסורים לעונש בידי ישראל כאותו נדון שקבל את הבקבוק, וידעו ישראל שאם המצרים יטבעו, לא יהיה להם שוב למי להשיב את הממון בידם.

וכאשר המצרים אכן טבעו בים, צעקו ישראל: "רוצים אנו להשיב את הרכוש אך אין לנו למי להשיב, שהרי כולם פה מתים לנגד עינינו, ואין להם שום יורש שיטול את הכסף והכלים שנטלנו מהם!"... (מתוך הגדה של פסח 'לספר בציון')

"האלקים שלכם שלח לך מצות לפסח"...

תקופת מאסרו השניה של הרבי מסקולען זצ"ל ברומניה הקומוניסטית היתה בחודש ניסן. לצד המאמצים רבים לשחרורו, עשו העסקנים השתדלויות רבות לספק לו מצות לתוככי הכלא, אולם מאמציהם עלו בתוהו. בסופו של דבר, אחר כל הפעילות עזר ה' ע"י שליחיו הנאמנים, היה זה ע"י איש יקר בלונדון בשם גוטרמן, שהיה עסקן גדול. הוא הלך למשרדי ה'צלב האדום' בלונדון לבקש שיפעלו על ממשלת רומניה שיכניסו מצות לרבי. אולם נציג ה'צלב האדום' ענה לו בתחילה שהוא לא מתערב במדינה קומוניסטית.

כשראה גוטרמן שהוא לא מצליח לפעול, הכה בשולחן בעוצמה, עד שהזכוכית שהיתה על השולחן התנפצה, והוא נפצע ביד בצורה קשה!... ואז, כשראה הגוי מ'הצלב האדום' כמה שזה נוגע לו בנפשו, הרים טלפון למי מנציגי ממשלת רומניה, והודיע להם, שאם הם לא מכניסים מצות לרבי הוא לא מקנא בממשלת רומניה...

וכך היה. כרבע שעה לפני התקדש חג הפסח, פתח השומר הגוי את דלת התא של הרבי ואמר לו: "האלקים שלכם שלח לך מצות לפסח"...

לימים התבטא על כך הרבי זצ"ל ואמר, כי רק בשביל זה היה שווה להיות במאסר, לשמוע מילים כאלו מהגוי... (ע"פ גיליון 'באר בשדה' שטפנשט)

חג פסח שמח וכשר לכל עם ישראל, שנזכה לשמוע בשורות טובות וישועות!

והייתם לי סגולה

סגולות ועצות נפלאות להינצל ממגיפת ה'קורונה' המתפשטת ל"ע בעולם

מפי ספרים וסופרים צדיקים קמאי זי"ע

תפילה

א. ראשית הכל ירבה בתפילה לפני אדון כל, וקרוב ה' לכל קוראיו באמת¹, ויאמין בכח התפילה כי רבה היא לשנות את הטבע להנצל מן הסכנה ולבטל הנגזר², ואף להחיות מתים³.

תהלים

ב. ירבה באמירת תהלים, ובפרט אחר התפילות שחרית ומנחה⁴

תורה

ג. יגביר חיילים בלימוד התורה וכמו שאמרו ז"ל 'תורה מוגנא ומצללא'⁵

יבטח בה' ולא ידאג

¹ וכדאיתא בב"ר (ב' י"א), 'אמר משה רבינו ע"ה לפני הקב"ה, כשתהא רואה בניך בצער ואין מי שיבקש רחמים עליהם מיד ענה אותם, אמר לו הקב"ה, משה חיך, שבכל שעה שיקראו אותי אני אענה, דכתיב כה' אלוקינו בכל קוראינו אליו'.

² רבינו בחיי, 'שיאמין בכח התפילה, שבכחה לשנות הטבע להינצל מן הסכנה ולבטל הנגזר'.
³ שיטה מקובצת (כתובות ק"ד), על מה דאיתא בגמ' שבזמן פטירתו של רבינו הקדוש רבי יהודה הנשיא הכריזו שלא יודיעו את דבר פטירתו, ומי שיודיע ידקר בחרב, וביאר, משום דהציבור התפללו באותה שעה לרפואת רבינו הקדוש, ואם ימשיכו להתפלל יוכלו בתפילותיהם אף להחיות אותו, אך כשישמעו שכבר הסתלק יפסיקו מלהתפלל.

⁴ הגרע"א במכתבו הידוע בשנת תקצ"א בעת שהייתה מגפית החולירע ר"ל, 'ולומר אחר התפילה ערב ובוקר תהילים איזה מזמורים שיבחר מעכ"ת'. (משמע מהמשך מכתבו ש'בערב' הכוונה למנחה וכפי שהוא ממשיך בעניין הקטורת, 'ולומר בבוקר ובערב אחר פ' התמיד בציבור כל נוסח פ' הקטורת', ופ' התמיד הרי אומרים בתפילת המנחה ולא במעריב).

וכך גם הורו עכשיו בעת הזאת גדולי צדיקי דורינו שליט"א

⁵ סוטה כ"א א'.

ד. לא יתן דאגה בלבו כלל מהמצב⁶ ויבטח בה' ובחסדיו⁷ ויאמין בו באמת ובתמים⁸, ולא יפחד בלבו⁹.

אמן יהא שמיה רבא

ה. יענה 'אמן יהא שמיה רבא מברך' בכל כוחו¹⁰, שדבר זה מעכב הצרות ומשמח את הקב"ה¹¹.

פרשת הקטורת

ו. יאמר פרשת הקטורת ערב ובוקר¹², בכוונה¹³, דמעלתה רבה היא עד למאוד לשמירה מצרות בכלל, ובשעת מגיפה בפרט¹⁴.

מאה ברכות

⁶ כמש"כ שלמה המלך במשלי (י"ח י"ד), 'רוח איש יכלכל מחלהו', ופרש"י, רוח איש - רוח גבר שהוא איש גבור ואינו נותן דאגה בלבו ומקבל כל הבא עליו בשמחה ובחבה, יכלכל מחלהו - אין כוחו סד מעליו.

ופירוש הגר"א ע"ז, ... וזהו רוח איש - כשהאיש תמיד בשמחה, הוא יכלכל מחלהו - אף שתבוא עליו מחלה חס ושלום, הוא יכלכל מחלהו בשמחתו ויבטלנה' (ומועילה אפילו אם כבר נחלה).

⁷ הרה"ק מקאברין זי"ע כתב בשעת מגיפה, וז"ל, הבטחון הנהו עיקר הרפואה, ולא יהיה פסוק זה זה מפיהם ה' צבקות וגו', וכשתשערו זאת בלבבכם לא ישלטו בכם הפחדים ר"ל, און גאט ב"ה וועט ודאי העלפין' (ה' ב"ה בוודאי יעזור).

⁸ ועל ידי אמונתו בהקב"ה לא יפחד, וכמש"כ הרה"ק רבי אשר מסטאלין זי"ע (הובא בבית אהרן קמג). עה"פ (ישעיה כח טז) 'המאמין לא יחוש', - היינו לא ידאג, כי כאשר יודע ומאמין אשר הקב"ה הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ואין שום דבר שיכול לבוא עליו אם לא ברצון הקב"ה, והרי הקב"ה הוא אבינו וכרחם אב על בנים מרחם אותנו הקב"ה וחפץ להיטיב לנו, א"כ מה לו לפחד.

⁹ שומר אמונים בשם האר"י הק' (מאמר הבטחון והתחזקות פ"ב) וז"ל: 'כשיש ח"ו דבר בעיר אין יכול לשלוט רק באילו שיש להם פחד, אבל כאלו שמתגברים בלבם ובבטחונם על ה' ומתגברים על הפחד אין שום דבר רע יכול לשלוט בהם'.

¹⁰ מס' שבת (ק"ט), אמר ריב"ל, כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כוחו קורעין לו גזר דינו. ובפרקי היכלות (ו ג) הובא דבר זה בהרחבה, 'אמר רבי ישמעאל, סח לי סגסגא"ל שר הפנים ידידי שב בחיקי ואגיד לך מה תהא על ישראל... אמר לי ידידי בא ואכניסך ואודיעך מה גנוז לישראל עם קודש... ופתח והראני כמה צרות כתובות צוררות משונות זו מזו, אמרתי לו הללו למי, אמר לי לשיראל... למחר הכניסני לחדרי חדרים והראני צרות משונות מהראשונות אשר לחרב ולרעב ולשבי... אמר לי בכל יום מתחדשות צרות רבות עליהם מאלה, וכשנכנסים לבתי כנסיות ועונין אמן יהא שמיה רבא אין אנו מניחים אותם לצאת מחדרי חדרים'.

¹¹ ורב עמרם גאון על עובדא דרבי ישמעאל, 'הא למדת כמה גדול כח הקדיש שמעכב הצרות ומשמח הקב"ה'.

¹² זוה"ק (ויקהל), 'מלה דא קיימא קמי קודש בריך הוא, דכל מאן דאסתכל וקרי בכל יומא עובדא דקטורת, ישתזיב מכל מלין בישין חרשין דעלמא, ומכל פגעין בישין, ומההרהורא בישא, ומדינא בישא, וממותנא, ולא יתזק כל ההוא יומא, דלא יכגיל סטרא אחרא לשלטא עליה'.

¹³ בזוה"ק (שם) ומסיים, 'ואצטריך דיכון בה'.

¹⁴ בזוה"ק (שם) בקוטרות לעניין לעצור המגיפה, וז"ל, 'תא חזי מה כתיב 'קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטורת', מאי טעמא, 'כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף', דהא לית תבירו לההוא סטרא בר קטורת'.

ז. 'אמר מאה ברכות בכל יום וזו הוי שמירה נפלאה על האדם, ובפרט בשעת מגיפה¹⁵.

קדושה וטהרה

ח. יגביר ויקדש את עצמו בקדושה ובטהרה¹⁶.

פרשת הקורבנות

ט. ילמוד פרשת הקורבנות וסגולתה רבה היא¹⁷.

הטבת המעשים

י. ייטיב ויתקן את מעשיו, ולב יודע מרת נפשו מה עליו להיטיב ולתקן, ואזי אז יבקע כשהר אור הצלחתך ויצמח רפואה במהרה¹⁸.

שמחה

יא. ישתדל ביותר להיות בשמחה¹⁹, וסגולתה רבה להשפיע שפע ברכה לבני ישראל, ולהמתיק את הדינים²⁰.

¹⁵ הטור מביא זאת בשם רב נטרונאי ריש מתיבתא דמתא מחסיא, 'דוד המלך ע"ה תקן מאה ברכות דכתיב (שמואל ב' כ"ג א') הקם על', על' בגימטריה ק' הוי, כי בכל יום היו מתים ק' נפשות מישראל ולא היו יודעין על מה היו מתים עד שחקר והבין ברחו הקודש ותקן להם מאה ברכות'.
וכן **בעל הטורים** (דברים ו' ז') עה"פ בשכבך ובקומך' 'לומר כשיעמוד בבוקר יתפלל ק' ברכות, וינצל מצ"ח ברכות ועוד שתיים - גם כל חלי וכל מכה'.

¹⁶ הגר"ח פלאג'י בספר רפואה וחיים, 'כי על ידי שישראל מתחללים מקדושתם, מגיפה באה, וכשהם קדושים אין מגיפה שולט בהם, ורמז לזה בכוונת הפסוק (במדבר ח' י"ט) 'ולא יהיה נגף בבני ישראל, בגשת בני ישראל אל הקודש'.

¹⁷ הגר"ח פלאג'י שם ('ב קמ"ז) 'לימוד סדר הקורבנות מסוגל הרבה לימים שיש חולי רע או מגיפה בר מינן, כאשר מתבאר מהזוהר הק' (ויקרא קא:):

¹⁸ רד"ק עה"פ בישעיה (נ"ח ח') 'אז יבקע כשחר אורך', ופי' שם הכוונה, 'שאם יעשו המעשים טובים...לא יצטרכו כלל לצום שק ואפר, אלא יבקע כשחר אור הצלחתך, ואם עד עתה בא עליך רעה בגוף או בממון, הרי כשתיטיב מעשיך, אז תצמח רפואתך מהרה...כן יהיה הצלחתך זה בעולם הזה ובעולם הבא', ע"כ.

והרי אם הטבת המעשים מסייעת לרפואה כשיש כבר חולי, עאכו"כ שתועיל שלא תבוא אליו החולי כלל, וכמו שאמרו ז"ל, (שבת ל"ב), 'לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה, שאם חלה אומרים לו הבא זכות והפטור'. הרי לן שיותר צריך זכות כשחלה מקודם שחלה, ואם דבר זה של הטבת המעשים מועיל לאחר שחלה, וודאי שתועיל כשהוא בריא - שלא יחלה כלל.

¹⁹ קדושת לוי (ויצא), 'ידוע שהשי"ת משתוקק תמיד להשפיע טובות על עמו ישראל, אך כביכול הסט"א מעכב נביעות שפע, רק בזמן שישראל מתעוררים בשמחה, אז זאת השמחה דוחה את החיצונים מלהמניע השפע מלהשפיע, ואז הש"י ברוב רחמיו וחסדיו משפיע שפע ברכה על עמו ישראל'.

²⁰ בספר 'רשפי אש' (נעשכ"ז) מביע בשם הבעש"ט הק' דשמחה ממתיק את הדינים. ובסידור הרב בעל התניא ג"כ כותב, דשמחה עושה בחי' המתקת הדינים.

והייתם לי סגולה

פדיון נפש וצדקה

יב. יעשה פדיון נפשי²¹, ובכלל עצם צדקה לעניים וכמו שאמרו ז"ל, 'גדול מתנת עניים שהופך מדת הרחמים לרוגז'²².

אמירת הפסוק 'ואתנה וגו'

יג. לומר את הפסוק הבא (במדבר ה' י"ט), 'ואתנה את הלויים נתונים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל לעבוד את עבודת בני ישראל באהל מועד ולכפר על בני ישראל ולא יהיה בכני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקודש'²³.

לא ישוח בבית הכנסת דבר בטל

יד. לא ידבר בבית הכנסת שום דברים בטלים, וזו הצלה נפלא בשעת מגיפה, וגם לשמירה על בניו הקטנים²⁴.

ברכת המזון

טו. יברך ברכת המזון בכוונה ובהירות²⁵, ודבר זה הוא גם סגולה עצומה לפרנסה בריווח שזה נחוץ לרבים בעת הזאת²⁶.

יכליל א"ע עם נח

טז. שיזכיר ויכליל את עצמו עם נח, ויכוון בלבו כמו שהשי"ת הציל אותו מהמבול כן יציל גם אותו בעת צרה או סכנה²⁷.

²¹ הגרע"א במכתבו, בעת אשר הייתה מגיפת החולירע בשנת תקצ"א.

²² שמו"ר מ"א א'.

²³ סידור ר' הירץ (נדפס בשנת ש"כ והובא כמ"פ בשל"ה הק'), 'ומי יתן שומע לי בעידן ריתחא לומר ואתנה וגו', וינצלו מאבילות שלושים, כי בפסוק הזה יש שלושים תיבות', ע"כ.

²⁴ בספר מורא מקדש לרבי ייבי זי"ע בשם דרך משה, 'אם תרצו להציל עצמכם מן הדבר, וגם בניכם הקטנים שלא ימותו חס ושלום במיתה משונה, לא תדברו חס ושלום בבית הכנסת שום דבר בטל.

²⁵ ב"ח או"ח קפ"ה, 'למה אין ה' בברכת המזון, לפי שכל מי שמברך ברכת המזון אין שולט בו לא אף לא שצף ולא קצף.

²⁶ באר היטיב, 'מי שזהיר בברכת המזון מזונותיו מצויין לו בכבוד כל ימיו.

ומפורסם העובדא עם הגה"ק מהר"ם שפירא זצ"ל אב"ד לובלין ור"י חכמי לובלין, שביקר פעם בת"ת ואמר ד"ז לילדים, ולימים סח אחד מהילדים שקיבל ע"ע דבר זה שיהיה זהיר עד למאוד לברך בכרת המזון בכוונה, ובשנות הזעם ה"י בעת שהיה במחנות ההשמדה, תמיד לא חסרו לו מזונותיו באשר נבחר להיות עוזר במטבח המחנה ויהי לפלא.

²⁷ כתבי הרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע בשם הרה"ק מלובלין זי"ע.

נר אהרן

מאיר לי את הנשמה!

חג
הפסח

נא לשמור על קדושת הגליון. אין לקרוא בשעת התפילה או קריאת התורה

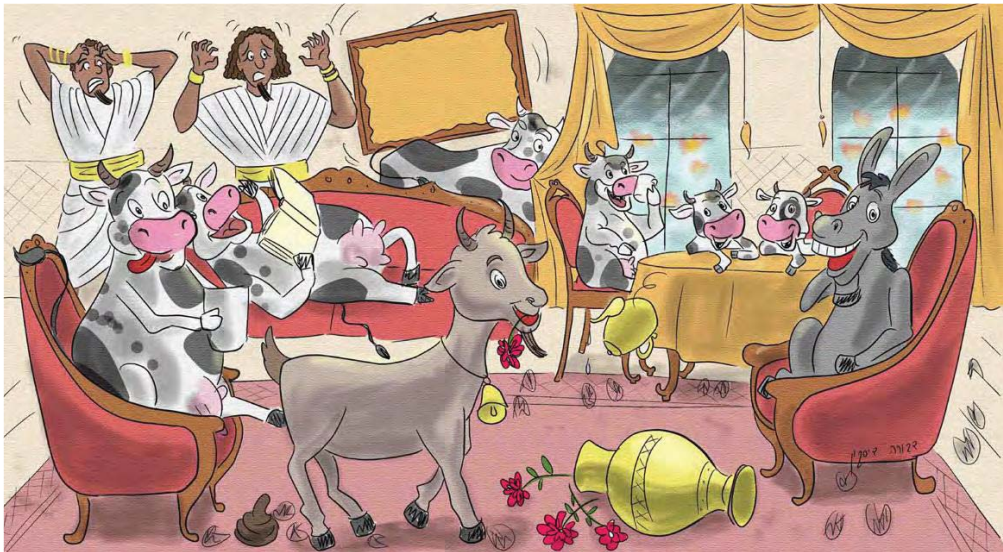
כניסת החג: י"ם: 18:23 מרכז: 18:44

אז יהיה בסדר? הכל תלוי בליל הסדר!

לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ" אלוקים גדול כל כך ולמרות זאת הוא משפיל עצמו כדי לגור איתנו. המטרה של אלוקים ליצור חסרים בעולם וזאת על מנת שנתחיל לפנות אליו להכיר בו וללמוד מדרכיו... בסידור המצרי לא מופיעה ברכת "ברך עלינו" כיון שאפילו גשם לא צריכים, יש לנו את הנילוס, הוא עולה על גדותיו מידי פעם ומשקה לנו את השדות ואנחנו מסודרים. להשתחוות? רק לנילוס! כך הרווח כפול חיים את "השוטף" מבלי מישהו שישב לך על הראש שהרי לנילוס אין ציפיות מיוחדות מאיתנו, תחייה, תזרום - חיים פעם אחת...

כשאלוים סוגר חשבון, הוא קודם כל מתחיל עם המאסטר הזה שבטחת בו, וכלשון רש"י הקדוש "לפי שאין גשמים יורדים במצרים ונילוס עולה ומשקה את הארץ, ומצרים עובדים לנילוס לפיכך הלקה את יראתם ואחר כך אותם".

השעה 6:50 בבוקר מחמוד המצרי יורד כהרגלו מידי בוקר עם חבריו אבו ג'מיל להליכה רגלית "ועל הדרך" עוברים דרך הנילוס כדי להשתחוות לו "ולהתברך" לכל היום, הלם מוחלט מכה את מחמוד! ומפיו נמלטות צעקה "וואלק שוף" יא אבו ג'מיל לאלוהים שלנו יורד דם... הכותרות למחרת בעיתונות קהיר זועקות "הנילוס

איכזב במשחק", אמנם השליט הקהירי מרגיע ת'רוחות ומודיע - אנחנו נערך בהתאם "למשחק חוזר..."

"אמא אם אפשר להבא בלי קטשופ בחביתה..."

מחמודי חוזר הביתה ובפיו הודעה "אמא, אני מתחבר לחמוס עם החביתה, קטשופ לא בריא לי עושה לי בעיות..." "יא מחמודי, אבא כבר חודש לא היה בקניות על איזה קטשופ אתה מדבר?" כל מוצרי המזון שמורכבים מממים נהפכו לרוטב סמיך בטעם של פעם... בבאגטים בטוסטים מהיכן לא ירד דם?

נתאר לעצמנו את אבו חפוף כעת עם השמפו באמצע המקלחת וטיפונת של קצף גולשת לאיזור העין, העסק מתחיל לשרוף... הוא פותח את הטוש אך במקום זרם של מים יורד משם "נקה - דם" סמיך ומבאיש... אבו חפוף מכבב כעת במשחק "הפרה העיוורת" פניו מהולות בדם הוא תופס מגבת ובורח החוצה, אשתו, זאת שהיתה אחראית להרים את קולה על בנות ישראל שאינן עומדות במכסת העבודה, כעת שואגת מפחד על ה LOOK החדש של בעלה המטושטש... מצרים בלחץ אין מה לאכול אין מה לשתות שביתה במשק.

לעומת זאת במחנה ישראל מכריזים על "יום המים" רובי מים מחולקים לילדים המצטיינים ב"אבות ובנים" בזבוז המים בשיאו,

התירוץ המצרי למאבק החדש: "לא ידעתי את ה" מול "למען תדע כי אני ה" - המנצח..."

הטבע כולו זועק "יש אלוקים" כל תפוח, כל נמלה, מגרגיר של עגבניה יוצרים עוד 1000 עגבניות... כולם מעיידים על יוצר כל אשר אין חקר לתבונתו, מאידך הבחירה נתונה לכל אדם האם לפתוח את העינים ולראות, או לבחור בדרך זרימת אנשי העולם "המקורית" ולהתעלם... לפני 3330 שנה קיבל כדור הארץ שיעור מאלף באמונה, השיעור לא נועד רק לפרעה ועבדיו, מטרת השיעור היא לדורות שלמים, וכפי שאומרת התורה "ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתים במ ידעתם כי אני ה". המטרה של אלוקים היא שכל יושבי תבל יכירו וידעו כי התנהלות השוטפת היומיומית מתנהלת רק ע"י מי שכבר תיכנן את ההצגה... ברגע שיש הכרה ברורה מי פה הבוס - העולם נושם אויר יותר נקי, אויר ללא

קנאה ותחרות, אויר של עין טובה אחד כלפי השני... ליל הסדר הוא לילה שבא לסדר לך את ההסתכלות שיש פה מלך שמעוניין שיכירו בו בדרכים טובות. פרעה מלך מצרים כעת עומד להכיר ולדעת מקרוב מי הוא בעל השליטה...

בתחילה אלוקים מדבר עם השליט הקהירי בצורה רכה - שולח לו עלונים - ארגון ערכים, משה נשלח לסדר את הענינים, בתחילה הוא מבקש יפה, מראה לו אותות נחמדים - מטה נהפך לתנין, מטה בולע תנינים... פרעה מפחד מדבר אחד, אם הוא הולך להודות על האמת, הוא חייב להתכופף לאמת... לכן בצורה אלגנטית הוא מודיע למשה - לא מכיר ת'שפה שלך... פה זה לא מדינת הלכה - בקיצור, עזוב אותי וגש לענייני שלך - בהצלחה.

אלוים מעביר הילוך. מסביר הרב משה שפירא - המכות נועדו כדי "להבהיר" בשפה ברורה שיש פה שליט אחד בטבע. שורש המילה מכה - היא "כה" אם אתה לא מבין ברכוכיות - עוברים אתך שלב - מוסיפים את "המם" - "מופתים" משפה של "כה" עוברים לרמת הבנה של "5 יחידות" - למכה... "כה אמר ה' בזאת תדע כי אני ה' הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים... ונהפכו לדם"

התקשורת המצרית מודיעה אלוהי מצרים חולה... נא להרבות בצדקה.

למכחישי האמונה מוכן תמיד בכיס תרגיל הפוך על הפוך, "הבורא כל כך גדול שאין זה מכבודו להתעסק עם יצורים קטנטנים הרוחשים על כדור קטנטן שהוא פירור בתוך היקום כולו" הגוים טוענים: "רם על כל גוים ה' על השמים כבודו" אלוקים רם ונישא נמצא בשמים ולא מסתכל עלינו, אך אנו עם ישראל מכריזים: "מי כה" אלוקינו המגביהי

בעוד המצרים משוועים לחצי כוס חד פעמי של מים, רק לפעם אחת... אצל היהודים ממרקים את הפנאלים והלדים בנקיון יסודי מתכוננים לשבת הקרובה המלך צריך להגיע... המצרים רואים ומתפוצצים, וילדי ישראל מתפוצצים - מצחוק...

אבא, נראה לי שחמאת בוטנים לא הולכת עם אבוקדו...

לונה פארק קהיר מגיש את המתקן החדש - "קפיצות בחינם". בתקשורת מדווחים על תיירים חדשים שבאו למדינה, מיליוני צפרדעים המציפות את מצרים, היו שם כאלו שנכנסו אפילו לתנורים כדי לתת טעימות לפיתות וללאפות. צפרדע היא בעל חי שלא ניתן לאילוף (הרב בן פורת) אלוקים סתם את הפיות לאלו שיטענו - בעל חי קופץ לאש? בטח משה השליט שלהם אילף אותם... אלוקים בחר דוקא בצפרדע, סוג בעל חיים שלעולם אינו ניתן לאילוף... הפיות נסתמו והעינים התחילו קצת להפקח. וכאן רואים את הצפרדעים קופצים בששון ובשמחה כדי לקיים את הוראת - אדון הכל... "כיתה ג 2 להוציא את האוכל" מודיעה המורה. וואלידה התלמידה מפטירה לחברתה פאטימה "ראית מה זה, אבא שלי החליף את אמא בהכנת הסנדוויץ' והוא לא שם לב שחמאת בוטנים לא מסתדרת עם אבוקדו..." פאטימה: "אבוקדו? עם כפות רגלים? לא הגיוני!" וואלידה פותחת הפיתה ומפיה יוצאת שאגה אדירה שהצליחה לקרוע לפאטימה את עור התוף, תוך כדי התעלפות לתוך ערימת החברים הירוקים שבאו לחגוג גם בבית הספר... "על זה נאמר שתיים במכה אחת..."

בסופר זול-קהיר מכריזים על מבצע - מסרק סמין שיהפוך לכם תראש...

כמה קשה היא מידת העקשנות, תבטי כבר למעלה ותודה, פרעה, ב"אחלקרח" היית פעם? אם לא, זה הזמן תנצל זה בחינם... כל גרגיר עפר במצרים נהפך לכינה, התוצאה - ריצפה ענקית הנעה ומניעה את הצועדים על גבה מבלי ללכת, הרגישו שם כמו ללכת על ביצים... אוי לו למי שנופל ברחובות קהיר. אחד הדברים שמשאירים את האדם חסר אונים הוא כשמגרד לו ואין לו איך לגרד בדיוק באמצע הגב מאחורה... עכשיו נדמיין תחושה כזאת בבת אחת בכל הגוף, בגבות, בריסים, כל דקה, כל שניה, זה לא נגמר... פרעה יוצא מהארמון ומחליק בתוך ה"אחלקרח" אלפי כינים מזהים הר חדש - כזה שלא ביקרו בו עדיין, ובמקלה מזמרים... "לטיוול יצאנו..."

מכה אחת תערבב אותם יופי - ספארי בחיני חינם...

שמעתי ממרן הרב עובדיה זצ"ל תאור עסיסי, האבא המצרי מודיע ליוסף: "היום משחקים כדורגל, רק תקרא לאליעזר העבד היהודי שיהיה מי שיאסוף לנו את הכדור מאחורי השער..." לפתע הכדור נבעט וביחד איתו גם הרגל של הבעוט מה קרה? נמרון צעיר שחיפש משהו ביחד עם הקורנפלקס של הבוקר נתן בים קטן תוך כדי זינוק אקרובטי שלא מבייש את השוער של נבחרת מצרים... אליעזר צופה במחזה ולא יודע אם לצחוק או לבכות, הוא בטוח שהוא הבא בתור, אך להפתעתו הנמר ניגש לעברו ומתיישב ממולו כמו "פודל" קטן... "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ" גם לבעלי החיים יש ציות אלוקי, ציות ברור שמראה להם לאן ואל מי ללכת...

מהיכן לא הגיעו החיות לביקור? החל מהדובים הלבנים מאנטרטיקה ועד לצי'טות המרקות מדרום אמריקה, כולם באו בהוראת מלך כל יכול. ג'מילא מדיחה את הכלים והנה דפיקות בדלת, היא לא מספיקה לגשת והדלת נפרצת על ידי להקת נשרים מחוסרי בית המחפשים מקום ארוח... בריצה היא בורחת לכיוון החדר, ומתחת לשמיכה -

הפתעה... קרנף שהגיע מרחוק רוצה קצת לשים ת'ראש - הוא לא אוהב שמפריעים בין שתיים לארבע! לא נעים...

יראת שמים? - רק תפתח את העינים!

התקשורת המצרית מדווחת על האיום הבא של משה, "קול קהיר בוקר טוב, השעה 8.00, האיום הישראלי מגיע לשיאו... מחר באחד בצהריים ירד ברד של אש ומים, כל אדם או בעל חי שימצא בחוץ ימות במקום, מעונין להציל את ממונו? תכניס את כולם הביתה. זה סוף החדשות מקול קהיר..." נכון, זה לא נעים שהפרה עולה על הספה והסוס מוציא אותך מהמטה החדשה, אך אם אינך רוצה למצוא אותם מחר מתים, זו האפשרות היחידה שלך.

מציינת התורה "הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים... ואשר לא שם לבו אל דבר ה' ויעזב את עבדיו ואת מקנהו בשדה". שואל מורי ורבי הרב יוסף מרוביץ שליט"א, היה הפסוק צריך לומר "ואשר לא ירא את דבר ה' כמשקל מקביל לירא את דבר ה', ולמה נאמר "ואשר לא שם ליבו אל דבר ה'?"

אלא מבאר הרב במתק שפתיו התורה איננה ספר היסטוריה אלא היא לימוד לדורות, לכל אחד מאתנו יש את אוטם הלב הפרעוני, בפנים, הקוד הבדוק למה שיהפוך אותך לירא את דבר ה' - מגלה לנו התורה - זו שימת לב בלבד. תתבונן, תחשוב, מכה אחרי מכה תבין שיש אלוקים, אבל אטומי הלב מתעקשים לא לראות ולא לנקות את הלב. המשחק של "הראש הקטן" מחזיק פעם פעמיים שלוש, אח"כ "קו החירום" המצרי, קרס ממחייגים...

ואנחנו? כלום חשים אנו בעוצמות הניסים המקיפים אותנו יום יום שעה שעה, זה לא חידוש שאנחנו מזמן יושבים על חבית של חומר נפץ, חיות טרף צמאות דם מחכות בכפר לשעת הכושר, ואנחנו מלווים בשמירה עליונה בלתי מוסברת, ממשיכים ת'חיים כרגיל, קונים חצילים לשבת ברמי לוי, נוסעים לסופ"ש לטבריה... לא חושבים על הניסים המקיפים אותנו. הקב"ה מעסיק את החיות בכפר במסך ובאפליקציות, אבל אנחנו? נהיה כמותם? חלילה! אנו נכבד על המסך... אנחנו נשדר, נשווק, נפרסם, יש פה מנהיג יש פה מנהל!

אלוהי הנילוס הוא לא הראשון - הוא רק דוגמא

המצרים בטחו בנילוס, חיפשו אלטרנטיבה אחרת לסיפוק המים, כזאת שלא תצריך אותם להשתנות... וברגע אחד ה' הפך אותו לדם. בימינו ישנם אנשים שממשיכים לחפש אלטרנטיבות חילופיות, זה בוטח באו"ם ובאמריקה, זה שם את בטחון בערמת שטרות הירוד שלו השוכבות במגירות הבנקים, והשלישי משקיע את מבטחו באלהי השר"פ, ביטוח רפואי לכל מקרה... ליל הסדר לא בא לספר לנו בדיחות מה היה פעם, אלא לתת לנו מסר, אל תהיו חלק מהבדיחה, אל תבטחו במי שאין לו ישועה, השתדלות זה מותר, אבל הלב, איפה הלב? "רחמנא ליבא בעי", לב של יהודי לא בוטח בירוד, לא בקשרים באו"ם, ולא בפרופסורים משויץ, הלב היהודי בוטח אך ורק במי שאמר והיה העולם, וכלשון מרן החזו"א "ענין הבטחון הוא האמון שאין מקרה בעולם וכל הנעשה תחת השמש הכל בהכרזה מאיתו יתברך..."

אשרינו עם הנצח שיש לנו לילה שהוא כולו יום האור האדיר שאנחנו מקבלים ממנו יעניק לנו את האפשרות להתמודד מול חשכת השקר והסחף שבו העולם צועד ליציאה אמיתית לחירות אמיתית.

חג שמח
רן אהרן בן ישעיה

דבר אחד אף אחד לא יכול לקחת לנו...

נאכל את הלחם כולנו בהסיבה ממש כמו שכתוב בהלכה, ונכון בליבנו שאנחנו אוכלים לא כי אנחנו אנוסים ואין מה לעשות, הפעם אנחנו נוסף עוד כוונה, אנחנו אוכלים כדי לחיות עוד יום בהיותנו יהודים. אבא שבשמים! נסתרות הם דרכיך אבל גלויות הם לעיני כל מתבונן. אבא אוהב את ילדיו במיוחד שמדובר באבא כמוך, שאלות? לנו אין, אך בקשות יש ובכמויות! הבקשה העיקרית שלנו ממך שעם ישראל למרות הנסיונות של רבים להכחידנו, בבקשה ממך שהעם הזה ישאר לנצח, לעולם! ברוך אתה ה'... המוציא לחם מן הארץ! ואז כולם בהתרגשות עצומה לא יכלו לעמוד מול מילותיה החמות של אימי ודמעות של שמחה נטפו מעיניים מעריצות על אשה שלא נכנעת לנסיונות של אנשי השקר לבטל אותנו מן האמת. הם יקחו לנו מה שהם רוצים, חוץ מדבר אחד שאותו אף אחד עוד לא הצליח לקחת מאיתנו וגם לא יצליח - את אהבתנו אליך! אלו היהודים של פעם...

הסיפור המרכזי

ליל הסדר המקום: מחנה אושוויץ. גיבורת הסיפור גב' טאובר. ומעשה שהיה כך היה: השמועה היתה שאע"פ שקיים חוסר במצות, את הסדר הזה - הודיעה גב' טאובר - נערוך כהרגלנו... ונקפיד קלה כבחמורה עם נטילת ידיים וברכת על אכילת הלחם... ומספר הרב טאובר: אני בתור ילד הבטתי בעיניים מעריצות על אמא גיבורה. אמא שידעה להעביר מסר שלא יישכח! התאגדו להם משפחות משפחות מסביב לאמא, היא, שידעה איך לרומם את רוחם של אנשי המחנה החליטה שהיא לוקחת את הנהגת הסדר על עצמה, ואז כאשר הגענו לחלק של "מצה זו על שום מה"? היא לקחה את פרוסת הלחם ושינתה מעט מהנוסח המקובל... וכך אמרה: ריבוננו של עולם! אתה יודע שבחדרי ליבנו אנחנו רוצים לקיים את רצונך ולברך על אכילת כזית מצה, אלא מה, המציאות לא מאפשרת לנו, האויבים מסביב מעוניינים לשבור את גופנו אך יותר את רוחנו, את גופנו? יתכן... אך לא את רוחנו! וכעת אנחנו מודיעים לך בורא עולם, אנחנו

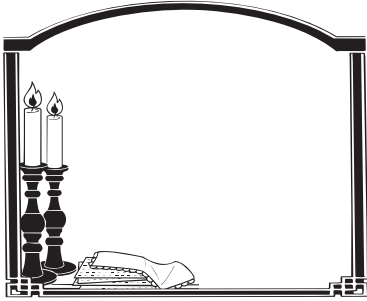

חג פסח

המאור שבתורה

מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך

לצ"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

כל הזכויות שמורות

יצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יובל דהאן נ"י 050-4194600

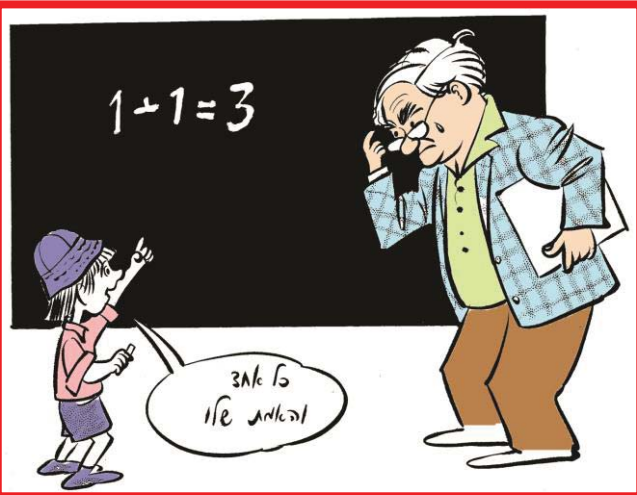
בימים ובלילות נטולי שנה של לימוד רצוף ללא הפסקה היה הנער הצעיר מר"ן רבינו **עובדיה יוסף** זצ"ל אפוף **שאיפות ברורות**, שאיפות נעלות ללא גבולות. תמיד ביקש לברר את ההלכה לאמיתה, להאיר את עיני חבריו בתורה ולהפיץ את התורה בקרב כל ישראל. חברי ילדותו זוכרים כי במעלליו התנכר הנער וכבר אז שאף לגדול ולהנהיג את ישראל בתורה, להיות ה"ראשון לציון", דמות נערצת באותם ימים של תלמיד חכם מופלג הזוכה ליחס כבוד מופלא. רעיו הצעירים היו מקיפים אותו באהבה ובהערצה, מאזינים לדברי התורה ששפע מפיו ולהלכות שהשמיע, כמרא דאתרא זקן ורגיל. אלו מטרות נעלות ושאיפות ברורות שהציב לו העלם הצעיר, **אשר לא מש מהם** לאורך כל הדרך. מסירות נפש עקבית בעמל התורה, שאיפות הקודש הברורות והטהורות מבעד לכל משברי עולם, עד ישומם למעשה ממש. לעמול בתורה עד קצה גבול היכולת, **עד כלות כוחות הנפש**, ולברר אמיתה של תורה מכל החבורים שניתן להשיג, ומשם להעלות דין אמת לאמיתה ולהנחיל לעם דבר אמת.

בזמן שמחת בר המצווה של הרב **כדורי יצחק** זצ"ל, ניגש אליו רבנו "הבן איש חי" זי"ע ואמר לו בשמחה: דע לך כי הנני מבטיחך נאמנה אותה גלימה שהנך לובש כעת בהכניסך לעול מצוות **תוכה לונבשה** אף בגיל מאה, וכך כן היה כמפורסם.

**להתחלק משמעו:
לאפשר לי מקום במרחב
שלך.**

**"בצאת ישראל
ממצרים" אפילו כשהיו
שרויים במצרים בימי
עניים ומרודם, לא פרצו
ישראל את גדרי
הקדושה, שהיו גדורים
מערוות.**

אמר רבי ישראל טויטו הי"ו כי מארי **חיים שלום** זצ"ל היה מספר את אשר שמע מאחד התושבים: בהיותי נער צעיר הסיתוני פעם אחת חברים רעים לדבר עברה, ונסענו בשבת לים רח"ל. כשחזרנו רציני להתפלל אצל המארי, **יסייתי בטובע את המצח** שלא ידעו על מעשי, והנה פתחתי את הדלת, ראה אותי המארי ואמר: "מכסה פשעיו לא יצליח" אותו בחור תושב השכונה נבהל, **וחזר בתשובה** והיום הוא מתנהג כחרדי לכל דבר.

בעודו נער, הגיע הגאון רבינו **רפאל ברוך טולדנו** זצוק"ל לסעודת מצוה ונמנע מלאכול, ידידיו לחצו עליו מאוד שיגלה להם מדוע אינו אוכל, עד שנאלץ לספר להם שהוא שרוי בתענית. שאלו אותו לפשר התענית, ואמר להם: "הייתי בבית הדין ושמעתי כיצד **מתוכח אדם אחד** עם אבי, הוכחתי את האיש וגערתיו בו, אבל אבא מזה בעדי והצטער על שהעלבת את האיש. עתה אני צם כדי לכפר על שגרמתי לאבא צער.

מצווה בחזרת - חסה - דחס רחמנא עלן. "מרור" בגימטריא "מוות", ואילו "חס" בגימטריא חיים - חס הקב"ה **נרחמי הרבים** עלינו והפך את ה"מרור" ל"חס".

**נשאינו יכולים לקבל זאת -
אנו שופטים זאת.**

"אלהי מסכה את חג המצות תשמור" מה עניין וסמיכות ביניהם?
אלא יש המחמירים חומרות שונות בחג הפסח, ועל ידי זה **באים לכעס** על בני ביתם ומכיוון שכל הכועס כאילו עובד עבודה זרה לכן נכתבו שני הפסוקים הללו יחד ללמדנו, **שישמור** האדם את עצמו **מלכעוס**.

עני אחד הסב עם משפחתו אל שולחן ה"סדר" והיו מספרים ביציאת מצרים.
שאל אחד מן המסובים: "מה טעם אנו עושים זכר **לטיט ולמורד** של בני ישראל במצרים, ואין אנו עושים זכר **לרכוש גדול** שהוציאו בני ישראל ממצרים?"
השיב לו עורך ה"סדר": "לפי שהטיט והמרור **עדיין מצויים** בשפע, ואילו הרכוש הגדול כבר **לא נותר ממנו כלום**..."

נקודה פשוטה
מסופר על הרמב"ם שבזמן שהיה רופא בחצר המלך, אחד משריו של המלך **קינא בו מאוד** ורצה שהמלך יפטר אותו מתפקידו ולכן הוא הציע למלך שיביא רופא יותר טוב לחצר המלך. המלך הסכים. הלך השר והביא רופא שנחשב הכי טוב אצל הגויים ורופא זה התגאה מול הרמב"ם שהוא יותר גדול ממנו ברפואה. הרופא ביקש שהוא והרמב"ם יתחרו ע"י **שכל אחד יכין לשני רעל** ומי שיצליח להינצל מהרעל הוא הרופא הכי טוב. הרמב"ם התנגד כיוון שלא רצה להרוג אדם על ידו, אך הרופא השני לא פחד כיוון שהיה בטוח שינצל. הלך הרמב"ם והביא מרפא טוב שהכין לרעל והגיע לארמון. הוחלט שהרמב"ם ישתה הראשון את הרעל, לאחר ששתה הרמב"ם את הרעל כולו נהיה שחור ונשכב על הרצפה כמת תלמידיו לקחו את המרפא והכניסוהו לתוך פיו של הרמב"ם בבהלה ולאחר כמה דקות הוא קם על רגליו בריא, **כולם הופתעו מהמחזה**. הרופא השני החוויר מרב פחד שכעת הוא יצטרך לשתות את הרעל. הוציא הרמב"ם כוס וערבב דבר מה בתוכה והוסיף ואמר שהוא נתן לאדם שנידון למוות בבית האסורים רק להריח את הרעל והוא ישר מת. לאחר מכן הרמב"ם לקח כפית מהרעל ונתן לרופא אשר לאחר כמה דקות מת, לאחר מיכן וביקש מהמלך לשתות זאת, המלך והשרים נבהלו וכי הרמב"ם רוצה להרעיל את המלך.
אך למרבה הפלא כדברי הרמב"ם משקה זה הוא היה משקה צמחים ולא רעל...
ברגע שאדם חושש ממשהו, **עלול דמיונו** בלבד להרוג אותו. אם אדם בטוח שנשימת המשקה ממיתה- הוא עלול למוט רק מן הדמיון! אותו רופא לא יודע שהדמיון בלבד יכול להרוג אדם. הרופא כיכ פחד מהרעל עד שיכול היה למוט רק **מהמחשבה** שזהו רעל. ובנצטם אלנו מי סוכר.
כמו אותו אסיר שמת כיון שחשב שזהו רעל! **מה רבה כוחה של המחשבה**. (העורך)

בעיר צפת סיפרו נפלאות מקדושת תורתו. העידו אנשים יראי ה', שהיו קמים בחצות הלילה לעסוק בסודות התורה בחברת אנשים הגרים בסמיכות מקום לרבי **שלמה אליעזר** זצ"ל,
כי היו רואים, לתדהמתם, והנה עומד אש שוכן על ביתו, **וקול לימוד תורתו נשמע למרחקים**. כן מסופר, כי פעם הגיע אליו אדם מסוים לשאול בדבר חלום שחלם. טרם פתח פיו לדבר, והנה רבי שלמה אליעזר מקדימו ואומר לו: "הנה בעל החלומות הלזה בא, אבל אל תירא ואל תחת!" ופתר לו את החלום לטובה. ויצא האיש **אחז השתוממות** מרוח הקודש שהופיע בבית מדרשו.

יום מן הימים נאלץ הנאון רבי דוד יונגריץ וצ"ל לצאת מן הארץ עם זוגותו, כדי לדרש ברופאים בוינה. כאשר הוא בא לקבל ברכת פרדה מאביו, פנה אליו ואמר: "בני יקירי, ברצוני לבקש ממך שתי בקשות. הראשונה, היות שהנך נוסע לוינה, בה גרים רבים מעשרי-ארץ התומכים רבות בכוללנו, אנא ממך אל תצטנע בקרן זוית, אלא הפנו את ידעו ונדלותך בתורה לפנינו. יהיה בך משום הקרת טובה לפעלם הרב למען בכוללנו, הם יראו ויבחינו בשבח פרותיה של ארץ ישראל."

כך יחושנו כי כספם אינו הולך לריק, אלא ב"ה מצמיח גדולי פאה, חכמי תורה, נקמי הדעת שבירושלים. בקשה שנייה המופנית אליך היא, שהיות שהנך נוסע לארץ נרה ומפגרת, בה אין הבריות מכירות את הנהגותיה, רצוי היה לו היית מותר בתקופה זו על הנהגתך לדבר עם רבנותך בחאר קבוד ספליים. הנהגה זו תהיה מתורה ומשנה בעינינו, ואולי אף ושימוך ללעג וקלס".

רבי דוד השיב לאביו בענות חן: "את בקשתך הראשונה אמלא לשביעות רצונך. אף את הבקשה השנייה לא אוכל למלא, שכן אינני בעלים על כך. אין זה קבדה אלא קבוד השכינה הקדושה השרויה עם רענתי, ולכן, לא אוכל לתור על קד!".

יש מאתנו חוששים להתחלק באהבתם, כאילו זה בא בכמויות מוגבלות

באתד הימים, בשעה שהרבי **מרדכי בירדמן** זצ"ל ערך את שולחנו הטהור בבית מדרשו בירושלים, שיחקו כמה מילדי החסידים בחוץ, תוך כדי משחק ירד לפתע אחד הילדים **אל הכביש**, למרבה האסון רכב שחלף שם בדיוק פגע בו והדפו בחוזקה על הכביש, מהומה פרצה במקום והילד הובהל במהירות אל בית החולים, כמה מבין החסידים המבוהלים ניגשו אל הרבי וסיפרו לו בדאגה על **מצבו הקשה** של הילד שנפגע זה עתה בתאונה, אולם הרבי ממחר לבטל את דבריהם במחי יד באומרו: "אין לכם מה לחשוש, **מכאן לא יוצא שום דבר רע!**"... והתברר כי יש לילד רק כמה מכות יבשות.

כשהתחיל הגר"ש כהנמן לבנות את אימפריית קרית פונוביז' המעטירה, לא היסס הוא **ללוות סוכני כסף** אדירים לשם כך. מקורביו ואוהביו שחששו מאד שמא יכרע הוא חלילה תחת נטל החובות שנוטל הוא על עצמו, ניסו הם להניא מוכ באומרים: "אינך חושש מההתחייבויות הגדולות שהנך נוטל על עצמך?"

אילמלא היו בידי עכשיו חמישים אלף דולר או אף חצי מכו, בוודאי שהיה אסור לי לתכנן ולהתחייב להקמת בניינים בסכומים כל כך גדולים, אך עתה שאי ביד אף לא פרוטה אחת, **הנני סומך ובוטח בקדוש ברוך** הוא ומצפה אך ורק לעזרתו, אז מדוע שלא אתחייב בסכומים גדולים?

וכי הוא יכול לעזור רק בסכומים קטנים?"

משולחן גבוה

זוג זקנים ישבו ושתו להנאתם. לפתע האישה אמרה: "אתה יודע, אני לא יודעת מה הייתי עושה בלעדיך, אתה היחיד שמביא אור לחיי!" בעלה המופתע, שלא האמין למשמע אזניו, שאל: "זו את מדברת, או הייך!"

אשתו פנתה אליו עצבנית וענתה: "וודאי שזו אני מדברת! **אל הייך!**"

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב **ראובן אלבז שליט"א**

איתא בזה"ק (בא דף מ ע"ב) כל אדם המספר ביציאת מצרים ובאותו סיפור שמח בשמחה, עתיד הוא לשמוח עם השכינה בעולם הבא. באותה שעה מכנס הקב"ה את כל הפמליא שלו, ואומר להם: לכו ותשמעו את סיפור השבח שלי שמספרים הבנים שלי ושמחים בגאולתי.

ונאמר (שמות י, ב) ולמען תספר באזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים, וביארו המפרשים שדקדקה התורה לומר "באזני בנך" להורות שיש לספר לילדים לפי אוזנם השומעת, כמידת הבנתם ושכלם.

ה' יתברך הכה את מצרים בעשר מכות והשתמש לשם כך בכל סוגי שמשיו ומשרתיו עושה רצונו- במים, באש, ברוח בחיות ובבהמות. ונשאלת השאלה מדוע היה צורך להפליא להגדיל ולהעצים כל כך את מכות מצרים,

והלא יכול היה ה' יתברך להכניע את מצרים במכה אחת, אם היה משאיר את מכת דם בכל גבול מצרים במשך חודש ימים, ודאי שהמצרים לא היו מסוגלים לסבול זאת והיו מסכימים לשלח את בני ישראל.

אלא, ישנם בני אדם סוגים מסוגים שונים, יש שמתפעלים כשרואים דבר מסוים ויש שלא מתפעלים מכך כלל ועיקר, וכדי לחזק, לחסן ולהשריש את אמונת ה' בליבם של ישראל היה צורך להכות את המצריים בעשר מכות שונות ולהראות שלבורא יתברך יש שליטה מוחלטת בטבע, ומלכותו בכל משלה (תהילים קג, יט).

"הטבע" בגימטריא אלקים, ללמדך שהטבע בידו יתברך כחמר ביד היוצר (מושאל מירמיה יח, ו) והוא בורא ומנהיג לכל הבוראים, והוא לבדו עושה ועושה ויעשה לכל המעשים (מתוך "ג עיקרי האמונה"). ה' יתברך הנחית עשרה סוגים של מכות במצרים והשתמש לשם כך בכל משרתיו ושמשיו עושה רצונו, כדי שלא ישאר שום פתח לאדם לחשוב שאולי חלילה וחס יש עוד כוחות אחרים בעולם שפועלים, לא, בלתי לה' לבדו (שמות כב, יט), בעבור תדע כי אין כמותי בכל הארץ (שם ט, יד).

בכל מכה ומכה עוד קבוצה ועוד קבוצה בעם ישראל חיזקו את אמונתם ובטחונם בבורא יתברך והכשירו את עצמם בכך ליציאתם ממצרים והפיכתם לעם סגולה מכל העמים (מושאל מדברים יד, ב).

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

חלק מהנוכחים קיבל את פניו בזלזול ופגע בכבודו,

בגלל צעד שעשה, שלא נראה להם. סיפורתי על כך למשניה **ואיר חדש** זצ"ל, והוא שמע בדברי נימה אוהדת לגבי קבלת הפנים הזו. הוא נכנס עמי למטבח, מזג כוס תה, ולפתע - **רקע ברגלו** על גבי הרצפה וקרא בתקיפות: - הם בעלי גאווה!

הם חושבים, שרק השיטה שלהם היא הנכונה, וכל שיטה אחרת פסולה! לכן הם מרשים לעצמם לפגוע באחרים!!!

לאחר דקות מספר, הוסיף: - יצאתי מכליי, כי רצייתי, **שאתה תשמע** את זה כך...

ברוך שנתן תורה... כנגד ארבעה בני"ם הסמיכות של שני פסוקי ההגדה האלה מורה על כח התורה. על ידי התורה יש תיקון לכל סוגי האדם והבנים שבישראל.

סיפר אחד הרבנים שמפליא היה לראות שאף שעברו שנים רבות מאז שנפגש עם ראש הישיבה הגר"פ **שיינברג** זצ"ל וגם למד אצלו רק כמה חודשים במסגרת הכולל מלבד כחצי שנה בימי לימודיו בבחרותו בישיבת "חברון בעיה"ק, שהיה מגיע **לסדר שלישי** בישיבה ללמוד עם אחד מידידיו חברותא, למרות כל זאת, גם בזיקנותו של ראש הישיבה, מיד כשראה אותו זכר את שמו **ופנה אליו בחציבות** להתעניין בשלומו.

רשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

איש עסקים התקשר לאמו הזקנה. אמו ענתה לו ואמרה: "מה אתה בכלל טורח להתקשר? מקסימום אקבל התקף לב ואמות - לא נורא". האישה הרגישה רע עם עצמו, והתנצל: "אני באמת מצטער שלא התקשרתי..." אמו ענתה: "זה בסדר גם שאתה אף פעם לא מבקר, אם אקרוס פשוט אזחל לטלפון ואחייג לאמבולנס". האישה: "אמא, פשוט הייתי עסוק מאוד, אני מצטער! אך אני בא לבקר השבוע, עם ריקי והילדים!" אמא: "אך לאישתך לא קוראים תמר?" האישה: רגע, הגעתי למשפחת אברמוביץ?" האמא: "לא, הגעת למשפחת אלטרוביץ!". האישה: סליחה, טעות!" האמא: "**זה אומר שאתה לא מתכוון להגיע!**"

"כאילו הוא יצא ממצרים... והגדת לבנך" יגיד אדם לבנו את ההגדה ויספר לו ניסי יציאת מצרים **בדבקות ובהתלהבות** כאלה, כשיהיה נראה מתוך סיפורו שבו עצמו אירעו כל הנפלאות האלה, וכאילו הוא ממש יצא ממצרים.

כאשר משתמשים בסבל על מנת למנוע סבל, יוצרים עוד סבל...

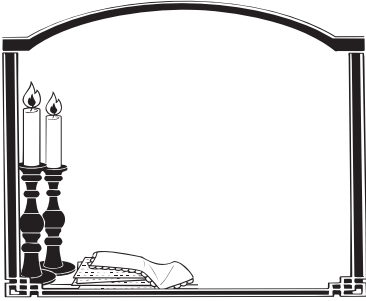
לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשיד, דינה בת והב, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לילי, יחיא בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיזה, שולמית חיה בת אסתר, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, נגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבז, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אוריית, יחזקאל בן שמחה, דדה בת אסתר בוגנים, יעקב בן נטלי, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אלעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי, הרב יורם אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סבג, אוואסינה בת בוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי **מיו הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

המאור שבתורה

מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך

לצ"נ: מו"א עט"ר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

כל הזכויות שמורות

יצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יובל דהאן נ"י 050-4194600

איש הארגון והמעש היה הגאון הגדול, עמוד ההוראה, רבי **כלפון משה הכהן זצוק"ל**, רבה הראשי של עיר התורה ג'רבה שבדרום תוניסיה. כיחזקאל הנביא בשעתו, צופה היה לבית ישראל. עינו הבהירה **צפתה למרחוק** לגדור גדר ולעמוד בפרץ על כל סטייה בדת קדשנו.

הוא האיש שהרים את קרנה של עיר ואם בישראל – ג'רבה המעטירה, כאשר עלה ונתעלה לכהן בה כרב ראשי, וזיוו ואורו על כנפות הארץ. לא היתה פרצה בחיי הקהילה שלא **טוח עליה לגדדה**. הוא שניווט – יחד עם עמידתו הרבנים – את ספינת היהדות בתקופה טוערת מאוד, כאשר ההשכלה והחלוניות גברו ועשו שמות בכרם בית ישראל, להעמיד בדקי הדת על תילם.

"על גאולתנו ועל פדות נפשנו" אנו מודים לקב"ה גם על גאולתנו – גאולת הגוף, וגם על פדות נפשנו – **גאולת הנפש**, כי לא רק גופנו היה משועבד בגלות מצרים, כי אם נפשנו ונשמתנו היו שריוות בגלות, תחת טומאת מצרים

על הרב **בן ציון אבא שאול** זצ"ל. הוטלה המעמסה לבחון כישורי כל תלמיד והתאמתו לכיתה הנכונה, והגרע **עפיה** זצ"ל סמך על החלטותיו ללא עוררין. מידי חודש היה שוהה במשך כשעתיים עם כל קבוצה, ובוהן רמת כל תלמיד והתקדמותו.

רבנו העריף **אהבה וניחומים** על כל אחד מהתלמידים שבאו מארץ זרה, קירבם ועודדם מאוד. ברבות הימים נעשו רבים מהם תלמידי חכמים מובהקים, וחלקם מכהנים כיום פאר כראשי ישיבות, דיינים ורבנים.

אם אתה חש שרגליך באוויר, יתכן שאתה באמצע לעלות מדרגה.

למרות שהיה הרב **ונשנה מנחם** זצ"ל בר אוריין ויהודי צדיק מופלא לא החזיק טיבולתא לנפשיו. והיה דואג לרווחת תלמידי חכמים בהכנה ואהבה בכל לב, אף אם היה צריך לבזות עצמו על כך. ולכן לא פלא שהיה בכל בוקר **אוסף כסף** ברחבת שריד בית מקדשינו הכולל המערבי בזמן תפילת שחרית בניץ החמה. ועבור מה היה אוסף כסף זה? **עבור כולל ערב לאברכים** תלמידי חכמים. ומפרוטה לפרוטה החזיק כולל זה שנים רבות עד היום. וכן החזיק כולל בין הזמנים.

והיה אוסף את הכסף ככזו שמחה. כך שלא עניין אותו מה יאמרו... ופעם אף אחד שאלו, בשביל מה אתה אוסף כסף...? אני אוסף בכדי שאוכל לשתות... השיב. והמשיך בדרכו לאסוף...

קול חזק לא יכול להתחרות עם קול ברור. גם אם זו לחישה!!!

צא ולמד" אם מבקש אדם ללמוד – עליו לצאת לפני כן מהבלי עולם הזה. זהו שנאמר קודם "צא", ואחר כך "למד".

בשנה הראשונה של ישיבתו המפורסמת **"שארית יוסף"**, כאשר מצבה הכלכלי עדיין לא היה יציב, הגיע ראש הישיבה רבי **ניסים טולדנו** זצ"ל לבאר יעקב כשבמתחתו סכום כסף הגון שאמור היה לכלכל את הישיבה למשך תקופה ארוכה.

כשראה זאת המשגיח הגאון רבי **שמואל דרבקין** שליט"א הוא לחץ עליו לגלות מנין הכסף. להפתעתו לא היה גבול כאשר התגלה לו כי מכר את דירתו כדי להשיג כסף ליישיבה.

בחירה היא הסכמה עם רצונותינו או הליכה נגדם.

בבוקר יום חתונתו הלך הרב **מרדכי אליהו** זצ"ל להר-ציון להתפלל במקום ממנו הר' יראה. לאחר שסיים את תפילתו ופנה לחזור הביתה, פגע בזקן נושא משא, **ומיד פנה לעורו** ושעה ארוכה עזר לו הרב וליווהו עד למקומו.

בלילה הגיע הזקן לחתונה, ונדהם לגלות שהחתן בכבודו ובעצמו שימש לו במשך היום לסבל.

בשנת תק"ב עלה רבינו **חיים בן עמר** זיע"א הקדוש ממרוקו לארץ ישראל דרך ליורנו שבאיטליה. בימי נודו בארצות אירופה השלים את ספרו "אור החיים" על התורה. גם ספרו בהלכה "פרי תואר" על שולחן ערוך חלק יורה דעה, ועוד ספר נוסף הנקרא "ראשון לציון" ובו חידושו על הש"ס.

בימים ההם הדרכים היו מסוכנות ומשובשות, אך רבינו לא נרתע ושם נפשו בכפו לעלות לארץ ישראל. בהיותם בדרך צעק לפתע מנהיג השיירה הערבי: **"אבנדנו!** כולנו אבנדנו!". **נבהלו הנוסעים** ושאלו אותו מדוע צעק, ואמר להם מנהיג השיירה: **"קבוצת אריות** רצה למולנו ואין לנו לאן לברוח!" צעקו אנשי השיירה בפחד גדול, ובכו. כששמע רבינו את דברי מנהיג השיירה אמר לכולם: "הסירו דאגה מלבכם וראו את ישועת ה'".

כשהתקרבו האריות יצא רבינו הקדוש לקראתם. מיד כשראו האריות את רבינו **הורידו את ראשם** ונסו וברחו להם. רצו כל אנשי השיירה והתנפלו לרגלי הרב, ואף הגויים הודו שיש אלוקים לישראל. היה זה נס גלוי לכל העמים וכל זה בזכות שהיה שומר הברית.

נקודה למחשבה

מעשה בשלושה גויים שבאו לרב העיירה ואמרו לו יש אתנו שלושה יהודים ובאמרם זאת הצביעו עליהם שהרב יראה אותם. ואמרו לרב יש לך שעתיים **לפדות אותם**. כל אחד מהם עשרת אלפים דולר ואם לא תביא תוך שעתיים אנו שוחטים אותם. הרב אמר להם אני הולך להשיג את הכסף אנא אל תיגעו בהם. והרב **רץ במהירות** לאנשי העיר וביקש מהם בתחנונים שיעזרו משום שלפניו מקרה של פיקוח נפש ממש. והנה **תרמו לו בעין יפה** אלפי דולרים ובתוך פחות משעה הרב מחזיק שלושים אלף דולר.

אבל הרב החליט ללכת ליישיבה שלו ואסף שם **עשרה בחורים חוקים** ואמר להם: בואו אתי לפגישה ותכו נמירות גם את הגויים וגם את היהודים בלי לרחם, וכך עשו. והנה רואים שהזקן והפאות שהיו "ליהודים" התעופפו מיד מהפנים שלהם וראו כולם שזו היתה סתם תחפושת ובאמת כולם גויים שרצו לעשות תחבולה לגרוף כסף, ואזי שאלו כולם את הרב איך ידעת? אמר להם הרב כשאני הולך לבקש מאנשים תרומה ליישיבה **אני צריך להזיץ** עד שאני מצליח. ואילו כאן אספתי סכום אדיר **בפחות משעה** והבנתי שאין כאן שום מצוה והכל תחבולה שאת הכסף שרוצים לתת ליישיבה זה מצוה מאוד גדולה ולכן זה קשה. אבל כאן שנתנו בלי לחשוב וכל כך מהר הבנתי כי אין כאן מצוה.

היכן שקשה ויש לפעמים צער **צריך להתגבר על המניעות**. קשה לך במשהו זה התיקון שלך. (העורך)

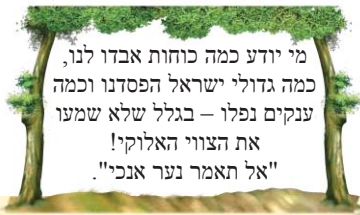
"מאשפות ירים אביון" פירוש המלה "אביון" היא – שהוא מתאווה לכל דבר. הקב"ה ירים מאשפות גם את מי שתאב להתגלגל שם.

מנן הרב ובריסק זצ"ל היה יורד עד לעמקי נפשו של האדם, והבחין במידות המרכיבות אותה, ובהתאם לכך העריך את אישיותו של האדם. הוא ידע להבחין בין המידות – על איזו מידה ניתן לעבור לסדר היום, **ולאיו מידה צריך להתיחס** בכל החומרה. אדם מסוים, שהיה גדול בתורה ומרביץ תורה, גדול בחסד ואיש אשכולות, נחשב בעיני הציבור לאיש המעלה, אולם מרן לא העריך אותו במיוחד.

בהזדמנות שאלתיו, מה הסיבה ליחס זה, הרי אדם זה עושה דברים נפלאים, ומדוע מרן אינו מתיחס אליו כאל שאר גדולי התורה? מרן ענה לי, שאדם זה אינו מסוגל להתגבר על **נגיעותיו האישיות**. הוספתי לשאול: הלא לאדם זה יש הרבה מעלות, ורק חסרון אחד יש לו, שאינו נקי מנגיעות – האם די בחסרון אחד כדי לפסול את כל האדם? כשיש נגיעות זה קשה מאוד.

אסרו תג בעבותים כמו החיית שתופר בגד – היודע שכל התפירה עלולה להיפרם אם לא יקשור בסיומה את החוט,

כך צריך האדם לדעת לאסור ולקשור את **קדושת ימי החג** שעברו, ולעשות להם חיזוק וקיום, כדי שלא יפרדו מימנו.

אנשים שמחים הם אנשים אוהבים, אנשים מיוחדים עסוקים בדברים אחרים...

רוב עמל האדם וכשרונו ומרצו פועלים ונדחפים ע"י **כח הקנאה**. ואפילו בן תורה בלימודו, כולם נדחפים ע"י כח זה ועמלם וכשרונם משועבד להביא מדה זו על סיפוקה המלא ובפשטות אין האדם חושד בעצמו על כך, ומיחס הוא את מעשיו ופעולותיו הטובים לרצון הטוב שבו לא רק רדיפה אחר דירה ומלבושים אלא אפילו הרצון לבנים נובע מקנאה **שלשני יש ולי אין**,

המאכל בהרחבה אינו רק מתאוות האכילה אלא גם מקנאה, ואפילו רדיפת חכמה ושם טוב שכרגיל מיחסים זאת לרצון טוב, גם נובע הדבר מכח הקנאה.

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

בתחילת הגדה אמרנו: "השתא הקא, לְשִׁנָּה הַפָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. הַשְׁתָּא הַקָּא עֲבָדִי, לְשִׁנָּה הַפָּאָה בְּנֵי חוּרִין"

הפירוש הפשטי של פסקה זו הוא: השנה הזאת אנו בחו"ל – בגלות, לשנה הבאה נזכה להיות בארץ ישראל, השנה הזאת אנו עבדים, לשנה הבאה נזכה להיות בני חורין. אמנם לכאורה פירוש זה קשה, מדוע צריך להכפיל את הפסקה ולומר פעמיים את המילה "הַשְׁתָּא הַקָּא", היה לו לומר "השתא הכא עבדי, לשנה הבאה בארעא דישראל בני חורין", ומדוע הכפיל לומר בתחילה "השתא הכא", ואח"כ שוב כפל ואמר "השתא הכא עבדי"?

אלא ביארו זאת המפרשים על פי מעשה ביהודי מארץ ישראל שטס לחו"ל כדי להסתופף בעלו של רבו שהיה אדמו"ר קדוש, ולערוך עמו יחד את ליל הסדר. כשהגיעו לפסקה זו טאל הרב את תלמידו מארץ ישראל: "תאמר לי, האם גם אתם בארץ ישראל אומרים את הפסקה הזו?" "בוודאי", השיב התלמיד, "מדוע?" טאל האדמו"ר, "הרי אתם כבר נמצאים בארץ ישראל, ומה שייך לומר "לְשִׁנָּה הַפָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל"? התלמיד לא ידע להשיב, משיב חכמים אָחור וְדַעְתָּם וְשַׁלְּפִי (ישעיה מד, כה), וביקש מהאדמו"ר שיאיר את עיניו.

פתח האדמו"ר פיו ואמר: יכול להיות אדם שימצא באופן גשמי גופני בארץ ישראל, אך באמת האמתית הוא לא נמצא שם, נשמתו גולה ולא נמצאת כלל וכלל בארץ ישראל. ולכן בתחילת הגדה אנו מתפללים לה: יתברך ומבקשים "לְשִׁנָּה הַפָּאָה בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל" – שנוזכר באמת להיות בארץ ישראל, לא רק באופן גשמי אלא גם רוחני, שנוזכר להרגיש את הרגשת ההתעלות והרוממות שיש בארץ ישראל, שבגללה משה רבינו כל כך הפץ והתחנן להיות בה (ענין במסכת סוטה יד ע"א), אוירא דארץ ישראל מהכים (בבא בתרא קנה ע"ב), נרגיש שארצנו הקדושה קולטת אותנו ומשפיעה עלינו טפע רוחני וגשמי.

נסיים בתפילת הימים הקדושים, וְהַשְׁיֵאנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ אֶת בְּרַכְתּוֹ מוֹעֲדֶיךָ, "הַשְׁיֵאנוּ" מלשון נישואין, אנו מבקשים מה' יתברך שכשם שקידש אותנו במצוותיו במעמד הר סיני, כך ישיאנו ויקדש אותנו שנית שנורגיש את השראת והארת המועדים למשך כל השנה ונחיה דבוקים בו יתברך, וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בְּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם (דברים ד, ד).

יהי רצון שנוזכר לעשות תמיד רצונו כרצונו, ונראה בקרוב בקרוב בישיעת ישראל השלימה, אמן.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

גבר אחד נפטר ובשעת הקבורה החל מישוה להספיד אותו: "הוא היה איש מדהים, בעל למופת, אדם הגון, אב לדוגמא..."

האלמנה התכופפה לעבר בנה ואמרה לו בלחש:

"לך תסתכל בקבר שלא התבלבלו עם הלוויה שמישהו אחר."

כאשר נדע שכל שנגד רצונו יתברך הוא רע ומות ודאי שלא היינו נוגעים ברע שהרי כל אחד כאשר רואה בעיניו סם המוות ודאי שבורח ממנו. והסיבה לרצון לרע הוא **חוסר הבהירות** במהותו של סם המוות,

וזו הסיבה לרפיון השולט בנו ולחסרון העמל והיגיעה בתורה ובעבודה כי איננו מבינים ויודעים **שהעמל** הוא החיים והטוב והחולשה **הרפיון**

הם המוות הרע ולכן עיקר העבודה להתחזק...

לא להאמין יותר רק במה שיש, אלא להתחיל להאמין במה שאתה רוצה

בשבתות אחר הצהריים כשהיה רואה **הגרח"פ** **שינובדג** זצ"ל לילדים קטנים בדרך הילוכו לתפילת מנחה היה נעצר ומחייך אליהם, נכדו סיפר. ופעם צעדתי עמו וכשראה ילדים משחקים בכדור היה מוחה ואומר: נו, בוא לבית הכנסת. אמנם היה עושה כן **עם חצי חיך בשפתי**.

בני - בני של תינוק **אף פעם לא היה** **עצוב, עד שמישהו** **שפט אותו כן.**

הכליות: 2 כליות שמשקל כל אחת היא 150גרם בלבד. מעבדות 1,700 ליטר דם מדי יום וממחזרים אותו מלבד הגוולים הנפלטים החוצה.

המוח: (המחשב המשוכלל) מרכז תקשורת של מאות עצבים השולח עשרות מיליוני שדרים כל הזמן ומפעיל את כל החושים השרירים הרצוניים ובלתי רצוניים.

רשימת תפוצה
hamaor.net@gmail.com

פקח מרשות המיסים מגיע למשק חקלאי בגליל ומבקש לערוך חיפושים. החקלאי אומר לו" בסדר, רק אל תכנס לשדה המגודר ההוא "ומצביע לעבר אחד השדות. אומר הפקח" אני נציג של האוצר, מס הכנסה, ויש לי צו ביד.

זה אומר שאני אכנס לאן שארצה, מתי שארצה ועם מי שארצה. זה ברור!"? החקלאי ממלמל בקול חלוש" ברור "והחורר לעבודותיו. כעבור כמה דקות החקלאי שומע צעקות מהשדה ורואה את הפקח בורח על נפשו משור ענק ומשוגע. השור מצמצם פערים מהר מאוד, סיכויי הפקח הולכים וקטנים, אז החקלאי צועק לפקח: **"הצו... תראה לו את הצו!"**

כשעמדה השבת להסתלק, היה רבי **דוד לייב** זצ"ל נחרד על המתנה הפוסחת ונעלמת, קולו כמעט השתק, פניו התאדמו, וגידי מצחו התנפחו... כך בכל מוצאי שבת. עשרות שנים. יהודים שהצליחו לשמוע ולראות השתוממו. גם לאחר עשרות שנים **לא מש המחזה** מנגד עיניהם.

מה היה שם? הוא – יהודי של שבת קודש – מצא לעצמו מנהג מקורי: ר' דוד לייב התחיל עם כולם "והוא רחום" של מוצ"ש. הציבור התחיל את התפילה – "הוא רחום", "ברכו", "אשר בדברו מערכי ערבים", והוא, ר' דוד לייב, עוד **אחז במילה** הראשונה "והוא". האריך בה עד פיסת נשמתו הארוכה האחרונה ר.ה.ו.א... משך את המילה בכל כוחו!....

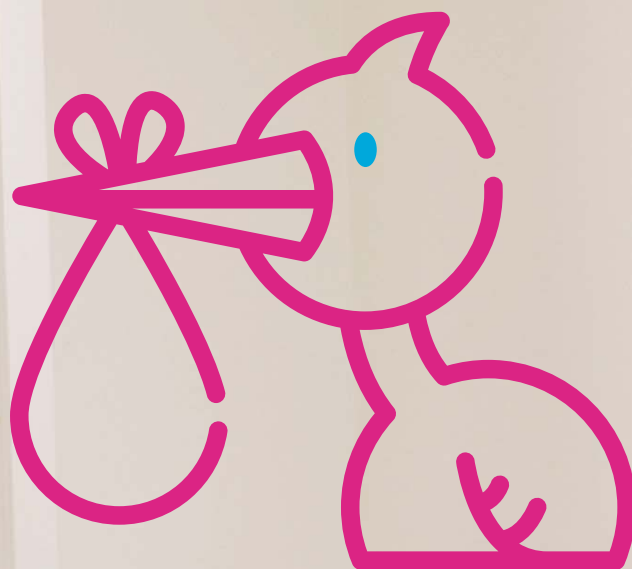
בהקפדו על הרבנית וילךרשטין ע"ה, תאר הגר"ש קוק, רבה של רחובות, את דירתו של אביה הגרי"ש אֱלִישֵׁב זצ"ל. "מי שהיה פעם אחת במסבב של הבית הזה, יודע שרק בקה"ת חיים צנוע שָׁכָה; יְכוּלִים לַגְדֵל וְלַצְמַח מְלִיכִים וּמְלִכּוֹת שְׂכָאֵלוּ", אמר הגר"ש קוק. והוסיף, שבימי האבל על פטירתה של הרבנית אֱלִישֵׁב ע"ה שמע ספור מְפָלָא על צורת החיים בבית מרן זצ"ל. בתקופה הראשונה לאחר נשואיהם לא ירמו עֵדוּן מִיּוֹם חַיִּים בְּבָרָזִים שֶׁבְּמִסְבָּב, וְהָיוּ יָמִים בַּחֲרֵף הַיְרֻשְׁלָמִי שֶׁהַיּוֹם קָפּאוּ מֵרַב מֵרֵב.

משֶׁהִבְחִינוּ בְּכָךְ כִּמְהָ מִתְלַמְּדֵי מְרֻזֵי, הִחְלִיטוּ לְרַכֵּשׁ מִתְקוֹן מִיְחָד לְמִיּוֹם חַיִּים וְלִהְיוֹת בְּמִסְבָּב. הַבְּעִיָה הַיְחִידָה שֶׁעָמְדָה בְּפִנְיֵיהֶם הָיְתָה... הרבנית ע"ה. הם יָדְעוּ שֶׁאִם יִבְקָשׁוּ מִמֶּנָּה רִשׁוּת לְכָךְ, הָרִי תִסְרַב בְּכָל תַּקְוָה. לְכֹן, בַּד בְּבַד עִם הַהִחְלָטָה עַל עֵצֶם רְכִישַׁת הַמִּתְקוֹן, הִחְלִיטוּ גַם לְהַעֲרִים עַל הַרְבָּנִית וְלִהְתְּקִין אֶת הַמְכַלְשִׁיר בַּעַת הַעֲדָרָה מִן הַבֵּית. וְכָךְ עָשׂוּ. כִּשְׁחֻזְרָה הַרְבָּנִית וְרָאָתָהּ מִה 'עוֹלְלָו' לָהּ, לֹא יָכְלָה לְהִתְאַפֵּק, וְנִאֲנָחָה וְאָמְרָה: "אוֹי, אֲבָל זֶה מִתְקוֹרָתִי.."

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשד, דינה בת רוב, יוסף דהאן בן שמחה, לאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיא בן לולו, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיזה, שלומית חיה בת אסתר, שעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, יגאל בן מלכה, דוד ומרים אלבו, הרב אלעזר בן שמחה, יעקב בן אוריית, יחזקאל בן שמחה, דזה בת אסתר בוגנים, יעקב בן טעל, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלברט בן זוהרה אליוער בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מורי, הרב יוסף אברגיל, הרב יהודה יאיר, שמעון בן רינה, ישראל בן שמחה סגב, אואסינה בת גוריה חלפון, שמואל בן רבקה זכאי **מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

אין כמו הרגע
הזה שהעבודה
המוכנה נוחתת
אצלך בבית
במשלוח ישיר
ומהיר

לקוחות גרפומט

נהנים גם משירות משלוחים מהיר

בנוסף לשירות והיחס האישי
יש לכם אפשרות לקבל את החומרים
במשלוח מהיר עד הבית

משלוחים
לכל חלקי
העיר

שרות
מהיר
במיוחד

מחירים
נוחים
במיוחד

כל סוגי
ההדפסות
וההפקות

הדפסות
באיכות
גבוהה

גרפומט
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

רח' אהלי יוסף 5 (פינת בר אילן), ירושלים
g5337722@gmail.com **02-5337722**

שעות פתיחה: ימים ראשון עד חמישי 10:00-19:00, ימי שישי וערבי חג 10:00-12:00